

*Adroddiad Blynyddol
Cyllid a
Llywodraethu
2015/2016*

A H Kirkham BA (Anrhydedd) FCPFA

Cyfarwyddwr Strategol – Arian ac Effeithlonrwydd

CYNNWYS

	Tudalen
CYFLWYNIAD	5
ADRODDIAD NARATIF	6 - 13
DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU'R DATGANIAD CYFRIFON	
▪ Cyfrifoldebau'r Awdurdod	14
▪ Cyfrifoldebau'r Swyddog Adran 151	15
ADRODDIAD YR ARCHWILIWR	16 - 17
<u>DATGANIAD CYFRIFON 2015/16:</u>	
DATGANIAD O EGWYDDORION A PHOLISIÂU CADW CYFRIFON	18 - 37
DATGANIADAU CRAIDD	
▪ Symudiadau yn Natganiad y Cronfeydd wrth Gefn	39 - 40
▪ Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	41
▪ Y Fantolen	42
▪ Datganiad ynglŷn â Llif Arian	43
NODIADAU I'R CYFRIFON:	
Nodyn 1	44
Nodyn 2	44 - 45
Nodyn 3	46
Nodyn 4	47
Nodyn 5	47
Nodyn 6	47
Nodyn 7	48 - 51
Nodyn 8	52 - 54
Nodyn 9	55
Nodyn 10	55
Nodyn 11	55
Nodyn 12	56 - 58
Nodyn 13	59
Nodyn 14	60 - 61
Nodyn 15	62 - 64
Nodyn 16	65
Nodyn 17	65
Nodyn 18	66
Nodyn 19	66
Nodyn 20	67
Nodyn 21	68
Nodyn 22	68 - 70
Nodyn 23	70
Nodyn 24	70 - 76
Nodyn 25	77
Nodyn 26	77
Nodyn 27	78
Nodyn 28	78 - 82
Nodyn 29	82
Nodyn 30	83

	Tudalen
Nodyn 31	84
Nodyn 32	84
Nodyn 33	85 - 86
Nodyn 34	87
Nodyn 35	88 - 89
Nodyn 36	90 - 91
Nodyn 37	92
Nodyn 38	93
Nodyn 39	94 - 97
Nodyn 40	97 - 98
Nodyn 41	99
Nodyn 42	99
Nodyn 43	99
Nodyn 44	99 - 103
Nodyn 45	104
Nodyn 46	104
Nodyn 47	105
Nodyn 48	105 - 109
Nodyn 49	110
Nodyn 50	110
Nodyn 51	111
Nodyn 52	112
CRONFA'R DEGWM	113 - 116
YMDDIRIEDOLAETH ADDYSG LLANRWST	117 - 118
GEIRFA	119 - 126
DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL (ATODIAD)	1 - 35

CYFLWYNIAD

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy'n awdurdod unedol sy'n darparu holl brif wasanaethau llywodraeth leol, megis Addysg, Gwasanaethau Cymdeithasol, Gwasanaeth Amgylcheddol, Hamdden, Cynllunio a Phriffyrdd.

Mae gan Fwrdeistref Sirol Conwy boblogaeth o tua 115,500. Mae tua 80% o'r boblogaeth yn byw ar hyd y llain arfordirol sy'n cynnwys trefi Abergele, Bae Colwyn a Llandudno. Mae gweddill y boblogaeth wedi ei gwasgaru ar draws yr ardal sy'n estyn o Ddolwyddelan yn y de-orllewin a Llangwm a Dinmael yn y de-ddwyrain. Mae tua thraean o drigolion Conwy'n siarad Cymraeg a thua hanner y boblogaeth yn y Fwrdeistref Sirol wedi eu geni yng Nghymru.

Llywodraethu Gwleidyddol

Mae gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy 59 o gynghorwyr etholedig, sy'n cynrychioli 38 rhanbarth etholiadol. Dyma gyfansoddiad gwleidyddol y Cyngor Mehefin 2016:-

- 14 Grŵp Annibynnol Conwy yn Gyntaf
- 13 Ceidwadwyr
- 12 Plaid Cymru
- 10 Llafur
- 5 Annibynnol
- 4 Democratiaid Rhyddfrydol Cymraeg
- 1 Sedd Wag

Y Cyngor

Y Cyngor (59 Cynghorydd) sy'n pennu'r gyllideb a'r polisiâu cyffredinol. Mae'n cyfarfod pedair gwaith y flwyddyn, ac yn trafod y gwahanol ddewisiadau ar gyfer materion pwysig sy'n wynebu'r Fwrdeistref Sirol. Mae'r Cyngor yn penodi Arweinydd y Cyngor ac aelodau eraill y Cabinet, ac yn dosbarthu cyfrifoldebau (portffolios) i aelodau'r Cabinet. Y Cyngor hefyd yw canolbwynt unrhyw drafodaeth am berfformiad y Cabinet.

Cabinet

Mae'r Cabinet yn cynnwys deg cynghorydd ynghyd ag Arweinydd y Cyngor sy'n cadeirio cyfarfodydd y Cabinet. Mae gan bob aelod Cabinet bortffolio penodol o gyfrifoldeb ar gyfer meysydd gwasanaeth y Cyngor.

Gellir cael mwy o wybodaeth am y Cyngor ar y ddolen gyswllt ganlynol:

<http://www.conwy.gov.uk/sectionextra.asp?cat=5032&Language=2>

ADRODDIAD NARATIF

1. Bwriad Datganiad Cyfrifon y Cyngor yw darparu gwybodaeth glir ynglŷn ag effaith ariannol gweithgareddau'r Cyngor yn ystod y cyfnod dan sylw, ar ffurf sy'n hawdd ei deall.
2. Mae'r cyfrifon wedi'u paratoi yn unol â Chod Ymarfer Cyfrifeg Awdurdod Lleol 2015/16 (Y Cod 2015/16), sy'n nodi'r egwyddorion a'r arferion angenrheidiol i roi barn 'cywir a theg' am sefyllfa ariannol a thrafodion awdurdod lleol. Mae'r Cod 2015/16 yn cynnwys 'arfer cyfrifyddu priodol' dan delerau adran 21 (2) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r Cod 2015/16 yn seiliedig ar y Safonau Hysbysu Ariannol Rhyngwladol (IFRS).
3. Mae costiau gwasanaethau yn y Datganiad Cyfrifon yn cydymffurfio â'r Cod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth 2015/16 (SeRCOP) sy'n diffinio Cyfanswm y Gost ac sy'n amlinellu dadansoddiad gwariant y gwasanaeth i'w fabwysiadu, ynghyd â dadansoddiad goddrychol safonol a argymhellir.

4. Mae'r cyfrifon hyn yn cynnwys y datganiadau ariannol a ganlyn, yn unol â'r Cod:

a) Datganiad Cyfrifoldebau'r Datganiad Cyfrifon

Mae'n nodi cyfrifoldebau' penodol y Cyngor a'i swyddogion wrth baratoi a chymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

b) Datganiad Egwyddorion a Pholisïau Cyfrifyddu

Pwrpas y datganiad yw esbonio sail ffigurau'r Cyfrifon. Mae'n amlinellu'r polisïau cyfrifeg sydd wedi'u mabwysiadu.

c) Y Datganiadau Ariannol 'Craidd'

1. Datganiad Symudiadau Mewn Cronfeydd Wrth Gern

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yng ngwahanol gronfeydd wrth gefn yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn, a ddadansoddiwyd fel 'cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy' (h.y. y rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant neu i ostwng trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r llinell Gweddill (neu'r Ddiffyg) wrth Ddarparu Gwasanaethau'n dangos gwir gost economaidd daprau gwasanaethau'r Awdurdod, y mae rhagor o fanylion amdanynt i'w gweld yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol y mae'n rhaid eu codi ar Fantolen Cronfa'r Cyngor ar gyfer gosod Treth y Cyngor (y swm arian at raid cyffredinol heb ei neilltuo). Mae'r llinell Cynnydd / Gostyngiad Net cyn trosglwyddo i Gronfeydd wedi'u Clustnodi, yn dangos Mantolen Cronfa'r Cyngor cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i / neu o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd, yr ymgwymerodd y Cyngor â nhw.

Roedd y cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy yn £27.157 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn 31 Mawrth 2016 (31 Mawrth 2015 £30.373m), gan gynnwys gweddill o £2.466 miliwn yng Nghronfa'r Cyngor (31 Mawrth 2015 £2.466m).

2. Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad hwn yn dangos cost cyfrifo darparu gwasanaethau'n unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn ystod y flwyddyn, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o'r trethi. Mae awdurdodau'n codi treth ar gyfer gwariant, yn unol â'r rheoliadau; efallai bydd hyn yn wahanol i'r gost gyfrifo. Dangosir sefyllfa'r dreth yn y Datganiad Symudiadau'r Cronfeydd. Mae'r datganiad yn dangos bod £14.652m yn ddiffyg yn ystod y flwyddyn (roedd diffyg o £7.235miliwn yn 2014/15).

3. Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau sy'n cael eu cydnabod gan yr Awdurdod ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai rhwymedigaethau) yn cyd-fynd â chronfeydd yr Awdurdod. Rhoddir gwybod am y cronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Y categori cyntaf yw cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy, hynny yw, y cronfeydd wrth gefn y byddai'r Awdurdod yn gallu eu defnyddio efallai i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i ddarparu lefel darbodus o gronfeydd wrth gefn ac unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft, y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf y gellir ei defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf yn unig neu i ad-dalu dyledion). Ail gategori'r cronfeydd wrth gefn yw'r rhai hynny nad yw'r awdurdod yn gallu eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn gydag enillion a cholledion heb eu cyflawni (er enghraifft y Gronfa Ailwerthuso), lle byddai'r arian ar gael i ddarparu gwasanaethau'n unig, petai'r asedau'n cael eu gwerthu; a bod y cronfeydd wrth gefn gydag amseroedd gwahanol a ddangosir yn llinell y Datganiadau Symudiadau i'r Cronfeydd, 'Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a sail ariannu dan reoliadau'.

Roedd gwerth net yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2016 yn £120.021 miliwn. Roedd hyn yn gynydd o £45.256 miliwn dros y sefyllfa a gymhwyswyd ar 31 Mawrth 2015, oherwydd gostyngiad mewn Atebolrwydd Pensiynau.

4. Datganiad Llif Ariannol

Mae'r datganiad llif ariannol yn dangos y newidiadau mewn arian a'r hyn sy'n cyfateb i arian, yr Awdurdod yn ystod y cyfnod hysbysu. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Awdurdod yn creu a defnyddio arian a'r hyn sy'n cyfateb i arian, trwy ddsbarthu llif ariannol fel gweithgarwch gweithredu, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llif ariannol net sy'n deillio o weithgarwch gweithredu, yn ddangosydd allweddol faint mae gweithrediadau'r Awdurdod yn cael eu hariannu trwy drethi ac incwm grant neu gan dderbynwyr gwasanaethau sy'n cael eu darparu gan yr Awdurdod. Mae gweithgarwch buddsoddi'n cynrychioli maint all-lif ar gyfer adnoddau y bwriadwyd iddynt gyfrannu at ddarpariaeth gwasanaethau'r Awdurdod yn y dyfodol.

5. Ariannu Gwasanaethau'r Cyngor

Mae gan y Cyngor ddau fath o wariant – gwariant refeniw a gwariant cyfalaf.

Mae **Gwariant Refeniw** yn ymwneud â gwario ar gostau gwasanaethau o ddydd i ddydd, fel cyflogau staff, cynnal adeiladau a chyflenwadau ac offer cyffredinol. Mae'r gwariant yn cael ei ariannu gan Incwm Treth y cyngor, talwyr trethi busnes, ffioedd a thaliadau am wasanaethau penodol, a grantiau gan y llywodraeth.

Mae **Gwariant Cyfalaf** yn ymwneud â gwario ar asedau fel ffyrdd, ailddatblygu a gwaith adnewyddu mawr ar adeiladau. Bydd yr asedau yn darparu manteision i'r gymuned am sawl blwyddyn a bydd y gwariant yn cael ei ariannu'n bennaf gan fenthyciadau a grantiau cyfalaf.

5.1 Adolygu'r Flwyddyn – Gwariant Refeniw

Cafodd cyllideb refeniw net y Cyngor ar gyfer 2015/16 ei phennu yn wreiddiol ar £201.629m (£205.633m yn 2014/15) ac roedd yn ystyried dyfarniadau cyflog hysbys ac amcangyfrifedig, cynnydd mewn prisiau, pwysau a risgiau.

Pennwyd y gyllideb yng nghyd-destun setliad ariannol gwael o gymorth grant gan Lywodraeth Cymru. Rhoddwyd pecyn arbedion ac arbedion effeithlonrwydd heriol ar waith er mwyn gosod y gyllideb o fewn yr adnoddau sydd ar gael.

Monitryd a rheolwyd y gyllideb yn agos yn ystod y flwyddyn a'i hadrodd i'r Cabinet, yn unol â threfnau a gymeradwywyd gan y Cyngor.

Datganodd y Gwasanaethau Cymdeithasol orwariant yn ystod y flwyddyn o £1.110m (cofnod 269, 390, 472 a 583). Yn ystod y broses o gau'r cyfrifon arweiniodd costau pellach gofal nyrsio preswyl a gofal cartref at orwariant ychwanegol i'r gyllideb ddiwygiedig o £202,000. Roedd y defnydd o gronfeydd wrth gefn adrannol hefyd wedi'u cymhwyso i gynnwys yr alldro cyffredinol.

Nodwyd arbediad ar y Cynllun Lleihau Treth y Cyngor o £450k yn ystod y flwyddyn ariannol (cofnodion 269 a 583 yn cyfeirio). Roedd gwir gost y cynllun ar gyfer y flwyddyn £158k arall yn llai na'r gyllideb. Mae'r swm hwn wedi'i neilltuo mewn cronfa wrth gefn benodol i ddarparu ar gyfer amrywiadau yng ngofynion y Cynllun Lleihau Treth y Cyngor yn y dyfodol pe bai hawl yn cynyddu ar draws Conwy.

Nododd y cyllidebau corfforaethol arbedion ac incwm ychwanegol yn ystod y flwyddyn, sef arbedion Rheoli'r Trysorlys o £378,000 (cofnod 179 a 269) wedi'i osod yn erbyn gostyngiad o £118,000 yn yr incwm o'r prosiect Nawdd a Hysbysebu (cofnod 178), gostyngiadau yn y ffioedd archwilio allanol o £80,000 a ffioedd y Crwner o £20,000 (Cofnod 178 a 472), incwm o werthu cerbydau £68,000 (cofnod 269) a gostyngiad yn ardoll Ymrwymiad Gostwng Carbon o £30,000 (cofnod 178). Mae'r alldro terfynol ar gyllidebau corfforaethol wedi darparu gostyngiad pellach o £100,000 oherwydd arbedion ychwanegol i ffioedd y Crwner, gwerthiant cerbydau ychwanegol a lleihau costau ariannu cyfalaf.

Gwnaeth gwasanaethau eraill sicrhau arbedion ar eu cyllidebau drwy reoli adnoddau yn effeithiol a chynhyrchu incwm ychwanegol.

Mae nifer o brif feysydd gwasanaeth yr Awdurdod wedi mynd drwy newidiadau trawsnewidiol mawr yn ystod y flwyddyn ariannol, ac mae rhai ohonynt yn dal ar y gweill. Rhagwelir y bydd y newidiadau hyn yn arwain at wasanaethau symlach a mwy effeithlon i gyflawni arbedion refeniw sylweddol.

Mae'r Gronfa Risg sy'n Ateb y Galw yn drefniant wrth gefn i ariannu digwyddiadau anrhagweledig. Defnyddiwyd y gronfa wrth gefn i ariannu £510,000 o'r gorwariant a ddatganwyd yn y Gwasanaethau Cymdeithasol, wedi'i osod yn erbyn cyfraniad i'r gronfa risg o £70,000 o arbedion corfforaethol. O ganlyniad i warged ychwanegol ar gasglu Treth y Cyngor i'r swm o £39,000 ac arbedion Gwasanaeth eraill net fel y nodwyd uchod, roedd modd gwneud cyfraniad i'r Gronfa Risg sy'n Ateb y Galw i'r swm o £187,000. Yn ogystal â hyn, roedd modd i gyllideb Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol wneud cyfraniad i'r Gronfa Risg sy'n Ateb y Galw i'r swm o £200,000 o ganlyniad i gyllideb ar gyfer diwrnodau ysgol ychwanegol nad oedd eu hangen yn y flwyddyn academaidd 2015/16. Mae'r cyfraniadau hyn wedi arwain at falans yn y Gronfa Risg sy'n Ateb y Galw o £469,000 ar ddiwedd y flwyddyn fel y nodwyd yn y Tabl isod. Mae hyn yn swm wrth gefn darbodus i'w gadw fel arian at raid os bydd pwysau a arweinir gan alw yn 2016/17 sydd angen mwy o adnoddau. Mae hyn yn swm wrth gefn darbodus i'w gadw fel arian at raid ar gyfer y pwysau a arweinir gan alw yn 2016/17 sydd eisoes yn dod i'r amlwg.

Yn ogystal mae gan gronfeydd wrth gefn ar gyfer Digwyddiadau Tywydd Anffafriol falans o £136,000 ar ddiwedd y flwyddyn.

Cronfa Risg sy'n ateb y galw	£'000
Balans agoriadol ar 1/4/2015	522
Defnydd o'r gronfa wrth gefn – gorwariant Gwasanaethau Cymdeithasol (cofnod 390 a 472)	(510)
Cyfraniad i'r gronfa wrth gefn— arbedion Corfforaethol (cofnod 472)	70
Cyfraniad i'r gronfa wrth gefn – Cludiant o'r Cartref i'r ysgol	200
Cyfraniad i'r Gronfa wrth gefn – arbedion gwasanaeth net a chasgliad Treth y Cyngor ychwanegol	187
Balans terfynol 31/3/2016	469
Cronfeydd wrth gefn Digwyddiadau Tywydd Anffafriol – Balans 31/3/2016	136

Mae'r cyfraniadau y cytunwyd arnynt i gronfa wrth gefn Cyllideb Refeniw 2016/17 wedi arwain at ddiwallu'r swm gofynnol o £2.717m yn y gronfa wrth gefn.

Mae balans cyffredinol Cronfa'r Cyngor yn gronfa wrth gefn gydag arian heb ei neilltuo sy'n cael ei ddefnyddio gan y Cyngor i gwrdd â gofynion llif arian a phan fo digwyddiadau annisgwyl. Balans cyffredinol Cronfa'r Cyngor yw £2.466m sy'n un o'r isaf yng Nghymru.

Mae cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy eraill wedi eu nodi yn Nodyn 8 y cyfrifon.

Roedd hawliadau Cyflog Cyfartal wedi'u setlo i'r swm o £88k yn ystod y flwyddyn. Mae darpariaeth o hyd ar gyfer hawliadau Cyflog Cyfartal pellach o fewn y cyfrifon i'r swm o £50k. Ni chefnogir hyn ag arian, mae'n cael ei osod yn erbyn cronfa wrth gefn andefnyddiol negyddol – Cyfrif Cyflog Anghyfartal Ôl-dâl yn unol â chaniatâd Llywodraeth Cymru.

Y Cyfanswm gwariant net gwirioneddol oedd £201.668m, ac mae'n braf nodi bod y Cyngor wedi sicrhau gwariant net cyffredinol a oedd o fewn y gyllideb, er gwaethaf yr amrywiadau arferol o orwario a thanwario mewn gwasanaethau unigol.

Dangosir prif elfennau'r gyllideb referniw ar gyfer 2015/16 a sut mae'r rhain yn cymharu â'r ffigurau terfynol gwirioneddol, yn y tabl a ganlyn, yn ogystal â nodiadau i esbonio'r amrywiannau:

Col 1	Col 2	Col 3	Col 4	Col 5	NODIADAU
GWASANAETH	AMCANGYFRIF GWREIDDIOIOL 2015/16 £'000	SEFYLLFA A GYMERADWYFYD YM MIS IONAWR 2015 2015/16 £'000	FFIGYRAU TERFYNOIOL 2015/16 £'000	AMRYWIANT (Col 4-Col 3) 2015/16 £'000	
Sail Adnoddau					
Grant Cefnogi Referniw	(117,245)	(117,245)	(117,245)	-	
Grant NNDR	(34,098)	(34,098)	(34,098)	-	
Treth y Cyngor	(50,286)	(50,286)	(50,325)	(39)	1, 6
Is-Gyfanswm	(201,629)	(201,629)	(201,668)	(39)	
Gwariant Net					
Gwasanaeth Addysg	74,425	74,394	74,374	(20)	
Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol	4,777	4,777	4,734	(43)	2
Gwasanaethau Cymdeithasol	51,453	52,484	52,686	202	3
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfluesterau	18,973	18,825	18,825	-	
Gwasanaethu Datblygu Cymunedol	7,562	7,758	7,732	(26)	
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	4,567	4,547	4,537	(10)	
Theatrau a'r Ganolfan Gynadledda	1,170	1,170	1,150	(20)	
Gwasanaethau'r Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr Strategol	1,683	1,718	1,695	(23)	
Gwasanaethau Cefnogi a Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor	18,053	17,669	17,639	(30)	
Ardollau	5,822	5,802	5,786	(16)	4
Gweithgaredd Rheoli Trysorlys a chostau a gwasanaethau Corfforaethol eraill	16,843	16,366	16,282	(84)	5
Cyfraniad i'r Gronfa Wrth Gefn Risgiau	-	(440)	(440)	-	
Cyfraniad i Gronfa Wrth Gefn 2016/17 y Gyllideb Referniw	-	558	480	(78)	7
Cyfanswm Gwariant Net	205,328	205,628	205,480	(148)	
Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn	(3,472)	(3,472)	(3,472)	-	
Cyfraniad o Incwm Treth y Cyngor	(227)	(527)	(527)	-	
Cyfanswm Cyfraniadau	(3,699)	(3,999)	(3,999)	-	
Cyllideb Referniw Net	201,629	201,629	201,481	(148)	6

Nodiadau

- Defnyddiwyd y gwelliant yn y dull o gasglu Treth y Cyngor a'r cynnydd mewn debyd a godwyd i gyfrannu at y Gronfa Risg i Ateb y Galw.
- Cyflawnodd Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol danwariant o £43,000 ar gyfer 2015/2016, yn ogystal â gwneud cyfraniad o £200,000 i'r Gronfa Risg wrth Gefn.
- Cynnydd mewn costau gofal nyrsio preswyl a gofal cartref wedi arwain at orwariant o £202,000 dros y gyllideb ddiwygiedig a ddatganwyd ar gyfer y Gwasanaethau Cymdeithasol.
- Roedd y tâl ar gyfer Gwasanaeth y Crwner yn is na'r disgwyl yn dilyn sefydlu Rhanbarth Crwner gyfunol newydd
- Gostyngiad mewn llog a dalwyd a phrif ad-daliadau sy'n gysylltiedig â'r rhaglen gyfalaf.
- Cyfraniad cyffredinol i'r Gronfa Risg sy'n Ateb y Galw (£39,000 + £148,000=£187,000)

Mae Mantolen yr Awdurdod yn cynnwys nifer o symudiadau o ran cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd. Yn ystod 2015/16 sefydlwyd a chynyddwyd nifer o gronfeydd wrth gefn, a defnyddiwyd nifer o gronfeydd wrth gefn. Mae cronfeydd referniw wrth gefn, o ganlyniad i ddigwyddiadau, wedi caniatáu neilltuo arian ar gyfer amryw o resymau, e.e. gwargedion, neu sefyllfaoedd sy'n arwain at ohirio gwariant. Mae symudiad yn y cronfeydd wrth gefn yn ystod 2015/16 yn adlewyrchu Penderfyniadau'r Cyngor, cofnodion cyfrifo darbodus, datblygiadau gwasanaethau, arian a neilltuwyd ar gyfer ymrwymadau, ac adnoddau i gynorthwyo gwasanaethau i gyflawni arbedion effeithlonrwydd yn y dyfodol.

5.2 Gwariant Cyfalaf

Y ogystal â gwario arian i ddarparu gwasanaethau o ddydd i ddydd, mae'r Cyngor hefyd yn gwario arian i ddarparu cyfleusterau newydd fel ysgolion, ac isadeiledd priffyrdd a'r arfordir. Roedd cyfanswm y gwariant cyfalaf yn £19.889 miliwn yn 2015/16. Mae'r canlynol yn grynodeb o'r meysydd gwasanaeth a welodd fuddsoddiad cyfalaf yn 2015/16 a sut y cafodd ei ariannu o'i gymharu â chyllideb o £21.70m:

Gwariant Cyfalaf	2015/16 Gwirioneddol £'000
Gwariant Cyfalaf yn ol Gwasanaeth:	
Addysg	4,261
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	6,012
Gwasanaethau Datblygu Cymunedol	2,058
Gwasanaeth Cymdeithasol	316
Theatrau a'r Ganolfan Gynadleda	35
Technoleg Gwybodaeth	360
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	4,732
Rheoli Ystadau ac Asedau	2,013
Gwasanaethau Eraill	102
Cyfanswm Ariannu Cyfalaf	19,889

Ariannu Cyfalaf	2015/16 Gwirioneddol £'000
Drwy:	
Benthyca a Chymorth	2,781
Benthyca Darbodus	4,160
Derbyniadau Cyfalaf	846
Grantiau Cyfalaf	11,460
Arian Cyfalaf Wrth Gefn	642
Cyfanswm Ariannu Cyfalaf	19,889

Gellir ariannu'r gwariant Cyfalaf trwy Fenthyca â Chymorth pan fydd costau yn cael eu hariannu trwy'r Grant Cefnogi Refeniw, a Benthyca Darbodus pan fydd y costau yn cael eu hariannu trwy Gwasanaethau.

Dyma rai o'r prosiectau mawr a gynhaliwyd yn ystod 2015/16:

- Ailddatblygu ac Amddiffyn yr Arfordir Glan y Môr Bae Colwyn
- Cynllun Lleoedd Llewyrchus Llawn Adnewyddu Bae Colwyn
- Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr
- Datblygu Parc Eirias a Chanolfan Hamdden Eirias
- Prosiect Gofod Swyddfa
- Ysgol Ardal Cyffordd Llandudno
- Ysgol Ardal Penmaenrhos
- Gwelliannau a Grantiau Tai Sector Preifat
- Gosod Goleuadau Stryd Newydd
- Gosod arwyneb newydd a gwella'r Rhwydwaith Ffyrdd Sirol
- Mentrau Ailgyrchu
- Cynlluniau Amddiffyn yr Arfordir a Lliniaru Llifogydd

Cyfanswm dyled y Cyngor heb ei thalu ar 31 Mawrth 2016 oedd £148.461 miliwn (£142.004 miliwn ar 31 Mawrth 2015), sef cynnydd o £6.457 miliwn mewn benthyca.

Dyma Derfynau'r Gweithgareddau Benthyca yn 2015/16, a bennwyd yn unol â'r Fframwaith Darbodus ar gyfer buddsoddiadau cyfalaf awdurdod lleol, a gyflwynwyd dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 (y Cod Darbodus) fel a ganlyn:

	£'000
Terfyn Awdurdodedig ar gyfer Dyledion Allanol:	
Benthyca	185,590
Ymrwymadau Tymor Hir eraill	23,721
	209,311
Terfyn Gweithredol ar gyfer Dyledion Allanol:	
Benthyca	175,590
Ymrwymadau Tymor Hir eraill	23,721
	199,311

6. Atebolrwydd Pensiwn – Safon Gyfrifyddu Ryngwladol 19 (IAS19)

Mae'r Cyfrifon, fel y cyflwynir hwy, yn cydymffurfio â gofynion y safon uchod gan eu bod yn dangos yn y cyfrifon refeniw, cost flynyddol gyfredol y ddarpariaeth bensiwn i weithwyr fel y cynghorir gan actwari'r Cyngor. Mae'r Datganiadau hefyd yn cynnwys yn y Fantolen, asesiad yr actwari o gyfran yr Awdurdod o rwymedigaethau'r Gronfa Bensiwn ar 31 Mawrth 2016 a'r gronfa sydd ei hangen i ariannu'r rhwymedigaeth honno.

Rhwymedigaethau'r Gronfa Bensiwn, a nodwyd yn y Fantolen o £140.604m (£191.131m yn 2014/15) yw cyfanswm y diffyg a ragamcanwyd yn ystod oes ddisgwyliedig y gronfa. Bydd y diffyg hwn yn newid yn flynyddol yn dibynnu ar berfformiad y buddsoddiadau a thybiaethau actwari a wneir o ran y pensiywyr presennol, pensiywyr sydd wedi gohirio'u pensiwn a gweithwyr presennol.

Mae'r gronfa'n amodol ar brisant bob tair blynedd, sy'n asesu cyflwr y gronfa bensiwn ar y pryd ac yn argymhell cyfradd briodol o gyfraniadau cyflogwyr i'r gwahanol gyrf sy'n rhan o'r gronfa er mwyn adfer y gronfa i sefyllfa gytbwys dros gyfnod o amser.

Mae manylion ynglŷn â newidiadau rheolau Cynllun Pensiwn y Llywodraeth Leol, gan gynnwys y newid o fudd-daliadau cyflog terfynol i fudd-daliadau gyrfa cyfartalog wedi eu hailbrisio o 1 Ebrill 2014 ymlaen, ar gael ar y ddolen ganlynol:

<http://www.lgps.org.uk/lge/core/page.do?pagelid=97977>

Mae Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gynllun statudol, ac fel y cyfryw, dim ond trwy ddeddfwriaeth gellir newid buddion a gronnir trwy'r cynllun.

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU Y DATGANIAD CYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD

Y mae'n ofynnol bod y Cyngor yn:

- Trefnu bod ei faterion ariannol yn cael eu gweinyddu'n gywir, a sicrhau bod gan un o'i swyddogion gyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny. Yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, y swyddog hwnnw yw'r **Swyddog Adran 151**.
- Rheoli ei fusnes mewn modd sy'n sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o adnoddau ac i ddiogelu ei asedau.
- Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon. Mae'r Cyngor yn dirprwyo'r cyfrifoldeb hwn i'r Pwyllgor Archwilio.

TYSTYSGRIF YR AWDURDOD

Rwy'n cymeradwyo Datganiad Cyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2016.

LLOFNOD:

Y Cynghorydd Sam Rowlands
Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio

DYDDIEDIG: 26/09/2016

CYFRIFOLDEBAU'R SWYDDOG ADRAN 151

Fel y Prif Swyddog Cyllid, mae'r Swyddog Adran 151 yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor sydd, yn ôl gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gadw Cyfrifon Llywodraeth Leol ym Mhrydain ("Y Cod 2014/15"), yn gorfod cyflwyno barn gywir a theg o sefyllfa ariannol y Cyngor ar y dyddiad cyfrifyddu, ac o incwm a gwariant y Cyngor am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2016.

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon hwn, mae'r Swyddog Adran 151 wedi:

- dewis polisiau addas ar gyfer cadw cyfrifon ac wedi'u defnyddio mewn modd cyson;
- gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhai rhesymol a gofalus;
- cydymffurfio â'r Cod;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir sydd yn gyfoes;
- cymryd camau rhesymol i rwystro a chanfod twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

TYSTYSGRIF SWYDDOG ADRAN 151

Tystiaf fod y Datganiad Cyfrifon yn rhoi barn cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2016, a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

LLOFNODWYD:

A H Kirkham
Cyfarwyddwr Strategol – Arian ac Effeithlonrwydd
Swyddog Adran 151

DYDDIEDIG: 26/09/2016

ADRODDIAD ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU I AELODAU **CYNGOR BWRDEISTREF SIROL CONWY**

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifon a nodiadau perthnasol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2016 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn cynnwys Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn, Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen a'r Datganiad Llif Arian.

Mae'r fframwaith adrodd ariannol sydd wedi'i ddefnyddio wrth baratoi yn ofyniad cyfreithiol a Chod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015-16 yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh).

Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyllid cyfrifol ac Archwilydd Cyffredinol Cymru

Fel yr eglurir yn llawnach yn Natganiad Cyfrifoldebau ar gyfer Datganiad Cyfrifon a osodir ar dudalennau 14-15, y swyddog cyllid cyfrifol sy'n gyfrifol am baratoi datganiad cyfrifon, sy'n rhoi darlun cywir a theg.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol yn unol â chyfraith berthnasol a Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny yn ei gwneud yn ofynnol i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol y Cyngor Adroddiadau Ariannol ar gyfer Archwilwyr.

Cwmpas archwilio'r datganiadau cyfrifon

Mae archwiliad yn cynnwys derbyn tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol er mwyn rhoi sicrwydd rhesymol nad yw'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol yn cynnwys camddatganiadau materol, boed oherwydd twyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesiad o: a yw'r polisïau cyfrifo yn briodol ar gyfer amgylchiadau Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ac a ydynt wedi'u cymhwysu'n gyson a'u datgelu'n briodol; rhesymolrwydd rhagamcanion cyfrifo sylweddol a wnaed gan y swyddog cyllid cyfrifol a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol.

Yn ogystal â hyn, rwy'n darllen yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn yr Adroddiad Naratif i ganfod anghysondebau materol gyda'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol a archwiliwyd i nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos yn sylweddol anghywir yn seiliedig ar, neu'n sylweddol anghyson â'r wybodaeth a gefais tra'n cynnal yr archwiliad. Os byddaf yn canfod unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau materion, rwy'n ystyried y goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Yn fy marn i mae'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2016 a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben; ac
- maent wedi'u paratoi'n gywir yn unol â Chod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2015-16.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r wybodaeth a gynhwysir yn yr Adroddiad Naratif yn gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau perthnasol.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i adrodd arno ynghylch y materion canlynol, y cyflwynaf i chi, os, yn fy marn i:

- nad yw cofnodion cyfrifyddu digonol wedi'u cadw;
- nad yw'r datganiadau cyfrifyddu yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;
- Nid yw'r Datganiad Llywodraethu yn adlewyrchu'r cydymffurfiad â'r canllawiau.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Rwyf wedi cynnal archwiliad o gyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru. Ni ellir cwblhau'r archwiliad yn ffurfiol a chyhoeddi tystysgrif archwilio hyd nes y byddaf wedi cwblhau fy ystyriaeth o'r materion y tynnwyd fy sylw iddynt gan etholwyr awdurdod lleol. Rwy'n fodlon bod nad yw'r materion hyn yn cael effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol.

Ar gyfer ac ar ran
Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
Dyddiad: 30 Medi 2016

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

DATGANIAD CYFRIFON 2015/16

DATGANIAD O EGWYDDORION A PHOLISIÂU CYFRIFO

1. EGWYDDORION CYFFREDINOL

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion yr Awdurdod am flwyddyn ariannol 2014/15 a'i sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ar 31 Mawrth 2015. Mae'n rhaid i'r Awdurdod baratoi Datganiad Cyfrifon blynyddol dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005, a than y Rheoliadau rhaid eu paratoi'n unol ag arferion cyfrifo priodol. Yr arferion hyn yn bennaf yw'r Cod Ymddygiad ar Gyfrifo Llywodraeth Leol yn y Deyrnas Unedig 2015/16 (y Cod) a Cod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth 2015/16 (SeRCOP), a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) a chanllawiau statudol a gyhoeddwyd dan Adran 12 o Ddeddf 2003.

Y confensiwn cyfrifo pennaf a fabwysiadwyd yn y Datganiad Cyfrifon yw cost hanesyddol, wedi ei diwygio trwy ailbriso rhai categorïau penodol o asedau nad ydynt yn gyfredol, ac offerynnau cyllidol.

2. CRYNHOI INCWM A GWARIANT

Rhoddir cyfrif am weithgaredd yn y flwyddyn pryd y digwyddodd, nid yn unig pryd y gwneir neu pryd y derbynnir taliadau arian parod. Yn arbennig:-

- Mae'r referniw o werthu nwyddau'n cael ei gydnabod pan fo'r Awdurdod yn trosglwyddo'r risgiau sylweddol a'r buddiannau perchenogaeth i'r prynwr ac mae'n debygol y bydd buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r trafodyn yn llifo i'r Awdurdod.
- Mae referniw o ddarparu gwasanaethau yn cael ei gydnabod pan fo'r Awdurdod yn medru mesur yn ddibynadwy pa ganran o'r trafodyn a gwblhawyd a hithau'n debygol y bydd buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r trafodyn yn llifo i'r Awdurdod..
- Mae cyflenwadau'n cael eu cofnodi fel gwariant pan gânt eu defnyddio – pan fo bwllch rhwng dyddiad derbyn cyflenwadau a'u defnyddio, cânt eu cludo fel rhestrau eiddo ar y Fantolen.
- Mae treuliau yng nghyswllt gwasanaethau a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaethau a ddarparwyd gan weithwyr) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fo'r gwasanaethau'n cael eu derbyn yn hytrach na phan fo taliadau'n cael eu gwneud.
- Mae'r llog a dderbynnir ar fuddsoddiadau ac sy'n cael ei dalu ar fenthyciadau'n cael ei gyfrifo fel incwm a gwariant yn seiliedig ar gyfradd y llog mewn grym i'r offeryn cyllidol perthnasol yn hytrach nag fel llif arian parod sy'n cael ei bennu neu ei sefydlu dan y contract.
- Pan fo incwm a gwariant wedi'i gydnabod ond dim arian parod wedi'i dalu na'i dderbyn, mae dyled neu gredyd i'r swm perthnasol yn cael ei gofnodi ar y Fantolen. Pan fo dyledion heb eu setlo mae balans y ddyled yn cael ei nodi a chodir ar referniw am yr incwm na chaiff, o bosib, ei gasglu.

- O bryd i'w gilydd, pan fo taliadau yn destun anghydfod a/neu phan nad yw'r symiau dan sylw yn hysbys, caiff y taliad ei wneud yn y cyfrifon yn y flwyddyn y caiff yr anghydfod ei setlo ac nid o reidrwydd y flwyddyn sy'n berthnasol i'r taliad.
- Hefyd, o bryd i'w gilydd, caiff anfoneb ei thrin ar sail arian parod yn y cyfrifon i sicrhau bod y nifer cywir o daliadau yn ymddangos yn y cyfrifon mewn blwyddyn ariannol.

3. **ARIAN PAROD A CHYWERTHYDD ARIAN**

Mae arian parod yn golygu arian mewn llaw ac adneuon gyda sefydliadau ariannol sy'n ad-daladwy heb gosb ar rybudd o ddim mwy na 24 awr. Mae cywerthydd arian yn fuddsoddiadau sy'n aeddfedu mewn tri mis neu lai o ddyddiad eu caffael ac y gellir eu trosglwyddo'n rhwydd i symiau gwybyddus o arian heb risg sylweddol o newid mewn gwerth.

Yn y Datganiad Llif Arian, dangosir arian parod a chywerthydd arian yn net o orddrafftiau banc sy'n daladwy ar ofyniad ac sy'n ffurfio rhan integrol o reolaeth arian yr Awdurdod.

4. **EITEMAU EITHRIADOL**

Pan fo eitemau incwm a gwariant yn berthnasol, datgelir eu natur a'u maint ar wahân, un ai ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr neu yn y Nodiadau i'r Cyfrifon, gan ddibynnu ar ba mor arwyddocaol yw'r eitemau i bwrpas deall perfformiad ariannol yr Awdurdod.

5. **ADDASIADAU CYN CYFNOD, NEWIDIADAU MEWN POLISIÄU CYFRIFO AC AMCANGYFRIFON A CHAMGYMERIADAU**

Gall Addasiadau cyn cyfnod ddeillio o newid mewn polisiäu cyfrifo neu i gywiro camgymeriad perthnasol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifo yn rhagolygol, hy eleni ac ym mlynnyddoedd y dyfodol y ceir effaith arnynt gan y newid ac nid ydynt yn achosi addasiad cyfnod blaenorol.

Dim ond pan fo'n ofynnol gan arferion cyfrifo cywir y gwneir newidiadau mewn polisiäu cyfrifo neu pan fo'r newid yn rhoi gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynghylch effeithiau trafodion, digwyddiadau eraill a'r amodau ar sefyllfa ariannol a pherfformiad ariannol yr Awdurdod. Pan wneir newid, caiff ei ddefnyddio'n ôl-weithredol (oni bai y nodir fel arall) trwy addasu'r balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel petai'r polisi newydd wedi ei ddefnyddio erioed.

Mae camgymeriadau a ganfyddir mewn ffigyrau cyn cyfnod yn cael eu cywiro'n ôl weithredol trwy addasu'r balansau agor a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol.

6. **TALIADAU I REFENIW AM ASEDAU NAD YDYNT YN GYFREDOL**

Rhoddir debyd yn erbyn gwasanaethau, gwasanaethau cefnogol a chyfrifon masnachu yn ôl y symiau a ganlyn i bwrpas cofnodi cost dal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:-

- Dibrisiant a briodolir i'r asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth perthnasol

- Colledion ailbriso ac amhariad ar asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth lle nad oes enillion cronnus yn y Cyfrif Ailbriso Wrth Gefn y mae modd dileu'r colledion yn ei erbyn
- Amorteiddio asedau sefydlog anniriaethol a briodolir i'r gwasanaeth.

Nid oes raid i'r Awdurdod godi'r dreth gyngor i bwrpas cyllido colledion dibrisiant, ailbriso neu amhariad na rhai amorteiddio. Fodd bynnag rhaid iddo wneud cyfraniad blynyddol o refeniw tuag at y gostyngiad yn ei anghenion benthyca cyffredinol – cyfraniad sy'n cyfateb i swm a gyfrifir ar sail ddarbodus ac a bennir gan yr awdurdod yn unol â chyfarwyddiadau statudol. Felly yn lle colledion dibrisiant, ailbriso ac amhariad ac yn lle amorteiddiadau ceir cyfraniad i Falans Cronfa'r Cyngor trwy drafodyn diwygio i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn ac yn cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng y ddau.

7. **BUDDIANNAU'R GWEITHWYR**

Buddiannau Sy'n Daladwy yn Ystod Cyflogaeth

Y buddiannau tymor byr i'r gweithwyr yw'r rheiny sy'n cael eu talu cyn pen 12 mis i ddiwedd y flwyddyn - buddiannau megis cyflogau wythnosol a misol, gwyliau blynyddol gyda thâl, absenoldeb gwaeledd gyda thâl, taliadau bonws a buddiannau heblaw arian i'r gweithwyr presennol a'r rheiny'n cael eu cydnabod fel treuliau i'r gwasanaethau yn ystod y flwyddyn pryd y rhydd y gweithwyr wasanaeth i'r Awdurdod. Darperir ffigwr cronnus ar gyfer costau hawliadau gwyliau (neu unrhyw fath o absenoldeb, e.e. amser flexi) a enillwyd gan weithwyr a'r rheiny heb eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn a hawl ganddynt i'w trosglwyddo i'r flwyddyn ariannol ddilynol. Mae'r ffigwr cronnus yn seiliedig ar y cyfraddau perthnasol i gyflogau wythnosol a misol yn y flwyddyn gyfrifo ddilynol, sef pryd y bydd y cyflogai yn cymryd y budd. Codir y ffigwr cronnus yn erbyn y Swrplws neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau, ond wedyn caiff ei wyrdroi trwy'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn fel bod buddiannau gwyliau yn cael eu codi yn erbyn refeniw yn ystod y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb gwyliau'n digwydd ynddi.

Buddiannau Terfynu

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol a chodir y rhain ar sail groniadau pan fo'r Awdurdod yn amlwg wedi ymrwymo i derfynu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu i wneud cynnig i annog diswyddo gwirfoddol.

Pan fo buddiannau terfynu'n golygu ategu pensiynau mae darpariaethau statudol yn mynnu ar godi o falans Cronfa'r Cyngor y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu i'r pensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a glendir yn ôl y safonau cyfrifeg perthnasol. Yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn, mae angen clustnodiadau i mewn ac allan o'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn i gael gwared â'r debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau terfynu wrth ategu pensiynau ac yn eu lle ddarparu debydau am yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn ac i'r pensiynwyr a'r cyfryw symiau'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Mae gweithwyr yr Awdurdod yn aelodau o ddau gynllun pensiwn sydd ar wahân i'w gilydd:

- Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiynau Athrawon Capita ar ran yr Adran Addysg (DfE)
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir gan Gyngor Gwynedd.
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir gan Gyngor Sir y Fflint.

Mae'r cynlluniau'n darparu buddiannau diffiniedig i aelodau (lwmp swm ymddeol a phensiwn), a enillwyd tra oedd gweithwyr yn gweithio i'r Awdurdod.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau i gynllun yr athrawon yn golygu na all yr rhwymedigaethau i'r buddiannau hyn gael eu dynodi fel arfer yn benodol i'r Awdurdod. Felly cyfrifir am y cynllun fel petai'n gynllun cyfraniad diffiniedig ac ni chydabyddir unrhyw rwymedigaeth ar gyfer talu buddiannau i'r dyfodol yn y Fantolen. Codir am gyfraniadau y cyflogwr i Bensiynau Athrawon yn y flwyddyn i'r llinell Gwasanaethau Addysg a Plant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Cedwir cyfrifon i'r Cynllun Llywodraeth Leol fel cynllun buddiannau diffiniedig:

- Mae'r rhwymedigaethau i Gynlluniau Pensiwn Gwynedd a Sir y Fflint a briodolir i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl dull actiwariol gan ddefnyddio'r dull uned ragamcanedig - h.y. asesiad o'r taliadau a wneir yn y dyfodol yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad a enillwyd hyd yma gan y gweithwyr, yn seiliedig ar ragdybiaethau yng nghyswllt cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiant y gweithwyr ayyb. a hefyd ar ragamcanion yng nghyswllt enillion y gweithwyr presennol.
- Rhoddir disgownt yn erbyn y rhwymedigaethau i lawr i'w gwerth yn ôl prisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt o 3.5% (3.2% 2014/15) (yn seiliedig ar raddfa dychweliad awgrymiadol ar fondiau corfforaethol o safon uchel (iBoxx)).
- Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd a briodolir i'r Cyngor wedi'u cynnwys yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg:-
 - Stociau a ddyfynnir - pris bid presennol
 - Stociau heb eu dyfynnu - amcangyfrif proffesiynol
 - Stociau uned - cyfartaledd cyfraddau'r bidiau a'r cynigion
 - Eiddo - gwerth ar y farchnad
- Mae'r newid yn y rhwymedigaethau pensiwn net yn cael ei ddadansoddi fesul saith rhan:-
 - Costau gwasanaeth cyfredol - cynnydd yn y rhwymedigaethau oherwydd nifer y blynnyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - wedi ei glustnodi i Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y gwasanaethau y mae'r gweithwyr yn gweithio iddynt.

- Costau gwasanaeth y gorffennol - y cynnydd yn y rhwymedigaethau oherwydd penderfyniadau a wnaed eleni ac effaith y rheiny yn ymwneud â nifer y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd ym mlynnyddoedd y gorffennol - debyd i Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau na Ddosberthir.
- Costau llog - y cynnydd disgwylidig yng ngwerth presennol y rhwymedigaethau yn ystod y flwyddyn wrth i'r rheiny symud blwyddyn yn nes i gael eu talu - debyd i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddi a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Llog ar asedau Pensiwn – dyma'r llog ar asedau sy'n cael eu dal ar ddechrau'r flwyddyn a'r llif arian sy'n digwydd yn ystod y flwyddyn, a gyfrifir gan ddefnyddio'r gyfradd ostyngol ar ddechrau'r flwyddyn.
- Enillion neu golledion ar setliadau a chwtogiadau - o ganlyniad i gamau a gymerir i ryddhau'r Awdurdod o rwymedigaethau neu ddigwyddiadau sy'n gostwng gwasanaeth disgwylidig y dyfodol neu'r buddiannau cronus i weithwyr – debyd neu gredyd i'r Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau na Ddosberthir.
- Ail-fesuriadau (asedau) – dyma'r adenillion ar asedau cynlluniau net o dreuliau gweinyddol ac incwm llog. Mae'n disodli elw a cholled actiwaraid ar asedau. Hefyd yn gynwysedig, mae costau o ganlyniad i adolygu clustnodi asedau ar brisiad i bob aelod staff.
- Ail-fesuriadau (rhwymedigaethau) – mae hyn yn gyfuniad o newidiadau mewn demograffig a thybiaethau ariannol a phrofi elw a cholled ar rhwymedigaethau.
- Cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Gwynedd a Sir y Fflint - arian parod a dalwyd i mewn fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r gronfa pensiwn fel setliad o rwymedigaethau; heb ei gyfrif fel traul.

Yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i godi'r swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa pensiwn neu'n uniongyrchol i bensiynwyr yn y flwyddyn ar falans Cronfa'r Cyngor, ac nid y swm a gyfrifwyd yn unol â'r safonau cyfrifeg cysylltiedig. Yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn, golyga hyn fod cyllid yn mynd i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn ac o'r Gronfa, er mwyn dileu'r debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeoliad a chael yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa pensiwn neu bensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath a oedd yn daladwy ond na thalwyd cyn diwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sy'n codi o'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn felly'n mesur yr effaith fuddiol i Gronfa'r Cyngor o'r angen i roi cyfrif am fuddiannau ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na buddiannau a enillwyd gan weithwyr.

Buddiannau Dewisol

Yn ogystal mae gan yr Awdurdod rai pwerau i dalu buddiannau ymddeoliad dewisol pan fo gweithwyr yn ymddeol yn gynnar. Mae unrhyw rhwymedigaethau y tybir eu bod am godi yn sgil rhoi dyfarniad i unrhyw aelod o'r staff (gan gynnwys athrawon) yn cronni yn ystod blwyddyn y penderfyniad a gwneir cyfrif amdanynt

gan ddefnyddio'r un polisïau â'r rheiny a ddefnyddir yng nghyswllt Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

8. DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, rhai ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan fo'r Datganiad Cyfrifon wedi ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir dynodi dau fath o ddigwyddiad:

- Y rheiny sy'n rhoi tystiolaeth o'r amodau oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau.
- Y rheiny sy'n arwydd o amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau, ond pan fo categori o ddigwyddiadau yn cael effaith berthnasol, gwneir datgeliad yn y nodiadau ar natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol ddisgwyliedig.

Nid adlewyrchir digwyddiadau sy'n cymryd lle ar ôl dyddiad awdurdodi (26/09/2016 2015/16) i gyhoeddi yn y Datganiad Cyfrifon.

9. OFFERYNNAU ARIANNOL

Rhwymedigaethau ariannol

Mae rhwymedigaeth ariannol yn cael ei chydabod yn y Fantolen pan fo'r Awdurdod yn dod yn barti i ddarpariaethau contract offeryn ariannol a chânt eu mesur, yn y lle cyntaf, yn ôl gwerth teg a chânt eu cludo ar eu cost amorteiddiedig. Mae'r treuliau blynyddol yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yng nghyswllt y llog taladwy yn seiliedig ar swm yr rhwymedigaeth a gludir, wedi ei luosogi gan y gyfradd log mewn grym ar y pryd i'r offeryn. Y gyfradd a ddefnyddir yw honno sy'n rhoddi disgownt cysâct ar y taliadau arian parod yn y dyfodol dros oes yr offeryn yn ôl y swm a gafodd ei gydnabod iddo yn y lle cyntaf.

Yn achos y rhan fwyaf o fenthyciadau'r Awdurdod, golyga hyn mai'r swm sydd yn y Fantolen yw'r swm gwreiddiol sydd ar ôl i'w dalu (plws llog cronrus); a'r llog a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm sy'n daladwy am y flwyddyn yn ôl y cytundeb benthycyca.

Mae'r enillion neu'r colledion wrth ail-brynu neu wrth setlo'r benthyciad yn gynnar yn cael eu rhoddi mewn credyd neu mewn debyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn neu ail-brynu/setlo. Fodd bynnag, pan fo ail-brynu yn digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthycyca yng nghyswllt diwygio neu ffeirio'r offerynnau presennol, yna mae'r premiwm neu'r disgownt yn cael ei dynnu neu ei ychwanegu ar gost amorteiddiedig y benthyciad newydd neu'r un diwygiedig a'r cofnod yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei daenu dros oes y benthyciad trwy wneud diwygiad i'r gyfradd log weithredol.

Pan fo premiwm neu ddisgownt wedi ei godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae rheoliadau yn caniatáu taenu, dros flynyddoedd y dyfodol, unrhyw effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Polisi'r Awdurdod yw taenu'r enillion neu'r colledion dros weddill tymor y benthyciad yr oedd y premiwm yn cael ei dalu drosto neu pryd yr oedd y disgownt yn cael ei dderbyn pan ad-dalwyd. Mae cysoni

symiau a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gyda'r taliad net o Falans Cronfa'r Cyngor yn cael ei reoli trwy drosglwyddo i neu o'r Cyfrif Diwygio Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn.

Asedau Ariannol

Mae dau ddsbarth o asedau ariannol:

- Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy - asedau gyda thaliadau sefydlog neu gellir eu pennu, ond nad ydynt yn cael eu dyfynnu mewn marchnad weithredol.
- Asedau ar gael i'w gwerthu – asedau gyda phris y farchnad a ddyfynnwyd a/neu heb daliadau sefydlog neu gellir eu pennu.

Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy

Cydnabyddir benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy posib ar y Fantolen pan fo'r Awdurdod yn dod yn rhan o ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac ar y cychwyn maent yn cael eu mesur ar werth teg. Wedi hynny cânt eu mesur yn ôl y gost amorteiddiedig. Mae'r credydau blynyddol i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer llog a dderbynnir yn seiliedig ar swm cludadwy ased wedi ei luosi gan y raddfa log berthnasol i'r offeryn. Yn achos y rhan fwyaf o'r benthyciadau a drefnwyd gan yr Awdurdod, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynwyd yn y Fantolen yw'r swm gwreiddiol sydd heb ei glirio ac yn dderbyniadwy (ynghyd â llog sydd wedi cronni) a'r llog a roddwyd mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm a geir yn y flwyddyn yn ôl cytundeb y benthyciad.

Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi gwneud nifer o fenthyciadau i sefydliadau chwaraeon a gwirfoddol ar raddfeydd is na'r farchnad (benthyciadau meddal). Pan y gwneir benthyciadau meddal, cofnodir colled yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (wedi ei ddebydu i'r gwasanaeth priodol) ar gyfer gwerth presennol y llog a gollir dros oes yr offeryn, gan arwain at gost amorteiddiedig is na'r prifswm sydd dros ben. Credydir llog i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar raddfa effeithiol ychydig yn uwch na'r raddfa a dderbynnir gan sefydliadau gwirfoddol, gyda'r gwahaniaeth yn arwain at gynyddu cost amorteiddiedig y benthyciad yn y Fantolen. Mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i effaith benthyciadau meddal ar Falans Cronfa'r Cyngor yw'r llog sy'n dderbyniadwy ar gyfer y flwyddyn ariannol – rheolir cysoniad y symiau a ddebydir ac a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r enilliad net sydd ei angen yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor gan drosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Pan fo asedau yn cael eu nodi fel rhai sy'n destun amhariad a hynny oherwydd y tebygrwydd, yn seiliedig ar beth a ddigwyddodd yn y gorffennol, na fydd taliadau dyledus dan y contract yn cael eu cyflwyno, yna rhoddir gostyngiad yn erbyn yr ased a chodi am hynny ar y gwasanaeth perthnasol (ar gyfer symiau sy'n dderbyniadwy sy'n benodol i'r gwasanaeth hwnnw) neu ar y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr mewn graddfa llog.

Bydd unrhyw enillion neu unrhyw golledion sy'n codi oherwydd dadgydnabod yr ased yn cael eu rhoddi mewn credyd/debyd i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Asedau Sydd Ar Gael i'w Gwerthu

Cydnabyddir asedau sydd ar gael i'w gwerthu ar y Fantolen pan fo'r Awdurdod yn dod yn rhan o ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac ar y cychwyn maent yn cael eu mesur a'u cludo ar werth teg. Pan fo gan ased daliadau sefydlog neu rai y mae modd eu pennu, mae'r credydau blynyddol i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer llog a dderbynnir yn seiliedig ar gost amorteiddiedig yr ased wedi ei luosi gan y raddfa log berthnasol i'r offeryn. Ble nad oes unrhyw daliadau sefydlog na rhai y mae modd eu pennu, mae incwm (ee difidendau) yn cael ei gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan ddaw'n dderbyniadwy gan yr Awdurdod.

Cedwir yr asedau yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg. Mae'r gwerthoedd yn seiliedig ar yr egwyddorion a ganlyn:

- Offerynnau gyda phrisiau a nodir ar y farchnad - pris y farchnad.
- Offerynnau eraill gyda thaliadau penodol neu rai y mae modd eu pennu – dadansoddiad o'r llif arian ar ôl disgownt.
- Cyfrannau ecwiti heb brisiau wedi eu nodi ar y farchnad - asesiad annibynnol o werth y cwmni.

I gydnabod unrhyw newidiadau yn y gwerth teg, rhoddir cofnod yn y Gronfa Wrth Gefn ar Gael i'w Gwerthu a bydd cydnabyddiaeth i'r enillion/colledion yn y Swrplws neu Ddiffyg ar Ailbrisiant Asedau Ariannol Ar Gael i'w Gwerthu. Y mae eithriad pan fo colledion amhariad yn digwydd - rhoddir y rhain mewn debyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ynghyd ag unrhyw golledion/enillion net i'r ased a gronnwyd i'r ased yn y Gronfa Wrth Gefn Ar Gael i'w Gwerthu.

Pan nodir fod asedau yn wynebu amhariad oherwydd y tebygrwydd, yn seiliedig ar ddigwyddiad yn y gorffennol, na fydd y taliadau dyledus dan y contract yn cael eu cyflwyno (taliadau sefydlog neu rai y mae modd eu pennu),neu pan fo gwerth teg yn gostwng o dan y gost, nodir gostyngiad i'r ased a chodir am hynny yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Os oes gan yr ased daliadau sefydlog neu rai y mae modd eu pennu, mesurir y golled amhariad fel y gwahaniaeth rhwng y swm cludadwy a gwerth presennol llif arian diwygiedig y dyfodol gyda disgownt yn seiliedig ar log gweithredol yr ased gwreiddiol. Fel arall, mesurir y golled amhariad fel unrhyw ddiffyg gwerth teg yn erbyn costau caffael yr offeryn (net o unrhyw ad-daliad swm gwreiddiol ac amorteiddiad).

Bydd unrhyw enillion neu golledion sy'n digwydd yn sgil dadgydnabod yr ased yn cael eu gosod mewn credyd/debyd i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ynghyd ag unrhyw enillion/colledion cronnus a gafodd eu cydnabod cyn hynny yn y Gronfa Wrth Gefn ar gael i'w Gwerthu.

Os nad oes modd mesur y gwerth teg mewn ffordd ddibynadwy, mae'r offeryn yn cael ei gludo yn ôl cost (llai unrhyw golledion amhariad).

10. TROSI ARIAN TRAMOR

Pan fo'r Awdurdod wedi gwneud trafodion mewn arian tramor, mae'r trafodyn yn cael ei drosi i sterling ar y raddfa gyfnewid sy'n berthnasol ar i diwrnod y

gwnaethpwyd y trafodyn. Pan fo symiau mewn arian tramor dros ben ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, maent yn cael eu trosi i sterling.

11. GRANTIAU LLYWODRAETH A CHYFRANIADAU ERAILL

P'un a ydynt yn cael eu talu i'r cyfrif, trwy randaliadau neu fel ôl-ddyledion, cydnabyddir grantiau llywodraeth a chyfraniadau a rhoddion trydydd parti fel rhai sy'n ddyledus i'r Awdurdod pan fo sicrwydd rhesymol:

- Y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio â'r amodau sydd ynghlwm â'r taliadau, ac
- Y derbynir y grantiau neu gyfraniadau.

Nid yw'r symiau a nodwyd fel rhai sy'n ddyledus i'r Cyngor yn cael eu rhoi mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes bydd yr amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi eu bodloni. Mae'r amodau'n nodi bod rhaid i'r buddiannau economaidd yn y dyfodol neu i'r gwasanaeth posib sydd wedi'i ymgorffori yn yr ased a brynwyd gyda'r arian grant neu gyda'r cyfraniadau gael eu defnyddio gan y derbynnydd fel a nodwyd, neu bydd raid dychwelyd i'r trosglwyddydd y buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'r gwasanaeth posib.

Mae'r arian a roddwyd fel grantiau a chyfraniadau lle na chafodd yr amodau eu bodloni yn cael eu cludo ymlaen yn y Fantolen fel credydwyr. Pan fo'r amodau'n cael eu bodloni mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei roddi mewn credyd yn y llinell gwasanaeth priodol (grantiau referniw a chyfraniadau a briodolwyd) neu Dreth ac Incwm Grant Amhenodol (grantiau referniw heb eu hamgáu a'r holl grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo'r grantiau cyfalaf yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth gefn. Pan fo grant heb ei ddefnyddio eto i gyllido gwariant cyfalaf, mae'n cael ei bostio i'r Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn – y rhai na chafodd eu defnyddio. Pan fo wedi'i ddefnyddio mae'n cael ei bostio i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf. Mae'r symiau yn y Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn na chawsant eu defnyddio yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf unwaith y cânt eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf..

12. ASED AU ANNIRIAETHOL

Mae gwariannau ar asedau nad ydynt yn rhai ariannol ac sydd heb ffurf ffisegol ond sy'n cael eu rheoli gan yr Awdurdod oherwydd digwyddiadau yn y gorffennol (e.e. trwyddedau meddalwedd) yn cael eu cyfalafu pan y tybir y bydd buddiannau economaidd yn y dyfodol neu wasanaeth posib yn llifo o'r ased anniriaethol i'r Awdurdod.

Mae asedau a gynhyrchir yn fewnol yn cael eu cyfalafu pan fo modd dangos bod y prosiect yn dechnegol-ymarferol ac y bwriedir ei gwblhau (gydag adnoddau digonol ar gael) ac y bydd yr Awdurdod yn medru cynhyrchu buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'n medru darparu gwasanaeth posib trwy werthu'r ased nei ei ddefnyddio. Mae gwariant yn cael ei gyfalafu pan fo modd ei fesur gyda sicrwydd fel un a briodolir i'r ased a phan fo'n cael ei gyfyngu i'r gwariant hwnnw a ddigwyddo yn ystod y cyfnod datblygu (nid oes modd cyfalafu gwariant ymchwil).

Nid yw gwariant ar ddatblygu gwefannau'n cael ei gyfalafu pan fo'r wefan yn cael ei defnyddio'n llwyr neu'n bennaf i hyrwyddo neu i hysbysebu nwyddau'r Awdurdod neu ei wasanaethau.

Ar y cychwyn cyntaf mesurir asedau anniriaethol yn ôl y gost. Nid yw'r symiau'n cael eu hailbriso hyd oni fydd modd pennu gwerth yr asedion y mae'r Awdurdod yn eu dal trwy droi at y farchnad weithredol. Yn ymarferol, nid oes yr un o'r asedau anniriaethol y mae'r Awdurdod yn eu dal yn bodloni'r maen prawf hwn ac felly cânt eu cludo yn ôl y gost amorteiddiedig. Mae swm dibrisiannol ased anniriaethol yn cael ei amorteiddio dros ei oes ddefnyddiol i linell(-au) y gwasanaeth perthnasol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Rhoddir prawf amhariad ar ased pryd bynnag y ceir arwydd bod amhariad ar yr ased – mae unrhyw golledion a ganfyddir yn cael eu nodi yn erbyn y llinell(-au) i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Bydd unrhyw enillion neu golledion wrth gael gwared ag ased anniriaethol neu wrth roi'r gorau iddo yn cael ei drosglwyddo i'r Llinell Gwariant Gweithredol arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo gwariant ar asedau anniriaethol yn gymwys i'w ystyried fel gwariant cyfalaf i ddibenion statudol, amorteiddio, colledion amhariad neu wrth gael gwared â'r asedion ni chaniateir i enillion a cholledion gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly mae'r enillion a'r colledion yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn a'u symud i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf ac (yn achos arian gwerthiant uwch na £10,000) i'r Gronfa Wrth Gefn Derbynion Cyfalaf.

13. RHESTRAU STOC A CHONTRACTAU TYMOR HIR

Rhestrau eiddo yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar y gost isaf a'r gwerth net gwireddadwy yn seiliedig ar sail cost cyfartalog wedi'i bwysoli. Rhoddir cyfrif am gontractau tymor hir trwy godi ar y Swrplws neu ar y Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn seiliedig ar werth y gwaith neu'r gwasanaeth a dderbynnir dan y contract yn ystod y flwyddyn ariannol.

14. EIDDO BUDDSODDIAD

Eiddo buddsoddiad yw eiddo a ddefnyddir yn unswydd i ennill rhent a/neu ar gyfer cynnydd cyfalaf. Nid yw'r diffiniad yn cael ei fodloni os yw'r eiddo'n cael ei ddefnyddio mewn unrhyw ffordd i hwyluso darparu gwasanaethau neu i gynhyrchu nwyddau neu pan fo'n cael ei ddal i'w werthu.

Mae eiddo buddsoddiad yn cael ei fesur yn ôl cost yn y lle cyntaf ac wedyn yn ôl gwerth teg, gan ddibynnu am faint y gellid cyfnewid yr ased rhwng partïon gwybodus hyd braich. Nid yw eiddo'n cael ei ddibrisio, yn hytrach caiff ei ailbriso'n flynyddol yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddyddiad y Fantolen (diwedd y flwyddyn). Mae enillion a cholledion adeg ailbriso'n cael eu symud i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yr un driniaeth yn union a roddir i enillion a cholledion wrth gael gwared ohonynt.

Mae rhent a dderbynnir am eiddo buddsoddiad yn cael ei roi mewn credyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad ac yn peri cynnydd ym Malans Cronfa'r Cyngor. Fodd bynnag, ni chaniateir i enillion a cholledion ailbriso a gwerthu, dan drefniadau statudol, gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly mae'r enillion a'r colledion yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn a'u symud i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf ac (yn achos arian gwerthiant uwch na £10,000) i'r Gronfa Wrth Gefn Derbynion Cyfalaf

15. GWEITHREDIADAU A REOLIR AR Y CYD AC ASED AU A REOLIR AR Y CYD

Y gweithrediadau a reolir ar y cyd yw'r gwaith hwnnw a wna'r Awdurdod ynghyd â mentrau eraill pan fo defnydd yn cael ei wneud o asedion ac o adnoddau'r mentrwy

yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cydnabod ar ei Fantolen yr asedau y mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau a wyneba ac mae'n rhoi fel credyd neu ddebyd, yn ei Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y gwariant hwnnw'r â iddo a'r gyfran o incwm a enilla yn sgil y gwaith.

Asedau a reolir ar y cyd yw eitemau eiddo, offer a chyfarpar sydd yn cael eu cydreoli gan yr Awdurdod a mentrwyr eraill a phan fo'r asedau'n cael eu defnyddio i sicrhau buddiannau i'r mentrwyr. Nid yw'r gydfenter yn galw am sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cadw cyfrif am ei gyfran ei hun yn unig o'r asedau a reolir ar y cyd, am y rhwymedigaethau a'r treuliau'r â iddynt ar ei ran ei hun neu ar y cyd ag eraill yng nghyswllt ei fuddiannau yn y gydfenter a'r incwm a ddaw iddo o'r fenter.

16. **PRYDLESAU**

Mae prydlesau'n cael eu categoreiddio fel prydlesau ariannol pan fo telerau'r brydles yn trosglwyddo, i bob pwrpas, o'r prydleswr i'r prydlesai yr holl risgiau a'r holl fendithion sydd ynghlwm wrth fod yn berchennog yr eiddo, yr offer a'r chyfarpar. Categoreiddir y holl brydlesau eraill fel Prydlesau Gweithredol.

Pan fo prydles yn cynnwys tir ac adeiladau, mae'r tir a'r adeiladau'n cael eu hystyried ar wahân i bwrpas categoreiddio.

Pan fo trefniadau heb statws cyfreithiol prydles, ond er hynny'n trosglwyddo hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am daliad, yna mae cyfrif amdanynt dan y polisi hwn pan fo cyflawni'r trefniant yn dibynnu ar ddefnyddio asedau penodol.

Yr Awdurdod fel Daliwr Prydles

Prydlesau Ariannol

Mae eiddo, offer a chyfarpar sy'n cael eu dal dan brydlesau ariannol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen ar gychwyn y brydles yn ôl gwerth teg a fesurir adeg sefydlu'r brydles (neu yn ôl gwerth presennol y taliadau prydles lleiaf bosib, pa un bynnag o'r ddau sydd isaf). Gyda'r ased a gydnabyddir mae cyfrifoldeb cyfatebol i dalu i'r prydlesydd. Mae costau uniongyrchol cychwynnol yr Awdurdod yn cael eu hychwanegu at y swm y mae'r ased yn ei gludo. Defnyddir y taliadau a wneir adeg gwneud prydles i nodi'r rhwymedigaeth sydd ynghlwm wrth y brydles. Codir am rent dilynol fel treuliau yn y cyfnodau hynny pryd y digwyddant.

Rhennir y taliadau prydles rhwng:-

- Tâl am brynu budd yn yr eiddo, offer a chyfarpar - defnyddir hwn i nodi i lawr beth yw rhwymedigaeth y brydles, a
- Tâl ariannol (mewn debyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Cedwir cyfrif am Eiddo, Offer a Chyfarpar a gydnabyddir dan brydlesau ariannol trwy ddefnyddio'r polisiâu hynny a ddefnyddir yn gyffredin yng nghyswllt asedau o'r fath, yn amodol ar godi am ddibrisiant dros gyfnod y brydles os ydyw'r cyfnod hwnnw'n fyrrach na'r amcangyfrif i oes ddefnyddiol yr ased (pan fo perchnogaeth yr ased ddim yn trosglwyddo i'r Awdurdod ar ddiwedd cyfnod y brydles).

Nid yw'n ofynnol ar i'r Awdurdod godi Treth Gyngor i gynnwys dibrisiant neu ailbrisiant a cholledion amhariad sy'n deillio o asedau a brydleswyd. Yn hytrach, gwneir cyfraniad blynyddol gochelgar o gronfeydd refeniw tuag at y buddsoddiad

cyfalaf tybiedig yn unol â gofynion statudol. Felly mae cyfraniad referniw ym Malans Cronfa'r Cyngor yn cymryd lle dibrisiant ac ailbriso a cholledion, trwy addasu trafodyn gyda'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Prydlesau Gweithredol

Mae rhenti a delir dan brydlesau gweithredol yn cael eu codi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel traul i'r gwasanaethau sy'n cael y budd o eiddo, offer a chyfarpar prydles. Codir y taliadau ar sail llinell-syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm taliadau (e.e. mae cyfnod di-rent ar gychwyn y brydles).

Yr Awdurdod fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Pan fo'r Awdurdod yn rhoi prydles ariannol dros eiddo neu eitem o offer neu gyfarpar, dilëir yr ased perthnasol o'r Fantolen fel gwarediad. Ar gychwyn y brydles, mae swm cludadwy'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Ased sy'n Cael ei Dal i'w Gwerthu) yn cael ei ddileu i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enilliad neu golled ar warediad. Mae enilliad, sy'n cynrychioli buddsoddiad net yr Awdurdod yn y brydles, yn cael ei gredu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled ar warediad (h.y. ei ddebydu yn erbyn gwerth cludadwy'r ased adeg ei waredu), yn cydweddu gydag ased prydles (dyledwr tymor hir) yn y Fantolen.

Dyrennir prydlesau rhent rhwng:

- Taliad am gaffael y budd yn yr eiddo – defnyddir i ysgrifennu i lawr y dyledwr prydles (ynghyd ag unrhyw breiwm a dderbyniwyd), ac
- Incwm ariannol (credydir i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Ni chaniateir yn ôl statud i'r enilliad a gredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar warediad gynyddu Balans Cronfa'r Cyngor ac mae'n ofynnol iddo gael ei drin fel derbyniad cyfalaf. Pan fo premiwm wedi ei dderbyn, mae hwn yn cael ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn. Pan fo'r swm sy'n ddyledus yng nghyswllt yr ased prydles i'w setlo trwy dalu rhenti ym mlynnyddoedd ariannol y dyfodol, mae hwn yn cael ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn Gohiriedig yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn. Pan dderbynnir rhenti yn y dyfodol, defnyddir yr elfen derbyniad cyfalaf ar gyfer gwaredu'r ased i ysgrifennu i lawr y dyledwr prydles. Ar y pwynt hwn, mae'r derbyniadwyon cyfalaf gohiriedig yn cael eu trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilëir o warediadau'n cael ei godi ar y dreth gyngor, gan y darperir yn llawn ar gyfer cost asedau sefydlog dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Felly mae'r symiau hyn yn cael eu priodoli i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn.

Prydlesau Gweithredol

Pan fo'r Awdurdod yn rhoi prydles weithredol dros eiddo neu eitem o eiddo neu gyfarpar, cedwir yr ased yn y Fantolen. Mae Incwm Rhent yn cael ei gredydu i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Gwneir credydau ar sail llinell-syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm taliadau (e.e. telir premiwm ar gychwyn y brydles). Mae costau uniongyrchol cychwynnol yr eir iddynt wrth negodi a threfnu prydles yn cael eu hychwanegu at swm cludadwy'r ased perthnasol a'u codi fel traul dros oes y brydles ar yr un sail ag incwm rhent.

17. GORBENION A GWASANAETHAU CEFNOGOL

Mae costau gorbenion a gwasanaethau cefnogol yn cael eu codi ar y rheiny sy'n cael y budd o'r cyflenwad neu o'r gwasanaeth yn unol ag egwyddorion costio Cod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth 2015/16 (SeRCOP). Defnyddir yr egwyddor costio amsugno llwyr - cost lawn y gorbenion a gwasanaethau cefnogol yn cael eu rhannu rhwng defnyddwyr yn ôl cyfran y buddiannau a gafwyd, ac eithrio:-

- Craidd Corfforaethol a Democrataidd – costau'n gysylltiedig â statws yr Awdurdod fel sefydliad aml swyddogaethol, democrataidd.
- Costau heb eu Dosbarthu - costau buddiannau disgresiwn a roddir i weithwyr sy'n ymddeol yn gynnar a cholledion amhariad a godir ar yr Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu.

Diffinnir y ddau gategori hyn yn SeRCOP a chyfrifir amdanynt o dan benawdau ar wahân yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, fel rhan o Wariant ar Wasanaethau.

Mae sail y dosbarthiad y costau hyn, yn y swm o £8.7m, yn amrywio'n ôl natur y taliad a godir:-

Gwasanaethau Cefnogol	Sail y Taliad a Godir
Cyllid <ul style="list-style-type: none"> - Cyfrifeg - Cyflogres - Taliadau credydwyr - Archwilio - Debydwyr - Arianwyr - Gweinyddu 	Amser wedi ei asesu Slipiau cyflog a gynhyrchir Nifer yr anfonebau a delir Diwrnodiau archwilio Nifer yr anfonebau a anfonir Nifer y trafodion y ceir derbynneb amdanynt Amser wedi ei asesu
Cyfreithiol	Amser wedi ei asesu
Adnoddau Dynol	Amser wedi ei asesu a staff a gyflogwyd
Technoleg Gwybodaeth	Dyraniad, Amser wedi ei asesu ac offer a ddefnyddir
AFC – Rheoli Cyfleusterau	Arwynebedd Llawr i lety swyddfa

18. EIDDO, OFFER A CHYFARPAR

Dosberthir asedau sydd â sylwedd ffisegol ac sy'n cael eu dal i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu i

bwrpasau gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol fel Eiddo, Offer a Chyfarpar.

Cydnabyddiaeth

Mae gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar yn cael ei gyfalafu ar sail gronrus, cyn belled â'i fod yn bosib y bydd y buddiannau economaidd y dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â nhw'n llifo i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Mae gwariant sy'n cynnal ond nad yw'n ychwanegu at botensial ased i gyflenwi buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol (h.y. trwsio a chynnal a chadw) yn cael ei godi fel traul fel y mae'n digwydd

Mesur

Caiff asedau eu mesur yn y lle cyntaf ar gost, yn cynnwys:-

- Y pris prynu
- Unrhyw gostau a briodolir i ddod ag ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol i bwrpas ei weithredu yn y dull a fwriadwyd gan reolwyr
- Amcangyfrif cychwynnol o gostau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y mae'r eitem arno.

Nid yw'r Awdurdod yn cyfalafu costau benthyca a geir tra bo asedau'n cael eu hadeiladu.

Tybir bod cost asedau a gaffaelir heblaw drwy bryniant yn gost gwerth teg, ac eithrio pan nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian yr Awdurdod). Yn yr achos olaf, pan y caffaelir ased drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm cario'r ased a roddir i fyny gan yr Awdurdod.

Mae asedau a roddir yn asedau a drosglwyddwyd i'r Cyngor ar werth dim neu ar lai na'r gwerth teg ac i ddechrau mesurir yr asedau a roddir yn ôl eu gwerth teg. Mae'r gwahaniaeth rhwng gwerth teg ac unrhyw ystyriaeth a delir yn cael ei roddi mewn credyd yn y llinell Treth ac Incwm Grant Amhenodol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, oni bai bod y rhodd wedi ei rhoi gydag amod. Hyd nes y bydd yr amodau'n cael eu boddhau, bydd yr enilliad yn cael ei ddal yn y Cyfrif Asedau a Roddwyd. Pan fo enillion yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrdroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Cyfrifir dibrisiant o fewn yr ystodau canlynol:

- Isadeiledd ac asedau cymunedol – cost dibrisiant hanesyddol
- Asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol
- Pob ased weithredol arall – gwerth teg, a bennir fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd presennol (gwerth defnydd presennol – EUV).
- Eiddo buddsoddiad – gwerth y farchnad a heb ei ddibrisio.
- Asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu – gwerth isaf cyn cael eu dosbarthu fel rhai'n cael eu dal i'w gwerthu a gwerth y farchnad, a heb eu dibrisio.

- Asedau Treftadaeth – gwerth y farchnad a heb eu dibrisio.

Pan nad oes tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewidiol dibrisiedig (DRC) fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi ar gyfer gwerth teg.

Mae'r asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar werth teg yn cael eu hailbrisio yn ddigon aml i sicrhau nad yw eu swm cario'n sylweddol wahanol i'w gwerth teg ar ddiwedd y flwyddyn, ond o leiaf bob pum mlynedd. Mae cynnydd mewn ailbrisio'n cydweddu â chredydau i'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i gydnabod enillion heb eu gwireddu. Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fônt yn codi o wyrddroad colled a godwyd yn flaenorol i wasanaeth.

Pan ddynodir lleihad mewn gwerth, cyfrifir amdano fel a ganlyn:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronnus)
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisiant a gydnabuwyd ers 1 Ebrill 2007 yn unig, dyddiad eu gweithredu'n ffurfiol. Mae'r enillion a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi eu hymgorffori yn y Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Amhariad

Mae gwerth asedau'n cael eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn am arwydd o amhariad ar werth. Pan fo arwyddion, ac amcangyfrifir bod gwahaniaethau posib yn berthnasol, yna amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a, ble bo hwn yn llai na swm cario'r ased, cydnabyddir colled amhariad ar gyfer y diffyg.

Pan ddynodir colledion amhariad, cyfrifir amdanynt fel a ganlyn:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronnus).
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo colled amhariad yn cael ei gwyrddroi'n dilyn hyn, credydir y gwyrddroad i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, i fyny at swm y golled wreiddiol, wedi ei addasu ar gyfer dibrisiant y byddid wedi ei godi pe na fyddai'r golled wedi ei chydabod.

Dibrisiant

Darperir ar gyfer dibrisiant yr holl asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar trwy ddyraniad systematig o'u symiau dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb oes ddefnyddiol benodadwy gyfyngedig (h.y. tir rhydd-ddaliad a rhai

Asedau Cymunedol penodol) ac asedau nad ydynt eto ar gael i'w defnyddio (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol:-

- Anheddau ac adeiladau eraill – dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel yr amcangyfrifir gan y prisiwr: rhwng 1-156 blwyddyn
- Cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar: dros oes ddefnyddiol o rhwng 1 i 15 mlynedd
- Asedau Cymunedol: 1-29 blwyddyn
- Isadeiledd: dyraniad llinell syth dros rhwng 1-35 mlynedd.

Pan fo gan eitem o ased Eiddo, Offer a Chyfarpar gydrannau mawr y mae eu cost yn sylweddol mewn cysylltiad â chost gyfan yr eitem, ac mae ei oes ddefnyddiol amcangyfrifedig yn sylweddol wahanol i oes ddefnyddiol y brif ased, dibrisir y gydrannau ar wahân.

Mae enillion ailbrisant hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth presennol dibrisiant a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi ei godi ar eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisant Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Gwarediadau ac Asedau nad ydynt yn Gyfredol yn Cael eu Dal ar Gyfer Gwerthu

Pan ddaw'n bosib y bydd swm cario ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na pharhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu fel Ased sy'n Cael eu Dal i'w Werthu. Mae'r ased yn cael ei hailbriso yn union cyn ei hailddosbarthu ac yna ei chario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, mae'r golled yn cael ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau y cydnabyddir enillion mewn gwerth teg. Ni chodir dibrisiant ar Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Werthu.

Os nad yw asedau bellach yn cwrdd â'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Werthu, yna cânt eu hailddosbarthu'n ôl i asedau nad ydynt yn gyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel rhai'n cael eu dal i'w werthu (addasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod petaent ddim wedi cael eu dosbarthu fel rhai sy'n Cael eu Dal i'w Werthu) a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio gwerthu.

Nid yw asedau sydd wedi eu gadael neu eu sgrapio yn cael eu hailddosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Werthu.

Pan ceir gwared ag ased neu pan gaiff ei datgomisiynu, dilëir swm cario'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Werthu) i linell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu. Mae symiau a dderbynnir o warediadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu (h.y. wedi ei netio i ffwrdd yn erbyn gwerth cario'r ased adeg cael gwared arno). Mae unrhyw

enillion ailbrisiant a gronnwyd i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Mae symiau uwch na £10,000 a dderbynnir ar gyfer eitem a waredwyd yn cael eu categoreiddio fel Derbyniadwyon Cyfalaf. Mae'n ofynnol ar i'r derbyniadwyon cyfalaf gael eu credydu i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y cânt eu defnyddio neu eu gosod o'r neilltu i leihau angen gwaelodol yr Awdurdod i fenthyca (y gofyniad cyllido cyfalaf). Mae derbyniadwyon yn cael eu meddiannu i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilëir o warediadau'n cael ei godi yn erbyn y Dreth Gyngor, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer asedau sefydlog dan drefniadau gwahanol ar gyfer ariannu cyfalaf. Mae symiau'n cael eu meddiannu i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

19. **MENTRAU CYLLID PREIFAT (PFI) A CHONTRACTAU TEBYG**

Cytundeb yw contract PFI i dderbyn gwasanaeth, lle mae'r cyfrifoldeb dros sicrhau bod yr Eiddo, Offer a Chyfarpar ar gael sydd eu hangen i ddarparu'r gwasanaeth yn trosglwyddo i'r contractwr PFI. Gan mai'r dybiaeth yw bod y Cyngor yn rheoli'r gwasanaeth sy'n cael ei ddarparu dan ei gynllun PFI ac y bydd perchenogaeth yr Eiddo, Offer a Chyfarpar yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd y contract, heb ddim cost ychwanegol, mae'r Cyngor yn dal yr asedau sefydlog a ddefnyddiwyd dan y contract ar y Fantolen.

Yn cydbwysu cydnabyddiaeth wreiddiol yr Eiddo, Offer a Chyfarpar hyn, mae cydnabyddiaeth ynghylch rhwymedigaeth am symiau dyledus i weithredwr y cynllun i dalu am yr asedau. I'r Cynllun PFI Tair Ysgol, ysgrifennwyd yr rhwymedigaeth i lawr gan daliad cychwynnol ymlaen llaw o dal unedol o £9m.

Caiff Eiddo, Offer a Chyfarpar sy'n cael eu cydnabod ar y Fantolen eu hadbrisiu a'u dibrisio yn yr un modd ag Eiddo, Offer a Chyfarpar ym meddiant y Cyngor.

Caiff y symiau taladwy i'r gweithredwr PFI bob blwyddyn eu dadansoddi i bum elfen:-

- Gwerth teg y gwasanaethau a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn – wedi'i debydu i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Costau cyllid – codi llog ar yr rhwymedigaeth Mantolen sydd dros ben, wedi ei ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Rhent wrth gefn – cynnydd yn y swm i'w dalu am yr eiddo sy'n codi yn ystod y contract, wedi'i ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Taliad tuag at y rhwymedigaeth – wedi'i gymhwyso i ddibrisio dyled y Fantolen tuag i'r gweithredwr PFI.
- Costau adnewyddu cylchred oes – yn cael eu cydnabod fel Eiddo, Offer a Chyfarpar ar y Fantolen.

Credydau PFI

Mae cefnogaeth llywodraeth a dderbynnir ar gyfer cynlluniau PFI, uwchlaw lefelau gwariant presennol, yn cael eu cario ymlaen fel cronfa wrth gefn glustnodedig i ariannu gwariant contract i'r dyfodol.

20. **DARPARIAETHAU, RHWYMEDIGAETHAU WRTH GEFN AC ASED AU WRTH GEFN**

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod, sydd mae'n debyg angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, a phan fo modd darparu amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth.

Codir darpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r awdurdod yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan fo taliadau'n cael eu cyflwyno yn y diwedd, rhoddir nhw yn erbyn y ddarpariaeth a gludir yn y Fantolen. Mae setliadau amcangyfrifedig yn cael eu hadolygu ar ddiwedd bob blwyddyn ariannol – pryd y bydd hi'n llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddiannau economaidd (neu wneud setliad llai na'r disgwyl), gwyrdroir y ddarpariaeth a'i rhoddi mewn credyd yn ôl yn y gwasanaeth perthnasol.

Pan fo disgwyl hawlio cyfran neu'r cyfan o'r taliad i setlo'r ddarpariaeth oddi ar barti arall (ee oddi ar hawliad yswiriant), caiff ei gydnabod fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol os oes sicrwydd go bendant yn unig y bydd ad-daliad ar gael os yw'r awdurdod yn setlo'r rhwymedigaeth.

Darpariaeth ar gyfer Ôl-gyflog yn Codi'n Sgil Hawliadau Tâl Anghyfartal

Mae gan yr Awdurdod ddarpariaeth ar gyfer costau setlo hawliadau ôl-gyflog yn codi yn sgil taliadau rhagfarnol a wnaed cyn i'r Awdurdod ddechrau gweithredu ar ei strategaeth tâl gyfartal. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn caniatáu cyllido setliadau o Gronfa'r Cyngor yn y flwyddyn pryd y gwneir y taliadau mewn gwirionedd, nid pryd y sefydlir y ddarpariaeth. Felly mae balans i'r ddarpariaeth gyda Chyfrif Ôl-gyflog Tâl Anghyfartal a grëir o symiau a roddwyd mewn credyd ym Malans Cronfa'r Cyngor yn y flwyddyn pryd y gwneir neu y diwygir y ddarpariaeth. Bydd y balans ar y Cyfrif Ôl-gyflog Tâl Anghyfartal yn cael ei roddi mewn debyd yn ôl ym Malans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn ym mlynnyddoedd ariannol y dyfodol wrth i'r taliadau gael eu gwneud. Setlwyd hawliadau cyflog cyfartal i'r swm o £88k yn ystod y flwyddyn. Y balans sy'n weddill ar gyfer unrhyw hawliadau pellach yw £50k.

Rhwymedigaethau Wrth Gefn

Mae rhwymedigaeth wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth bosib i'r Awdurdod, ond ni cheir cadarnhad iddi hyd oni fydd y digwyddiad nad oes modd ei ragweld wedi digwydd yn y dyfodol a hwnnw heb fod yn gyfan gwbl dan reolaeth yr awdurdod. Mae rhwymedigaethau wrth gefn hefyd yn codi mewn amgylchiadau ble byddai darpariaeth yn cael ei gwneud fel arall ond naill ai nid yw'n debygol a bydd angen all-lif o adnoddau neu ni ellir mesur maint y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chydabyddir rhwymedigaethau wrth gefn yn y Fantolen, ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon.

Asedau Wrth Gefn

Mae ased wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi ased bosib i'r Awdurdod, ond ni fydd modd cael cadarnhad iddo hyd oni fydd y digwyddiad nad oes modd ei ragweld wedi digwydd yn y dyfodol a hwnnw heb fod yn gyfan gwbl dan reolaeth yr awdurdod.

Ni chydabyddir asedau wrth gefn yn y Fantolen ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon ble mae'n debygol y bydd mewnlif o fuddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth.

21. CRONFEYDD WRTH GEFN

Mae'r Awdurdod yn gosod o'r neilltu symiau penodol fel cronfeydd wrth gefn i ddibenion polisi i'r dyfodol neu i ymdrin â materion wrth gefn. Crëir cronfeydd wrth gefn trwy dynnu symiau o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn. Pan ceir traul sydd i'w gyllido o gronfa wrth gefn, caiff ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno yn erbyn y Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna trosglwyddir y gronfa wrth gefn yn ôl i Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn fel nad oes taliad net yn erbyn y dreth gyngor ar gyfer y gwariant.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn penodol er mwyn rheoli'r prosesau cyfrifo ar gyfer asedau nad ydynt yn gyfredol, offerynnau ariannol, buddiannau ymddeoliad a buddiannau gweithwyr ac nid ydynt yn cynrychioli adnoddau y gellir eu defnyddio i'r Awdurdod – eglurir y cronfeydd wrth gefn hyn yn y nodiadau perthnasol.

22. GWARIANT REFENIW A GYLLIDIR GYDA CHYFALAF DAN STATUD

Mae gwariant yr aethpwyd iddo yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu dan ddarpariaethau statudol ond yn wariant nad yw'n creu ased anghyfredol wedi ei godi fel gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Pan fo'r Awdurdod wedi penderfynu cwrdd â chost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthycu, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yna'n gwyrddroi'r symiau a godwyd fel nad oes effaith ar lefel y Dreth Gyngor.

23. TAW

Mae'r TAW sy'n daladwy yn cael ei gynnwys fel traul ond i'r graddau nad oes modd ei hawlio oddi ar Gyllid a Thollau EM yn unig. Mae'r TAW derbyniadwy yn cael ei eithrio o incwm.

24. FFIGYRAU CYMHAROL

Ble bo'n briodol, dangosir y ffigyrau cymharol mewn datganiadau ariannol, yn unol â'r Cod.

25. DATGANIAD LLIF ARIAN

Mae'r Datganiad Llif Arian a nodiadau ategol wedi'u paratoi gan ddefnyddio'r dull anuniongyrchol.

26. **ASEDAU TREFTADAETH**

Mae ased treftadaeth ddiriaethol yn ased ddiriaethol sydd â nodweddion hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol, sy'n cael ei dal a'i chynnal yn bennaf er mwyn ei chyfraniad at wybodaeth a diwylliant.

Mae ased treftadaeth anniriaethol yn ased anniriaethol sydd ag arwyddocâd diwylliannol, amgylcheddol neu hanesyddol. Mae enghreifftiau o asedau treftadaeth anniriaethol yn cynnwys recordiad o ddigwyddiadau hanesyddol o bwys.

Fel arfer bydd asedau treftadaeth (heblaw am asedau treftadaeth gweithredol) yn cael eu mesur adeg eu prisiad. Gellir prisio yn ôl unrhyw ddull sy'n briodol a pherthnasol. Nid oes gofynion i brisio gael ei gynnal na'i wirio gan brisywyr allanol, na chwaith isafswm cyfnod rhwng prisiadau. Fodd bynnag, pan fo asedau treftadaeth yn cael eu mesur ar eu prisiad, bydd y swm sy'n cario'n cael ei adolygu yn ddigon aml i sicrhau fod y prisiad yn parhau'n gyfredol.

Ble nad yw'n ymarferol cael prisiad ar gost sy'n gymesur â'r buddiannau i ddefnyddwyr datganiadau ariannol, bydd yr asedau treftadaeth yn cael eu mesur ar gost hanesyddol (llai unrhyw golledion dibrisiant, amorteiddiad ac amhariad cronus).

27. **CYFRIF COSTAU'R CYNLLUN YMRWYMIAD LLEIHOU CARBON**

Mae gofyn ar i'r Awdurdod gymryd rhan yn y Cynllun Effeithlonrwydd Ynni Ymrwymiad i Leihau Carbon. Mae'r cynllun hwn ar hyn o bryd yn ei ail gam a ddechreuodd ar 1 Ebrill 2014. Mae gofyn i'r Awdurdod brynu ac ildio lwfansau, i'w gyflawni yn y gwerthiant prynu i gydymffurfio ar gyfer 2015/16, ar sail allyriadau h.y. y carbon deuocsid a gynhyrchir tra defnyddir ynni. Tra allyrrir carbon deuocsid (h.y. tra defnyddir ynni), mae dyled a gwariant yn cael eu cydnabod. Bydd y ddyled yn cael ei gollwng trwy ildio lwfansau. Caiff y ddyled ei mesur ar yr amcangyfrif gorau o'r gwariant y bydd ei angen i gwrdd â'r rhwymedigaeth, fel arfer ar werth cyfredol y farchnad gogyfer â nifer y lwfansau y mae eu hangen i gwrdd â'r ddyled ar y diwrnod adrodd. Caiff y costau i'r Awdurdod eu cydnabod a'u hadrodd yng nghostau gwasanaethau'r awdurdod a chânt eu dosrannu rhwng y gwasanaethau ar sail eu defnydd o ynni. Ar gyfer 2015/16 mae'r cyngor wedi cronni swm o £236,000 (£248,000 yn 2014/15) ar gyfer lwfansau Ymrwymiad Lleihau Carbon.

Datganiadau Craidd

Datganiad Symudiadau Arian Wrth Gefn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015

	Nodiadau	Balans Cronfa'r Cyngor £'000	Arian Wrth Gefn a Neilltuwyd £'000	Arian Wrth Gefn Derbynebion Cytalat £'000	Grantiau Cytalat Nas Defnyddiwyd £'000	Cyfanswm yr Arian Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio £'000	Arian Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio £'000	Cyfanswm Arian Wrth Gefn yr £'000	Cyfanswm Arian Wrth Gefn yr £'000
Balans ar 31 Mawrth 2014	8,24	4,466	24,739	2,997	964	34,538	71,540	106,078	106,078
Symudiad yn y datganiad yr Arian wrth gefn yn ystod 2014/15									
Arian dros ben neu ddiffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau		(7,235)	-	-	-	(7,235)	-	(7,235)	(7,235)
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		-	-	-	-	-	(24,078)	(24,078)	(24,078)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(7,235)	-	-	-	(7,235)	(24,078)	(31,313)	(31,313)
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan reoliadau	7	5,072	-	(845)	(326)	3,079	(3,079)	-	-
Cynydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r Arian wrth Gefn Penodol		(2,163)	-	(845)	(326)	(4,156)	(27,157)	(31,313)	(31,313)
Trosglwyddo i'r/o'r arian wrth gefn penodol	8	163	107	-	-	(9)	9	-	-
Cynydd/Gostyngiad yn 2014/15	8	(2,000)	107	(845)	(326)	(4,165)	(27,148)	(31,313)	(31,313)
Balans ar 31 Mawrth 2015	8,24	2,466	24,846	2,152	638	30,373	44,392	74,765	74,765

Datganiad Symudiadau Arian Wrth Gefn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2016

	Nodiadau	Balans Cronfa'r Cyngor	Arian Wrth Gefn a Neilltwyd	Arian Wrth Gefn Cyfalaf a Neilltwyd	Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf Nas Defnyddiwyd	Cyfanswm yr Arian Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio	Arian Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio	Cyfanswm Arian Wrth Gefn yr Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2015	8,24	2,466	24,846	271	2,152	638	30,373	44,392	74,765
Symudiad yn y datganiad yr Arian wrth gefn yn ystod 2015/16									
Arian dros ben neu ddiffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau		(14,651)	-	-	-	-	(14,651)	-	(14,651)
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		-	-	-	-	-	-	59,907	59,907
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(14,651)	-	-	-	-	(14,651)	59,907	45,256
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan reoliadau	7	12,487	-	(682)	(241)	(129)	11,435	(11,435)	-
Cynydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r Arian wrth Gefn Penodol		(2,164)	-	(682)	(241)	(129)	(3,216)	48,472	45,256
Trosglwyddo i'r/o'r arian wrth gefn penodol	8	2,164	(3,491)	1,327	-	-	-	-	-
Cynydd/Gostyngiad yn 2015/16	8	-	(3,491)	645	(241)	(129)	(3,216)	48,472	45,256
Balans ar 31 Mawrth 2016	8,24	2,466	21,355	916	1,911	509	27,157	92,864	120,021

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

2014/15		2015/16				
Gwariant Gros £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000	Nodia dau	Gwariant Gros £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000
16,446	(3,722)	12,724		17,015	(3,596)	13,419
15,131	(5,003)	10,128		15,625	(4,633)	10,992
27,774	(8,459)	19,315		28,274	(6,738)	21,536
10,696	(5,633)	5,063		7,490	(2,807)	4,683
119,007	(26,351)	92,656		122,049	(26,563)	95,486
14,639	(7,175)	7,464		12,933	(6,613)	6,320
47,157	(44,147)	3,010		47,925	(46,143)	1,782
59,445	(13,623)	45,822		61,330	(13,433)	47,897
7,126	(2,042)	5,084		4,501	(654)	3,847
763	(1,404)	(641)		712	(1,294)	(582)
318,184	(117,559)	200,625		317,854	(112,474)	205,380
18,421		18,421	9	19,241		19,241
36,504	(21,353)	15,151	10	34,106	(20,139)	13,967
	(226,962)	(226,962)	11		(223,936)	(223,936)
		7,235				14,652
		(26,425)	24			702
		83	24			(139)
		(26,342)				563
		50,420	24			(60,471)
		24,078				(59,908)
		31,313				(45,256)

Y Fantolen

		31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2015
	Nodiadau	£'000	£'000
Eiddo, Offer a Chyfarpar	12	378,378	382,502
Asedau Treftadaeth		194	194
Eiddo Buddsoddi	13	17,044	15,896
Asedau anghyffwrddadwy	14	1,118	1,089
Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	15	1,561	1,423
Buddsoddiadau Tymor Hir	15	1,010	1,010
Dyledwyr Tymor Hir	15	3,652	2,616
Asedau Tymor Hir		402,957	404,730
Buddsoddiadau Tymor Byr	15	13,164	6,160
Rhestr Stoc	16	1,045	963
Dyledwyr Tymor Byr	18	29,259	34,735
Arian a chywerthydd arian	19	13,314	11,182
Asedau a gedwir i'w gwerthu	20	562	452
Asedau Cyfredol		57,344	53,492
Benthyca Tymor Byr	15	42,055	37,025
Credydwyr Tymor Byr	21	22,220	20,736
Darpariaethau	22	2,231	2,807
Rhwymedigaethau Cyfredol		66,506	60,568
Rhwymedigaethau Pensiwn	44	140,604	191,131
Darpariaethau	22	1,829	650
Benthyca Tymor Hir	15	106,406	104,979
Benthyca Tymor Hir Eraill	15	23,694	25,008
Derbynebion Grantiau Cyfalaf ymlaen llaw	35	1,241	1,121
Rhwymedigaethau Tymor Hir		273,774	322,889
Asedau Net		120,021	74,765
Arian wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio	23	27,156	30,373
Arian Wrth Gefn na ellir ei ddefnyddio	24	92,865	44,392
Cyfanswm yr Arian wrth Gefn		120,021	74,765

Datganiad ynglŷn â Llif arian

2014/15		Nodiadau	2015/16
£'000			£'000
7,235	(Arian dros ben)/diffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau		14,652
(24,080)	Addasiadau i (arian dros ben) neu ddiffyg arian net wrth Ddarparu Gwasanaethau ar gyfer Symudiadau di-ariannol	25	(27,774)
629	Addasiadau ar gyfer eitemau sy'n cael eu cynnwys yn yr (arian dros ben) neu ddiffyg arian net wrth Ddarparu Gwasanaethau sy'n Weithgareddau Buddsoddi ac Ariannu		424
(16,216)	Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredol		(12,698)
11,517	Llif Arian Net o Weithgareddau Buddsoddi	26	12,605
558	Gweithgareddau Ariannu	27	(2,038)
(4,141)	(Cynnydd) neu Ostyngiad mewn Arian a chywerthydd arian		(2,131)
7,042	Arian a chywerthydd arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd	19	11,183
11,183	Arian a chywerthydd arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd	19	13,314

Nodiadau i'r Cyfrifon

1. Safonau Cyfrifo a Gyhoeddwyd ond Nad Ydynt Eto Wedi'u Mabwysiadu

Mae Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig (y Cod) yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu gwybodaeth yn ymwneud ag effaith ddisgwyliedig y newid cyfrifo fydd yn ofynnol gan safon newydd sydd wedi'i chyflwyno ond heb ei mabwysiadu hyd yn hyn. Mae hyn yn berthnasol i fabwysiadu'r safonau newydd neu ddiwygiedig canlynol yng Nghod 2016/17.

Safonau Cyfrifo Rhyngwladol (IAS) 1 Cyflwyniad Datganiadau Ariannol. Mae'r safon hon yn darparu arweiniad ar arddull y datganiadau ariannol. Bydd adolygiad 'Adrodd y Stori' o gyflwyniad datganiadau ariannol Awdurdodau Lleol ynghyd â newidiadau mis Rhagfyr 2014 i IAS 1 dan Fenter Datgeliad Bwrdd Safonau Cyfrifo Rhyngwladol yn arwain at newidiadau i arddull y cyfrifon yn 2016/17. Bydd arddull y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn newid ac yn cyflwyno Dadansoddiad newydd o Wariant a Chyllid.

Mae'r mân newidiadau eraill oherwydd cylchedau Gwelliant Blynyddol i IFRS, Cyd-drefniadau IFRS11, IAS 16 Eiddo, Peiriannau ac Offer ac IAS38 Asedau Anniriaethol ac IAS 19 Buddiannau Gweithwyr yn fân ac ni ddisgwyilir iddynt gael effaith materol ar Ddatganiad Cyfrifon y Cyngor.

Mae'n ofynnol gweithredu'r Cod o'r 1 Ebrill 2016 ac felly nid oes effaith ar Ddatganiad Cyfrifon 2015/16.

O fewn cyfrifon 2015/16, mae Asedau Seilwaith (priffyrdd, llwybrau troed, pontydd ac ati) yn cael eu cynnwys o fewn Eiddo, Peiriannau ac Offer ar y Fantolen. Yn 2016/17 bydd yn rhaid i'r Cyngor nodi dosbarth ased ar wahân ar y Fantolen, Ased Rhwydwaith Priffyrdd. Bydd hyn yn cael ei ddatgan fel llinell ar wahân ar Fantolen y Cyngor ac ar wahân yn y nodiadau ynglŷn â'r cyfrifon. Mae hyn o ganlyniad i newidiadau i God Ymarfer 2016/17 fydd yn ei gwneud yn ofynnol i'r holl Awdurdodau Lleol brisio Ased eu Rhwydwaith Priffyrdd gan ddefnyddio sail Costau Adnewyddu a Ddibrisiwyd yn hytrach na'r sail prisio presennol o Gost Hanesyddol a Ddibrisiwyd.

Disgwyilir y bydd y newid i'r polisi cyfrifo hwn yn arwain at gynnydd sylweddol yng ngwerth yr asedau hyn a fyddai fel arfer angen ailddatganiad ôl-weithredol o Fantolen y Cyngor o'r 1 Ebrill 2015. Fodd bynnag, mae CIPFA/LASAAC wedi cyflwyno trefniadau pontio er mwyn i hyn fod yn gymwys o'r 1 Ebrill 2016 heb unrhyw ofyniad i ailddatgan gwybodaeth y flwyddyn flaenorol.

2. Barn Gritigol mewn Cymhwyso Polisiâu Cyfrifo

Wrth gymhwyso'r polisiâu cyfrifo, bu'n rhaid i'r Awdurdod wneud rhai dyfarniadau ynglŷn â thrafodaethau cymhleth neu'r rheiny sy'n ymwneud ag ansicrwydd ynglŷn â digwyddiadau'r dyfodol. Y dyfarniadau beirniadol a wneir yn y Datganiad Cyfrifon yw:

(i) Cyllid Llywodraeth Leol

Mae lefel uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau ariannu yn y dyfodol ar gyfer llywodraeth leol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigon eto i roi arwydd y gallai asedau'r Awdurdod gael ei

amharu yn sgil yr angen i gau cyfleusterau a lleihau lefelau o ddarpariaeth gwasanaeth.

3. Rhagdybiaethau a wneir am y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigurau amcangyfrifedig sydd wedi eu seilio ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, galla'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon.

Mae'r eitemau ym Mantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2016 ble bo risg sylweddol o addasiad perthnasol yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod fel a ganlyn:-

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os yw'r Canlyniadau Gwirioneddol yn Gwahaniaethu oddi wrth y Rhagdybiaethau
EIDDO, OFFER A CHYFARPAR	<p>Mae asedau'n cael eu dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol yn ddibynnol ar ragdybiaethau ynghylch lefel trwsio a chynnal i'r dyfodol a geir yng nghyswllt asedau unigol. Mae'r hinsawdd economaidd presennol yn ei gwneud yn ansicr y bydd y Cyngor yn medru cynnal ei wariant cyfredol ar drwsio a chynnal, gan fwrw amheuaeth ar yr oes ddefnyddiol a ddynodir i'r asedau.</p> <p>Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod sydd, y mae'n fwy na thebyg, angen seiliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, ond lle mae amseriad neu swm y trosglwyddo yn ansicr.</p>	<p>Os yw oes ddefnyddiol ased yn cael ei lleihau, yna mae dibrisio'n cynyddu ac mae swm cario'r ased yn gostwng. Amcangyfrifir y byddai'r tâl dibrisio blynyddol ar gyfer eiddo, offer a chyfarpar cynyddu am bob blwyddyn y byddai rhaid gostwng yr oes ddefnyddiol.</p>
DARPARIAETHAU	<p>Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod sydd, y mae'n fwy na thebyg, angen seiliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, ond lle mae amseriad neu swm y trosglwyddo yn ansicr.</p>	<p>Os gwelir bod y ddarpariaeth yn annigonol bydd angen i'r swm ychwanegol gael ei ddarparu o referniw'r Awdurdod.</p>
RHWYMEDIGAETH PENSIYNAU	<p>Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiyonau'n dibynnu ar nifer o farnau cymhleth ynghylch y raddfa ddisgownt a ddefnyddir, y raddfa y rhagwelir y bydd cyflogau'n cynyddu, newidiadau mewn oed ymdeol, graddfeydd marwoldeb, a dychweliadau disgywliedig ar asedau'r gronfa pensiw. Mae cwmni o actwariaid ymgynghorol wedi eu penodi i roi cyngor arbenigol i'r Cyngor ynglŷn â'r rhagdybiaethau i'w defnyddio.</p>	<p>Mae'r adeniillion ar Asedau'r Gronfa Bensiynau'n parhau i ostwng sy'n cynyddu'r rhwymedigaeth. Mae'r enillion ar Asedau'r Gronfa Bensiwn yn parhau i godi a gostwng sy'n effeithio ar rhwymedigaeth.</p>
ÔL DDYLEDION	<p>Ym Mawrth 2016, roedd gan y Cyngor falans dyledwyr amrywiol o £6.3m. Awgrymodd adolygiad o falansau sylweddol fod amhariad o ddyledion amheus o £352k yn briodol. Fodd bynnag, yn yr hinsawdd economaidd presennol nid yw'n sicr y byddai'r fath lwfans yn ddigonol.</p>	<p>Petai dyledion amrywiol yn dod yn anoddach i'w casglu yna byddai angen cynyddu'r ddarpariaeth Dyledion Drwg.</p>
OFFERYNNAU ARIANNOL	<p>Mae'r ansicrwydd yn Ardal yr Ewro yn achosi cynnwrf yn y marchnadoedd arian.</p>	<p>Gallai costau benthyca godi. Mae'n bosibl y bydd amharu ar fuddsoddiadau os bydd Offerynnau Ariannol yn agored i ddiffyg talu. Gallai costau godi'n gyffredinol.</p>

Nid yw'r rhestr hon yn cynnwys asedau a rhwymedigaethau sy'n cael eu cario ar werth teg wedi ei seilio ar bris arsylledig diweddar y farchnad.

4. Eitemau perthnasol o Incwm a Threuliau

Nid oedd rhai.

5. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Awdurdodwyd y Datganiad Cyfrifon i'w gyhoeddi gan y Prif Swyddog Cyllid ar 26 Medi 2016. Nid yw digwyddiadau a gymerodd le ar ôl y dyddiad hwn yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol neu nodiadau. Pan fo digwyddiadau a gymerodd le cyn y dyddiad hwn wedi darparu gwybodaeth ynglŷn ag amodau oedd yn bodoli ar 31 Mawrth 2016, mae'r ffigurau yn y datganiadau ariannol wedi eu haddasu ym mhob ffordd berthnasol i adlewyrchu effaith y wybodaeth hon.

6. Defnydd o Dderbyniadau Cyfalaf ar gyfer Diwygio Gwasanaeth

Yn 2015/16 defnyddiodd yr Awdurdod Dderbyniadau Cyfalaf ar gyfer Diwygio Gwasanaeth i'r swm o £196,000. Cymeradwywyd hyn drwy gyflwyniad cyfarwyddiad cyfalafu gan Lywodraeth Cymru i'r swm o £226k.

Y prosiect a ariannwyd oedd y Rhaglen Foderneiddio gyda'r prif nodau o weithredu Doethwaith ar draws yr Awdurdod, gweithredu'r Strategaeth Gofod Swyddfa a hwyluso datblygiad gofod swyddfa newydd ar gyfer yr Awdurdod ym Mae Colwyn.

7. Addasiadau rhwng Sail Gyfrifyddu a Sail Ariannu Dan y Rheoliadau

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a weir yn y cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn y flwyddyn yn unol ag aferion cyfrifo cywir i'r adnoddau y manylir amynt gan ddarpariaethau statudol fel eu bod ar gael i'r Awdurdodi gwrdd â gwariant cyfalaf a referniw i'r dyfodol.

	Arian Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio					Arian Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio	
	Balans Cronfa'r Cyngor	Cyfalaf a Neilltuyd Arian Wrth Gefn	Cyfalaf Derbynebion Arian Wrth Gefn	Grantiau Cyfalaf nas Defnyddiwyd	Symudiadau yr Arian Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio	Symudiadau mewn Arian	£'000
2015/16	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasiad Cyfalaf							
Gwrthdroi eitemau a dynnwyd neu a gredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant Gynhwysfawr							
Costau ar gyfer dibrisiad ac amhariad ar eitemau nad ydynt yn asedau cyfredol	15,774	-	-	-	15,774	(15,774)	
Ailbriso colledion ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	1,202	-	-	-	1,202	(1,202)	
Colledion ailbriso ar Asedau sy'n Cael eu Dal ar Werth	(227)	-	-	-	(227)	227	
Symudiad yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi amorteiddiad o asedau anghyfyrdadwy	(1,313)	-	-	-	(1,313)	1,313	
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	217	-	-	-	217	(217)	
Gwariant referniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	(6,751)	-	-	-	(6,751)	6,751	
Swm asedau anghyfredol i'w dileu ar ôl cael eu gwaredu neu eu gwerthu fel rhan o enillion/colledion gwaredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,302	-	-	-	1,302	(1,302)	
Costau gweinyddu gwaredu asedau cyn cael derbyn	497	-	-	-	497	(497)	
Y gwahaniaeth rhwng gwerth ased ac Atebolrwydd prydles	63	-	-	-	63	(63)	
Cynnwys eitemau na dynnwyd na chredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant							
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(7,745)	-	-	-	(7,745)	7,745	
Gwariant cyfalaf yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor	-	-	-	-	-	-	
Addasiadau yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Grantiau nas defnyddiwyd							
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant	129	-	-	(129)	-	-	
Gweithredu grantiau i ariannu cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf	-	-	-	-	-	-	

2015/16	Arian Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio					Arian Wrth Gefn na Eilir ei Ddefnyddio	
	Balans Cronfart Cyngor	Arian Wrth Gefn Cyfalaf a Neilltuwyd	Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf nas Defnyddiwyd	Symudiadau yr Arian Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio	Symudiadau mewn Arian	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf: Trosglwyddo elw o wariant arian parod a gredydwyd fel rhan o'r ennill/colled wrth gael gwared ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Trosglwyddo Egwyyddor Morgais o dderbyniadau cyfalaf a ohiriwyd i gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf Egwyyddor Rhent Prydles Ariannol Defnyddio Arian wrth Gefn o Dderbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd Defnyddio Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ad-dalu Benthyciad heb Gymorth Cyfraniad o'r Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol cael gwared ar asedau anghyfreddol Gwella Rhent Prydles Ariannol Ased Prydles Ariannol Atodol	(424)	-	424	-	-	-	-
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cronfeydd Cyfalaf Wrth Gefn: Defnyddio'r Gronfa Gyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	15	-	(15)	-	-	-	(223)
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol Y gwahaniaeth rhwng costau ariannol o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r costau ariannol sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	223	(682)	-	-	(682)	682	-
Addasiad sy'n bennaf yn cynnwys yr Arian Wrth Gefn Pensiynau Gwydroi eitemau sy'n ymwneud â budd-daliadau ymdeol a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodiadau 44) Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(99)	-	-	-	(99)	99	-
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Cyflog Tâl Anghyfartal: Swm lle mae'r swm a godir ar gyfer hawliadau Cyflog Cyfartal i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau setliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	24,555	-	-	-	24,555	(24,555)	-
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Absenoldebau Y gwahaniaeth rhwng tâl y swyddog o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r tâl sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(14,612)	-	-	-	(14,612)	14,612	-
Cyfanswm Addasiadau	(87)	-	-	-	(87)	87	-
	12,487	(682)	(241)	(129)	11,435	(11,435)	

2014/15 Ffigyrau i'w Cymharu

	Arian Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio					Arian Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio	
	Balans Cronfa'r Cyngor	Arian Wrth Gefn Cyfalaf a Neilltuyd	Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf nas Defnyddiwyd	Symudiadau yr Arian Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio	Symudiadau Mewn Arian	£'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasiad Cyfalaf							
Gwydro eitemau a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:							
Costau ar gyfer dibrisiad ac amhariad ar eitemau nad ydynt yn asedau cyfredol	14,502	-	-	-	14,502	(14,502)	
Ailwerthuso colledion Eiddo, Offer a Chyfarpar	(2,399)	-	-	-	(2,399)	2,399	
Colledion ailbrisio ar Asedau sy'n Cael au Dal ar Werth	172	-	-	-	172	(172)	
Symudiadau yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi	37	-	-	-	37	(37)	
Amortiddiad o asedau anghyfyrdadwy	167	-	-	-	167	(167)	
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(6,675)	-	-	-	(6,675)	6,675	
Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	1,803	-	-	-	1,803	(1,803)	
Swm asedau anghyfredol i'w dileu ar ol cael eu gwaredu neu eu gwerthu fel rhan o enillion/colledion gwaredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,448	-	-	-	1,448	(1,448)	
Costau gweinyddu gwaredu asedau cyn cael derbyn	76	-	-	-	76	(76)	
Y gwahaniaeth rhwng gwerth ased ac Atebolwydd prydles	(8)	-	-	-	(8)	8	
Cynnwys eitemau na dynnwyd na chredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant							
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(7,188)	-	-	-	(7,188)	7,188	
Gwariant cyfalaf yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor	-	-	-	-	-	-	
Addasiad yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Grantiau Cyfalaf nas defnyddiwyd							
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant	326	-	-	(326)	-	-	

2014/15 Ffigyrau i'w Cymharu

	Arian wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio					Arian wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio	
	Balans Cronfa'r Cyngor £'000	Arian wrth Gefn a Neilltuyd £'000	Arian wrth Gefn Derbynebion £'000	Grantiau Cyfalaf nas Defnyddiwyd £'000	Symudiadau yr Arian wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio £'000	Symudiadau Mewn Arian £'000	
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf: Trosglwyddo elw o wariant arian parod a gredydwyd fel rhan o'r enniill/colled wrth gael gwared ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(629)	-	629	-	-	-	
Trosglwyddo Egwyddor Morgais o dderbyniadau cyfalaf a ohiriwyd i gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf	-	-	2	-	2	(2)	
Egwyddor Rhent Prydles Ariannol	-	-	3	-	3	(3)	
Defnyddio Arian wrth Gefn o Dderbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	-	(1,443)	-	(1,443)	1,443	
Defnyddio o Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ad-dalu Benthyciad heb Gymorth Cyfraniad o'r Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol cael gwared ar asedau anghyfredol	-	-	-	-	-	-	
Gwella Rhent Prydles Ariannol	24	-	(36)	-	(12)	12	
Ased Prydles Ariannol Atodol	266	-	-	-	266	(266)	
	(1,069)	-	-	-	(1,069)	1,069	
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cronfeydd Cyfalaf Wrth Gefn: Defnyddio'r Gronfa Gyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	(822)	-	-	(822)	822	
Addasiad yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol Y gwahaniaeth rhwng costau ariannol o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r costau ariannol sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(51)	-	-	-	(51)	51	
Addasiad sy'n bennaf yn cynnwys yr Arian Wrth Gefn Pensiynau Gwyrdroi eitemau sy'n ymwneud â budd-daliadau ymdeol a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodiadau 44)	20,344	-	-	-	20,344	(20,344)	
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(14,314)	-	-	-	(14,314)	14,314	
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Cyflog Tâl Anghyfarfai: Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau setliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(1,718)	-	-	-	(1,718)	1,718	
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Absenoldebau Y gwahaniaeth rhwng tâl y swyddog o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r tâl sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(42)	-	-	-	(42)	42	
Cyfanswm Addasiadau	5,072	(822)	(845)	(326)	3,079	(3,079)	

8. Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd

Mae'r nodyn hwn yn nodi'r symiau a roddwyd o'r neilltu o falans Cronfa'r Cyngor mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i ddarparu ariannu ar gyfer cynlluniau gwariant i'r dyfodol a'r symiau a bostiwyd yn ôl o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i gwrdd â gwariant Cronfa'r Cyngor.

	Balans ar 1 Ebrill 2014 £'000	Trosglwyddo Allan 2014/15 £'000	Trosglwyddo Mewn 2014/15 £'000	Balans ar 31 Mawrth 2015 £'000	Trosglwyddo Allan 2015/16 £'000	Trosglwyddo Mewn 2015/16 £'000	Balans ar 31 Mawrth 2016 £'000
Cronfa'r Cyngor:							
Balansau a gedwir gan ysgolion o dan gynllun dirprwyo	3,438	(633)	928	3,733	(509)	788	4,012
Arian Wrth Gefn Gwasanaethau:							
Datblygu Cymunedol	608	(222)	224	610	(192)	164	582
Tramffordd – Rhaglen Gynnal	355	(14)	-	341	-	-	341
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	688	(274)	-	414	-	73	487
TG / E-Lywodraeth	238	(46)	92	284	(12)	144	416
Adnoddau Dynol	106	(74)	60	92	(12)	45	125
Refeniw a Budd-daliadau	459	(184)	13	288	(10)	48	326
Archwilio Mewnol	132	(73)	-	59	(44)	74	89
Gwasanaethau Eraill	400	(183)	74	291	(97)	13	207
Theatrau – Trwsio ac Adnewyddu	-	-	20	20	-	172	192
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	597	(341)	213	469	(286)	-	183
Gwasanaethau Cymdeithasol	951	(15)	16	952	(770)	20	202
Gwasanaethau Addysg	866	(261)	180	785	(281)	230	734

	Balans ar 1 Ebrill 2014 £'000	Trosglwyddo Allan 2014/15 £'000	Trosglwyddo Mewn 2014/15 £'000	Balans ar 31 Mawrth 2015 £'000	Trosglwyddo Allan 2015/16 £'000	Trosglwyddo Mewn 2015/16 £'000	Balans ar 31 Mawrth 2016 £'000
<i>Corfforaethol Arian Wrth Gefn:</i>							
Cronfa Prentisiaethau	152	-	14	166	(16)	-	150
Prosiectau Cymunedol	119	(119)	-	-	-	-	-
Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor	-	(170)	328	158	(158)	146	146
Cronfa Wrth Gefn Risg Sy'n Cael ei Arwain yn ôl y Galw	92	(170)	752	674	(578)	509	605
Arian Wrth Gefn Yswiriant	1,127	(569)	711	1,269	(737)	814	1,346
Tâl Unedol PFI	8,569	(329)	51	8,291	(1,150)	47	7,188
Diswyddo ac Ymdeol	304	(62)	11	253	(489)	244	8
Cronfa Trawsfurfio Rhanbarthol	20	(12)	-	8	(8)	-	-
Cefnogaeth Cyllideb Refeniw 2014/15	4,029	(4,029)	-	-	-	-	-
Cefnogaeth Cyllideb Refeniw 2015/16	-	-	3,472	3,472	(3,472)	-	-
Cefnogaeth Cyllideb Refeniw 2016/17	-	-	788	788	-	1,929	2,717
Arian Wrth Gefn Gwario i Arbed	92	(50)	-	42	(42)	-	-
Arall	714	(300)	414	828	(179)	127	776
Arian Grantiau wrth gefn a neilltuwyd	683	(401)	277	559	(423)	387	523
Cyfanswm yr Arian wrth Gefn a Neilltuwyd	24,739	(8,531)	8,638	24,846	(9,465)	5,974	21,355
Cyfanswm yr Arian Cyfalaf Wrth Gefn	1,372	(2,758)	1,657	271	(838)	1,482	915

Mae'r tabl canlynol yn rhoi disgrifiad cryno o bwrpas y cronfeydd wrth gefn:

Cronfa Wrth Gefn	Disgrifiad
<p>Cronfeydd Wrth Gefn y Gwasanaethau: Dablygu Cymunedol Y Dramffordd - Rhaglen Gynnal a Chadw Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau TG / E-Llywodraeth Adnoddau Dynol Refeniw a Budd-daliadau Archwilio Mewnol Gwasanaethau Eraill Theatrau - Atgyweirio ac Adnewyddu Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai Gwasanaethau Cymdeithasol Gwasanaethau Addysg</p>	<p>Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau e.e. Cymorth i Fusnesau, Adolygu'r Cynllun Dablygu Lleol, Atgyweirio Llochesau Bysiau Cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi i gefnogi rhaglen gynnal a chadw barhaus Tramffordd y Gogarth. Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau e.e. Cynllunio Rheoli Asedau, Peiriannau Parcio ar y Styd Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau e.e. Prynw Twyddedau Meddalwedd, Storio Dyfeisiau Personol a Rennir Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau e.e. Cymorth i Reoli Absenoiddeb Oherwydd Salwch, Ariannu Prentis Modern Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau e.e. Cymorth ar gyfer Gweinyddwr Budd-dal Tai, Caledwedd a Meddalwedd y System Asesiad Ariannol Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau e.e. Costau Alistriwythuro, Gwasanaeth e-Gaffael Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau e.e. Trawsnewid TG, Prosiect Un Conwy Cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi i gefnogi rhaglen atgyweirio ac adnewyddu barhaus y theatrau. Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau e.e. Arian At Raid ar gyfer effaith Diwygio'r Gyfundrefn Les, Risg Rheoli Dablygu Cynrychioli cyfrif masnachu Galw Gofal a chronfa wrth gefn fach i gwidd â chostau yswiriant. Cynrychioli sawl swm a roddwyd o'r neilltu ar gyfer prosiectau wedi'u clustnodi neu risgiau e.e. Lleoliadau AAA, Band Eang Dysgu yn y Gymru Ddigidol</p>
<p>Cronfeydd Wrth Gefn Corfforaethol: Cronfa Wrth Gefn Prentisiaethau Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor Cronfa Risg a Arweindir gan Alw Cronfeydd Yswiriant Cronfa Wrth Gefn Tâl Unedol PFI Diswyddiadau ac Ymddolliadau Cymorth Cyllideb Refeniw 2016/17 Arall Cronfeydd Wrth Gefn Grantiau wedi'u Clustnodi</p>	<p>Cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi i ariannu Prentisiaid Modern. Wedi'i chreu i gefnogi cyllideb refeniw Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor. Wedi'i chreu i liniaru effaith risgiau a arweinir gan alw fel cynnydd mewn achosion Gwasanaethau Cymdeithasol cymhleth neu gyfnod o dywydd garw. Wedi'i chreu i ariannu unrhyw rwyngedigaeth yn y dyfodol fel MMI a hawliadau sy'n fwy na'r gyllideb. Wedi'i chreu i gyfrannu at ariannu taliadau Tâl Unedol PFI yn y dyfodol. I gynorthwyo i gwidd â chostau sydd ynghlwm wrth ddiswyddo neu ymddol. Wedi'i chreu i gefnogi cyllideb refeniw Conwy ar gyfer 2016/17. I gwidd ag amrywiaeth o ymwybiadau eraill fel Eholiadau Cyngor, Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol a chostau TGCh yn Ysgol y Gogarth. Cynrychioli incwm o grantiau a dderbynnir gan y Llywodraeth nad oes ganddynt unrhyw amod, ond sydd wedi eu neilltuo ar gyfer gwasanaethau penodol.</p>

9. Gwariant Gweithredol Arall

2014/15 £000		2015/16 £000
11,271	Praesept Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd Cymru	11,686
1,790	Praeseptau Cyngorau Cymuned	1,869
5,284	Ardoll Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru	5,290
334	Ardollau Eraill	323
819	Enillon/ colledion ar warediad asedau nad ydynt yn gyfredol	73
(1,077)	Derbynneb Cyfalaf Gohiriedig Les Cyllid Ychwanegol yn ystod y Flwyddyn	-
18,421	Cyfanswm	19,241

10. Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi

2014/15 £000		2015/16 £000
8,302	Llog Taladwy a thaliadau tebyg	8,181
20,674	Cost llog pensiynau	18,707
(14,919)	Dychweliad disgwylidig ar asedau pensiwn	(12,568)
(244)	Llog derbyniadwy ac incwm tebyg	(216)
(515)	Incwm a gwariant yng nghyswllt eiddo buddsoddiad a newidiadau yn eu gwerth teg	(2,012)
1,853	Gweithrediadau Masnachu	1,875
15,151	Cyfanswm	13,967

11. Incwm Treth a Grantiau Amhenodol

2014/15 £000		2015/16 £000
(61,573)	Incwm y Dreth Gyngor	(64,807)
(37,104)	Trethi annomestig	(34,098)
(121,936)	Grantiau'r llywodraeth heb eu clustnodi	(118,408)
(6,349)	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf	(6,623)
(226,962)	Cyfanswm	(223,936)

12. Eiddo, Offer a Chyfarpar
Symudiadau ar Falansau

Symudiadau yn 2015/16:	Tiroedd ac Adeiladau	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	Asedau Isadeiledd	Asedau Cymunedol	Asedau Dros Ben	Asedau'n cael eu Hadeiladu	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar	Asedau PFI wedi eu cynnwys gydag Eiddo, Offer a Chyfarpar
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisiad								
Ar 1 Ebrill 2015	285,323	45,322	131,064	6,136	-	2,818	470,663	49,456
Ychwanegiadau	1,952	1,678	3,997	340	-	5,740	13,707	528
Cynydd/ (Gostyngiad) albrisiad wedi'i gydnabod yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	(683)						(683)	(155)
Cynydd/ (Gostyngiad) albrisiad wedi'i gydnabod yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	(1,202)						(1,202)	(373)
Dadgydnabyddiaeth - Gwaredu	(295)	(337)				(3)	(632)	
Trosglwyddiadau o Asedau dan Adeiladu	3						-	
Dibrisiad Cronedig a Nam wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisiad					81		-	
Asedau wedi eu hail-gatgoreiddio (i)/o eu Cadw i'w Gwerthu		64					-	
Symudiadau Eraill mewn Cost neu Brisiad					81		145	
Ar 31 Mawrth 2016	285,098	46,727	135,061	6,476	81	8,555	481,998	49,456
Dibrisiad a Nam a Gronnwyd								
Ar 1 Ebrill 2015	(415)	(31,972)	(52,517)	(3,257)	-	-	(88,161)	-
Ffi Dibrisiad	(6,460)	(3,306)	(5,644)	(365)			(15,775)	(1,251)
Dibrisiad wedi'i Ysgrifennu Allan i'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad							-	
Colledion Nam/ (Gwrthdroadau) a gydnabuwyd yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau							-	
Dibrisiad Cronedig a Nam wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisiad	6	310					-	
Dadgydnabod - gwaredu							316	
Ar 31 Mawrth 2016	(6,869)	(34,968)	(58,161)	(3,622)	-	-	(103,620)	(1,251)
Gwerth Llyfr Net								
ar 31 Mawrth 2016	278,229	11,759	76,900	2,854	81	8,555	378,378	48,205
ar 31 Mawrth 2015	284,908	13,350	78,547	2,879	-	2,818	382,502	49,456

	Tiroedd ac Adeiladau	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	Asedau Isadeiledd	Asedau Cymunedol	Asedau Dros Ben	Asedau'n cael eu Hadeiladu	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar	Asedau PFI wedi eu cynnwys gydag Eiddo, Offer a Chyfarpar
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Symudiadau yn 2014/15:								
Cost neu Brisiad								
Ar 1 Ebrill 2014	281,706	43,243	121,753	5,944	-	897	453,543	51,567
Ychwanegiadau	5,788	2,866	9,311	192	-	1,949	20,106	388
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	26,426	-	-	-	-	-	26,426	7,858
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisiad wedi'i gydnabod yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	2,450	-	-	-	-	-	-	125
Dadgydnabyddiaeth - Gwaredu	(343)	(823)	-	-	-	-	2,450	-
Trosglwyddiadau o Asedau dan Adeiladu	28	-	-	-	-	(28)	-	-
Dibrisiant Cronedig a Nam wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisiad	(29,993)	-	-	-	-	-	(29,993)	(10,482)
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio (i)/o eu Cadw i'w Gwerthu	-	-	-	-	-	-	-	-
Symudiadau Eraill mewn Cost neu Brisiad	(739)	36	-	-	-	-	(703)	-
Ar 31 Mawrth 2015	285,323	45,322	131,064	6,136	-	2,818	470,663	49,456
Dibrisiad a Nam a Gronnwyd								
Ar 1 Ebrill 2014	(24,956)	(29,350)	(47,257)	(2,905)	-	-	(104,468)	(9,508)
Ffi Dibrisiad	(5,490)	(3,401)	(5,260)	(352)	-	-	(14,503)	(974)
Dibrisiad wedi'i Ysgrifennu Allan i'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	-	-	-	-	-	-	-	-
Colledion Nam/ (Gwrthdroadau) a gydnabuwyd yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	(52)	-	-	-	-	-	(52)	-
Dibrisiant Cronedig a Nam wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisiad	29,993	779	-	-	-	-	29,993	10,482
Dadgydnabod - gwaredu	90	-	-	-	-	-	869	-
Ar 31 Mawrth 2015	(415)	(31,972)	(52,517)	(3,257)	-	-	(88,161)	-
Gwerth Llyfr Net								
ar 31 Mawrth 2015	284,908	13,350	78,547	2,879	-	2,818	382,502	49,456
ar 31 Mawrth 2014	256,750	13,893	74,496	3,039	-	897	349,075	42,059

Ymrwmiadau Cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2016, gwnaeth yr Awdurdod nifer o contractau ar gyfer adeiladu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar yn 2016/17 a blynyddoedd i ddod wedi eu cyllidebu ar gost o £8.111m. Roedd ymrwmiadau tebyg hyd at 31 Mawrth 2015 yn £3.401m. Y prif ymrwmiadau yw:

Cynllun Rhaglen Gyfalaf Cronfa'r Cyngor	Cost wedi'i Contractio i'r Dyfodol £'000
Ysgol Ardal Cyffordd Llandudno	7,400
Ysgol Ardal Penmaenrhos	546
Gwaith Amddiffyn yr Arfordir a Gwaith Amgylcheddol Glan y Môr Bae Colwyn	103
Prosiect Gofod Swyddfa'r Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	62
Total	8,111

Ailbrisiadau

Mae'r Awdurdod yn cynnal ymarferiad ailbriso bob 5 mlynedd o'r holl Eiddo, Offer a Chyfarpar sydd angen ei fesur yn ôl gwerth teg. Cafodd prisio tir ac adeiladau ei gynnal yn fewnol gan Bleddyn Evans B.Sc(Anrhydedd), DipSurv, MRICS Prisiwr y Sir a Rheolwr Asedau, yn unol â methodolegau a seiliau amcangyfrif a amlinellir yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol yr Arolygwyr Siartredig. Ail-brisiwyd yr asedau ar 31 Mawrth 2015. Caiff Asedau a Gedwir ar Werth ac Eiddo Buddsoddi eu hailbriso bob blwyddyn, Caiff asedau eraill eu prisio ar eu cost hanesyddol.

Nodyn Datgelu ynglŷn ag Ysgolion

Mae'r rhan fwyaf o ysgolion a ariennir gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy fel Awdurdod Addysg Lleol wedi eu cynnwys o fewn Datganiad Cyfrifon 2015/16, ac eithrio ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr ac ysgolion gwirfoddol a reolir, fel sy'n ofynnol gan Cod 2015/16.

13. Eiddo Buddsoddiad

Cyfrifwyd am yr eitemau canlynol o incwm a thraul yn y llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2015/16 £000	2014/15 £000
Incwm rhent o Eiddo Buddsoddiad	698	552
Enilliad/(Colled) Net	698	552

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg eiddo buddsoddiad dros y flwyddyn:

Gwerth Teg o Eiddo Buddsoddi	2015/16 £'000	2014/15 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	15,896	16,428
Ychwanegiadau		
▪ Pryniannau	-	-
▪ Adeiladu	-	-
▪ Gwariant Dilynol	-	-
Gwaredu	-	-
Enillion/colledion o addasiadau gwerth teg net	1,313	(37)
Trosglwyddiadau:		
▪ o'r/i'r Rhestr Stoc	-	-
o/i Eiddo, Offer a Chyfarpar		(185)
▪ o/i Asedau a Ddelir I'w Gwerthu	(165)	(310)
Newidiadau Eraill	-	-
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	17,044	15,896

14. Asedau Anniriaethol

Mae'r Awdurdod yn cyfrifo am ei feddalwedd fel asedau anniriaethol, i'r graddau nad yw'r feddalwedd yn rhan anhepgor o system TG neilltuol ac yn cael ei chyfrifo fel rhan o eitem caledwedd yn yr Eiddo, Offer a Chyfarpar. Mae asedau anniriaethol yn cynnwys trwyddedau a brynwyd.

Rhoddir oes ddefnyddiol gyfyngedig i feddalwedd, wedi ei seilio ar asesiadau o'r cyfnod y disgwylir i'r feddalwedd fod yn ddefnyddiol i'r Awdurdod. Mae'r oes ddefnyddiol a briodolir i'r switiau meddalwedd mawr a ddefnyddir gan yr Awdurdod yn:

Oes Wreiddiol	Oes sy'n Weddill	Asedau Eraill
10 mlynedd	3 mlynedd	System Gofal Cymdeithasol
10 mlynedd	4 mlynedd	System Reoli Gwybodaeth Amgylcheddol
10 mlynedd	7 mlynedd	Uwchraddio Meddalwedd Integredig AD/ Cyflogres
10 mlynedd	8 mlynedd	Uwchraddio Meddalwedd Integredig AD/ Cyflogres
10 mlynedd	9 mlynedd	Meddalwedd Prynu i Dalu
10 mlynedd	8 mlynedd	Meddalwedd Prynu i Dalu
5 mlynedd	3 mlynedd	E-Lywodraeth – Gwefan
5 mlynedd	4 mlynedd	Trwyddedau Meddalwedd TG
5 mlynedd	5 mlynedd	Trwyddedau Meddalwedd TG

Mae'r swm a gludir o asedau anniriaethol yn cael eu hamorteiddio ar sail llinell syth. O'r amorteiddiad o £217k (£166k 2014/15) a godwyd ar refeniw yn 2015/16, roedd £54k (£54k 2014/15) wedi ei godi ar y Gwasanaethau Cymdeithasol, £15k (£15k 2014/15) ar y Gwasanaethau Diwylliannol, Amgylcheddol, Rheoleiddio a Chynllunio, £2k (£2k 2014/15) ar Wasanaethau Addysg a Phlant a £18k (£33k 2014/15) i Wasanaethau canolog i'r Cyhoedd. Roedd y £128k (£62k 2014/15) o'r amorteiddiad a oedd yn weddill yn cael ei godi ar ganolfannau cost Cefnogaeth Ganolog ac yna'n cael ei amsugno fel gorbenion ar draws yr holl benawdau gwasanaeth yn y Gwariant Net Gwasanaethau - nid yw'n bosib maintoli'n union faint amorteiddiad y gellir ei briodoli i bob pennawd gwasanaeth.

Mae'r symudiad yn y balansau Asedau Anniriaethol yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	2015/16		2014/15
	£'000		£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn:			
▪ Symiau a Gariwyd Gros	2,265		1,947
▪ Amorteiddiad a Gronnwyd	(1,176)		(1,009)
Swm a gariwyd net ar ddechrau'r flwyddyn	1,089		938
Ychwanegiadau			
▪ Pryniannau	246		318
Amorteiddiad am y cyfnod	(217)		(167)
Swm a gariwyd net ar ddiwedd y flwyddyn	1,118		1,089
Yn cynnwys:			
▪ Symiau a Gariwyd Gros	2,511		2,265
▪ Amorteiddiad a Gronnwyd	(1,393)		(1,176)
	1,118		1,089

Nid oes unrhyw asedau anghyfyrrdadwy wedi'u cynhyrchu'n fewnol

15. Offerynnau Ariannol

Categoriâu Offerynnau ariannol

Mae'r categorïau canlynol o offerynnau ariannol yn cael eu cario yn y Fantolen:

	Tymor Hir		Presennol	
	31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2015
	£'000	£'000	£'000	£'000
Buddsoddiadau				
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	1,010	1,010	13,164	6,160
Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	1,561	1,423	-	-
Cyfanswm Buddsoddiadau	2,571	2,433	13,164	6,160
Dyledwyr				
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	3,652	2,616	-	-
Asedau ariannol a gariwyd ar symiau'r contract	-	-	30,438	34,735
Cyfanswm Dyledwyr	3,652	2,616	30,438	34,735
Benthyciadau				
Atebolrwydd ariannol ar gost a amorteiddiwyd	106,406	104,979	42,055	37,025
Cyfanswm Benthyciadau	106,406	104,979	42,055	37,025
Benthyca Tymor Hir Eraill				
Atebolrwydd PFI a phrydlesi ariannol	23,694	25,008	77	185
Cyfanswm Benthyca Tymor Hir Eraill	23,694	25,008	77	185
Credydwyr				
Atebolrwydd ariannol a gariwyd ar symiau'r contract	-	-	22,144	19,422
Cyfanswm Credydwyr	-	-	22,144	19,422

Mae dyledwyr a chredydwyr tymor byr yn cael eu cario ar gost gan fod hyn yn amcan bras teg o'u gwerth.

Mae ffigur "Asedau ariannol a ddygwyd ar symiau contract" ar 31 March 2015 yn y tabl uchod wedi ei ddiwygio i £34.735 miliwn i gywiro ffigur yng nghyfrifon archwiliedig 2014/15 nad oedd yn adlewyrchu addasiad archwilio a gytunwyd arno.

Dadansoddiad Buddsoddiadau tymor byr:

	31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2015
	£'000	£'000
Asedau Ariannol - Buddsoddiadau	13,164	6,160
Cyfatebion Arian - Buddsoddiadau	13,270	10,990
Cyferwerth ag Arian Parod – buddsoddiadau ysgolion sefydledig	382	403
Croniadau	(21)	(18)
Buddsoddiadau	26,795	17,535

Dadansoddiad dyled wirioneddol tymor byr a hir sydd dros ben:

	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Rhwymedigaethau Ariannol:Tymor Hir Benthycia	106,406	104,979
Rhwymedigaethau Ariannol:Tymor Byr Benthycia	42,055	37,025
	148,461	142,004
Tynnu'r Croniadau Llog PWLB	(777)	(774)
Croniadau Llog Benthyciadau'r Farchnad	(188)	(188)
Addasiad Cyfradd Llog effeithiol ar y Benthyciad Grisiog	(153)	(153)
Addasiad Premiwm i Fenthyciad a Newidiwyd	702	704
Cofnod cyfrifeg benthyciad meddal	137	-
Dyled sy'n weddill	148,182	141,593

Incwm, Treuliau, Enillion a Cholledion

	2015/16				2014/15			
	Atebolrwydd Ariannol wedi'u mesur ar Gost Amorteiddio	Asedau Ariannol: Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy	Asedau Ariannol: Ar gael i'w Gwerthu	Cyfanswm	Atebolrwydd Ariannol wedi'u mesur ar Gost Amorteiddio	Asedau Ariannol: Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy	Asedau Ariannol: Ar gael i'w Gwerthu	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Costau llog	5,867	-	-	5,867	5,874	-	-	5,874
Colledion ar ddatgydnabod	-	-	-	-	-	-	-	-
Gostyngiadau mewn gwerth teg	-	-	-	-	-	-	-	-
Colledion nam	-	-	-	-	-	-	-	-
Costau ffioedd	25	-	-	25	18	-	-	18
Cyfanswm gwaraint mewn Gwarged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	5,892	-	-	5,892	5,892	-	-	5,892
Incwm Llog	-	(120)	-	(120)	-	(94)	-	(94)
Incwm Llog a gronnwyd ar asedau ariannol â nam	-	-	-	-	-	-	-	-
Cynnydd/Gostyniad mewn gwerth teg	-	(80)	(139)	(219)	-	(31)	84	53
Enillion ar Ddadgydnabyddiaeth	-	-	-	-	-	-	-	-
Incwm Ffi	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyfanswm Incwm mewn arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	-	(200)	(139)	(339)	-	(125)	84	(41)
(Enillion) Colled Net am y flwyddyn	5,892	(200)	(139)	5,553	5,892	(125)	84	5,851

Gwerth Teg Asedau a Rhwymedigaethau

Mae rhwymedigaethau ariannol, asedau ariannol a gynrychiolir gan fenthyciadau a derbyniadau a dyledwyr a chredydwyr tymor hir yn cael eu cario yn y Fantolen ar werth amorteiddiedig. Gellir asesu eu gwerth teg trwy gyfrifo gwerth presennol y llif arian a fydd yn digwydd dros weddill tymor yr offerynnau, gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau canlynol:

- amrediad amcangyfrifiedig graddfeydd llog ar 31 Mawrth 2016 o 1.96% i 2.98% ar gyfer benthyciadau o'r PWLB a 0.37% i 2.85% am fenthyciadau eraill y gellir eu derbyn ac sy'n daladwy, wedi ei seilio ar y graddfeydd benthycyca newydd ar gyfer benthyciadau cyfatebol ar y dyddiad hwnnw
- ni chydnyddir ad-daliad cynnar neu amhariad
- pan fo offeryn yn aeddfedu yn y 12 mis nesaf, tybir bod y swm a gludir yn cyfateb yn fras i werth teg
- cymerir bod gwerth teg masnach a derbyniadwyon eraill i fod y swm a anfonebwyd neu y cafwyd bil amdano.
- Yn 2014/15 cyrifwyd gwerthoedd teg benthyciadau PWLB gan ddefnyddio Cyfradd Adbryniant cynnar ond yn 2015/16 defnyddiwyd y Gyfradd Trosglwyddo yn unol ag IFRS13.

Mae'r gwerth teg a gyfrifir fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2016		31 Mawrth 2015	
	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg
	£'000	£'000	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Ariannol	170,402	239,764	161,200	249,100
Credydwyr tymor hir	-	-	-	-
Cyfanswm	170,402	239,764	161,200	249,100

	31 Mawrth 2016		31 Mawrth 2015	
	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyciadau a Derbyniadau	62,445	62,661	56,407	56,610
Dyledwyr tymor hir	-	-	-	-
Cyfanswm	62,445	62,661	56,407	56,610

16. Rhestrau Stoc

	Nwyddau Traul / Storfa		Deunydd Cynnal a Chadw		Nwyddau a Orffennwyd		Gwaith ar y Gweill		Cyfanswm	
	2015/16 £'000	2014/15 £'000	2015/16 £'000	2014/15 £'000	2015/16 £'000	2014/15 £'000	2015/16 £'000	2014/15 £'000	2015/16 £'000	2014/15 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	27	27	627	716	289	258	21	72	964	1,073
Symudiad yn y flwyddyn	1	-	86	(89)	(50)	31	44	(51)	81	(109)
Balans sy'n weddill ar ddiwedd y flwyddyn	28	27	713	627	239	289	65	21	1,045	964

17. Contractau adeiladu

Nid oedd yr Awdurdod yn contractwr mewn unrhyw contractau adeiladu yn 2015/16 na 2014/15.

18. Dyledwyr

	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Cyrff Llywodraeth Ganol	10,145	13,444
Awdurdodau Lleol Eraill	5,372	7,497
Cyrff GIG	1,791	903
Corfforaethau Cyhoeddus a Chronfeydd Masnachu	18	-
Endidau ac Unigolion eraill	13,503	14,322
Cyfanswm	30,829	35,037
Llai Darpariaeth Dyledion Drwg	(1,570)	(1,431)
Dyledwyr Net	29,259	34,735

19. Arian parod a chywerthydd arian

	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Arian a Ddelir gan yr Awdurdod	1,004	1,273
Cyfrifon Cyfredol Banc	(1,342)	(1,484)
Adneuon tymor byr	13,270	10,990
Adneuon tymor byr – Ysgoloion Sefydledig	382	403
Cyfanswm Arian Parod a Chywerthydd Arian	13,314	11,182

20. Asedau a Ddelir i'w Gwerthu

	Cyfredol	
	2015/16	2014/15
	£'000	£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	452	568
Asedau newydd eu nodi fel rhai a gadwyd i'w gwerthu:		
▪ Eiddo, Offer a Chyfarpar	-	-
▪ Asedau anghyffwrddadwy	-	-
▪ Eiddo Buddsoddiad	165	310
Asedau Eraill/Atebolrwydd mewn Grwpiau Cael Gwared	-	-
Colledion Ailbrisiad	(20)	(172)
Enillion Ailbrisiad	226	-
Colledion Nam	-	-
Asedau wedi ei dadgategoreiddio fel rhai a gadwyd i'w gwerthu:		
▪ Eiddo, Offer a Chyfarpar	-	-
▪ Asedau anghyffwrddadwy	-	-
▪ Eiddo Buddsoddiad	-	-
Asedau Eraill/Atebolrwydd mewn Grwpiau Cael Gwared	-	-
Asedau a Werthwyd	(180)	(220)
Trosglwyddiadau o Amhresennol i'r Presennol	-	-
Symudiadau Eraill	(81)	(34)
Balans ar ôl ar ddiwedd y flwyddyn	562	452

21. Credydwyr

	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Cyrff Llywodraeth Ganol	1,678	441
Awdurdodau Lleol Eraill ac Awdurdod Tân Gogledd Cymru	1,377	2,092
Cyrff GIG	721	649
Corfforaethau Cyhoeddus a Chronfeydd Masnachu	1	17
Endidau ac unigolion eraill	18,443	17,537
Cyfanswm	22,220	20,736

22. Darpariaethau

	Darpariaethau Yswiriant £'000	Darpariaeth Cyflog Cyfartal ac Ymddeoliad Cynnar Gwirfoddol £'000	Darpariaethau Eraill £'000	Cyfanswm £'000
Balans ar 1 Ebrill 2014	1,798	2,265	1,075	5,138
Darpariaethau ychwanegol a wnaed yn 2014/15	439	201	463	1,103
Symiau a ddefnyddiwyd yn 2014/15	(480)	(1,983)	(321)	(2,784)
Symiau na ddefnyddiwyd ac a wyrdrowyd yn 2014/15	-	-	-	-
Balans ar 31 Mawrth 2015	1,757	483	1,217	3,457
Ddim yn gyfredol	-	-	650	650
Cyfredol	1,757	483	567	2,807

Balans ar 1 Ebrill 2015	1,757	483	1,217	3,457
Darpariaethau ychwanegol a wnaed yn 2015/16	1,067	634	-	1,701
Symiau a ddefnyddiwyd yn 2015/16	(462)	(287)	(206)	(955)
Symiau na ddefnyddiwyd ac a wyrdrowyd yn 2015/16	-	(143)	-	(143)
Balans ar 31 Mawrth 2016	2,362	687	1,011	4,060
Ddim yn gyfredol	1,179	-	650	1,829
Cyfredol	1,183	687	361	2,231

Darpariaethau Yswiriant – Municipal Mutual Insurance (MMI)

Gwnaethpwyd darpariaeth o £385,000 yn 2012/13 mewn perthynas â'r Cynllun Trefniant i ddirwyn Municipal Mutual Insurance Company (MMI) i ben. Cyrhaeddodd y cynllun y trothwy ar 13 Tachwedd 2012, gyda thaliadau'n cael eu codi o 2013/14 i 2015/16 yn y swm o £363,000. Roedd y ddarpariaeth yn cyfateb i ardoll o 15% ar hawliadau a dalwyd yn flaenorol gan MMI ar y pryd mewn perthynas â'r cyn awdurdodau cyfansoddol. Mae darpariaeth bellach o £263,000 wedi'i wneud yn seiliedig ar ardoll pellach o 10% a gyhoeddwyd fydd yn ddyledus yn 2016/17. (Gweler Nodyn 45 hefyd).

Darpariaethau Yswiriant - Hawliadau lawndal Anafiadau a Difrod

Mae'r mwyafrif helaeth o geisiadau am iawndal yn ddi-nod yn unigol. Maent yn ymwneud ag anaf personol a difrod i eiddo a ddioddefwyd lle yr honnir mai'r Awdurdod sydd ar fai (e.e. trwy fethiant i atgyweirio ffordd neu balmant yn iawn). Darperir ar gyfer yr hawliau hynny lle mae'n debygol y bydd rhaid i yswirwyr yr Awdurdod wneud setliad, yn seiliedig ar brofiad y gorffennol o benderfyniadau yn y llys ynglŷn ag atebolrwydd a swm yr iawndal oedd yn daladwy.

Telir hawliau gan yswirwyr yr Awdurdod, ac mae'r Awdurdod yn ad-dalu ei yswirwyr mewn perthynas â'r holl symiau sy'n is na thâl dros ben y polisi o £50,000 fesul hawliad. Mae gan hawliadau modur dâl dros ben o £5,000 am ddifrod.

O gyfanswm gwerth yr hawliadau dros ben o £2.362 miliwn sy'n debygol o gael eu setlo, disgwylir y bydd yr Awdurdod yn talu £835k o'r swm hwnnw drwy daliadau dros ben ar y polisi a bydd ei yswirwyr yn talu'r gweddill o £1.527m.

Mae'r ffigurau a ddyfynnir uchod yn cynnwys un hawliad modur trychinebus a gedwir ar £903k.

Darpariaeth Cyflog Cyfartal

Dyma'r balans ar gyfer darparu setliad o bosib yn y dyfodol ar gyfer hawliadau Cyflog Cyfartal sy'n deillio o ganlyniad i weithredu cytundeb Statws Sengl. Gwnaed setliadau hawliadau i'r swm o £1.718m yn 2014/15 a £88,000 yn 2015/16. gan adael balans o £50,000 yn y ddarpariaeth ar 31/3/2016. Disgwylir y bydd yr hawliadau sy'n weddill yn cael eu setlo yn 2016/17.

Ni chefnogir y ddarpariaeth ag arian, mae'n cael ei osod yn erbyn cronfa wrth gefn annefnyddiol negyddol – Cyfrif Cyflog Anghyfartal Ôl-dâl.

Darpariaeth Ymddeoliad Cynnar Gwirfoddol

Costau lawndal a Chynharwch i'w talu i'r Gronfa Bensiwn mewn perthynas â staff yn ymddeol yn gynnar. Y balans ar 31/3/2016 yw £637,000 (£201,000 31/3/2015) yr amcangyfrifir a gaiff ei setlo yn 2016/17 ac mae'n cael ei gynnwys fel cyfraniad i'r ddarpariaeth yng nghyfrifon 2015/16.

Pier Victoria, Bae Colwyn

Darpariaeth o £650,000 ar gyfer yr ymrwymiad cyfreithiol neu adeiladol mewn perthynas â sicrhau diogelwch Pier Fictoria, Bae Colwyn.

Ysgol Dyffryn Conwy, Llanrwst

Gwnaed darpariaeth o £500,000 fel cyfraniad tuag at y gwaith adfer sydd ei angen i adeiladau Vic Hallam ar y safle yn 2013/14, ac mae £281,000 yn weddill ar 31/3/2016.

Darpariaethau Arall

Nid yw'r darpariaethau eraill yn faterol berthnasol ac maent yn dod i gyfanswm o £80 mil.

23. Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy

Mae symudiadau yng nghronfeydd wrth gefn yr Awdurdod i'w gweld yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn a Nodyn 8.

24. Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio

	31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2015
	£'000	£'000
Cronfa Wrth Gefn Ailbrisiant	72,899	75,560
Cronfa Wrth Gefn Asedau Ariannol Ar Gael i'w Gwerthu	1,562	1,423
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	159,950	159,664
Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	(722)	(821)
Cronfa Bensiynau Wrth Gefn	(140,604)	(191,131)
Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	2,089	2,326
Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal	(50)	(282)
Cyfrif Absenoldebau Cronnus	(2,259)	(2,347)
Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio	92,865	44,392

Cronfa Ailbrisiant Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offer a Chyfarpar. Mae'r balans yn gostwng pan fo asedau gydag enillion cronnus yn:

- cael eu hailbriso i lawr neu eu amharu a'r enillion yn cael eu colli
- cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli trwy ddibrisiant, neu
- cael eu gwaredu a gwireddu'r enillion

Dim ond enillion a gronnwyd ers 1 Ebrill 2007 sydd yn y gronfa wrth gefn, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Wrth Gefn. Mae enillion cronnus a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw'n cael eu cadarnhau i'r balans ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

2014/15 £'000	Cronfa Ailbrisiant Wrth Gefn	2015/16 £'000
49,110	Balans ar 1 Ebrill	75,560
33,758	Ailbrisiant i fyny asedau	-
(6,331)	Ailbrisiant i lawr o asedau a cholledion amhariad na chodwyd ar y Swrplws/ Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(703)
27,427	Gweddill neu ddifyg adbrisiad yr asedau anghyfredol heb eu postio l'r Gweddill/Diffyg Darpariaeth Gwasanaethau	(703)
(787)	Gwahaniaeth rhwng dibrisiant gwerth teg a dibrisiant cost hanesyddol.	(1,739)
(190)	Enillion cronnus ar asedau a werthwyd neu a gafodd eu sgrapio	(219)
(977)	Swm a ddilëwyd i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf	(1,958)
75,560	Balans ar 31 Mawrth	72,899

Cronfa wrth Gefn Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu

Mae'r Gronfa wrth Gefn Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod sy'n deillio o gynnydd yng ngwerth ei fuddsoddiadau nad ydynt gyda thaliadau sefydlog neu rai y gellir eu penderfynu. Mae'r balans yn cael ei leihau pan fo fuddsoddiadau gydag enillion cronnus yn cael eu:

- hailbriso i lawr neu yr amharir arnynt a cholli'r enillion
- gwaredu a gwireddu'r enillion.

2014/15 £'000	Cronfa wrth Gefn Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu	2015/16 £'000
1,506	Balans ar 1 Ebrill	1,423
(83)	Adbrisiad ar i lawr ar fuddsoddiadau	-
-	Ailbrisiad i fyny o fuddsoddiadau na chodwyd ar y Swrplws/ Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	139
-	Enillion cronnus ar asedau a werthir ac asedau sy'n aeddfedu a ysgrifennir allan i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Incwm Buddsoddiad Arall	-
1,423	Balans ar 31 Mawrth	1,562

Cyfrif Addasiad Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer defnydd asedau nad ydynt yn gyfredol a chyllido caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif yn cael ei ddebydu gyda chost caffael, adeiladu neu wella fel dibrisiant, colledion amhariad ac amorteiddiad yn cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda phostio cysoniad o'r Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn i drosi ffigyrau gwerth teg i sail gost hanesyddol). Credyd y Cyfrif gyda symiau a osodir o'r neilltu gan yr Awdurdod fel cyllid ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronnus ar Eiddo Buddsoddiad a chydabyddir yr enillion ar asedau sy'n rhoddion ac sydd eto i'w defnyddio gan yr Awdurdod. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisiad cronnus ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn i ddal y fath enillion. Mae Nodyn 7 yn rhoi manylion ffynhonnell yr holl drafodion a bostiwyd i'r Cyfrif, heblaw am y rheiny oedd yn cynnwys y Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn.

2014/15	Cyfrif Newid Cyfalaf	2015/16
£'000		£'000
159,337	Balans ar 1 Ebrill	159,664
	Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â gwariant cyfalaf a dynnwyd neu a greddydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	
(14,502)	▪ Codiadau am ddibrisio a nam ar asedau anghyfredol	(15,774)
1,396	▪ Enillion / (colledion) ailbriso ar Eiddo, Peiriannau ac Offer	(1,202)
(172)	▪ Colledion ailbriso ar Asedau sy'n Cael eu Dal ar Werth	227
(166)	▪ Amorteiddiad o asedau anghyffyrddadwy	(217)
(1,803)	▪ Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	(1,302)
(1,447)	▪ Symiau o asedau anghyfredol a gafodd eu dileu yn dilyn cael gwared neu werthu fel rhan o'r enillion/ colled ar gael gwared o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(497)
(54)	▪ Costau gweinyddol gwaredu asedau cyn eu gwerthu	(63)
8	▪ Y gwahaniaeth rhwng gwerth yr ased a dyled yr ased ar brydlesau cyllid newydd	-
(16,740)		(18,828)
977	▪ Addasu'r symiau a ysgrifennwyd allan o'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	1,958
(15,763)	Swm net a ysgrifennwyd allan o'r gost o asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	(16,870)
	Ariannu cyfalaf a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn:	
1,442	▪ Y defnydd o'r Gronfa Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	664
-	▪ Defnydd o'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf i ad-dalu dyledion	-
6,675	▪ Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a greddydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a ddefnyddiwyd gydag ariannu cyfalaf	6,751
-	▪ Y defnydd o grantiau i ariannu cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf nas defnyddiwyd	-
7,188	▪ Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf a godwyd yn erbyn Cronfa'r Cyngor	7,746
822	▪ Gwariant cyfalaf a godwyd yn erbyn Cronfa'r Cyngor	682
364		(1,027)
(37)	Symudiadau yng ngwerth y farchnad mewn perthynas ag Eiddo Buddsoddi a dynnwyd neu a greddydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,313
159,664	Balans ar 31 Mawrth	159,950

Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo yr incwm a threuliau sy'n ymwneud ag Offerynnau Ariannol penodol ac i gynnal colledion neu gael budd o enillion fesul darpariaethau statudol.

Mae'r Awdurdod yn defnyddio'r Cyfrif i reoli'r premiymau a delir wrth adbrynu benthyciadau yn gynnar. Mae'r premiymau'n cael eu debydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan eir i gostau â nhw, neu pan y cânt eu hennill, ond maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn. Dros amser, caiff y gost hon ei phostio'n ôl i Falans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r trefniadau statudol ar gyfer gwasgaru'r baich ar y Dreth Gyngor. Yn achos yr Awdurdod, y cyfnod hwn yw'r tymor heb ei dreulio a oedd ar ôl ar y benthyciadau pan gawsant eu hadbrynu.

2014/15 £'000	Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	2015/16 £'000
(872)	Balans ar 1 Ebrill	(821)
-	Premiymau sy'n daladwy/disgownt a enillwyd yn y flwyddyn ac a godir/gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	-
19	Cyfran o'r premiymau sy'n daladwy/disgownt a enillwyd mewn blynyddoedd ariannol blaenorol ac sydd i'w codi yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r gofynion statudol	19
32	Swm y mae costau cyllid a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau cyllid sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	80
(821)	Balans ar 31 Mawrth	(722)

Cronfa Bensiynau Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo i fuddiannau ôl gyflogaeth a chyllido buddiannau yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am fuddiannau ôl gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel bo'r buddiannau'n cael eu hennill gan weithwyr sy'n cronni blynyddoedd o wasanaeth, diweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau a dychweliadau buddsoddi ar unrhyw adnoddau a osodir o'r neilltu i gwrdd â chostau. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i fuddiannau a enillir gael eu cyllido fel y bo'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau cyflogwr i'r cronfeydd pensiwn neu yn y diwedd yn talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly mae'r balans dyled ar y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y buddiannau a enillwyd gan weithwyr y gorffennol a'r presennol a'r adnoddau mae'r Awdurdod wedi eu rhoi o'r neilltu i gwrdd â nhw. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd ariannu wedi ei roi o'r neilltu erbyn yr amser y daw'r buddiannau'n ddyledus i'w talu.

2014/15 £'000	Cronfa Bensiynau Wrth Gefn	2015/16 £'000
(134,681)	Balans ar 1 Ebrill	(191,131)
(50,420)	Enillion neu (golledion) actwaraidd ar asedau a rhwymedigaethau pensiynau	60,470
(20,344)	Gwyrddroad eitemau yn ymwneud â buddiannau ymddeoliad wedi'u debydu neu gredydu i'r Swrplws neu Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(24,555)
14,314	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr sy'n daladwy yn y flwyddyn	14,612
(191,131)	Balans ar 31 Mawrth	(140,604)

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig

Mae'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn dal yr enillion cydnabyddedig sy'n deillio o werthu asedau anghyfredol, nad oes taliad ariannol wedi ei wneud amdanynt eto. Yn unol â threfniadau statudol, nid yw'r Awdurdod yn trin yr enillion hyn fel rhai y gellir eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf newydd hyd nes y derbynnir yr arian amdanynt. Unwaith mae'r setliad ariannol yn digwydd, mae'r symiau yn cael eu trosglwyddo i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf.

2014/15 £'000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	2015/16 £'000
1,528	Balans ar 1 Ebrill	2,326
1,069	Asedau Prydles Ariannol	-
(266)	Trosglwyddo enillion gwerthiant gohiriedig a gredydir fel rhan o'r enilliad/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(223)
(5)	Trosglwyddo i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf ar dderbyn arian parod	(14)
2,326	Balans ar 31 Mawrth	2,089

Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal

Mae'r Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal yn gwneud iawn am y gwahaniaethau rhwng y raddfa y mae'r Awdurdod yn ei darparu ar gyfer costau posib setliadau ôl gyflog yng nghyswllt achosion Cyflog Cyfartal a'r gallu dan y darpariaethau statudol i ohirio effaith Balans Cronfa'r Cyngor hyd nes ddaw'r amser pan y gall arian gael ei dalu allan i'r hawlwyf. Mae hwn yn gofnod cyfrifo nad yw'n cael ei gynrychioli gan arian.

2014/15 £'000	Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal	2015/16 £'000
(2,000)	Balans ar 1 Ebrill	(282)
-	Gostyngiad mewn darpariaeth ôl gyflog yng nghyswllt achosion Cyflog Cyfartal	144
1,718	Setliadau arian a dalwyd yn y flwyddyn	88
1,718	Y swm y mae'r symiau a godwyd am hawliadau Cyflog Cyfartal i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gost setliadau y gellir eu codi yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	232
(282)	Balans ar 31 Mawrth	(50)

Cyfrif Absenoldebau Cronnus

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronnus yn amsugno'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol o gronni ar gyfer absenoldebau digolledol a enillwyd ond na chymerwyd yn y flwyddyn e.e. hawliau gwyliau blynyddol a gariwyd drosodd ar 31^{ain} Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

2014/15 £'000	Cyfrif Absenoldebau Cronnus	2015/16 £'000
(2,388)	Balans ar 1 Ebrill	(2,347)
2,388	Setliad neu ddiddymu'r cronniad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	2,347
(2,347)	Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyffredol	(2,260)
41	Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail groniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	87
(2,347)	Balans ar 31 Mawrth	(2,260)

25. Cyfriflen Llif Arian – Addasiadau i'r gweddill neu'r diffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau anariannol

2014/15 £'000		2015/16 £'000
(14,502)	Dibrisiad Asedau nad ydynt yn Gyfredol	(15,775)
(52)	Amhariad ar Asedau Nad ydynt yn Gyfredol	-
(166)	Amorteiddiad Asedau Sefydlog Anghyfyrrdadwy	(217)
(6,030)	Addasiadau i'r Gronfa Bensiwn	(9,943)
51	Addasiadau Offerynnau Cyllid anariannol eraill	99
1,718	Defnydd o'r darpariaeth ar gyfer tâl cyfartal	232
(21)	Cynnydd/ gostyngiad yn yr amhariad ar gyfer darpariaeth dyledion	(139)
1,680	Cyfraniadau tuag ar Ddarpariaethau	(603)
(1,448)	Dwyn ymlaen swm o PP&E, eiddo buddsoddi ac asedau anghyfyrrdadwy a werthwyd	(497)
4,135	Symudiad anariannol arall	2,270
(109)	Cynnydd/ (Gostyngiad) mewn Rhestrau Eiddo	82
(9,840)	Cynnydd/ (Gostyngiad) mewn Dyledwyr	(2,281)
504	(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Credydwyr	(1,002)
(24,080)	Symudiadau anariannol net	(27,774)

26. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Buddsoddi

2014/15 £'000		2015/16 £'000
28,296	Prynu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddiad ac asedau anniriaethol	19,407
280,745	Prynant buddsoddiadau tymor byr a thymor hir	282,651
(619)	Derbyniadau o werthiant Eiddo, Offer a Chyfarpar, eiddo buddsoddiad ac asedau anniriaethol	(431)
(279,762)	Derbyniadau o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	(275,647)
(17,143)	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	(13,375)
11,517	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	12,605

27. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Ariannu

A Ail Nodwyd 2014/15 £'000		2015/16 £'000
(63,000)	Derbyniadau arian o fenthyca tymor-byr a thymor-hir	(75,000)
-	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	-
1,367	Taliadau arian ar gyfer lleihau'r rhwymedigaethau dros ben sy'n ymwneud â phrydlesau cyllid a chontractau PFI ar y fantolen	1,442
61,299	Ad-dalu benthyciadau tymor-byr a thymor-hir	70,308
892	Taliadau eraill am weithgareddau buddsoddi	1,232
558	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	(2,038)

28. Symiau yr adroddwyd arnynt ar gyfer Penderfyniadau Dyrannu Adnoddau

Y dadansoddiad o incwm a gwariant yn ôl gwasanaeth ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r un y manylir arno yn y Cod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth (SeRCOP). Fodd bynnag, cymerir penderfyniadau am ddyrannu adnoddau gan y Cyngor yn unol a'r Cyfansoddiad ar sail adroddiadau cyllideb a ddadansoddir ar draws gwasanaethau. Paratoir yr adroddiadau hyn ar sail wahanol i'r polisiau cyfrifo a ddefnyddir mewn datganiadau ariannol. Yn enwedig :

- ni chodir taliadau yng nghyswllt gwariant cyfalaf, tra bo colledion dibrisiad, ailbrisiad ac amhariad uwchben y balans ar y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn ac amorteiddiadau yn cael eu codi ar wasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Mae cost buddiannau ymddeol wedi ei seilio ar lifau arian (taliadau cyfraniadau pensiwn y cyflogwr) yn hytrach nag ar gostau gwasanaeth presennol o fuddiannau a gronnwyd yn y flwyddyn.
- mae'r gwariant ar rai gwasanaethau cefnogol yn cael ei gyllidebu'n ganolog ac nid yw'n cael ei godi ar Wasanaethau

Mae'r tablau canlynol a ddengys ar dudalennau 79 i 82 yn darparu'r manylion am y cysoniad o'r dadansoddiad gan y gwasanaeth i'r symiau a gynhwysir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae incwm a gwariant prif wasanaethau'r Awdurdod a gofnodir yn yr adroddiadau cyllideb am y flwyddyn fel a ganlyn:

Incwm a Gwariant y Gwasanaeth 2015/16	Gwasanaethau Addysg	Gwasanaethau Cymdeithasol	Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	Gwasanaethau Datblygu Cymunedol	Gwasanaethau Rheoleiddio a Tai	Gwasanaethau Ariannol	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ffioedd, costau ac incwm y Gwasanaeth Grantiau'r llywodraeth	(20,086) (12,148)	(9,863) (9,216)	(15,413) (6,894)	(5,242) (4,413)	(2,767) (3,860)	(2,251) (36,993)	(55,622) (73,524)
Cyfanswm Incwm	(32,234)	(19,079)	(22,307)	(9,655)	(6,627)	(39,244)	(129,146)
Gwariant Gweithwyr	57,326	22,933	13,512	8,258	4,892	4,349	111,270
Gwariant Gweithwyr Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr ac Ysgolion Sefydledig	18,054	-	-	-	-	-	18,054
Gwariant Arall y Gwasanaeth	35,962	48,832	27,620	9,129	6,273	47,634	175,450
Cyfanswm Gwariant	111,342	71,765	41,132	17,387	11,165	51,983	304,774
Gwariant Net	79,108	52,686	18,825	7,732	4,538	12,739	175,628

Incwm a Gwariant y Gwasanaeth 2014/15 Ffigyrau i'w Cymharu	Gwasanaethau Addysg	Gwasanaethau Cymdeithasol	Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	Gwasanaethau Datblygu Cymunedol	Gwasanaethau Rheoleiddio a Tai	Gwasanaethau Ariannol	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ffioedd, costau ac incwm y Gwasanaeth Grantiau'r llywodraeth	(19,132) (13,650)	(8,981) (9,490)	(15,518) (7,577)	(4,946) (4,592)	(2,720) (4,124)	(2,124) (37,703)	(53,421) (77,136)
Cyfanswm Incwm	(32,782)	(18,471)	(23,095)	(9,538)	(6,844)	(39,827)	(130,557)
Gwariant Gweithwyr	74,683	22,542	14,124	8,153	5,150	4,742	129,394
Gwariant Arall y Gwasanaeth	38,341	48,688	29,039	8,943	6,699	48,052	179,762
Cyfanswm Gwariant	113,024	71,230	43,163	17,096	11,849	52,794	309,156
Gwariant Net	80,242	52,759	20,068	7,558	5,005	12,967	178,599

Cysoniad Incwm a Gwariant Gwasanaeth o Gost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Dengys y cysoniad hwn sut mae'r ffigyrau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant y gwasanaeth yn cysylltu â'r symiau a gynhwyswyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	2015/16 £'000	2014/15 £'000
Gwariant net yn y Dadansoddiad Gwasanaeth	175,628	178,599
Gwariant net gwasanaethau a gwasanaethau cefnogol na chynhwyswyd yn y Dadansoddiad	26,001	27,034
Symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr nas adroddwyd i reolwyr yn y Dadansoddiad	22,188	14,784
Symiau a gynhwyswyd yn y Dadansoddiad na chynhwyswyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(18,437)	(19,792)
Cost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	205,380	200,625

Cysoniad i Ddadansoddiad Goddrychol

Dengys y cysoniad hwn sut mae'r ffigurau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant y gwasanaeth yn cysylltu â dadansoddiad goddrychol o'r Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau a gynhwysir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

2015/16	Dadansoddi'r Gwasanaeth	Gwasanaethau a Gwasanaethau Cefnogi nad ydynt yn cael eu Dadansoddi	Symiau yn y Datganiad I&G Cynhwysfawr nad Adroddwyd i Reolwyr yn y Dadansoddiad	Symiau nad ydynt yn cael eu cynnwys yn yr I&G	Dyrannu Ad-daliadau	Costau Gwasanaeth Net	Symiau Corfforaethol	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	(55,622)	(11,233)	(1,925)	8,326	22,234	(38,220)	-	(38,220)
Ffioedd, costau ac incwm y Gwasanaeth Llog ac Incwm Buddsoddiadau	-	-	-	-	-	-	(216)	(216)
Incwm o Dreth y Cyngor	-	-	-	-	-	-	(64,807)	(64,807)
Grantiau'r llywodraeth & cyfraniadau	(73,524)	(1,438)	(4,634)	1,291	4,061	(74,244)	(159,129)	(233,373)
Cyfanswm Incwm	(129,146)	(12,671)	(6,559)	9,617	26,295	(112,464)	(224,152)	(336,616)
Gwariant Gweithwyr	111,270	11,588	5,011	(3,155)	(1,165)	123,549	6,139	129,688
Gwariant Gweithwyr Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr ac Ysgolion Sefydledig	18,054	-	-	-	-	18,054	-	18,054
Gwariant Arall y Gwasanaeth	175,450	27,084	833	(25,365)	(25,130)	152,872	-	152,872
Dibrisiad, amorteiddiad a namau	-	-	16,967	-	-	16,967	-	16,967
Eiddo Buddsoddi Incwm & Newid mewn Gwerth Teg	-	-	-	698	-	698	(2,011)	(1,313)
REFCUS	-	-	5,936	-	-	5,936	-	5,936
Darpariaeth Cyflog Cyfartal	-	-	-	(232)	-	(232)	-	(232)
Taliadau Llog	-	-	-	-	-	-	8,180	8,180
Archebiannau ac Ardollau	-	-	-	-	-	-	19,168	19,168
Ennill neu gollu wrth gael gwared ar asedau sefydlog	-	-	-	-	-	-	73	73
Camau Gweithredu Masnachu	-	-	-	-	-	-	1,875	1,875
Cyfanswm Gwariant	304,774	38,672	28,747	(28,054)	(26,295)	317,844	33,424	351,268
Arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	175,628	26,001	22,188	(18,437)	-	205,380	(190,728)	14,652

2014/15 Ffigyrau i'w Cymharu	Dadansoddi'r Gwasanaeth	Gwasanaethau a Gwasanaethau Cefnogi nad ydynt yn cael eu Dadansoddi	Symiau yn y Datganiad I&G Cynhwysfawr nas Adroddwyd i Reolwyr yn y Dadansoddiad	Symiau nad ydynt yn cael eu cynnwys yn yr I&G	Dyrannu Ad-daliadau	Costau Gwasanaeth Net	Symiau Corfforaethol	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ffioedd, costau ac incwm y Gwasanaeth Llog ac Incwm Buddsoddiadau Incwm o Dreth y Cyngor Grantiau'r llywodraeth & cyfraniadau	(53,421) - - (77,136) (130,557)	(10,487) - - (1,565) (12,052)	(3,082) - - (6,127) (9,209)	6,625 - - 1,317 7,942	21,301 - - 5,016 26,317	(39,064) - - (78,495) (117,559)	- (244) (61,573) (165,389) (227,206)	(39,064) (244) (61,573) (243,884) (344,765)
Cyfanswm Incwm								
Gwariant Gweithwyr	129,394	13,180	1,638	(3,079)	(459)	140,674	5,755	146,429
Gwariant Arall y Gwasanaeth	179,762	25,906	1,983	(23,489)	(25,858)	158,304	-	158,304
Dibrisiad, amortiddiad a namau	-	-	12,442	-	-	12,442	-	12,442
Eiddo Buddsoddi Incwm & Newid mewn Gwerth Teg	-	-	-	552	-	552	(515)	37
REFCUS	-	-	7,930	-	-	7,930	-	7,930
Darpariaeth Cyflog Cyfartal	-	-	-	(1,718)	-	(1,718)	-	(1,718)
Taliadau Llog	-	-	-	-	-	-	-	-
Archebiannau ac Ardollau	-	-	-	-	-	-	8,302	8,302
Ennill neu gollu wrth gael gwared ar asedau sefydlog	-	-	-	-	-	-	18,679	18,679
Camau Gweithredu Masnachu	-	-	-	-	-	-	(258)	(258)
Cyfanswm Gwariant	309,156	39,086	23,993	(27,734)	(26,317)	318,184	33,816	352,000
Arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	178,599	27,034	14,784	(19,792)	-	200,625	(193,390)	7,235

29. Gweithrediadau Caffaeledig ac a Derfynwyd

Ni fu unrhyw weithrediadau caffaeledig na rhai a derfynwyd yn ystod y flwyddyn.

30. Gweithgarwch Masnachu

Mae'r Cyngor yn gweithredu tri chynllun masnachu mawr, dyma'r manylion.

Mae'r Cyngor yn berchen ac yn rhedeg Tramffordd y Gogarth gan greu incwm o werthu tocynnau. Yr amcan yw darparu rhaglen cynnal a chadw parhaus a ariennir o gronfa wrth gefn a adeiladir o arian dros ben o fasnachu, gan ddefnyddio'r gronfa wrth gefn pan fydd diffyg wrth fasnachu. Cyfanswm y gronfa wrth gefn ar gyfer gwaith cynnal a chadw parhaus ar 31 Mawrth 2016 yw £342k.

		2015/16 £'000	2014/15 £'000
Tramffordd y Gogarth	Trosiant	(1,071)	(923)
	Gwariant	1,133	1,097
	Diffyg	62	174
	Diffyg (ar ol newidiad IAS 19)	81	181

Mae'r Cyngor yn berchen ar theatr/canolfan gynadledda/arena o bwys ac ail theatr, gan eu gweinyddu a chreu incwm trwy eu gosod a gwerthu tocynnau. Yr amcan masnachu yw gwneud gwarged ar y costau perfformiadau a chynadleddau er mwyn gwneud cyfraniad tuag at y staffio, cynnal a chadw a chostau rhedeg eraill yr adeilad. Cafodd yr amcan masnachu hwn ei gyflawni yn 2015/16 yn achos Venue Cymru er gwaethaf gwneud diffyg cyffredinol. Mae'r crynodeb isod yn dangos yr holl incwm a gwariant cysylltiedig.

		2015/16 £'000	2014/15 £'000
Venue Cymru Theatr Canolfan Gynadledda Arena Arlwyo	Trosiant	(6,044)	(5,053)
	Gwariant	7,586	6,721
	Diffyg	1,542	1,668
	Diffyg (ar ol newidiad IAS 19)	1,680	1,710
Theatr Colwyn	Trosiant	(320)	(305)
	Gwariant	446	287
	Diffyg/(Arian dros ben)	126	(18)
	Diffyg/(Arian dros ben) (ar ol newidiad IAS 19)	138	(14)

		2015/16 £'000	2014/15 £'000
Cyfanswm	Diffyg	1,730	1,824
	Diffyg (ar ol newidiad IAS 19)	1,899	1,877
Cyfanswm Gweithgarwch Masnachu	Darpariaeth Refeniw	(24)	(24)
	Diffyg yn y Cyfrif Incwm a Gwariant	1,875	1,853

31. Gwasanaethau Asiantaeth

Mae'r Cyngor wedi llunio cytundeb lle bydd yn cyflawni tasgau ar ran sefydliadau eraill ac yn adennill y costau'n llawn. Mae un cytundeb yn ymwneud â Gwaith Cynnal a Gwella Cefnffyrdd ar ran Llywodraeth Cymru. Mae ail cytundeb yn ymwneud â thaliadau i Gartrefi mewn perthynas â Gofal Nyrsio ar ran Byrddau Iechyd Lleol.

Mae chwe chyngor Gogledd Cymru'n gweithredu fel asiantau i Lywodraeth Cymru i ddarparu benthyciadau y gellir eu hailgylchu dan y cynllun Troi Tai'n Gartrefi, ar gyfer trwsio eiddo sydd wedi bod yn wag dros y tymor hir, gyda'r bwriad i'w defnyddio unwaith eto. Derbyniodd y Cyngor £190,000 yn 2015/16 (£250,000 yn 2014/15) gan Gyngor Sir y Fflint, a thalwyd £75,000 yn 2015/16 i Gyngor Sir y Fflint mewn perthynas â grantiau a ad-dalwyd (DIM yn 2014/15).

Bu'r gwariant ar y gweithgareddau hyn fel a ganlyn:

	2015/16 £'000	2014/15 £'000
Cefnffyrdd	4,061	5,016
Gofal Nyrsio	1,294	1,299
Troi Tai'n Gartrefi	50	275
Cyfanswm	5,405	6,590

Yn ystod 2014/15 cyflwynodd Llywodraeth Cymru ddau gynllun benthyciad newydd ar gyfer adfywio - Benthyciadau Gwella Cartrefi a Throi Tai'n Gartrefi (Haen 2). Yn wahanol i'r cynllun uchod, mae'r cyllid yn ad-daladwy i Lywodraeth Cymru mewn 13 i 15 mlynedd. Derbyniodd y Cyngor £444,000 ar gyfer Benthyciadau Gwella Cartrefi a £444,000 ar gyfer Troi Tai'n Gartrefi (Haen 2) yn 2014/15 a 2015/16. Ni roddwyd unrhyw fenthyciadau yn ystod 2014/15 na 2015/16.

32. Lwfansau aelodau

Talodd yr Awdurdod y symiau canlynol i aelodau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn:

	2015/16 £000	2014/15 £000
Lwfans Sylfaenol	780	779
Lwfans Cyfrifoldeb Arbennig	259	260
Treuliau	28	25
Cyfanswm	1,067	1,064

33. Tâl Swyddogion

Mae'r tâl a roddwyd i uwch weithwyr yr Awdurdod sydd â dylanwad ar redeg yr Awdurdod yn gyffredinol fel a ganlyn:

	Teitl y Swydd	Cyflog	Ad-dalu Gwariant	Cyfanswm tâl ac eithrio Taliadau Pensiwn	Cyfraniadau Pensiwn Gweithiwr	Cyfanswm Tâl
		£	£	£	£	£
2015/16	Prif Weithredwr	114,435	945	115,380	21,857	137,237
2014/15	Prif Weithredwr	111,573	1,266	112,839	21,310	134,149
2015/16	Cyfarwyddwr Strategol (Democratiaeth a'r Amgylchedd)	136,226	1,174	137,400	14,634	152,034
2014/15	Cyfarwyddwr Strategol (Democratiaeth a'r Amgylchedd)	90,588	2,260	92,848	17,303	110,151
2015/16	Cyfarwyddwr Strategol (Arian ac Effeithlonrwydd)	92,059	158	92,217	17,583	109,800
2014/15	Cyfarwyddwr Strategol (Arian ac Effeithlonrwydd)	90,706	301	91,007	17,324	108,331
2015/16	Cyfarwyddwr Strategol - Economi a Safle	85,567	1,325	86,892	16,280	103,172
2014/15	Cyfarwyddwr Strategol - Economi a Safle	82,346	1,063	83,409	15,728	99,137
2015/16	Cyfarwyddwr Strategol Gofal Cymdeithasol ac Addysg	81,584	616	82,200	15,583	97,783
2014/15	Cyfarwyddwr Strategol Gofal Cymdeithasol ac Addysg	75,805	570	76,375	14,479	90,854
2015/16	Pennaeth Statudol y Gwasanaethau Addysg	70,887	822	71,709	13,539	85,248
2014/15	Pennaeth Statudol y Gwasanaethau Addysg	65,623	1,080	66,703	12,534	79,237

Nid oedd gan y Cyngor unrhyw weithwyr a oedd â chyflog o fwy na £150k.

Mae'r tâl yn cynnwys yr holl symiau a dalwyd neu a oedd yn dderbyniadwy gan weithiwr (yn cynnwys enillion cyffredin a thaliadau diswyddo), lwfansau treuliau a gwerth ariannol buddiannau, ond mae'n eithrio taliadau sy'n gysylltiedig â dyletswyddau etholiad. Mae cyfanswm y tâl yn cynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr sy'n daladwy i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, ond heb eu talu yn uniongyrchol i'r gweithiwr.

Talwyd y symiau canlynol i weithwyr eraill yr Awdurdod dderbyniodd mwy na £60,000 o dâl am y flwyddyn (ag eithrio cyfraniadau pensiwn ac yswiriant gwladol y cyflogwr):-

Band	Nifer yn 2015/16		Nifer yn 2014/15	
	Heblaw Ysgolion	Ysgolion	Heblaw Ysgolion	Ysgolion
£60,000 - £64,999	7	7	5	10
£65,000 - £69,999	4	4	7	4
£70,000 - £74,999	2	5	1	2
£75,000 - £79,999	0	1	0	1
£80,000 - £84,999	1	0	0	0
£85,000 - £89,999	0	2	0	2
£90,000 - £94,999	0	1	1	1
£95,000 - £99,999	0	1	0	0
£100,000 - £104,999	0	0	0	1
£105,000 - £109,999	0	1	0	1

Mae'r tabl canlynol yn rhoi'r gymhareb rhwng pwynt graddfa'r Prif Weithredwr a phwynt graddfa canolrif staff y Cyngor:

	2015/16	2014/15
	Pwynt ar y Raddfa	Pwynt ar y Raddfa
Prif Weithredwr	£114,435	£111,573
Canolrif	£17,714	£17,780
Cymhareb	6.46	6.28

Nodwyd nifer y pecynnau ymadael a'r gost fesul band a chyfanswm y diswyddiadau gorfodol a diswyddiadau eraill yn y tabl isod:

Band Cost y Pecyn Ymadael (gan gynnwys Taliadau Arbennig)	Nifer y Diswyddiadau Gorfodol		Nifer yr Ymadawiadau eraill y Cytunwyd amyt		Cyfanswm y Pecynnau Ymadael fesul Band Cost		Cyfanswm Cost y Pecynnau Ymadael ym mhob Band	
	2015/16	2014/15	2015/16	2014/15	2015/16	2014/15	2015/16	2014/15
							£	£
£0 - £20,000	39	44	31	22	70	66	424,746	410,653
£20,001 - £120,000	19	6	11	10	30	16	1,020,425	556,734
£120,001 - £150,000	-	-	-	-	-	-	-	-
Total	58	50	42	32	100	82	1,445,171	967,387

34. Costau Archwilio Allanol

Aeth yr Awdurdod i'r costau canlynol yng nghyswllt archwilio'r Datganiad Cyfrifon, ardystio hawliadau grant ac archwiliadau statudol, ac am wasanaethau nad oeddynt yn rhai archwilio a ddarparwyd gan archwilwyr allanol yr Awdurdod:

Datgelu Ffioedd yn Daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru a KPMG

	2015/16	2014/15
	£'000	£'000
Ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas â gwasanaethau archwilio allanol a gyflawnwyd am y flwyddyn.	205	183
Ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag archwiliadau statudol a Menter Twyll Cenedlaethol.	99	100
Ffioedd yn daladwy ar gyfer ardystio hawliadau a ffurflenni grant am y flwyddyn.	34	44
Ffioedd sy'n daladwy mewn perthynas â gwasanaethau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru a KPMG yn ystod y flwyddyn gan gynnwys gwaith her etholwr	17	10
	355	337

Y ffi amcanol ar gyfer ardystio hawliadau ac adenillion grant am 2015/16 yw £40k ac nid yw wedi ei chynnwys uchod.

35. Incwm Grantiau

Mae'r Awdurdod wedi rhoi'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol mewn credyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2015/16:

	2015/16	2014/15
	£'000	£'000
Credydwyd i Dreth ac Incwm Grant Amhenodol		
Grant Cefnogi Refeniw	117,245	120,751
Grant Cytundeb Canlyniadau	1,163	1,185
<i>Is-Gyfanswm</i>	<i>118,408</i>	<i>121,936</i>
Grantiau Cyfalaf:		
Grant Cyfalaf Penodol (Nad yw'n REFCUS)	1,249	938
Specific Capital Grant (Non REFCUS)	70	-
Grant Ysgolion yr 21 Ganrif	2,154	428
Cynlliniau Liniaru Llifogydd	224	333
Grant Datblygu Cynaliadwy ac Amgylcheddol (Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy yr)	96	443
Grant Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid	1,178	-
Amddiffyn Arfordir Glan Môr Bae Colwyn	138	2,278
Adfer Amddiffynfa Arfordirol	-	1,153
Grantiau eraill LIC	859	542
Grantiau eraill	655	234
<i>Is-Gyfanswm</i>	<i>6,623</i>	<i>6,349</i>
Cyfanswm Mawr	125,031	128,285
Credydwyd i Wasanaethau:		
Grant Cronfa Gofal Canolraddol	891	1,464
Grant Gwella Addysg	3,905	-
Ffioedd Consesiynol	2,741	2,661
Cymorth - Cronfa Cefnogi Plant ac Ieuenctid/ Teuluoedd yn gyntaf	1,301	797
Grant Refeniw Dechrau'n Deg	2,102	2,086
Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid	336	476
Darpariaeth ôl-16 mewn Ysgolion	4,785	4,762
Cefnogi Pobl	6,453	7,184
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	2,628	2,238
Grant Cam Sylfaenol	-	3,313
Grant Effeithiolrwydd Ysgolion	-	900
Cronfa Weithredu Camddefnyddio Sylweddau	803	838
Gwariant Refeniw a Ariennir o Cyfalaf o dan Statud	4,634	6,127
Cronfa Gymdeithasol Ewrop	(60)	327
DWP - Grant Budd-daliadau Tai	35,801	36,334
Llwybrau Dysgu 14-19	-	389
Grant Amddifadu Disgyblion	2,569	2,224
Grant Gwasanaethau Cludiant / Grant Cymorth Gwasanaethau Bws	466	420
Grant Cymunedau yn Gyntaf	502	543
Grantiau Eraill	4,387	5,412
Cyfanswm Mawr	74,244	78,495

Yn 2015/16 cafodd Grant Llwybrau Dysgu 14-19 a Grant Effeithiolrwydd Ysgolion ei ddisodli gan y Grant Gwella Addysg.

Mae'r Awdurdod wedi derbyn nifer o gyfraniadau nad ydynt eto wedi eu cydnabod fel incwm cyfalaf, gan fod amodau ynghlwm â nhw a all ei gwneud yn ofynnol i'r arian gael ei ddychwelyd i'r rhoddwr. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn yng nghyswllt cyfalaf fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2015
	£'000	£'000
Derbynebion Grantiau Cyfalaf ymlaen llaw		
Cytundebau Adran 106	1,241	1,121
Cyfanswm	1,241	1,121

36. Carfannau Perthynol

Yn unol ag IAS 24, mae gan y Cyngor ddyletswydd i ddatgelu unrhyw drafodion sylweddol gyda 'charfan berthynol'. Mae hyn er mwyn sicrhau fod datganiadau ariannol yn cynnwys y datgeliadau angenrheidiol sy'n tynnu sylw at y posibilrwydd y gallai'r sefyllfa a'r canlyniadau ariannol a adroddir fod yn cael eu heffeithio gan bresenoldeb carfannau perthynol a thrafodion sylweddol gyda hwy.

Llywodraeth Ganolog

Datgelir gwybodaeth fanwl ar Grantiau Refeniw, Grantiau Cyfalaf, Grantiau Cefnogi Refeniw a thrafodion Trethi Annomestig Cenedlaethol yn ystod y flwyddyn mewn man arall yn y datganiad hwn.

Praesepetau ac Ardollau

Darperir manylion y praesepetau a gesglir ar ran sefydliadau eraill yn y Cyfrif Incwm a Gwariant. Mae'r Cyngor yn penodi Aelodau ar gyrrff penodol sy'n trethu cyllideb y Cyngor. Mae manylion yr ardollau hyn wedi eu cynnwys yn Nodyn 9.

Roedd y Cyfarwyddwr Strategol (Democratiaeth a'r Amgylchedd) yn gweithredu fel Trysorydd i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru; yr ardoll a dalwyd i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn ystod y flwyddyn oedd £5,289,891 (2014/15: £5,283,704).

Sefydliadau Elusennol a Gwirfoddol

Mae'r Cyngor yn penodi Aelodau, Cyfarwyddwr Strategol, Penaethiaid Gwasanaeth, a Swyddogion eraill ar rai cyrrff elusennol a gwirfoddol. Nid yw Swyddogion Eraill wedi eu cynnwys yn y trafodion a ddatgelir gyda phartïon cysylltiedig oherwydd na themlir fod y swyddogion hyn mewn sefyllfa i arfer yr un lefel o ddylanwad yn y Cyngor ag Aelodau, Cyfarwyddwyr Corfforaethol a Phenaethiaid Gwasanaeth. Yn ystod 2015/16 talwyd cyfanswm o £378,857 (gan gynnwys credydwr diwedd blwyddyn o £48,974) (2014/15: £419,265 (gan gynnwys credydwr diwedd blwyddyn o £34,760)) i'r cyrrff hyn drwy grantiau a thrwy brynu gwasanaethau.

Yn 2015/16 derbyniodd y Cyngor incwm gwerth £410,592 (gan gynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £3,164) (£420,721 yn 2014/15 (gan gynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £2,310)) gan y cyrrff hyn.

Cymdeithas Llywodraeth Leol (LGA)/Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru(WLGA)

Mae'r Cyngor yn aelod o LGA/WLGA, a thalwyd tanysgrifiadau o £101,209 (dim credydwr diwedd blwyddyn) iddo yn 2015/16 (£103,404 yn 2014/15 (dim credydwr diwedd blwyddyn)), ac o hynny derbyniodd y Cyngor incwm gwerth £6,879 (gan gynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £1,532) (£28,550 yn 2014/15 (dim dyledwr diwedd blwyddyn)).

Cyfarwyddwr Strategol a Phenaethiaid Gwasanaeth

Anfonwyd ffurflenni datgan cysylltiad â phartïon cysylltiedig at y Penaethiaid Gwasanaeth a'r Cyfarwyddwr Strategol am y flwyddyn 2015/16, a phob un wedi ymateb.

Talwyd cyfanswm o £68,615 (gan gynnwys credydwr diwedd blwyddyn o £30,000) gan y Cyngor yn 2015/16 mewn perthynas â thrafodion o'r fath (£104,334 yn 2014/15 (gan gynnwys credydwr diwedd blwyddyn o £288)), a incwm o £3,000 (gan gynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £2,500) gan y Cyngor (incwm o £1,214 yn 2014/15 (dim dyledwr diwedd blwyddyn)).

Aelodau

Anfonwyd ffurflenni datgan cysylltiad â phartïon cysylltiedig at yr Aelodau am y flwyddyn 2015/16.

Talwyd cyfanswm o £288,043 (gan gynnwys credydwr diwedd blwyddyn o £4,955) gan y Cyngor yn 2015/16 mewn perthynas â thrafodion o'r fath (2014/15: £273,710 (gan gynnwys credydwr diwedd blwyddyn o £12,109)), a derbyniwyd cyfanswm o £8,126 (gan gynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £1,210) gan y Cyngor (£12,873 yn 2014/15 (gan gynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £1,253)).

Roedd pum Aelod Conwy yn eistedd ar Fwrdd Rheoli Cartrefi Conwy. Roedd dau yn cynrychioli'r Cyngor ar Gyd-bwyllgor Taith, dau yn cynrychioli'r Cyngor ar Brosiect Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru ac un yn cynrychioli'r Cyngor ar Gyd-bwyllgor GwE. Oherwydd natur y partïon, mae'r trosglwyddiadau yn digwydd yng nghwrs arferol gweithgarwch.

Arall

Mae Conwy yn gweithredu fel asiant ar ran Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru wrth ymdrin â materion rheoli trysorlys, fel rhan o'r gwasanaeth rheoli ariannol a ddarparwyd dan gyntundeb lefel gwasanaeth.

Ar wahân i drafodion arferol fel taliadau Treth y Cyngor, trethi annomestig a rhenti tai, nid oes unrhyw drafodion sylweddol eraill gyda charfannau perthynol.

37. Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf

Dengys y tabl isod gyfanswm gwariant cyfalaf am y flwyddyn (yn cynnwys gwerth yr asedau hynny gaffaelwyd drwy brydlesi cyllidol a chontractau PFI, ynghyd â'r adnoddau ddefnyddiwyd i'w ariannu. Os yw'n furiad ariannu gwariant cyfalaf yn y dyfodol trwy godi tâl ar y refeniw fel y defnyddir asedau gan yr Awdurdod, yna byddai'r gwariant yn arwain at gynnydd yn y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR), mesurydd gwariant cyfalaf hanesyddol yr Awdurdod sydd heb ei ariannu eto. Dadansoddir y CFR yn yr ail ran o'r nodyn hwn.

	2015/16	2014/15
	£'000	£'000
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Dechreuol	164,912	158,759
Buddsoddiad Cyfalaf		
Eiddo, Offer a Chyfarpar	13,707	20,106
Eiddo Buddsoddiad	-	-
Asedau anghyffwrddadwy	246	318
Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	5,936	7,930
Asedau ar Brydles - effaith caffaeliadau a gwarediadau ar rwymedigaeth y brydles	63	-
Ffynonellau Cyllid		
Derbynebion Cyfalaf	(601)	(1,379)
Grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau eraill	(11,386)	(12,802)
Symiau a roddwyd i'r ochr o'r Refeniw :		
Cyfraniadau Refeniw Uniongyrchol	(682)	(832)
MRP	(7,746)	(7,188)
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Terfynol	164,449	164,912
Eglurhad o symudiadau mewn blwyddyn		
Cynnydd mewn angen sylfaenol i fenthyca	896	7,467
Prydlesau Cyllid	(139)	(197)
Contractau PFI	(1,283)	(1,170)
Costau gweithrediadau gwaredu yn CAA	63	53
Cynnydd / (Gostyngiad) yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf	(463)	6,153

38. Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud

Mae Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud yn wariant a gyfalafwyd yn gywir, ond nid yw'n arwain at asedau sefydlog pendant. Mae'r gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf yn cael ei nodi yn y flwyddyn y cafodd ei wario. Mae'r diddymiad hwn yn cael ei nodi yn erbyn refeniw gyda chredyd digolledol i refeniw o'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Mae'r symudiad am y flwyddyn fel a ganlyn:

	Grantiau Adnewyddu ac Ardaloedd Adnewyddu		Arall		Cyfanswm	
	2015/16 £'000	2014/15 £'000	2015/16 £'000	2014/15 £'000	2015/16 £'000	2014/15 £'000
Arian mewn llaw ar 31 Mawrth	-	-	-	-	-	-
Trosglwyddiad o Ddyledwyr	-	-	-	-	-	-
Gwariant y flwyddyn	3,074	1,534	2,862	6,396	5,936	7,930
Grantiau	(2,841)	(1,249)	(1,793)	(4,878)	(4,634)	(6,127)
Dilëwyd i Refeniw	(233)	(285)	(1,069)	(1,518)	(1,302)	(1,803)
Arian mewn llaw ar 31 Mawrth	-	-	-	-	-	-

Mae gwariant refeniw 'arall' a ariennir o gyfalaf trwy statud yn cynnwys Pencampwriaethau dan 20 y Chwe Gwlad, 8-10 Rhodfa Riviere, Prif Ddigwyddiadau – Rali Cymru Prydain Fawr, Prif Ddigwyddiadau - Pencampwriaeth Rhedeg Mynydd y Byd, Prif Ddigwyddiadau - Access All Eirias 2016, Prosiect Cynefin Dyffryn Elwy, Gofod Byw Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid Ffordd Abergele, Gofod Byw Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid Lawson Road, Cynllun Etifeddiaeth Trefwedd Bae Colwyn a Siop Dros Dro a Chynllun Prynu Cartref.

39. Prydlesau

Yr Awdurdod fel Daliwr Prydles

Prydlesau Ariannol

Mae gan y Cyngor nifer o adeiladau, cerbydau masnachol, peiriannau ffrancio, a TG ysgolion a chyfarpar arall dan brydlesi cyllidol.

Caiff yr Asedau a gaffaelwyd drwy'r Prydlesau hyn eu dangos fel Eiddo, Offer a Chyfarpar yn y Fantolen gyda'r gwerth net canlynol:

	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Tir & Adeiladau Eraill	639	659
Cerbydau, Offer, Dodrefn & Chyfarpar	282	393
Cyfanswm	921	1,052

Mae'r Awdurdod wedi ymrwmo i dalu isafswm ar y prydlesau hyn sy'n cynnwys setliad o'r rhwymedigaeth tymor hir am y budd yn yr eiddo gaffaelwyd gan yr Awdurdod a chostau cyllido a fydd yn daladwy gan yr Awdurdod yn y dyfodol tra mae'r rhwymedigaeth yn parhau'n ddyledus. Mae'r lleiafswm taliadau prydles fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Rhwymedigaethau prydlesau ariannol (gwerth presennol net o leiafswm y taliadau prydles):		
▪ Cyfredol	77	185
▪ Ddim yn gyfredol	393	424
Costau cyllido sy'n daladwy yn y dyfodol	1,031	1,063
Lleiafswm y Taliadau Prydles	1,501	1,672

Mae'r lleiafswm taliadau prydles yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Lleiafswm Taliadau Prydles		Ymrwymadau Prydlesau Cyllidol	
	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Dim mwy na blwyddyn	105	220	77	185
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	208	236	126	147
Mwy na 5 mlynedd	1,188	1,216	267	277
Cyfanswm	1,501	1,672	470	609

Prydlesau Gweithredol

Mae gan yr Awdurdod brydlesau yn ymwneud â thir ac adeiladau i wahanol bwrpasau yn cynnwys llety swyddfa, defnydd cymunedol ac i ddarparu llety i deuluoedd digartref.

Mae'r isafswm taliadau prydles i'r dyfodol o dan brydlesau na ellir eu diddymu mewn blynyddoedd i ddod yn:

	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Dim mwy na blwyddyn	776	795
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	361	433
Mwy na 5 mlynedd	2,582	1,935
Cyfanswm	3,719	3,163

Mae'r isafswm taliadau i'r dyfodol y disgwylir i'r Awdurdod eu derbyn yng nghyswllt eiddo ble mae teuluoedd digartref yn byw yn cael eu pennu gan gymhwysedd am fudd-dal tai.

Y gwariant yn ystod y flwyddyn o ran pob prydles gweithredu, gan gynnwys y rhai yr oedd teuluoedd digartref yn eu defnyddio oedd:

	2015/2016 £'000	2014/2015 £'000
Isafswm taliadau prydles	795	971
Taliadau sy'n dderbyniadwy yng nghyswllt eiddo ble mae teuluoedd digartref yn byw	(584)	(477)
Cyfanswm	211	494

Yr Awdurdod fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Mae'r Awdurdod wedi prydlesu sawl eiddo o dan brydlesi gweithredol gyda thymor o hyd at 125 mlynedd. Mae gan yr Awdurdod buddsoddiad gros yn y brydles, gan gynnwys yr isafswm taliadau prydles y disgwylir iddynt gael eu derbyn dros y tymor sy'n weddill a'r gwerth gweddilliol a ddisgwylir i'r eiddo pan fo'r brydles yn dod i ben. Mae'r isafswm taliadau prydles yn cynnwys setliad y dyledwr tymor hir am y budd yn yr eiddo a gaffaelir gan y prydleswr a'r incwm ariannol a enillir gan yr Awdurdod mewn blynnyddoedd i ddod tra bo'r ddyled yn dal i sefyll. Mae'r buddsoddiad gros yn cynnwys y symiau canlynol:

	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Dyledwr prydles ariannol (gwerth presennol net o leiafswm y taliadau prydles)		
▪ Cyfredol	123	266
▪ Ddim yn gyfredol	1,962	2,055
Incwm ariannol heb ei ennill	980	1,055
Gwerth gweddilliol eiddo heb ei warantu	(275)	(275)
Buddsoddiad gros yn y brydles	2,790	3,101

Mae'r buddsoddiad gros yn y brydles yn cynnwys dyledwr prydles ariannol ar gyfer Canolfan Crwst, trefniadau aml-asiantaeth gyda chymdeithas dai, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a'r Awdurdod.

Derbynnir y buddsoddiad gros yn y brydles a'r isafswm taliadau prydles dros y cyfnodau canlynol:

	Buddsoddiad Gros yn y Brydles		Isafswm Taliadau Prydles	
	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Dim mwy na blwyddyn	285	406	285	406
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	751	758	751	758
Mwy na 5 mlynedd	1,754	1,937	1,754	1,937
Cyfanswm	2,790	3,101	2,790	3,101

Prydlesau Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn prydlesu eiddo i'r dibenion canlynol yn cynnwys:

- i ddarparu gwasanaethau yn y gymuned, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymuned
- i bwrpas datblygiad economaidd i ddarparu adeiladau addas a fforddiadwy i fusnesau lleol.

Y lleiafswm taliadau prydles gweithredol derbyniadwy na ellir eu diddymu i'r dyfodol yw:

	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Dim mwy na blwyddyn	729	762
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	1,402	1,540
Mwy na 5 mlynedd	9,594	9,008
Cyfanswm	11,725	11,310

Nid yw'r lleiafswm taliadau derbyniadwy yn cynnwys rhent sydd yn amodol ar drosiant. Yn 2015/16 roedd gwerth rhenti wrth gefn a dderbyniwyd yn £364,680. Yn 2014/15 y ffigwr hwn oedd £256,700.

40. Mentrau Cyllid Preifat a chytundebau tebyg

Prosiect Cynllun Ariannu Preifat y Tair Ysgol

Mae'r prosiect yn cynnwys adeilad ysgol o'r newydd ar safle newydd ar gyfer Ysgol John Bright Llandudno; adnewyddu ac estyn Ysgol Aberconwy, Conwy; ac adeiladu ystafelloedd o'r newydd ac adnewyddu Ysgol Dyffryn Conwy, Llanrwst, yn ogystal ag ad-drefnu'r ysgol fel ei bod wedi ei lleoli ar un safle.

Mae'r prosiect yn darparu'r Cyngor gyda 3 ysgol sy'n cael ei gwasanaethu'n llawn gan gynnwys gwasanaethau rheoli cyfleusterau, glanhau, gofalu, cynnal y tiroedd, NNDR, gwasanaethau.

Llofnodwyd contractau 12 Mawrth 2003, a dechreuodd y gwaith adeiladu ddiwedd mis Mawrth 2003. Roedd y Taliadau Unedol (y taliad misol a wneir gan y Cyngor i'r sector preifat ar gyfer y 3 ysgol sy'n cael eu gwasanaethu'n llawn) yn daladwy o 1 Awst 2004 am gyfnod contract o 25 mlynedd. Y Taliad Unedol yn y flwyddyn ariannol 2015/16 oedd £6.9m (net o ddiyniadau argaeledd a perfformiad ychydig iawn) am y cyfnod Ebrill 2015 i Fawrth 2016 yn gynwysedig. (Y Taliad Unedol yn y flwyddyn ariannol 2014/15 oedd £6.9m net o didyniadau argaeledd a perfformiad o £1k.) Amcangyfrifir fod y taliad blwyddyn lawn yn 2016/17 tua £7.0m ar sylfaen pris o 1 Ebrill 2016.

Mae'r rhwymedigaeth heb fod wedi ei chwblhau a gliriwyd o'r trafodyn PFI tua £101.8m (£109.1m yn 2014/15), sy'n cynrychioli cyfanswm y Taliadau Unedol amcanol sy'n daladwy am weddill cyfnod y contract 25 mlynedd.

Ym mis Awst 2004, talodd y Cyngor Gostau Unedol o £9m ymlaen llaw.

Ar ddechrau'r Cytundeb PFI, trosglwyddwyd asedau presennol Ysgol Aberconwy ac Ysgol Dyffryn Conwy, a nodwyd yn y fantolen am £7.6m, i'r sector preifat heb unrhyw ystyriaeth.

Yn ogystal, cyfrannwyd at Falans Cronfa'r Cyngor drwy'r Cynllun Ariannu Preifat yn y swm o £1.492 miliwn yn 2013/14, yn sgil adolygiad o'r peirianwaith ariannu ar gyfer tâl unedol y Cynllun Ariannu Preifat sy'n daladwy hyd at 2030.

Gwerth Asedau dan PFI a Chytundebau Tebyg

	£'000
1 Ebrill 2014	42,059
Symudiad 2014/15	7,397
31 Mawrth 2015	49,456
Symudiad 2015/16	(1,251)
31 Mawrth 2016	48,205

Gwerth Rhwymedigaeth o ganlyniad i PFI a Chytundebau Tebyg

	Credydwr Prydles Cyllid £'000	Gwahaniaeth Amseru Cylch Bywyd £'000	Cyfanswm £'000
1 Ebrill 2014	(25,362)	(391)	(25,753)
Symudiad 2014/15	1,170	-	1,170
31 Mawrth 2015	(24,192)	(391)	(24,583)
Symudiad 2015/16	1,283	-	1,283
31 Mawrth 2016	(22,909)	(391)	(23,300)

Manylion taliadau sy'n ddyledus dan PFI a Chytundebau Tebyg

	Ffioedd Gwasanaeth £'000	Ad-daliad Rhwymedigaeth £'000	Llog £'000	Cyfanswm £'000
O fewn 1 flwyddyn	3,605	1,372	2,010	6,987
O fewn 1 i 5 mlynedd	16,437	5,603	6,907	28,947
O fewn 5 i 10 mlynedd	24,339	9,065	5,158	38,562
O fewn 10 i 15 mlynedd	19,091	6,869	1,327	27,287
O fewn 15 i 20 mlynedd	-	-	-	-

41. Colledion Amhariad

Yn ystod 2015/16, ni wnaeth yr Awdurdod gydnabod unrhyw golledion amhariad. (Yn 2014/15 cydnabu'r Awdurdod golledion amhariad o £52k).

42. Buddiannau Terfynu

Daeth yr Awdurdod â chontractau nifer o weithwyr i ben yn 2015/16 gan wynebu ymrwymiad o £1.445m (£967k yn 2014/15) - gweler Nodyn 33 ar gyfer nifer y pecynnau ymadael a chyfanswm y gost fesul band.

Roedd swm o £155k wedi'i dalu/yn daladwy i 12 o weithwyr o ganlyniad i gau adeiladau.

Roedd swm o £33k wedi'i dalu/yn daladwy i 5 o weithwyr o ganlyniad i ddarhod swyddi wedi'u hariannu â grant.

Roedd swm o £715k wedi'i dalu/yn daladwy i 39 o weithwyr o ganlyniad i ailstrwythuro.

Roedd swm o £435k wedi'i dalu/yn daladwy i 37 o weithwyr i wneud arbedion cyllideb.

Roedd swm o £107k wedi'i dalu/yn daladwy i 7 o weithwyr o ganlyniad i resymau eraill.

43. Cynlluniau Pensiwn y Cyfrifir Amdanynt Fel Cynlluniau Cyfraniadau Diffiniedig

Mae athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o Gynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan yr Adran Addysg. Mae'r cynllun yn rhoi buddiannau penodol i athrawon ar eu hymddeoliad, ac mae'r Awdurdod yn cyfrannu tuag at y gost drwy dalu cyfraniadau sy'n seiliedig ar dâl pensiynadwy aelodau. Yn dechnegol, cynllun buddiannau diffiniedig yw'r cynllun. Fodd bynnag, mae'r cynllun heb ei ariannu ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa ddamcaniaethol er mwyn cyfrifo cyfradd cyfraniad cyflogwyr i'w thalu gan awdurdodau lleol. Nid yw'r Awdurdod yn gallu adnabod ei ran o'r sefyllfa ariannol waelodol a pherfformiad y cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifo. At ddiben y Datganiad Cyfrifon, maent felly yn cael eu cyfrifo ar yr un sail â chynllun cyfraniadau diffiniedig. Yn 2015/16, talodd y Cyngor £4.593m o Bensiwn Athrawon a oedd yn cynrychioli 15.48% o dâl pensiynadwy. Roedd y ffigyrau am 2014/15 yn £4.191m a 14.10%. Nid oedd unrhyw gyfraniadau'n daladwy ar ddiwedd y flwyddyn (31 Mawrth 2015 – Dim).

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gostau unrhyw fuddiannau ychwanegol a ddyfernir ar ymddeoliad cynnar tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Cyfrifir am y costau hyn ar sail buddiannau diffiniedig.

44. Cynlluniau Pensiwn Buddiannau Diffiniedig

Cyfranogiad mewn Cynlluniau Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau tuag at gost buddiannau ôl gyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn daladwy hyd nes bo'r gweithwyr yn ymddeol, mae gan yr Awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau sydd angen eu datgelu ar yr adeg mae gweithwyr yn ennill eu hawl i'r dyfodol.

Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun ôl gyflogaeth:

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r Awdurdod yn cyfranogi mewn cynlluniau a weinyddir yn lleol gan Gyngor Gwynedd a Chyngor Sir y Fflint – mae'r rhain yn gynlluniau buddiant diffiniedig cyflog terfynol a ariennir, sy'n golygu fod yr Awdurdod a gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa, a gyfrifir ar lefel y bwriedir iddi gydbwysu'r rhwymedigaethau pensiwn gydag asedau buddsoddi.

- Trefniadau ar gyfer dyfarnu buddiannau ar ôl ymddeol wrth ymddeol yn gynnar - mae hwn yn drefniant buddiant diffiniedig heb ei gyllido, y cydnabyddir rhwymedigaethau iddo pan fo'r dyfarniadau wedi eu gwneud. Fodd bynnag, ni adeiladwyd unrhyw asedau buddsoddi i gwrdd â'r rhwymedigaethau pensiynau hyn, a rhaid cynhyrchu arian i gwrdd â'r taliadau pensiwn gwirioneddol fel y dônt yn ddyledus.
- Cyfradd cyfraniad y cyflogwr i gynllun Gwynedd yn 2015/16 oedd 19.1% yn ogystal â swm sefydlog ar gyfer pensiynau o £1.294 miliwn (2014/15 19.1% â swm sefydlog ar gyfer pensiynau o £1.280 miliwn). Y gyfradd fydd 19.1% yn ogystal â swm sefydlog ar gyfer pensiynau o £1.306 miliwn yn 2016/17. Y cyfanswm a dalwyd i gynllun Gwynedd yn 2015/16 oedd £13.550 miliwn mewn perthynas â chyfraniadau pensiwn safonol (£13.298 miliwn yn 2014/15).

Trafodion yn Gysylltiedig â Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Cydnabyddir costau buddiannau ymddeol yn y gost gwasanaethau sy'n destun adroddiad pan y cânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan fo'r fath fuddiannau yn cael eu talu yn y pen draw fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae gofyn i ni ei godi yn erbyn y Dreth Gyngor wedi ei seilio ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly mae cost gwirioneddol ôl gyflogaeth /buddiannau ymddeol yn cael ei gwyrddroi allan o Gronfa'r Cyngor trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans Cronfa'r Cyngor trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn.

Gofynion Datgelu IAS 19 ar gyfer 2015/16

Mae sawl newid wedi ei wneud mewn perthynas â safon gyfrifo ryngwladol Buddiannau Cyflogaeth IAS 19, sy'n golygu bod y datganiad cyfrifon a'r polisi cyfrifo wedi newid. Mae'r newid hwn wedi cyflwyno dosbarthiadau newydd o elfennau cost buddiannau diffiniedig i'w cydnabod yn y datganiadau ariannol (h.y. llog net ar y dyledion buddiannau diffiniedig (ased) ac ail-fesuriadau'r ddyled buddiannau diffiniedig net (ased)), a, lle mae effaith materol, meini prawf diffinio neu gydnabod newydd ar gyfer costau gwasanaeth (e.e. costau gwasanaethau blaenorol) a meini prawf cydnabod newydd ar gyfer buddiannau terfynu cyflogaeth.

Mae'r aildatganiadau angenrheidiol wedi eu hadlewyrchu yn y nodiadau dilynol. Trafodion yn ymwneud a buddion Ymddeol a gydnabyddir yn y Cyfrifon:

	Wedi'u Hariannu		Heb eu Hariannu	
	2015/16	2014/15	2015/16	2014/15
	£'000	£'000	£'000	£'000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Cost net y Gwasanaethau:				
• Cost gwasanaeth cyfredol	18,201	14,475	-	-
• Cost gwasanaeth y gorffennol	209	110	6	4
• Taliadau Llawn	-	-	-	-
Incwm a Gwariant Buddsoddi ac Ariannu				
• Llog net	5,443	4,843	696	912
Cyfanswm buddion diffiniedig a godwyd ar ddarparu gwasanaethau	23,853	19,428	702	916
Costau pensiwn eraill a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
• Adenillion ar asedau (heb gynnwys llog)	2,670	(27,831)		
• Ailfesuriadau ar rwymedigaethau	(61,707)	76,993	(1,433)	1,258
Costau pensiwn a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(35,184)	68,590	(731)	2,174
Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn				
• Dileu ffioedd yn unol â'r Cod	24,555	20,344	-	-
Symiau gwirioneddol a godwyd ar y Gronfa Gyffredinol yn ystod y flwyddyn:				
• Cyfraniadau cyflogwr	14,612	14,314	-	-
• Taliadau dewisol			1,455	1,502

Mae'r swm a gynhwyswyd yn y Fantolen yn codi o rwymedigaeth yr Awdurdod mewn perthynas â'i gynlluniau buddion wedi'u diffinio fel a ganlyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Buddion yn ôl Disgresiwn	
	2015/16	2014/15	2015/16	2014/15
	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth presennol rhwymedigaeth buddion diffiniedig	(523,986)	(558,885)	(19,954)	(22,140)
Gwerth teg yr asedau	403,335	389,893	-	-
Is-gyfanswm	(120,651)	(168,992)	(19,954)	(22,140)
Symudiadau eraill mewn rhwymedigaethau/asedau	-	-	-	-
Rhwymedigaeth net	(120,651)	(168,992)	(19,954)	(22,140)

Asedau a Rhwymedigaethau yng Nghyswllt Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Cysoniad o werth presennol rhwymedigaethau'r cynllun (rhwymedigaeth buddiant diffiniedig):

Rhwymedigaethau	Rhwymedigaethau a Ariennir: Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Rhwymedigaethau heb eu Hariannu: Buddiannau Disgresiwn	
	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Balans agoriadol	558,885	458,050	22,140	21,468
Cost bresennol gwasanaeth	18,201	14,475	-	-
Cost llog	18,011	19,762	696	912
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	3,790	3,792	-	-
Ailfesuriadau	(61,707)	76,993	(1,433)	1,258
Buddiannau a dalwyd (Costau)/credyd gwasanaethau blaenorol	(13,403)	(14,297)	(1,455)	(1,502)
	209	110	6	4
Cwtogiadau	-	-	-	-
Rhwymedigaethau a dalwyd	-	-	-	-
Balans Cau	523,986	558,885	19,954	22,140

Penderfynir ar yr enillion a ddisgwylir ar asedau'r cynllun drwy ystyried yr enillion a ddisgwylir eu cael ar yr asedau sy'n tanlinellu'r polisi buddsoddi cyfredol. Mae'r cynnyrch a ddisgwylir ar y buddsoddiadau llog sefydlog yn seiliedig ar gynnwyrch adbrynant gros fel ar ddyddiad y Fantolen.

Asedau	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	31 Mawrth 2016 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	389,893	344,837
Ailfesuriadau	(2,670)	27,831
Llog Asedau	12,568	14,919
Cyfraniadau'r cyflogwr	13,157	12,811
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	3,790	3,792
Buddiannau a dalwyd	(13,403)	(14,297)
Buddiannau heb eu Hariannu a dalwyd	(1,455)	(1,502)
Cyfraniadau Buddiannau heb eu Hariannu	1,455	1,502
Rhwymedigaethau a dalwyd	-	-
Balans Cau	403,335	389,893

Asedau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Categori Ased	2015-16				2014-15			
	Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar £'000	Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar £'000	Cyfanswm £'000	%	Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar £'000	Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar £'000	Cyfanswm £'000	%
Gwarantau Ecwiti								
Prynwr	12,859	-	12,859	3.2	10,828	-	10,828	2.8
Ynni a Chyfleustodau	2,216	-	2,216	0.5	8,052	-	8,052	2.1
Sefydliadau Ariannol	6,590	-	6,590	1.6	6,097	-	6,097	1.6
Iechyd a Gofal	23,311	-	23,311	5.8	16,274	-	16,274	4.2
Technoleg Gwybodaeth	13,381	-	13,381	3.3	11,366	-	11,366	2.9
Arall	16,108	-	16,108	4.0	19,815	-	19,815	5.1
Ecwiti Preifat								
Pob Un	-	16,428	16,428	4.1	-	16,534	16,534	4.2
Eiddo tiriog								
Eiddo yn y DU	7,716	34,041	41,757	10.3	-	37,499	37,499	9.6
Eiddo Tramor	-	764	764	0.2	-	1,132	1,132	0.3
Cronfeydd Buddsoddi ac Ymddiriedolaethau Uned								
Ecwitiau	82,066	118,981	201,047	49.7	89,238	111,057	200,295	51.2
Bondiau	-	-	-	-	-	54,136	54,136	13.8
Isadeiledd	-	3,365	3,365	0.8	-	1,844	1,844	0.5
Gwarannau Dyled								
Arall	-	54,034	54,034	13.4	-	-	-	0.0
Arian Parod a Chywerthoedd								
Arian Parod								
Pob Un	12,452	-	12,452	3.1	7,053	-	7,053	1.8
Cyfansymiau	176,699	227,613	404,312	100.0	168,723	222,202	390,925	100.0

Mae manylion ynglŷn â newidiadau rheolau Cynllun Pensiwn y Llywodraeth Leol, gan gynnwys y newid o fudd-daliadau cyflog terfynol i fudd-daliadau gyrfa cyfartalog wedi eu hailbrisio o 1 Ebrill 2016 ymlaen, ar gael ar y ddolen ganlynol:

<http://www.lgps.org.uk/lge/core/page.do?pageld=97977>

Sail ar Gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Aseswyd rhwymedigaethau ar sail actwaraidd gan ddefnyddio'r dull credyd uned rhagamcanedig, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynyddoedd i ddod gan ddibynnu ar ragdybiaethau ynghylch graddfeydd marwoldeb, lefelau cyflog, ayb. Mae rhwymedigaethau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Buddiannau Disgresiwn wedi eu hasesu gan Hymans Robertson, cwmni annibynnol o actwaryddion, gyda'r rhagamcanion i Gronfa'r Cyngor wedi ei seilio ar y gwerthusiad llawn olaf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2016.

Y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actwari oedd :

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Buddiannau Disgresiwn	
	31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2015
Rhagdybiaethau Marwoldeb:				
Hirhoedledd yn 65 i bensiywyr presennol:				
• Dynion	22.0	22.0	22.0	22.0
• Merched	24.0	24.0	24.0	24.0
Hirhoedledd yn 65 i bensiywyr y dyfodol:				
• Dynion	24.4	24.4	24.4	24.4
• Merched	26.6	26.6	26.6	26.6
Graddfa chwyddiant	2.2%	2.4%	2.2%	2.4%
Graddfa cynnydd mewn cyflogau	4.2%	4.3%	4.2%	4.3%
Graddfa cynnydd mewn pensiynau	2.2%	2.4%	2.2%	2.4%
Graddfa ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun	3.5%	3.2%	3.5%	3.2%
Defnyddio'r opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeoliad	50%	50%	-	-

45. Rhwymedigaethau Wrth Gefn

Municipal Mutual Insurance (MMI) Darpariaethau

Terfynodd MMI ysgrifennu yswiriant busnes ar 30 Medi 1992. Er mwyn sicrhau dilyniant trefnus, aeth y credydwr i Gynllun Trefniant dan Adran 425 Deddf Cwmnïau 1985 (bellach adran 899 Deddf Cwmnïau 2006). Dechreuwyd y Cynllun hwnnw ar 13 Tachwedd 2012.

O dan y Cynllun Trefniant mae'r Awdurdod rwan wedi etifeddu rhwymedigaethau oddi wrth gyn-awdurdodau lleol fel a ganlyn:

	£
Cynghorau Bwrdeistref Aberconwy a Cholwyn	216,773
Cyngor Sir Gwynedd	91,366
Cyngor Sir Clwyd	344,809
Cyfanswm	652,948

Mae'r swm hwn yn cynrychioli ardoll o 25% ar hawliadau a dalwyd yn flaenorol gan MMI mewn perthynas â chyn-awdurdodau, wedi cael ei gyfrif yng nghyfrifon yr Awdurdod.

Mae taliadau interim wedi eu gwneud fel a ganlyn:

	£
Cynghorau Bwrdeistref Aberconwy a Cholwyn	130,063
Cyngor Sir Gwynedd	31,422
Cyngor Sir Clwyd	202,217
Cyfanswm	363,702

Gweler Nodyn 22 – Darpariaethau.

Municipal Mutual Insurance (MMI) Rhwymedigaethau Wrth Gefn

Y farn actiwaraidd presennol yw y gallai'r Ardoll gynyddu o'r 25% y darperir ar ei gyfer ar hyn o bryd. Er yn ddamcaniaethol gallai amlygu credydwr y cynllun fod yn 100% mae ardoll terfynol o 50% yn fwy tebygol. Yn seiliedig ar rwymedigaethau'r cynllun sefydledig presennol byddai hyn yn golygu £653,000 ychwanegol, fodd bynnag dylid gwneud lwfans pellach ar gyfer hawliadau newydd a hawliadau sy'n dod i'r amlwg.

46. Asedau Wrth Gefn

Does dim asedau wrth gefn amlwg.

47. Trefniadau a Phwyllgorau ar y Cyd

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn ymwneud â sawl trefniant ar y cyd gydag Awdurdodau eraill gogledd Cymru.

Mae yna ddau gydbwyllgor ffurfiol lle mae Cyngor Sir y Fflint yn paratoi cyfrifon ar wahân:-

- i) Partneriaeth Trin Gwastraff Gweddillol Gogledd Cymru (gyda Sir y Fflint (Awdurdod arweiniol), Ynys Môn, Sir Ddinbych a Gwynedd).
Cyfraniad Conwy i'r Bartneriaeth yn 2015/16 oedd £18k (£85k 2014/15).
- ii) Mae TAITH (Consortia Cludiant Rhanbarthol Gogledd Cymru) (gyda Sir y Fflint (Awdurdod arweiniol), Ynys Môn, Sir Ddinbych, Wrecsam a Gwynedd) wedi'i ddirwyn i ben.

Cyfraniad Conwy gan Taith yn 2015/16 oedd NIL (£13k 2014/15).

Trydydd Cydbwyllgor ffurfiol, y mae Cyngor Gwynedd yn paratoi set o gyfrifon ar wahân ar ei gyfer, yw GwE, gwasanaeth gwella ar gyfer ysgolion Gogledd Cymru. Cyfraniad Conwy at Gydbwyllgor GwE yn 2015/16 oedd £559k (£556k yn 2014/15).

Gallwch weld cyfrifon y Cydbwyllgorau hyn drwy ddilyn y ddolen ganlynol:

www.nwrwtp.org

<https://www.gwynedd.gov.uk>

48. Natur a Maint y Risgiau a Ddaw o Offerynnau Ariannol

Mae gweithgareddau'r Awdurdod yn arwain at amryw o risgiau ariannol, a'r risgiau allweddol yw:

- Risg credyd – y posibilrwydd y bydd partion eraill yn methu â thalu'r symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod;
- Risg Diddymu – y posibilrwydd na fydd cyllid ar gael gan yr Awdurdod i fodloni ei rhwymedigaethau i wneud taliadau;
- Risg Marchnad – y posibilrwydd y bydd colled ariannol i'r Awdurdod o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau, fel newidiadau mewn cyfraddau llog;

Mae rhaglen rheoli risg cyffredinol yr Awdurdod yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy'r marchnadoedd ariannol, ac yn ceisio lleihau'r effeithiau andwyol potensial ar yr adnoddau sydd ar gael i ariannu gwasanaethau. Cynhelir rheolaeth risg gan dîm trysorlys canolog, dan bolisiau a gymeradwywyd gan y Cyngor yn y Strategaeth Rheolaeth Trysorlys Flynyddol. Mae gan y Cyngor egwyddorion ysgrifenedig ar gyfer rheoli risgiau cyffredinol, yn ogystal â pholisiau ysgrifenedig yn ymwneud â meysydd penodol, fel risg graddfa llog, risg credyd a buddsoddi arian swrplws.

Risg Credyd

Mae risg credyd yn deillio o arian a dalwyd i fanciau a sefydliadau ariannol, yn ogystal â thrafodion credyd i gwsmeriaid y Cyngor.

Lleihawyd y risg trwy'r Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, sy'n mynnu nad yw arian yn cael ei fuddsoddi mewn sefydliadau ariannol oni bai eu bod yn ateb naill ai lleiafswm meini prawf credyd a nodwyd, yn unol â Fitch, Moody's and Standard & Poor's Ratings Services neu fod rhaid i gymdeithasau adeiladu fod a thros £500m o asedau. Mae'r Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, hefyd yn gosod uchafswm i fuddsoddi gyda sefydliad ariannol ym mhob categori.

Mae'r meini prawf credyd yng nghyswllt asedau ariannol sy'n cael eu dal gan yr awdurdod fel a ganlyn:

Bydd y Cyfarwyddwr Strategol – Cyllid a Effeithlonrwydd yn cadw rhestr cyd-barti sy'n cydymffurfio a'r meini prawf canlynol ac yn adolygu'r meini prawf a'u cyflwyno i'r Cyngor i'w cymeradwyo yn ôl yr angen.. Mae'r meini prawf hyn ar wahân i'r rheiny sy'n pennu buddsoddiadau Penodol ac Amhenodol, gan eu bod yn dethol y gwrth bartion hynny a ddewisir gan y Cyngor yn hytrach na diffinio beth yw ei fuddsoddiadau.

1. Swyddfa Rheoli Dyledion y Trysorlys – terfyn £10m
2. Awdurdodau Lleol (heblaw â threthi wedi'u capio) – terfyn £5m
3. Bob banc DU ac Iwerddon a'u his-gwmnïau sydd â graddau da (Fitch neu gyfatebol). Ar hyn o bryd caiff y rhain eu diffinio fel: Tymor Hir BBB.

Terfyn - £5m

Defnyddir banciau y mae eu graddau wedi gostwng islaw'r rheiny yn 3 uchod os yw'r adneuron cyfanwerth yn cael eu sicrhau gan warant llywodraeth, a bod yr adneuron yn dod o fewn telerau'r warant.

4. Cymdeithasau adeiladu

- Cymdeithasau adeiladu gyda gradd (fel y sector bancio) i gyd gyda therfyn benthyca o £3m.
- Yr holl gymdeithasau adeiladu heb radd ond gydag asedau o £1bn neu fwy gyda therfyn benthyca o £3m ac amser terfyn o 9 mis.
- All cymdeithasau adeiladu heb radd ond gydasedau o £500m neu fwy gyda therfyn benthyca o £2m ac amser terfyn o 6 mis.

5. Cronfeydd Marchnad Ariannol (MMF)

Mae'r Cyngor wedi rhoi caniatâd yn flaenorol i fenthyca drwy'r cronfeydd hyn gyda therfyn o £1m fesul cronfa. Adolygir y sefyllfa hon yn rheolaidd i fonitro'r adenillion ar fuddsoddiad ac oherwydd newid diweddar, nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn cronfeydd Marchnad Arian ar hyn o bryd.

Ni ellir asesu pa mor agored yw'r Awdurdod i risg credyd o £5m yng nghyswllt ei fuddsoddiadau mewn banciau a chymdeithasau adeiladu yn gyffredinol gan y bydd y risg bod unrhyw sefydliad yn methu â gwneud taliadau llog neu ad-dalu prifswm yn benodol i bob sefydliad unigol. Dangosodd profiad diweddar mai peth prin iawn yw i'r fath endidau fethu â chwrdd â'u hymrwymadau. Mae risg anadferadwyedd yn berthnasol i holl adneuron yr Awdurdod, ond nid oedd tystiolaeth ar 31 Mawrth 2016 fod hyn yn debygol o ddigwydd.

Mae'r crynodeb canlynol yn crynhoi pa mor agored yw'r Awdurdod i risg credyd potensial ar asedau ariannol eraill, wedi ei seilio ar y profiad o ddiffygdalu a methiant i gasglu dros y pum mlynedd ariannol ddiwethaf, wedi ei addasu i adlewyrchu amodau presennol y farchnad.

	Swm ar 31 Mawrth 2016	Profiad Hanesyddol o Ddiffygdalu	Profiad Hanesyddol wedi ei Addasu ar gyfer Amodau'r Farchnad ar 31 Mawrth 2016 %	Uchafswm Amcangyfrif Datguddiad i Ddiffygdalu & Methiant i Gasglu ar 31 Mawrth 2016	Uchafswm Amcangyfrif Datguddiad ar 31 Mawrth 2016
	£'000	%	%	£'000	£'000
Cwsmeriaid	6,279	-	-	-	-

Nid yw'r Awdurdod yn caniatáu credyd i gwsmeriaid. Gellir dadansoddi'r swm dyledus ond heb amhariad yn ôl oed fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2016 £000	31 Mawrth 2015 £000
Llai na thri mis	5,295	5,106
Tri i chwe mis	22	59
Chwe mis i flwyddyn	172	234
Dros flwyddyn	790	959
Cyfanswm	6,279	6,358

Mae'r holl daladwyon masnach ac eraill yn ddyledus i'w talu mewn llai na blwyddyn.

Risg Diddymu

Mae gan yr Awdurdod system rheoli llif arian gynhwysfawr sy'n ceisio sicrhau fod arian parod ar gael fel bo angen. Os oes symudiadau annisgwyl yn digwydd, mae gan y Cyngor fynediad parod at fenthyciadau o'r marchnadoedd arian a'r Bwrdd Benthyciad Gwaith Cyhoeddus. Nid oes risg sylweddol y bydd yn methu â chodi arian i gwrdd â'i ymrwymadau dan yr offerynnau ariannol. Yn hytrach, y risg yw y bydd yr Awdurdod yn rhwym o ailgyflenwi cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar amser o raddfeydd llog anffafriol. Mae'r Awdurdod yn gosod cyfyngiadau ar y gyfran o fenthycia graddfa sefydlog yn ystod cyfnodau penodol. Mae'r Cyngor yn rheoli ei bortffolio trwy ail-amserlennu dyledion pan fo'n economaidd gwneud hynny. Mae dadansoddiad aeddfedu'r PWLB a benthyciadau farchnad fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2016	31 Mawrth 2015
	£'000	£'000
Llai na blwyddyn	41,318	36,309
1 – 2 flynedd	328	318
2 – 5 mlynedd	1,047	1,015
5 – 10 mlynedd	5,665	4,889
10 – 25 mlynedd	6,848	7,984
Dros 25 mlynedd	90,656	90,655
Cyfanswm	145,862	141,170

Risg Marchnad

Risg Cyfradd Llog

Mae'r Awdurdod yn agored i risg pan fo'n wynebu symudiadau yn y cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a buddsoddiadau. Mae unrhyw symudiad yn y cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth. Er enghraifft, byddai cynnydd yn y cyfraddau llog yn cael yr effaith a ganlyn:

- benthyc ar gyfraddau amrywiol – bydd y llog a godir ar y Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn cynyddu
- benthyc ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg y benthyciad yn syrthio;
- buddsoddiadau ar gyfraddau amrywiol – bydd yr incwm llog sy'n cael ei dalu i'r Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn cynyddu
- buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau yn syrthio.

Nid yw benthyciadau'n cael eu cario ar werth teg, felly ni fyddai enillion a cholledion nominal ar fenthyciadau graddfa sefydlog yn effeithio ar y Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau neu Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall. Fodd bynnag, bydd newidiadau yn y llog sy'n daladwy neu'n dderbyniadwy ar fenthyciadau a buddsoddiadau graddfa amrywiol yn cael eu postio i'r Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ac yn effeithio ar Falans Cronfa'r Cyngor. Bydd symudiadau yng ngwerth teg buddsoddiadau graddfa sefydlog sydd â phris marchnad cyfyngedig yn cael ei adlewyrchu yn yr Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall.

Mae gan yr Awdurdod nifer o strategaethau i reoli risg cyfraddau llog. Gallai'r Cyngor gadw mwyafswm o 30% o'i fenthyciadau mewn benthyciadau graddfa amrywiol. Yn ystod cyfnodau o raddfeydd llog yn syrthio, a phan fo amgylchiadau economaidd yn ei gwneud yn ffafriol, bydd benthyciadau graddfa sefydlog yn cael eu had-dalu'n gynnar er mwyn gosod terfyn ar golledion.

Nid oes gan y Cyngor ar hyn o bryd unrhyw fenthyciad tymor hir, ac eithrio mewn perthynas a chynlluniau Cymhelliant Twf Busnes Lleol (LGBI), ac mae wedi ad-dalu benthyciadau yn defnyddio buddsoddiadau er mwyn lleihau ei amlygiad a chostau llog. Mae'r risg o golled yn cael ei lliniaru gan y ffaith fod cyfran o'r grant llywodraeth sy'n daladwy ar gostau cyllido fel rheol yn symud gyda'r graddfeydd llog cyffredinol neu gost benthyciadau'r Awdurdod ac yn darparu iawn am gyfran o unrhyw gostau uwch.

Mae gan dîm rheoli'r trysorlys strategaeth weithredol ar gyfer asesu pa mor agored yw'r awdurdod i raddfeydd llog, sy'n bwydo i mewn i osod y gyllideb flynyddol ac a ddefnyddir i ddiweddarau'r gyllideb yn ystod y flwyddyn. Mae hyn yn caniatáu cynnwys unrhyw newidiadau andwyol. Bydd y dadansoddiad hefyd yn cynghori p'un a yw benthyciadau newydd a gymerir yn sefydlog neu'n amrywiol. Yn ôl y strategaeth asesu hun, ar 31 Mawrth 2016, petai graddfeydd llog wedi bod 1% yn uwch a'r holl newidynnau eraill yn cael eu dal yn gyson, byddai'r effaith ariannol fel y gwelir yn y tabl canlynol:

	£'000
Cynnydd ar y llog a geir ar fuddsoddiadau cyfradd amrywiol	(262)
Effaith ar arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	(262)
Lleihad mewn Gwerth Teg am asedau buddsoddiad cyfradd penodol	(8)
Effaith ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	(8)
Lleihad mewn Gwerth Teg atebolrwydd benthyciadau cyfradd penodol (dim effaith ar yr arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau neu Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall)	(24,662)

Byddai effaith gostyngiad o 1% mewn graddfeydd llog fel uchod ond gyda'r symudiadau wedi'u gwyrddroi.

Risg Pris

Nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti neu fondiau y gellir eu marchnata felly nid oes risg y bydd buddsoddiadau yn colli gwerth oherwydd cwmp ym mhrisiau'r farchnad stoc.

Risg Cyfnewidfa Dramor

Mae gan yr Awdurdod asedau ariannol minimal ond dim rhwymedigaeth mewn arian tramor, ac felly, dim ond perygl minimal o golli arian oherwydd newidiadau mewn cyfraddau newid arian tramor.

49. Cronfeydd Ymddiriedolaeth

1. Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn gweinyddu 24 o Gronfeydd Ymddiriedolaeth Addysg. Nid asedau'r Cyngor yw'r cronfeydd hyn ac felly, nid ydynt wedi eu cynnwys yn y Fantolen Gyfunol.

Mae'r Cronfeydd Ymddiriedolaeth yn gweithredu ar gyfer amrywiaeth o achosion o gronfeydd gwobrau ysgol i gynnal a chadw manau chwarae i blant. Mae pob un yn cynnwys swm gweddol fechan o arian a geir yn bennaf gan unigolion ac yn cael ei fuddsoddi er mwyn darparu incwm blynyddol.

Roedd balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2016 yn £117,000 a'r incwm am y flwyddyn oedd £5,190. (Roedd balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2015 yn £125,502 a'r incwm am y flwyddyn 2014/15 oedd £8,095).

2. Ar ben hynny, mae'r Cyngor yn gyfrifol am Gronfa'r Degwm. Mae'r cynllun hwn yn darparu incwm sydd i'w ddefnyddio i bwrsasau elusennol, addysgol, adloniadol a chymdeithasol yn ôl doethineb y Cyngor. Nid ased y Cyngor mo'r Gronfa ac felly ni chafodd ei chynnwys gyda'r Fantolen. Mae copi o gyfrif incwm a gwariant y Gronfa, a'i mantolen, i'w gweld ar dudalen 114.
3. Sefydlwyd Cronfa Ymddiriedolaeth newydd er lles disgyblion ysgol Llanrwst ar gyfer addysg ategol. Gellir cael manylion am gyfrif incwm a gwariant a thaflen falans Ymddiriedolaeth Addysg Llanrwst ar dudalen 118.

50. Rhwymedigaethau i'r Dyfodol

Ni does gan yr Awdurdod rhwymedigaethau i'r dyfodol ar gyfer buddsoddiadau neu contractau a gynlluniwyd.

51. Treth y Cyngor

Mae incwm Treth y Cyngor yn deillio o daliadau a godir yn ôl gwerth eiddo preswyl, sydd wedi eu dosbarthu'n deg o fandiau prasio, ar sail amcangyfrif o werth yr eiddo ar Ebrill 1af 2003, i'r pwrpas penodol hwn. Bwrir cyfrif o'r taliadau trwy gymryd swm yr incwm sydd ei angen ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ac Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru am y flwyddyn sydd i ddod, a rhannu'r swm â Sylfaen Treth y Cyngor. Sylfaen Treth y Cyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band, wedi ei gywiro trwy gyfran i newid y rhif yn ffigwr gyfwerth â Band D, ac wedi ei gywiro ymhellach i gymryd gostyngiad i ystyriaeth.

Bwriwyd cyfrif o Sylfaen Treth y Cyngor am 2015/16 fel a ganlyn:

Band	Swm Cyfwerth y Cartrefi ar ôl y Gostyngiadau	Addasiad Band D	Cyfwerth â Band D
A*	8	5/9	4.31
A	4,213	6/9	2,808.67
B	6,805	7/9	5,292.97
C	13,145	8/9	11,684.00
D	10,296	1	10,296.25
E	8,013	11/9	9,793.67
F	4,513	13/9	6,518.42
G	1,759	15/9	2,931.67
H	384	18/9	768.00
I	126	21/9	292.83
			50,390.79
Treth y Cyngor ar ôl darparu ar gyfer colledion wrth ei gasglu			49,634.93

Mae'r swm a godwyd gan Dreth y Cyngor fel a ganlyn:

	2015/16	2014/15
	£'000	£'000
Treth y Cyngor a godwyd	64,807	61,573

52. Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Mae'r Dreth Annomestig Genedlaethol yn cael ei phennu gan y Llywodraeth Cymru, ond yn cael ei chasglu'n lleol cyn ei thalu i mewn i gronfa ganolog a weinyddir gan Llywodraeth Cymru. Wedyn gwneir penderfyniad, ar sail poblogaeth, ynglŷn â faint i'w ailddosbarthu i awdurdodau lleol.

Am 2015/16, y dreth a osodwyd gan y Llywodraeth oedd 0.482 ceiniog am bob £1 o werth trethiannol yr eiddo annomestig (2014/15: 0.473 ceiniog). Ar 31 Mawrth 2016 roedd 5,183 o eiddo ar y rhestr brisio leol yng Nghonwy, gyda gwerth trethiannol o £78,682,763 (2014/15: £78,313,355). Mae'r incwm net sy'n dod i'r Cyngor o'r Treth Annomestig Cenedlaethol fel a ganlyn:

	2015/16	2014/15
	£'000	£'000
Trethi Annomestig Cenedlaethol a godwyd	28,955	27,678
Llai: cost y Lwfans Casglu	(272)	(267)
Llai: y swm a dalwyd i'r Gronfa Genedlaethol	(28,683)	(27,411)
	-	-
Derbyniadau oddi wrth y Gronfa Genedlaethol	34,098	37,104
Incwm net o Drethi Annomestig Cenedlaethol	34,098	37,104

CRONFA'R DEGWM (HEB EI HARCHWILIO)

DATGANIAD CYFRIFON 2015/16

Rhaqair Eglurhaol

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am Gronfa'r Degwm yn rhinwedd adran 50 Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994 a Gorchymyn (Dynodi a Manylu) Cronfeydd Degwm 1996(b)).

Mae'r Cyngor trwy ei brosesau pwyllgora yn gyfrifol am ddsbarthu incwm y gronfa hon i'r dibenion elusennol hynny a nodwyd yn y cynllun. Mae rhagor o wybodaeth am y cynllun ar gael ar wefan y Cyngor www.conwy.gov.uk

Y Cyngor yw ymddiriedolwr corfforaethol nawdd Cronfa'r Degwm yn ardal Bwrdeistref Sirol Conwy. Mae'n dal rhywfaint o nawdd wahanwyd o gronfa Clwyd adeg ad-drefnu 1996. Mae ganddo hefyd gyfran o gronfa Gwynedd. Mae'r rhan fwyaf o'r cronfeydd yn cael eu dal gan Wynedd, sy'n gyfrifol am wneud buddsoddiadau ar ran y gronfa er mwyn gwneud y mwyaf o'r incwm sydd ar gael i'w dosbarthu.

Mae Gwynedd ar hyn o bryd yn gweithredu fel awdurdod arweiniol ar gyfer Cronfa'r Degwm ac mae'n paratoi cyfrifon i'w cyflwyno i'r Comisiwn Elusennau ar ran tri Awdurdod, sef Gwynedd, Ynys Môn a Chonwy. Bydd cronfa Gwynedd yn cael ei dadgyfuno yn 2016/17 ac o ganlyniad i hynny, bydd pob stoc a ddelir gan y gronfa yn cael ei drosglwyddo i arian parod. Pan fydd y gronfa'n cael ei dadgyfuno, bydd Conwy yn gyfrifol am fuddsoddi ar ran y gronfa ac adrodd i'r Comisiwn Elusennau.

Polisiau Cyfrifo

Y polisiau Cyfrifo a ddilynir yw'r rheiny sydd wedi eu hamlinellu ar dudalennau 18 i 37, sy'n berthnasol i'r eitemau yng Nghyfrifon Cronfa'r Degwm. Hefyd mae'r cyfrifon yn dilyn Datganiad Ymarferiad Cymeradwyedig y Comisiwn Elusennau.

Y brif egwyddor gyfrifo sy'n berthnasol i'r cyfrifon hyn yw'r egwyddor groniadau, sy'n galw am gynnwys dyledwyr a chredydwyr yn y cyfrifon.

Nid yw'r datganiadau hyn yn cael eu harchwilio gan Swyddfa Archwilio Cymru.

CYFRIF INCWM A GWARIANT

	Nodiadau	2015/16	2014/15
		£	£
ADNODDAU SY'N CODI			
Llog Buddsoddi	1	2,362	2,649
Ad-daliad Grant		200	-
		2,562	2,649
DEFNYDD O ADNODDAU			
Dyraniadau	2	(4,900)	(9,298)
		(4,900)	(9,298)
Newid mewn Adnoddau cyn Enillion neu Gollledion Buddsoddi		(2,338)	(6,649)
Enillion a Cholledion Eraill a Wireddwyd			
Ailbriso Tir	3	-	60,350
Enillion (Colledion) a Wireddwyd ar Warediadau Buddsoddi		-	-
Enillion (Colledion) na Wireddwyd ar Werthoedd Buddsoddi		-	-
		-	60,350
Adnoddau a Gadwyd (Diffyg) ar gyfer y Dyfodol		(2,338)	53,701
Adnoddau a Ddygwyd Ymlaen		453,069	399,368
Adnoddau a Gariwyd Ymlaen		450,731	453,069
Symudiad yn y Flwyddyn		(2,338)	53,701

MANTOLEN AR 31 MAWRTH

	Nodiadau	2016	2015
		£	£
Asedau Sefydlog			
Tir	1	65,007	65,007
		65,007	65,007
Asedau Cyfredol			
Dyledwyr (Gyngor Gwynedd)	3	2,049	2,783
Dyledwyr (Arall)	3	2,351	
Arian Parod (Conwy)	2	62,955	65,293
Arian Parod (Yn nwylo Cyngor Gwynedd)	2	320,350	326,056
		387,705	394,132
Atebolrwydd Cyfredol			
Credydwyr	3	(1,981)	(6,070)
Asedau Net		450,731	453,069
Balans y Gronfa		450,731	453,069

NODIADAU CYFRIFON CRONFA'R DEGWM

Cyfrif Incwm a Gwariant

Nodyn 1

Prif ffynhonnell incwm yw incwm buddsoddiad o asedau a weinyddwyd gan Gyngor Gwynedd ar ran y gronfa, roedd hyn yn dod i gyfanswm o £2,049 (£2,320 yn 2014/15). Mae incwm y prif gronfa yn cael ei ddosrannu ar sail canran, ac mae gan Gonwy hawl i gael 17.810244%. Mae Conwy yn cadw arian ar ran y gronfa ac yn talu llog ar falans y gronfa a ddaeth i £312 (£329 yn 2014/15). Y gyfradd llog a ddefnyddiwyd wrth gyfrifo yw cyfartaledd cyfradd LIBOR 7 ar gyfer y misoedd rhwng Ebrill a Mawrth.

Mae incwm o fuddsoddiadau wedi lleihau'n sylweddol o gymharu â'r blynyddoedd diwethaf oherwydd newid yn y buddsoddiadau a wneir gan Gyngor Gwynedd. Mae'r holl stoc wedi ei werthu ac mae'r arian parod yn sgil hynny yn cael ei ddefnyddio i wahanu'r gronfa.

Nodyn 2

Dan ddarpariaethau Cronfa'r Degwm, mae Conwy yn dyrannu grantiau i amrywiol sefydliadau. Y swm oedd ar gael i'w ddyrannu yn 2015/16 oedd amcangyfrifo o £10,401 (£20,251 yn 2014/15) a chafodd £4,900 eu dyrannu (£9,298 yn 2014/15). Mae'r balans oedd ar gael i'w ddyrannu yn 2015/16 wedi'i gario ymlaen i'w ddyrannu yn 2016/17.

Nodyn 3

Ail-brisiwyd y tir a ddelir gan y gronfa cyn y dadgyfuno posibl. Gwerth y tir yn 1996 oedd £26,250 a gwerth y tir yn 2014 oedd £365,000. Cyfran Conwy o'r gwerth newydd yw £65,007 (17.810244%).

Mantolen

Nodyn 1

Mae cyfran Conwy o'r tir a ddelir gan y brif gronfa yn £65,007 (£65,007 yn 2014/15). Ail-brisiwyd y tir yn 2014/15 yn barod ar gyfer dadelfeniad y gronfa.

Nodyn 2

Nid yw'r gronfa bellach yn dal buddsoddiadau gan fod y rhain wedi eu trosi i arian yn sgil dadgyfuno'r gronfa yn y dyfodol agos.

Mae'r brif gronfa bellach yn cael ei dal fel adneuon arian parod sydd â llog yn cronni. Yn 2015/16 roedd y swm yn £1,798,684 (£1,830,719 yn 2014/15). Cyfran Conwy o'r gronfa yw 17.810244% o'r cyfanswm. Roedd y swm arian parod a oedd gan Conwy yn 2015/16 yn dod i £62,955 (£65,293 yn 2014/15). O'r swm hwn mae £57,542 (£57,542 yn 2014/15) yn cael ei ddal fel arian parod na ellir ei dosbarthu ac felly mae'n cael ei fuddsoddi i gynhyrchu incwm ar gyfer ei ddosbarthu.

Nodyn 3

Swm y dyledwr ar y fantolen yw cyfran Conwy o'r swm a ddelir gan Gyngor Gwynedd. Mae swm y credydwr a ddangosir ar y fantolen yn cynnwys cyfran Conwy o greddydwyr i'r brif gronfa.

YMDDIRIEDOLAETH ADDYSG LLANRWST

Datganiad Cyfrifon 2015/16

Rhagair esboniadol

Yn 2015/16, y Cyngor oedd Ymddiriedolwr Ceidwad y gronfa hon.

Polisiau Cyfrifo

Ceir manylion am y polisiau cyfrifo ar dudalennau 18 i 37, sy'n berthnasol i eitemau yn y Cyfrifon. Mae'r Cyfrifon hefyd yn dilyn Datganiad a Argymhellwyd gan y Comisiwn Elusennau.

Y prif egwyddor sy'n berthnasol i'r cyfrifon hyn yw'r egwyddor croniad sy'n nodi bod rhaid cynnwys debydwyr a chredydwyr yn y cyfrifon.

**CYFRIF INCWM A GWARIANT AR GYFER Y FLWYDDYN A
DDAETH I BEN AR 31 MAWRTH 2016**

	2015/16 £		2014/15 £	
ADNODDAU'N CODI				
Rhoddion	-		-	
Llog ar Fuddsoddiadau	4,276		4,177	
Llai Gwariant	(16,390)		(2,780)	
		(12,114)		1,397
Adnoddau a ddygwyd ymlaen	879,209		877,812	
Adnoddau a gariwyd ymlaen	867,095		879,209	
Symudiad yn y flwyddyn		(12,114)		1,397

TAFLEN FALANS AR 31 MAWRTH

	2016 £	2015 £
Asedau cyfredol		
Buddsoddiadau	867,095	879,209
Rhwymedigaeth Cyfredol	-	-
Balans y Gronfa	867,095	879,209

Nodyn 1

Mae'r Gronfa Arian yn cael ei buddsoddi gan Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ac yn ennill llog, y gyfradd a ddefnyddir yw cyfartaledd cyfradd LIBOR 7 diwrnod am y misoedd perthnasol.

GEIRFA

ADDASIAD BLWYDDYN FLAENOROL

Addasiadau perthnasol sy'n ymwneud â'r flwyddyn flaenorol sy'n deillio o newidiadau mewn polisiau cyfrifo neu gywiriad camgymeriadau sylfaenol. Nid yw hyn yn cynnwys cywiriadau cylchol normal neu addasiadau o amcangyfrifon cyfrifo a wnaed mewn blwyddyn flaenorol.

ADNODDAU HYLIFOL

Buddsoddiadau ased cyfredol sy'n rhwydd i'w gwaredu gan y Cyngor heb aflonyddu ar ei fusnes ac sydd naill ai:

- Yn drosglwyddadwy'n hawdd i symiau hysbys o arian parod ar neu'n agos at y swm a gludir; neu
- Yn cael eu masnachu mewn marchnad weithredol

AMHARIAD

Lleihad mewn gwerth ased sefydlog dan ei swm a gludir yn y Fantolen.

AMORTEIDDIAD

Dileu rhwymedigaeth yn raddol, fel benthyciad, drwy daliadau rheolaidd dros gyfnod penodol o amser. Rhaid i'r fath daliadau fod yn ddigon i gynnwys y prifswm a'r llog.

ARCHWILIO CYFRIFON

Archwiliad annibynnol o faterion ariannol y Cyngor.

ARIAN

Yn cynnwys arian parod mewn llaw ac mewn adneuon ar gais.

ARIANNU CYFALAF

Arian a godir i dalu am wariant cyfalaf. Mae nifer o ffyrdd o gyllido gwariant cyfalaf yn cynnwys benthycia, prydlesu, cyllido refeniw uniongyrchol, derbynion cyfalaf defnyddiadwy, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, refeniw cronfeydd wrth gefn a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

ASED

Eitem sydd â gwerth i'r Cyngor mewn termau ariannol. Mae eitemau'n cael eu categorio fel rhai cyfredol neu sefydlog:

- Bydd ased cyfredol yn cael ei ddefnyddio neu'n peidio â bod â gwerth perthnasol o fewn y flwyddyn ariannol nesaf (e.e. arian parod a stoc);
- Mae ased sefydlog yn rhoi buddiannau i'r Cyngor ac i'r gwasanaethau mae'n darparu ar eu cyfer am gyfnod o fwy na blwyddyn a gall fod yn ddiriaethol e.e. canolfan gymuned, neu anniriaethol, e.e., trwyddedau meddalwedd cyfrifiadurol.

ASED WRTH GEFN

Mae ased wrth gefn yn ased posib sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth yn cael ei chadarnhau dim ond trwy ddigwyddiad o un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor.

ASEDAU ANNIRIAETHOL

Gellir diffinio eitem anniriaethol (nid un ffisegol) fel ased pan fo'r mynediad at fuddiannau economaidd i'r dyfodol y mae'n ei gynrychioli'n cael ei reoli gan yr endid adrodd. Mae Asedau Anniriaethol y Cyngor hwn yn cynnwys trwyddedau meddalwedd cyfrifiadurol.

ASEDAU CYMUNEDOL

Asedau mae'r Cyngor yn bwriadu eu dal am byth, nad oes iddynt oes ddefnyddiol benodadwy ac a all fod â chyfyngiadau ar eu gwaredu. Enghreifftiau o asedau cymunedol yw parciau ac adeiladau hanesyddol.

ASEDAU GWEITHREDOL

Asedau sefydlog sy'n cael eu dal a'u meddiannu, defnyddio neu eu treulio gan y Cyngor wrth iddo ddilyn ei strategaeth ac wrth gyflenwi'n uniongyrchol y gwasanaethau hynny y mae ganddo gyfrifoldeb drostynt naill ai'n statudol neu â disgresiwn.

ASEDAU NAD YDYNT YN WEITHREDOL

Asedau sefydlog a ddelir gan y Cyngor ond nad ydynt yn cael eu meddiannu, defnyddio neu eu treulio'n uniongyrchol wrth gyflenwi gwasanaethau. Enghreifftiau yw eiddo buddsoddiad, asedau yn cael eu hadeiladu neu asedau swrplws i anghenion tra'n disgwyl eu gwerthu neu ailddatblygu.

ASEDAU SEILWAITH

Asedau sefydlog sy'n perthyn i'r Cyngor na ellir eu trosglwyddo na'u gwerthu, y mae eu gwerth yn adferadwy yn unig drwy ddefnydd parhaus a grëwyd gan yr ased. Enghreifftiau yw priffyrdd, llwybrau a phontydd.

ASEDAU TREFTADAETH

Mae Ased Treftadaeth yn ased sydd â rhinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol sy'n cael ei dal a'i chynnal oherwydd ei chyfraniad at wybodaeth a diwylliant yn bennaf.

BENTHYCA DROS DRO

Arian a fenthycir am gyfnod o lai na blwyddyn.

BENTHYCIAD MEDDAL

Benthyciad a wnaed yn ddi-log neu ar raddfa llai na graddfa'r farchnad, fel arfer am resymau polisi. Yn aml gwneir y fath fenthyciadau i unigolion neu sefydliadau y mae'r Cyngor yn eu hystyried fel rhai sy'n dod â budd i'r boblogaeth leol.

BUDD-DALIADAU TAI

System o gymorth ariannol i unigolion tuag at gostau tai penodol a weinyddir gan awdurdodau, gyda chymhorthdal gan lywodraeth ganolog.

BUDDIANNAU Â DISGRESIWN (PENSIYNAU)

Buddiannau ymddeoliad, nad oes gan y cyflogwr unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol, gytundebol neu adeiladol i'w dyfarnu, ac sy'n cael eu dyfarnu'n ôl pwerau disgresiwn y Cyngor fel y Rheoliadau Llywodraeth Leol (Taliadau Disgresiwn) 1996.

BUDDIANNAU GWEITHWYR

Bob ffurf o ystyriaeth a roddir gan y cyngor fel cyfnewid am wasanaeth a roddir gan ei weithwyr.

BUDDIANNAU TERFYNU A PHECYNNAU YMADAEL

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol. Mae costau'r Buddiannau Terfynu yn cael eu hystyried yn Becynnau Ymadael.

BUDDIANNAU YMDDEOLIAD

Bob ffurf o gydnabyddiaeth a roddir gan gyflogwr yn lle gwasanaethau a gyflenwyd gan weithwyr sy'n daladwy ar ôl terfyn y gyflogaeth.

BUDDSODDIADAU (CRONFA BENSIWN)

Bydd buddsoddiadau'r gronfa bensiwn yn cael eu cyfrifo yn natganiadau'r gronfa honno. Fodd bynnag, mae'n ofynnol hefyd ar awdurdodau i ddatgelu, fel rhan o ofynion datgelu sy'n ymwneud â buddiannau ymddeoliad, siâr i'w briodoli o asedau'r cynllun pensiwn sy'n gysylltiedig â'u rhwymedigaethau gwaelodol.

BUSNES HYFYW

Y cysyniad fod y Datganiad Cyfrifon yn cael ei baratoi ar y dybiaeth y bydd y Cyngor yn parhau mewn bodolaeth weithredol am y dyfodol rhagweladwy.

BWRDD BENTHYCIADAU GWEITHIAU CYHOEDDUS (PWLB)

Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n rhoi benthyciadau am flwyddyn a mwy i awdurdodau ar raddfeydd llog sydd ond ychydig yn uwch na'r rheiny y gall y llywodraeth fenthycia ei hun.

BWRDD YMGYNGHOROL ADRODD ARIANNOL (FRAB)

Y corff annibynnol sy'n cynghori'r Llywodraeth ar faterion cyfrifo.

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifo

COST AMNEWID DIBRISIEDIG (DRC)

Dull o brisio sy'n rhoi amcan cydnabyddedig i werth marchnad eiddo arbenigol. Mae'n amcangyfrif o werth y farchnad i ddefnydd presennol y tir, ynghyd â chostau amnewid gros

presennol i'r adeilad llai lwfans ar gyfer dirywiad ffisegol yr ased oherwydd ei stad ffisegol gyfatebol bresennol.

COST GWASANAETH CYFREDOL (PENSIYNAU)

Y cynnydd mewn gwerth cyfredol o rwymedigaethau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y disgwylir iddo ddeillio o wasanaeth gweithiwr yn y cyfnod presennol.

COST GWASANAETH YN Y GORFFENOL (PENSIYNAU)

Ar gyfer cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y cynnydd yng ngwerth cyfredol rhwymedigaethau'r Cynllun sy'n gysylltiedig â gwasanaeth gweithiwr mewn cyfnodau blaenorol sy'n deillio yn y cyfnod presennol o ganlyniad i gyflwyno neu wella buddiannau ymddeoliad.

COSTAU HEB EU DOSBARTHU

Dyma orbenion nad yw unrhyw ddefnyddiwr yn cael budd ohonynt yn awr, ac fel y cyfryw nid ydynt yn cael eu dosrannu i Wasanaethau.

CONTRACT TYMOR HIR

Contract a ffurfir ar gyfer dylunio, cynhyrchu neu adeiladu ased sylweddol unigol neu ddarpariaeth gwasanaeth (neu gyfuniad o asedau neu wasanaethau sydd gyda'i gilydd yn ffurfio prosiect unigol), ble bo'r amser a gymerir i gwblhau'n sylweddol y contract o'r fath fel ei fod yn disgyn i mewn i fwy nag un cyfnod cyfrifo.

COST LLOG (PENSIYNAU)

Ar gyfer cynllun buddiannau diffiniedig, y cynnydd disgwyliedig yn ystod y cyfnod o werth cyfredol rhwymedigaethau'r Cynllun oherwydd bod y buddiannau yn un cyfnod yn nes at setliad.

CRAIDD CORFFORAETHOL A DEMOCRATAIDD

Mae'r Craidd Corfforaethol a Democrataidd yn cynnwys yr holl weithgareddau penodol y mae awdurdodau lleol yn ymgymryd â nhw, oherwydd eu bod yn awdurdodau etholedig, amlbwrpas. Felly mae cost y gweithgareddau hyn yn uwch na phe byddai cyfres o gyrff annibynnol, un pwrpas, enwebedig yn rheoli'r un gwasanaethau. Felly, nid oes sail resymol dros ddyrannu'r costau hyn i wasanaethau.

CREDYDWR

Swm sy'n ddyledus gan y Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd, neu wasanaethau a gyflenwyd yn ystod y cyfnod cyfrifo, ond na thalwyd amdanynt cyn diwedd y cyfnod cyfrifo hwnnw.

CRONFEYDD WRTH GEFN

Croniad swrplws, diffyg a meddiannau dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae cronfeydd wrth gefn o natur refeniw ar gael a gellir eu gwario neu eu clustnodi ar ddisgresiwn y Cyngor. Ni ellir defnyddio peth cyfalaf cronfeydd wrth gefn fel y cyfrif ailddatganiad asedau sefydlog i gwrdd â gwariant cyfredol.

CRONFEYDD YMDDIRIEDOLAETH

Cronfeydd a weinyddir gan y Cyngor i bwrpasau fel gwobrwyon, elusennau, prosiectau penodol ac ar ran plant dan oed.

CRONIADAU

Symiau a gynhwysir yn y cyfrifon terfynol i gydnabod incwm refeniw a chyfalaf incwm a'r gwariant a enillwyd neu yr aethpwyd iddo yn y flwyddyn ariannol, ond nad oedd taliad gwirioneddol wedi ei dderbyn neu ei wneud ar ei gyfer ar 31 Mawrth.

CYDNABYDDIAETH ARIANNOL

Mae'r holl symiau a delir i neu sy'n dderbyniadwy gan weithiwr a symiau sy'n ddyledus trwy lwfansau treuliau (cyn belled ag y mae'r symiau hynny'n daladwy yn nhreth incwm y DU) a gwerth ariannol unrhyw fuddiannau eraill a dderbyniwyd heblaw mewn arian parod. Mae cyfraniadau pensiwn sy'n daladwy gan y cyflogwr yn cael eu heithrio.

CYFNOD CYFRIFO

Y cyfnod o amser a gynhwysir yn y cyfrifon, fel arfer cyfnod o ddeuddeng mis yn cychwyn ar 1 Ebrill. Diwedd y cyfnod cyfrifo yw dyddiad y Fantolen.

CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

Cyfrif ar wahân i Gronfa'r Cyngor, sy'n cynnwys yr incwm a gwariant sy'n deillio o'r ddarpariaeth llety tai gan y Cyngor.

CYFRIF INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Cyfrif refeniw'r Cyngor sy'n adrodd am gost net am y flwyddyn o'r swyddogaethau mae'n gyfrifol amdanynt ac yn dangos sut y cyllidwyd y gost honno o braeseptau, grantiau ac incwm arall.

CYLLIDEB

Rhagolygon o wariant refeniw a chyfalaf net dros y cyfnod cyfrifo.

CYNLLUN PENSIWN BUDDIANNAU DIFFINIEDIG

Cynlluniau pensiwn ble bo buddiannau a dderbynnir gan y cyfranogwyr yn annibynnol ar y cyfraniadau a dalwyd, ac nad ydynt yn uniongyrchol gysylltiedig â buddsoddiadau'r cynllun.

CYSONDEB

Y cysyniad fod triniaeth gyfrifo o eitemau tebyg o fewn cyfnod cyfrifo ac o un cyfnod i'r nesaf yr un fath.

CYWERTHYDD ARIAN

Buddsoddiadau tymor byr, hylifol iawn sy'n hawdd i'w trosi i symiau hysbys o arian parod ac sy'n destun i risg fechan o newid mewn gwerth.

DARPARIAETH

Swm a osodir o'r neilltu ar gyfer rhwymedigaethau neu golledion i'r dyfodol sy'n sicr neu'n debygol iawn o ddigwydd ond bod y symiau neu'r dyddiadau pryd y byddant yn digwydd yn ansicr.

DERBYNION CYFALAF

Yr elw o waredu tir neu asedau sefydlog eraill. Gellir defnyddio cyfrannau o dderbynion cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd, o fewn y rheolau a osodir i lawr gan y llywodraeth ond ni ellir eu defnyddio i gyllido refeniw gwariant.

DIBRISIAN

Mesur o'r gost o dreulio, defnyddio neu fel arall leihau oes economaidd ddefnyddiol asedau sefydlog y Cyngor yn ystod y cyfnod cyfrifo, p'un a yw hynny o ddefnydd, treuliad amser neu anarferiant trwy newidiadau technegol neu rai eraill.

DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng dyddiad y Fantolen a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon.

DULL UNED RHAGAMCANEDIG

Dull prasio buddiannau cronus ble mae'r rhwymedigaethau cynllun pensiwn yn gwneud lwfans am gyflogau rhagamcanedig. Y buddiannau cronus yw'r buddiannau gwasanaeth hyd at bwynt penodol mewn amser, p'un a ydynt yn hawliau a roddwyd ai peidio.

DYCHWELIAD DISGWYLIEDIG AR ASED AU PENSIWN

Ar gyfer cynllun buddiannau diffiniedig a ariennir, a'r raddfa dychweliad ar gyfartaledd, yn cynnwys incwm a newidiadau mewn Gwerth Teg ond yn net o dreuliau cynllun, a ddisgwylir dros weddill oes y rhwymedigaeth gysylltiedig ar yr asedau gwirioneddol a ddelir gan y cynllun.

DYLED NET

Benthyciadau'r Cyngor llai arian parod ac adnoddau hylifol.

DYLEDWR

Swm sy'n ddyledus i'r Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd, neu wasanaethau a gyflenwyd yn ystod y cyfnod cyfrifo, ond na thalwyd amdanynt cyn diwedd y cyfnod cyfrifo hwnnw.

EITEMAU ANGHYFFREDIN

Eitemau perthnasol, gyda graddfa uchel o annormalrwydd, sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion sy'n disgyn tu allan i weithgareddau cyffredin y Cyngor ac na ddisgwylir iddynt ailddigwydd. Nid ydynt yn cynnwys eitemau eithriadol, na chwaith yn cynnwys eitemau cyfnod blaenorol dim ond oherwydd eu bod yn gysylltiedig â chyfnod blaenorol.

EITEMAU EITHRIADOL

Eitemau perthnasol sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion sy'n dod oddi mewn i weithgareddau cyffredin y Cyngor ac sydd angen eu datgelu ar wahân oherwydd eu maint neu ddigwyddiad i roi cynrychiolaeth deg o'r cyfrifon.

ENILLION A CHOLLEDION ACTWARAIDD

I gynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y newidiadau mewn swrplws neu ddiffyg actwaraidd sy'n codi oherwydd:

- Nad yw digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r tybiaethau actwaraidd a wnaethpwyd i'r prisiant diwethaf (enillion a cholledion profiad); neu
- Fod y tybiaethau actwaraidd wedi newid.

GRADDDFA LLOG EFFEITHIOL

Dyma raddfa llog sydd ei hangen i ddisgowntio y maes amcangyfrifedig o lif arian prifswm a llog drwy oes ddisgwyliedig offerynnau ariannol i gyfateb i'r swm ar yr adnabyddiaeth gychwynnol.

GRANT CEFNOGI REFENIW

Grant a delir gan Lywodraeth Gymru i awdurdodau, yn cyfrannu tuag at gost gyffredinol eu gwasanaethau.

GRANTIAU LLYWODRAETH

Grantiau a wneir gan y llywodraeth tuag at naill ai wariant refeniw neu gyfalaf gan ddisgwyl cydymffurfriad yn y gorffennol neu i'r dyfodol gyda rhai amodau penodol sy'n ymwneud â gweithgareddau'r Cyngor. Gall y grantiau hyn fod yn benodol i gynllun neilltuol neu gall gefnogi gwariant refeniw'r Cyngor yn gyffredinol.

GWAITH YN MYND YN EI FLAEN (WIP)

Cost gwaith a berfformir ar brosiect heb ei orffen ar ddyddiad y Fantolen.

GWARIANT CYFALAF

Gwariant ar gaffael ased sefydlog, a ddefnyddir i ddarparu gwasanaethau tu draw i'r cyfnod cyfrifo cyfredol, neu wariant sy'n ychwanegu at, ac nid cynnal yn unig, werth ased sefydlog presennol.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF O DAN STATUD (REFCUS)

Gwariant y gellir ei ohirio'n gywir (h.y. ei drin fel cyfalaf o ran natur) ond nad yw'n arwain at, neu'n parhau i gydweddu ag, ased diriaethol. Enghreifftiau o daliadau gohiriedig yw grantiau o natur cyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GWEITHGAREDDAU GWEITHREDOL

Gweithgareddau'r Cyngor nad ydynt yn weithgareddau buddsoddi neu gyllido.

GWERTH DEFNYDD PRESENNOL (EUV)

Y swm amcangyfrifedig y dylid cyfnewid eiddo amdano ar ddyddiad prisio rhwng prynwr parod a gwerthwr parod mewn trafodyn hyd braich, ar ôl marchnata priodol pryd yr oedd y partion yn gweithredu'n wybodus, darbodus a heb orfodaeth, gan gymryd fod y prynwr yn cael meddiant gwag ar bob rhan o'r eiddo sydd ei angen gan y busnes ac yn anwybyddu defnyddiau amgen posib ac unrhyw nodweddion eraill o'r eiddo a fyddai'n achosi i'w werth marchnad wahaniaethu o'r hyn oedd ei angen i gymryd lle'r potensial gwasanaeth dros ben ar y gost leiaf.

GWERTH GWEDDILLIOL

Gwerth net ased y gellir ei wireddu ar ddiwedd ei oes ddefnyddiol.

GWERTH LLYFR NET

Y swm y mae asedau sefydlog yn cael eu gosod arnynt yn y Fantolen, h.y. eu costau hanesyddol neu werth cyfredol llai'r symiau cronus ar gyfer dibrisiant.

GWERTH TEG

Gwerth teg ased yw'r pris y gellid ei gyfnewid amdano mewn trafodion hyd braich, llai, ble bo'n berthnasol, unrhyw grantiau derbyniadwy tuag at brynu neu ddefnyddio'r ased.

GWERTH TREHADWY

Rhent tybiedig blynyddol hereditament, a ddefnyddir i bwrpasau TAC.

INCWM

Symiau mae'r Cyngor yn eu derbyn neu mae'n disgwyl eu derbyn o unrhyw ffynhonnell, yn cynnwys ffioedd, gwerthiannau a grantiau.

ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW (MRP)

Yr isafswm sydd raid ei godi ar y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn darparu ar gyfer ad-daliad benthyciadau a symiau eraill a fenthycir gan y Cyngor.

LASAAC

Pwyllgor Ymgynghorol Cyfrifon Awdurdodau Lleol (Yr Alban).

LLIF ARIAN

Llif i mewn ac allan o arian parod a chywerthydd arian.

MATEROLIAETH

Y cysyniad y dylai'r Datganiad Cyfrifon gynnwys yr holl symiau y gellid disgwyl iddynt, pe gadewid hwy allan, neu eu camgynrychioli, arwain at lurguniad o'r datganiadau ariannol ac yn y pen draw gamarwain defnyddiwr y cyfrifon.

MENTER CYLLID PREIFAT (PFI)

Yn nodweddiadol mae trefniadau PFI yn cynnwys endid sector breifat yn adeiladu neu wella eiddo a ddefnyddir i ddarparu gwasanaeth cyhoeddus, ac yn gweithredu a chynnal yr eiddo hwnnw am gyfnod penodol o amser ar ran y corff sector gyhoeddus. yn ei le, mae'r corff sector gyhoeddus yn talu am ddefnydd yr asedau a gwasanaethau cysylltiedig dros gyfnod y trefniant trwy daliad unedol.

MYNEGAI PRISIAU DEFNYDDIWR (CPI)

Mesur o chwyddiant y gellir ei gymharu'n rhyngwladol sy'n defnyddio methodolegau a strwythurau sy'n dilyn Deddfwriaeth a Chanllawiau Rhyngwladol.

MYNEGAI PRISIAU MANWERTHU (RPI)

Datblygwyd yn wreiddiol fel mynegai gwneud iawn i ddiogelu gweithwyr, yn gysylltiedig â'r Rhyfel Byd Cyntaf. Ar ôl nifero ddatblygiadau sylweddol, daeth i gael ei ddefnyddio fel y prif fesur domestig o chwyddiant.

OES ECONOMAIDD DDEFNYDDIOL (UEL)

Y cyfnod dros yr hwn y bydd y Cyngor yn cael buddiannau o ddefnydd ased sefydlog.

OFFERYNNAU ARIANNOL

Unrhyw gontract sy'n arwain at ased ariannol i un endid a rhwymedigaeth ariannol neu offeryn ecwiti un arall. Mae'r term yn cynnwys asedau ariannol a rhwymedigaethau ariannol, o dderbyniadwyon masnach syml (anfonebau sydd angen eu talu) a thaladwyon masnach (anfonebau sy'n ddyledus) i ddeilliadau cymhleth a deilliadau sefydlog.

PARTIÖN CYSYLLTIEDIG

Mae diffiniad manwl o Bartion Cysylltiedig yn FRS 8. I bwrpasau'r Cyngor, tybir bod Partion Cysylltiedig yn cynnwys aelodau'r Cyngor, y Prif Weithredwr ac aelodau agos o'u teulu a'u haelwyd.

PARTNERIAETHAU CYHOEDDUS PREIFAT (PPP)

Menter ar y cyd pan fo partner sector breifat yn cytuno i ddarparu gwasanaethau i neu ar ran sefydliad sector gyhoeddus. Mae Menter Gyllid Preifat yn ffurf o PPP.

POLISIAU CYFRIFO

Yr egwyddorion, seiliau, confensiynau, rheolau ac arferion a ddefnyddir gan y Cyngor wrth baratoi a chyflwyno ei ddatganiadau ariannol.

PRAESEPT

Yr ardoll a wneir gan awdurdodau praesept ar awdurdodau bilio, sy'n ei gwneud yn ofynnol ar i'r olaf gasglu incwm y Dreth Gyngor ar eu rhan.

PRYDLES

Cytundeb ble bo'r prydleswr yn rhoi hawl i'r deilydd prydles ddefnyddio ased am gyfnod o amser, ar amod taliad neu gyfres o daliadau.

RHAGLEN GYFALAF

Y cynlluniau cyfalaf mae'r Cyngor yn bwriadu eu cynnal dros gyfnod penodol o amser.

REFENIW GWARIANT

Treuliau dydd i ddydd o ddarparu gwasanaethau.

RHESTRAU STOC

Eitemau o ddeunyddiau crai a deunyddiau mae'r Cyngor wedi eu caffael ac sy'n cael eu dal gan ddisgwyl defnydd i'r dyfodol. Enghreifftiau yw deunyddiau defnyddiadwy, deunyddiau crai a gwaith sy'n mynd yn ei flaen.

RHWYMEDIGAETH

Rhwymedigaeth yw pan fo gan y Cyngor ddyled i'w thalu i unigolyn neu sefydliad arall.

- Mae rhwymedigaeth gyfredol yn swm a fydd yn dod yn daladwy neu y gellid ei galw i mewn yn ystod y cyfnod cyfrifo nesaf, e.e. credydwyr neu arian parod wedi'u gordynnu.

- Mae rhwymedigaeth ohiriedig yn swm sydd drwy drefniant yn daladwy tu draw i'r flwyddyn nesaf ar ryw bwynt yn y dyfodol neu i'w dalu i ffwrdd trwy swm blynyddol dros gyfnod o amser.

RHWYMEDIGAETH ADEILADOL

Rhwymedigaeth sy'n deillio o weithredoedd yr Awdurdod pan:

- drwy batrwm sefydlog o arferion yn y gorffennol, polisïau a gyhoeddwyd, neu ddatganiad cyfredol digon penodol, mae'r Awdurdod wedi rhoi arwydd i bartïon eraill y bydd yn derbyn cyfrifoldebau penodol; ac
- ganlyniad, mae'r Awdurdod wedi creu disgwyliad dilys ar ran partïon eraill y bydd yn cyflawni y cyfrifoldebau hynny.

RHWYMEDIGAETH WRTH GEFN

Mae rhwymedigaeth wrth gefn naill ai'n:

- Rhwymedigaeth bosib sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth yn cael ei chadarnhau dim ond trwy ddigwyddiad o un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor; neu'n
- Rhwymedigaeth bresennol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol ble nad yw'n debygol y bydd angen trosglwyddiad o fuddiannau economaidd, neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth gyda dibynadwyedd digonol.

RHWYMEDIGAETHAU'R CYNLLUN PENSIWN

Rhwymedigaethau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig ar gyfer treuliau sy'n ddyledus ar ôl y dyddiad prisiant. Mae rhwymedigaethau'r cynllun a fesurir yn ystod y dull uned a ragamcanir yn adlewyrchu'r buddiannau mae'r cyflogwr wedi ymrwymo i'w darparu i'r Gwasanaeth hyd at y dyddiad prisiant.

SAFONAU ADRODD ARIANNOL RHYNGWLADOL (IFRS)

Mae'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol yn swît o safonau cyfrifo a ddefnyddir ar draws y byd. Yng Nghyllideb 2007, cyhoeddodd y canghellor-ar-y-pryd y byddai Sector Gyhoeddus y DU yn mabwysiadu'r IFRS, gan fod hwn yn cael ei ystyried fer arfer gorau ac y byddai'n caniatáu gwneud cymariaethau rhyngwladol. O ganlyniad mae CIPFA/LASAAC yn cynhyrchu Cod Ymarfer ar Gadw Cyfrifon Llywodraeth Leol ym Mhrydain wedi ei seilio ar IFRS, a oruchwylir gan y Bwrdd Ymgynghori Adrodd Ariannol (FRAB).

SAFONAU CYFRIFO RHYNGWLADOL Y SECTOR GYHOEDDUS (IPSAS)

Y safonau cyfrifo sydd wedi'u datblygu'n arbennig ar gyfer y sector gyhoeddus gan Fwrdd Safonau Cyfrifo Rhyngwladol y Sector Gyhoeddus (IPSASB).

SOLACE

Cymdeithas Prif Weithredwyr Awdurdodau Lleol

TREFNIADAU ASIANTAETHAU

Trefniant rhwng dau sefydliad ble y bydd un yn gweithredu fel asiant, yn casglu arian ar ran y parti arall, y telir yr arian iddo wedi hynny. Enghraifft yw casgliadau NNDR, ble mae'r Cyngor yn gweithredu fel asiant bilio i lywodraeth ganol, gan gasglu arian gan drethdalwyr ar ran y llywodraeth ganolog ac yna ei dalu iddynt.

TREFNIANT CONSESIWN GWASANAETH

Mae trefniant consesiwn gwasanaeth yn gyffredinol yn cynnwys y grantwr (fel rheol corff sector gyhoeddus) yn rhoi i'r gweithredydd (fel rheol corff sector breifat), am gyfnod y consesiwn, yr hawl i ddarparu gwasanaethau sy'n rhoi mynediad cyhoeddus at gyfleusterau economaidd a chymdeithasol.

TRETHI ANNOMESTIG CENEDLAETHOL (TAC)

Mae graddfeydd trethi annomestig cenedlaethol yn ardoll ar fusnesau, wedi'i seilio ar raddfa genedlaethol yn y bunt a osodir gan y llywodraeth a'i luosi gan werth trethadwy asesedig yr eiddo dan sylw. Caiff ei gasglu gan y Cyngor ar ran llywodraeth ganolog ac yna ei ailddosbarthu'n ôl i gefnogi cost gwasanaethau.

TRAFODION PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Mae'r Datganiad o Ymarfer a Argymhellir yn gwneud datgeliad o unrhyw drafodion perthnasol rhwng y Cyngor a Phartïon Cysylltiedig yn ofynnol er mwyn sicrhau fod rhanddeiliaid yn ymwybodol pryd mae'r trafodion hyn yn digwydd a goblygiadau hynny.

Y FANTOLEN

Datganiad o'r asedau, rhwymedigaethau a balansau eraill cofnodedig ar ddiwedd y cyfnod cyfrifo.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

2015/2016

Fersiwn	Dyddiad:	Awdur	Sylwadau	Dyddiad ar gyfer Adolygu
1	Ebrill 2016	Fran Lewis	Drafft Cyntaf	
2	Mai 2016	Fran Lewis	Adolygwyd gan yr Uwch Dîm Rheoli	
3	Mehafin 2016	Fran Lewis	Adolygwyd gan Arweinwyr Llywodraethu	
4	Gorffennaf 2016	Fran Lewis	Adolygwyd gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu	

1

1 Pwrpas y Datganiad Llywodraethu Blynyddol

- 1.1 Mae mynd i'r afael ag anghenion ein cymunedau, y gostyngiadau sylweddol mewn adnoddau, a diwygiadau'r llywodraeth, yn cynnig her i bob cyngor. Er mwyn diwallu'r heriau hyn mae'n rhaid i bob Cyngor sicrhau bod trefniadau llywodraethu corfforaethol (sut rydym yn cyfarwyddo ac yn rheoli ein busnes ac yn ymwneud â chymunedau) yn cefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaethau'n effeithiol ac o reoli risg. Mae a wnelo llywodraethu corfforaethol â'r ffordd y bydd aelodau etholedig a swyddogion yn ymdrin â busnes y Cyngor, ac â sut y byddwn yn ymgysylltu â'r gymuned, rhanddeiliaid a phartneriaid.
- 1.2 Mae fframwaith llywodraethu a gefnogir gan God Llywodraethu Corfforaethol Lleol wedi'i sefydlu yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Conwy (yr Awdurdod), ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2016 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r datganiad cyfrifon blynyddol. Mae hyn yn cydfynd ag arferion priodol. Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y systemau, y prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd sy'n sail i weithrediadau'r Awdurdod, ac a ddefnyddir gan yr awdurdod i roi cyfrif amdano'i hyn i'r gymuned, i ymgysylltu â'r gymuned, ac i weithio gyda'r gymuned. Mae'n galluogi'r Awdurdod i fonitro cyflawniad ei flaenoriaethau strategol ac i ystyried a yw'r blaenoriaethau hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau cost-effeithiol priodol a gwelliant parhaus.
- 1.3 Dyluniwyd y fframwaith llywodraethu i reoli risg i lefel rhesymol yn hytrach na dileu pob risg. Ni all felly ddarparu dim mwy na sicrwydd rhesymol yn hytrach na sicrwydd llwyr o'i effeithiolrwydd.
- 1.4 Mae'r datganiad hwn hefyd yn cynrychioli hunanasesiad yr Awdurdod o gydymffurfiaeth â'n Cod Llywodraethu Corfforaethol ac a ydym wedi diwallu gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014. Dylid darllen y datganiad hwn gyda'r trefniadau atebolrwydd rheoli perfformiad fel y nodwyd yn yr adroddiad blynyddol a gyhoeddir ar 31 Hydref bob blwyddyn¹.

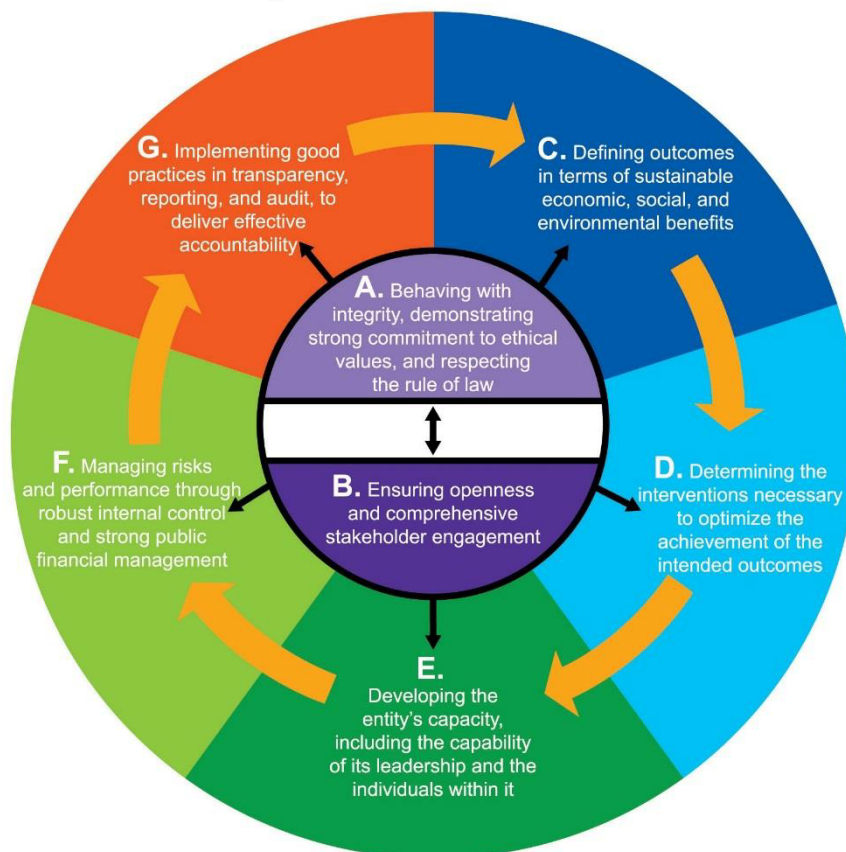
2 Cwmpas Cyfrifoldeb

- 2.1 Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am wneud yn siŵr bod ei fusnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a bod cyfrif priodol ohono, ac y caiff ei ddefnyddio'n economaidd, yn effeithlon ac yn effeithiol. O dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1999, a Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, mae'n ddyletswydd hefyd ar yr awdurdod i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y modd y mae'n cyflawni ei swyddogaethau, gan roi sylw i gyfuniad o blith economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd. Mae gan yr Awdurdod ddyletswydd o dan Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 i weithredu'n unol â'r egwyddor cynaliadwyedd ac i sicrhau bod hyn yn arwain y broses o lunio penderfyniadau. Datblygu Cynaliadwy yw'r broses o wella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae hyn yn golygu fod rhaid i'r Awdurdod weithredu mewn ffordd sy'n ceisio sicrhau fod anghenion presennol yn cael eu diwallu heb gyfaddawdu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain. Mae'r Ddeddf yn cael ei gweithredu o 1 Ebrill 2016.

¹ www.conwy.gov.uk/accountability

- 2.2 Wrth gyflawni ein cyfrifoldebau cyffredinol, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am sefydlu trefniadau priodol ar gyfer rheoli ei faterion, ac am sicrhau y ceir system reoli mewnol gadarn sy'n hwyluso cyflawni ei swyddogaethau'n effeithiol, ac sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg.
- 2.3 Er mwyn dangos llywodraethu da rhaid i'r Awdurdod ddangos ei fod yn cydymffurfio â'r egwyddorion craidd (a chefnogi) a geir yn y Fframwaith ar gyfer Cyflawni Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol (2007) ac Adendwm 2012, a gyhoeddwyd gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPF) a Chymdeithas Prif Weithredwyr yr Awdurdodau Lleol (SOLACE) Roedd Fframwaith Rhyngwladol ar gyfer Cyflawni Llywodraethu Da yn y Sector Cyhoeddus (2014) yn cyhoeddi cyfres newydd o Egwyddorion. **Ar adeg ysgrifennu'r datganiad hwn, roedd yr Awdurdod wedi ymateb i ymgynghoriad 2015 ar Fframwaith diwygiedig ar gyfer Cyflawni Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol (Cymru) a fydd yn cael ei gyhoeddi yn 2016.** Mae'r datganiad hwn wedi cael ei baratoi yn unol â'r egwyddorion diwygiedig.

Achieving the Intended Outcomes While Acting in the Public Interest at all Times

3 Y Fframwaith Llywodraethu

3.1 Mae'r Fframwaith Cenedlaethol yn diffinio llywodraethu fel a ganlyn:

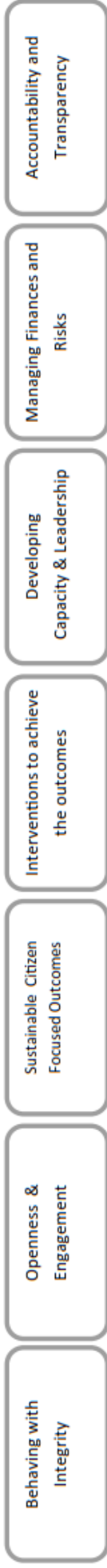
Mae Llywodraethu yn cynnwys y trefniadau a roddwyd ar waith i sicrhau bod y canlyniadau a fwriedir ar gyfer rhanddeiliaid yn cael eu diffinio a'u cyflawni.

I ddarparu llywodraethu da yn y sector cyhoeddus, mae'n rhaid i'r cyrff llywodraethu a'r unigolion sy'n gweithio ar gyfer y sector cyhoeddus gyflawni amcanion eu sefydliad tra'n gweithredu er lles y cyhoedd bob amser.

- 3.2 Mae'r datganiad hwn yn disgrifio elfennau allweddol Fframwaith Llywodraethu'r Awdurdod a'n hunanasesiad o'r graddau yr ydym yn cydymffurfio â Chod Llywodraethu Corfforaethol y Cyngor. Mae'r sicrwydd llywodraethu sydd yn y datganiad hwn yn cael ei strwythuro o amgylch pob un o Egwyddorion Llywodraethu Da CIPFA fel y cyfeiriwyd atynt ym mharagraff 2.3.
- 3.3 Mae pob un o'r egwyddorion hyn yn rhan bwysig o drefniadau Cod Llywodraethu Corfforaethol yr Awdurdod. Drwy gymhwyso'r egwyddorion hyn, gallwn ddangos ein bod yn cyflenwi'r gwasanaethau i'n dinasyddion a'n cymunedau mewn modd sy'n dangos atebolrwydd, eglurdeb, effeithiolrwydd, hygrededd a chynhwysiad.
- 3.4 Mae'r diagram ar y dudalen nesaf yn amlinellu'r Fframwaith Llywodraethu.

CONWY COUNTY BOROUGH COUNCIL GOVERNANCE FRAMEWORK

Corporate Governance comprises the systems and processes, cultures and values, by which local government bodies are directed and controlled and through which they account to, engage with and, where appropriate, lead their communities

Key Documents: Annual Review/ Production

- One Conwy Partnership Plan
- Corporate Plan
- Annual Report
- Annual Governance Statement
- Finance Reports
- Corporate Information Security Policy
- Asset Management Plan
- Corporate Risk Register
- Delegations from/to Directors
- Service Plans
- Internal/External Audit Protocol
- ICT Strategy
- Information Strategy
- Medium Term Financial Strategy
- Members Allowances Scheme
- Prudential Code & Treasury
- Statement of Accounts

Key Documents: Ad-hoc Review/ Production

- Anti-Fraud & Corruption Policy
- Business Continuity Plans
- Business Planning Framework
- Code of Conduct
- Communications Strategy
- Community Involvement Strategy
- Constitution
- Complaints Policy
- Customer Charter
- Corporate Procurement Strategy & CPRs
- Strategic Equality Plan
- Financial Regulations
- Health and Safety Policies
- HR Strategy
- Information Governance Framework
- Member/Officer Relations
- Officer Employment Procedure Rules
- Partnership Governance Framework
- Performance Management Framework
- Public Engagement Protocol
- Record of Decisions
- Whistle Blowing Policy
- Risk Management Policy Statement and Procedures

Processes /Regulatory Monitoring

Audit and Governance Committee Budget Accountability Statements Improvement & Audit Group Corporate H&S Process Corporate Intranet Corporate Training Plan Council Tax Leaflet/Information Customer Feedback Process Director of Finance and Resources Data Protection Stakeholder Forums External Audit Finance and Resources Freedom of Information Head of Paid Service (CEO) Independent Remuneration Panel Inspectorate Reports Internal Audit Information Governance Group Improving Conwy Job Descriptions Job Evaluation Process Law & Governance Member Development & induction	Monitoring Officer Managers Forum Performance Development Reviews Public Service Board Combined FWP Council Meetings Report Review Group (RRG) Scrutiny Committees Standards Committee Staff Induction Staff Surveys Staff Council Strategic Leadership Team Senior Management Team Scheme of delegation External web & social media Safeguarding Policy Conwy Bulletin	

Egwyddor A. Ymddwyn ag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu rheol y gyfraith

Mae endidau sector cyhoeddus yn atebol nid yn unig i faint y maent yn ei wario, ond hefyd ar gyfer sut y maent yn defnyddio'r adnoddau sydd o dan eu stiwardiaeth. Mae hyn yn cynnwys atebolrwydd am allbynnau, cadarnhaol a negyddol, ac ar gyfer y canlyniadau a gyflawnwyd ganddynt. Mae endidau sector cyhoeddus yn atebol i gyrff deddfwriaethol ar gyfer ymarfer awdurdod cyfreithlon mewn cymdeithas. Mae hyn yn ei gwneud hi'n hanfodol y gall pob endid yn ei gyfanrwydd ddangos pa mor briodol yw ei holl weithredoedd a bod ganddo fecanweithiau ar waith i annog a gorfodi cadw at werthoedd moesegol ac i barchu rheol y gyfraith.

A1 Trefniadau Presennol

A) Mae elfennau Moesegol y Fframwaith Llywodraethu yn cynnwys:

- **Cod ymddygiad** ar gyfer aelodau sy'n cael ei gyfleu trwy'r cyflwyniad aelodau ac mae'n rhaid i bob aelod lofnodi i gydnabod eu bod yn cydymffurfio.
- **Cyflwyniad staff** sy'n trafod gwerthoedd ymddygiadol Conwy, fframwaith cymhwysedd, disgygliadau o gwmpas y rôl fel gweithiwr sector cyhoeddus, y llyfryn parch, polisi disgyblu a rheoliadau ariannol.
- Cod ymddygiad cynllunio,
- Protocol sy'n rheoli'r berthynas rhwng Aelodau/Swyddogion,
- Cyfathrebu'r polisi rhannu pryderon yn eang o fewn y Cyngor a'i adolygu'n rheolaidd, (adolygydd ddiwethaf Ionawr 2014).
- Cofrestrau o fuddiannau personol a buddiannau busnes,
- Proses i ddatgan unrhyw fuddiannau mewn cyfarfodydd pwyllgor, sy'n cael eu cofnodi yn y cofnodion,
- Polisi cytunedig a threfnau corfforaethol cysylltiedig ar gyfer sicrhau y gellir gwneud cwyn am wasanaethau ac ymchwilio i gwynion mewn modd priodol, a sicrhau y gellir rhoi unrhyw wersi a ddysgwyd ar waith.

Mae'r rhain yn cydymffurfio ac yn gyson â chanllawiau Llywodraeth Cymru

B) Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu yw'r 'Swyddog Monitro' penodedig yn unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai, 1989, ac yn sicrhau cydymffurfiaeth â pholisïau, gweithdrefnau, cyfreithiau a rheoliadau sefydledig. Caiff pob swyddog statudol swydd-ddisgrifiadau sy'n nodi eu cyfrifoldebau deddfwriaethol a rheoleiddiol yn glir ac mae cefnogaeth pwyllgor ymroddedig i gydymffurfio â gofynion deddfwriaethol. Ar ôl cynnal ymgynghoriad priodol, bydd y Swyddog Monitro'n rhoi adroddiad i'r Cyngor ynglŷn ag unrhyw gynigion, penderfyniadau neu hepgoriadau a fu'n anghyfreithlon neu a fu'n destun Ymchwiliad gan yr Ombwdsmon gan arwain at ddyfarniad o gamweinyddu. Mae gan yr Awdurdod gyfres o werthoedd corfforaethol a gafodd eu hadolygu'r un pryd â Chynllun Corfforaethol 2012 - 17 ac sy'n weladwy yn holl ardaloedd y Cyngor.

C) Mae gan y Cyngor **Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredd** sy'n nodi cyfrifoldebau aelodau etholedig a staff wrth hyrwyddo diwylliant o onestrwydd a chywirdeb. Mae hefyd yn nodi'r mesurau ar gyfer atal, canfod ac archwilio honiadau o dwyll a llygredigaeth, rhannu gwybodaeth

ag asiantaethau eraill, a defnyddio asiantaethau Disgyblu pan fo'n briodol. Mae'r rhain yn cynnwys gweithdrefnau a luniwyd i daclo gwyngalchu arian.

- D) Mae'r **Adain Archwilio Mewnol** yn gweithredu'n unol â'r safonau a nodir yn y 'Code of Practice for Internal Audit in Local Government in the United Kingdom, 2006' a luniwyd gan Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth yn ystod 2014/15. Mae'r Cylch Gorchwyl yn diffinio pwrpas, awdurdod a chyfrifoldeb y gweithgarwch archwilio mewnol. Mae'r rhain wedi cael eu hymgorffori i mewn i Siarter Archwilio Mewnol i gydymffurfio â gofynion Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2013 a chawsant eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio ar 20 Mai 2013. Mae Archwilio Mewnol yn weithgarwch sicrwydd gwrthrychol ac ymgynghori annibynnol a gynlluniwyd i ychwanegu gwerth a gwella gweithrediadau'r Awdurdod. Mae'n helpu'r Awdurdod i gyflawni ei amcanion trwy osod dull gweithredu cyfundrefnol, disgyblaethol i werthuso a gwella effeithlonrwydd prosesau rheoli risg, rheoli a llywodraethu.
- E) Mae gan yr Awdurdod **Bwyllgor Safonau** i hyrwyddo a gorfodi safonau uchel o ymarfer ac ymddygiad gan aelodau etholedig. Mae'r Pwyllgor yn cynnwys tri aelod etholedig, un cynghorydd cymuned a 5 aelod annibynnol. Mae rôl y Pwyllgor yn cynnwys:
- i. helpu, cynghori a monitro cydymffurfiaeth â Chod Ymddygiad yr aelodau etholedig;
 - ii. trefnu i hyfforddi aelodau etholedig ynglŷn â materion sy'n ymwneud â'r Cod;
 - iii. rhoi hawl i aelodau etholedig gael eu heithrio o ofynion sy'n ymwneud â chysylltiadau fel y nodwyd yn y Cod;
 - iv. Ymdrin â chwynion sy'n ymwneud â thorri'r Cod Ymddygiad a gyflwynwyd gan Ombwdsmon y Gwasanaethau Cyhoeddus;
 - v. Ystyried materion eraill sy'n briodol ac yn angenrheidiol i gynnal safonau ymddygiad uchel yr Awdurdod a'i aelodau etholedig, mewn ymgynghoriad â'r Swyddog Monitro;
 - vi. Ystyried a rhoi indemniad i Aelodau mewn perthynas â chost cynrychiolaeth mewn gwrandawiadau'n ymwneud â'r Cod Ymddygiad;
 - vii. Adolygu cofrestr rhoddion a lletygarwch yr Aelodau;
 - viii. Ystyried adroddiad yr Ombwdsmon yn flynyddol.

A2 Adolygu Effeithiolrwydd

- A) Rôl Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu yw sicrhau cydymffurfio â'r fframwaith foesebol. Yn ogystal â hyn, mae Adroddiad Blynnyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ynglŷn â digonolrwydd ac effeithiolrwydd amgylchedd rheoli mewnol y Cyngor yn rhoi manylion am unrhyw wendidau ac yn rhoi gwybod am unrhyw faterion sy'n berthnasol wrth lunio'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol. Mae'r holl adroddiadau Archwilio Mewnol a'r rhai a gyflwynwyd gan ein rheoleiddwyr allanol yn cael eu hystyried gan y Pwyllgor Archwilio, sy'n monitro cynnydd o ran gweithredu'r holl gamau gwella. Ym mis Chwefror 2016 adolygodd y Pwyllgor Archwilio ei Gylch Gorchwyl a phenderfynwyd argymhell i'r Cyngor newid enw'r pwyllgor i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, i wneud eu cyfrifoldebau i lywodraethu yn fwy eglur, ac yn barod ar gyfer y newidiadau a argymhellwyd a nodir yn y Bil Llywodraeth Leol (Cymru) drafft. Cymeradwyodd y Cyngor yr argymhelliad hwn ar 4 Mawrth 2016.

- B) Caiff adroddiad yr Ombwdsmon ar gwynion camweinyddu ei gyflwyno i Bwyllgor Craffu'r Cyngor yn flynyddol. Er y cafwyd atgyfeiriadau i'r ombwdsmon bob blwyddyn, ni chadarnhawyd unrhyw gwynion gan yr Ombwdsmon am y chwe blynedd ariannol ddiwethaf.

Blwyddyn	Nifer y cwynion a atgyfeiriwyd i'r Ombwdsmon	Nifer a archwiliwyd	Cadarnhawyd
2010/11	28	0	0
2011/12	26	0	0
2012/13	28	0	0
2013/14	29	0	0
2014/15	26	0	0
2015/16	24	3	0

- C) Nid oedd unrhyw achosion o dorri'r Cod Ymddygiad gan Aelodau CBSC a gyfeiriwyd i'r Pwyllgor Safonau yn 2015/16. Yn ogystal, mabwysiadwyd protocol gan y Cyngor ym mis Hydref 2013 fel y gall cwynion gan un Aelod yn erbyn Aelod arall gael eu datrys ar lefel leol lle bynnag y bo'n bosibl. Cymeradwywyd Siarter Cwsmeriaid gan y Cabinet ym mis Ebrill 2014 i atgyfnerthu'r ymddygiad a ddisgwyllir a dull lle bo staff yn cynorthwyo cwsmeriaid.
- D) Cafodd y **Polisi Cwynion** ei adolygu a'i gymeradwyo ym mis Hydref 2014. Mae'r polisi'n cynnwys eglurhad am yr hyn sy'n cael ei ystyried fel cwyn ac yn symud at broses dau gam. Roedd yr adolygiad hefyd yn cynnwys glanhau data o'r holl gwynion a gadwyd ar y gronfa ddata a symud i ddadansoddiad mwy manwl o'r cwynion, rhannu gwersi a ddysgwyd ac adrodd yn ôl ar ba gamau a gymerwyd o ganlyniad i'r pryderon.

A3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae'r Awdurdod wedi sefydlu prosesau da sy'n cael eu hadolygu'n flynyddol i ymwreiddio a monitro diwylliant o safonau ymddygiad uchel. Yn 2015/16 cynhaliwyd arolwg o staff y cyngor cyfan. Roedd y gyfradd ymateb yn rhagorol – llenwodd 68.7% o'r staff yr arolwg, o gymharu â chyfradd ymateb o 61.1% pan wnaethpwyd yr arolwg diwethaf ddwy flynedd yn ôl. Roedd canlyniadau'r arolwg yn dangos fod 97% o'r staff a ymatebodd yn ymwybodol o werthoedd y Cyngor a theimlai 90% bod staff yn cael eu hannog i ymddwyn yn unol â gwerthoedd y sefydliad. Roedd 94% yn ymwybodol o'r Cynllun Corfforaethol a dywedodd 86% eu bod yn falch o weithio i Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy. Mae'r canlyniadau hyn yn gadarnhaol iawn, ac yn dystiolaeth bod gwerthoedd yr Awdurdod yn cael eu hymgorffori o fewn y diwylliant gwaith.

Q1 Balch o Gonwy	% sy'n cytuno.			newid
	2015	2013	2010	2013 - 2015
C1a: Rwy'n teimlo'n falch o weithio i Gonwy	86%	87%	78%	-0.4%
C1b: Rwyf yn siarad yn gadarnhaol am Gonwy wrth eraill	86%	87%	80%	-0.3%

C1c: Byddwn yn argymhell Conwy fel cyflogwr	82%	85%	80%	-3.5%
---	-----	-----	-----	-------

C2 Arweinyddiaeth ar lefel gorfforaethol	% sy'n cytuno.			newid 2013 - 2015
	2015	2013	2010	
C2a: Credaf fod y tîm arweinyddiaeth strategol yn ymwybodol o'r heriau sy'n wynebu Conwy	90%	-	-	-
C2b: Rwy'n credu fod gan y tîm hwn weledigaeth glir ar gyfer y dyfodol	82%	82%	58%	0.0%
C2c: Mae gennyf hyder yng ngalluoedd y tîm arweinyddiaeth hwn	83%	82%	-	1.1%

C3 Arweinyddiaeth ar lefel gwasanaeth	% sy'n cytuno.			newid 2013 - 2015
	2015	2013	2010	
C3a: Rwy'n credu fod gan fy ngwasanaeth weledigaeth glir ar gyfer y dyfodol	81%	77%	-	3.6%
C3b: Mae gen i hyder yng ngalluoedd fy rheolwyr gwasanaeth	80%	80%	-	-0.5%
C3c: Rwy'n credu bod gennyf ddigon o gysylltiad wyneb yn wyneb gyda fy rheolwyr gwasanaeth	68%	-	-	-

C4 Gweledigaeth, gwerthoedd ac amcanion corfforaethol	% sy'n cytuno.			newid 2013 - 2015
	2015	2013	2010	
C4a: Rwy'n ymwybodol bod gan y Cyngor Gynllun Corfforaethol	94%	90%	-	4.0%
C4b: Rwy'n ymwybodol o werthoedd y Cyngor (Yr ymddygiad a ddisgwylir gan bawb sy'n gweithio i Gonwy)	97%	-	-	-
C4c: Rwy'n teimlo bod y Cynllun Corfforaethol yn adlewyrchu anghenion a blaenoriaethau'r gymuned leol	92%	92%	75%	0.2%
C4d: Rwy'n deall sut mae fy ngwaith yn cyfrannu at y Cynllun	84%	73%	-	11.4%
C4e: Mae aelodau staff yn cael eu hannog i ymddwyn yn unol â gwerthoedd y sefydliad	90%	-	-	-

A4 Argymhellion ar gyfer Gwella

Nid oes unrhyw argymhellion ar gyfer gwella.

Egwyddor B. Sicrhau didwyllledd ac ymgysylltu cynhwysfawr â rhanddeiliaid

Gan fod endidau sector cyhoeddus yn cael eu sefydlu a'u rhedeg er lles y cyhoedd, dylai eu cyrff llywodraethu sicrhau didwyllledd yn eu gweithgareddau. Dylid defnyddio sianeli cyfathrebu ac ymgynghori clir sefydledig i ymgysylltu'n effeithiol â phob grŵp o rhanddeiliaid, fel dinasyddion unigol a defnyddwyr gwasanaethau, yn ogystal â rhanddeiliaid sefydliadol.

B1 Trefniadau Presennol

- A) Mae pob **cyfarfod y Cabinet a'r Cyngor** yn cael eu cynnal yn gyhoeddus (ac eithrio eitemau eithriedig) a'r holl bapurau yn cael eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor. Mae'r holl adroddiadau i bwyllgorau yn dod gyda adroddiad cyflwyno sy'n rhoi manylion crynodeb o'r adroddiad, yr argymhellion yn gofyn am gymeradwyaeth a rhesymeg pam bod yr argymhelliad wedi ei wneud, er mwyn dangos y rhesymeg a thystiolaeth ar gyfer penderfyniadau. Pob adroddiad a gyflwynir i Gyngor, Cabinet a Phwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn cael eu hadolygu gan **Grŵp Adolygu Adroddiadau (GAA)** i sicrhau eu bod o safon ddigon uchel ac i ystyried y rhaglenni gwaith i'r dyfodol y swyddogaethau Craffu i lunio barn o ddatblygu patrymau gwaith a nodi unrhyw faterion capasiti a allai godi. Hefyd, mae'r Grŵp yn sicrhau synergedd rhwng cynlluniau gwaith y Cyngor, y Cabinet, y swyddogaeth Graffu a'r swyddogaeth Reoli Strategol. Cyhoeddir Adroddiad Blynyddol perfformiad Craffu bob blwyddyn. Mae gan yr Awdurdod weithdrefn ar gyfer gwneud penderfyniadau a chaiff y drafodaeth ar bob penderfyniad ei ddogfennu'n glir, gan gynnwys unrhyw gyngor proffesiynol a roddwyd wrth ddod i'r penderfyniad.
- B) Dechreuodd yr Awdurdod weddarlledu cyfarfodydd cyhoeddus allweddol ym mis Mawrth 2014 ac mae'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn monitro'r nifer sydd wedi gwyllo. Mae fersiwn gyfun o'r **Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol** ar gyfer y Cabinet, a'r pedwar Pwyllgor Trosolwg a Chraffu ar gael yn gyhoeddus. Mae amserlenni clir ar gyfer cyflwyno, cyhoeddi a dosbarthu adroddiadau. Mae Protocol Ymgysylltu â'r Cyhoedd ar gyfer Trosolwg a Chraffu wedi'i fabwysiadu gan y Cyngor ac mae hyn yn caniatáu i aelodau o'r cyhoedd siarad mewn Pwyllgor Trosolwg a Chraffu, yn debyg i'r trefniadau sydd eisoes ar waith ar gyfer y Pwyllgor Cynllunio. Mae'r Awdurdod yn bwriadu cyflwyno e-ddeisebau yn haf 2016.
- C) Bu **Ymgysylltu â'r Gymuned** yn hanfodol wrth ddatblygu'r holl gynlluniau strategol a'r penderfyniadau allweddol. Mae gwella gwasanaeth cwsmer da a sicrhau fod pobl yng Nghonwy yn cael gwybodaeth, yn cael eu cynnwys ac yn cael llais yn un o wyth canlyniad y dinesydd o fewn **'Un Conwy 2012 – 2025'** a'r Cynllun Corfforaethol 2012-2017. Ym mis Ionawr 2014 cymeradwyodd y Cyngor **Protocol Ymgysylltu Cyhoeddus Trosolwg a Chraffu**. Mae hyn yn cynnwys, ymhlith pethau eraill, gwe-ddarlledu, defnydd o 'dystion arbenigol', a chaniatáu i aelodau o'r cyhoedd siarad yn y pwyllgor craffu. Cafodd **Strategaeth Ymgysylltu â'r Gymuned** a phhecyn cymorth staff wedi'i ddiweddarau ei gymeradwyo ym mis Mawrth 2014. Cymeradwyodd BGLI Conwy a Sir Ddinbych strategaeth ymgysylltu ym mis Medi 2013. Gellir cofnodi gweithgareddau ymgysylltu cymunedol ac adborth mewn Cronfa Ddata Ymgysylltu â'r Gymuned a gafodd ei gomisiynu gan BGLI Conwy i roi gwybod i'r cyhoedd o weithgareddau ymgysylltu sy'n digwydd ac i sicrhau bod adborth o weithgareddau ymgysylltu ac ymgynghoriadau arfaethedig yn cael eu rhannu. Fodd bynnag, nid yw'r gronfa ddata hon yn cael ei defnyddio yn eang. A **Panel Dinasyddion Rhanbarthol Gogledd Cymru**, a gydlynir gan CGGC, yn ei le. Mae'r Panel Dinasyddion yn fenter gan y bartneriaeth rhwng Gwasanaethau Iechyd a Gofal Cymdeithasol, gan weithio gyda'r trydydd sector a'r sector annibynnol ar draws rhanbarth Gogledd Cymru. Nod y Panel Dinasyddion yw

adeiladu gallu a dealltwriaeth unigolion sy'n barod i weithredu fel cynrychiolwyr ar gyfer eu cymunedau ac ardaloedd, a phrif swyddogaeth y Panel Dinasyddion yw ymgysylltu â phobl sy'n cael eu tangynrychioli ar draws y rhanbarth i sicrhau bod eu lleisiau, syniadau a barn yn cael eu clywed mewn perthynas â gwella a datblygu darpariaeth iechyd a gofal cymdeithasol yn y dyfodol. Yn 2015/16 cafodd y tîm y Gwasanaeth Gwybodaeth a Chwsmeriaid Corfforaethol ei ddiddymu a rhannwyd ei gyfrifoldebau rhwng Gwasanaeth y Gyfraith a Llywodraethu a'r Gwasanaeth Cyfathrebu a Marchnata Corfforaethol. Mae strwythur cyfathrebu corfforaethol newydd o fewn y Gwasanaeth Cyfathrebu a Marchnata yn cael ei sefydlu. Mae'r **Strategaeth Gyfathrebu** a Chynllun Gweithredu (Tachwedd 2013) felly yn cael eu hadolygu yng ngoleuni'r newidiadau mewn cyfrifoldeb. Bydd yr adolygiad yn canolbwyntio capasiti a rhoi arweiniad corfforaethol gwell mewn perthynas â chyfathrebu corfforaethol gyda chwsmeriaid, staff a rhanddeiliaid eraill.

- D) Caiff dull gweithredu'r Awdurdod wrth ymgysylltu â'r gymuned ei gefnogi hefyd gan **Siarter Cwsmeriaid** sydd wedi'i diweddarau a'i chymeradwyo ym mis Mawrth 2014. Mae gan yr Awdurdod hefyd nifer o **fforymau** i ymestyn ymgysylltu gyda'r gymuned. Ceir Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned, Fforwm Busnes sy'n cyfarfod yn rheolaidd ym Mhencadlys y Cyngor, fodd bynnag, mae hyn yn cael ei adolygu er mwyn sicrhau bod y fforwm yn fwy hygyrch i ardaloedd gwledig. Yn ogystal, mae Rhwydwaith Ymgysylltu, Pwyllgor Partneriaeth Trydydd Sector, Partneriaeth Pobl, Cyngor Ieuenctid, fforwm gadael gofal a fforwm 'lleisiau uchel' ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal. Mae cynlluniau ardal wedi cael eu datblygu mewn partneriaeth gyda Chynghorau Tref a Chymuned ac Aelodau lleol ar gyfer yr ardal wledig a'r 4 ardal ar yr arfordir. Mae'r cynlluniau'n manylu ar flaenoriaethau cymunedol lleol ar gyfer gwella yn yr ardal. Bydd y cynlluniau hyn yn cael eu hadolygu yn 2016/17 ochr yn ochr â'r adolygiad o'r Cynllun Corfforaethol, er mwyn creu Cynlluniau Lle.
- E) Mae gan yr Awdurdod **Weithdrefn Cwynion Corfforaethol**, ac mae gan bob gwasanaeth swyddog cyswllt ar gyfer cwynion. Mae adolygu cwynion yn golygu bod bellach mwy o ddadansoddiad ar y mathau o gwynion a dderbynnir fel y gall gwasanaethau ddysgu o'r adborth a dderbyniwyd. Mae'r wybodaeth hon yn cael ei hadrodd i'r Aelodau Etholedig ac fe'i defnyddir gan y gwasanaethau fel dull o adborth oddi wrth y gymuned ar lle mae angen gwella gwasanaethau. Caiff **Adroddiad Cwynion a Chanmoliaeth** ei gyhoeddi bob blwyddyn a'i werthuso er mwyn canfod gwersi y gellir eu dysgu yn sgil pryderon cwsmeriaid.
- F) Mae **amrywiaeth o sianelau cyfathrebu** i gefnogi'r gymuned i ymgysylltu â'r Awdurdod ac i'r gwrthwyneb. Mae gan yr Awdurdod bresenoldeb cynyddol ar gyfryngau cymdeithasol, ac yng nghanol proses o ddatblygu system rheoli cynnwys newydd fydd yn caniatáu gwell rhyngweithio trwy'r wefan. Cedwir cronfeydd data i dargedu rhanddeiliaid allweddol e.e. grwpiau gwirfoddol, grwpiau cydraddoldeb, y cyngor ieuenctid, partneriaid eraill o'r sector cyhoeddus a chynghorau tref a chymuned.
- G) Caiff gwerthoedd a blaenoriaethau allweddol y Cyngor eu cyhoeddi yn y **Cynllun Corfforaethol** a chaiff y Gymuned ei hannog i roi ei barn ar yr holl benderfyniadau allweddol a chyfrannu tuag at ddatblygu ac adolygu blynyddol y Cynllun Corfforaethol. Cyhoeddir data perfformiad ar y we ac mae'n cynnwys y defnydd o infograffeg i arddangos data. Cyhoeddir **Adroddiad Blynyddol** o berfformiad yr Awdurdod ac mae ar gael ym mhrif dderbynfeydd y Cyngor ac ar y wefan. Cyhoeddir hysbysiad ar y wefan a thrwy **Bwletin** y Cyngor, a gyhoeddir ddwywaith y flwyddyn ac a ddosberthir i bob cartref yn y sir. Mae **Taflen Treth y Cyngor** yn nodi sut mae'r Cyngor yn rheoli ei gyllideb yn cael ei gynhyrchu'n flynyddol ac mae ar gael yn electronig. Mae gan yr Awdurdod weithdrefnau ar waith i gydymffurfio â gofynion deddfwriaethol y **Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth**.

- H) Mae gan yr Awdurdod **Fforwm Rheolwyr, Cydbwyllgor Ymgynghorol a Chyngor Staff** er mwyn sicrhau cyfathrebu rheolaidd gyda staff ac Undebau Llafur. Caiff cylchlythyr chwarterol i staff a briff tîm misol hefyd eu cyhoeddi. Ar gyfer gweithgareddau penodol, cynhelir gweithdai i'r staff er mwyn iddynt ymwneud â datblygu polisi a phenderfyniadau allweddol ar raddfa ehangach. Er enghraifft bob blwyddyn gwahoddir staff ac aelodau etholedig i gynorthwyo i ddatblygu gwelliannau trwy Gynllun Gwella Conwy. Cynhaliwyd digwyddiadau tîm gwasanaethau er mwyn cael cyfraniadau staff i arbedion effeithlonrwydd a sefydlwyd gweithgor cyllideb ar gyfer y staff i adolygu opsiynau effeithlonrwydd amgen a chynnig meini prawf ar gyfer blaenoriaethu cynlluniau effeithlonrwydd.
- I) Mae'r Awdurdod yn cynnal perthynas gyda rhanddeiliaid sefydliadol. Mae'r Awdurdod yn gweithio gydag arweinwyr sefydliadau rhanddeiliaid eraill trwy Fwrdd Gwasanaethau Lleol Conwy a Sir Ddinbych. O Ebrill 2016 cafodd yr holl Fyrddau Gwasanaethau Lleol yng Nghymru eu diddymu ac yn lleol cafodd **Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus (BGC)** statudol Conwy a Sir Ddinbych ei sefydlu. Bydd y BGC yn gweithio i ddatblygu Aseiad o Lles i werthuso safbwyntiau ac anghenion cymunedau yn y dyfodol a bydd yn cyhoeddi Cynllun Lles partneriaeth erbyn 2018. Bydd Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a ffurfio'r bwrdd statudol yn gweld mwy o gydweithredu a bydd angen datblygu dull gweithredu ar y cyd tuag at lywodraethu a threfniadau craffu yn benodol. Mae yna hefyd **Fwrdd Arweinyddiaeth Rhanbarthol** sy'n ceisio helpu ei aelodau i uchafu'r lefel gwasanaeth y gellir ei gyflawni o'r adnoddau sydd ar gael. Mae'r Bwrdd Arweinyddiaeth Rhanbarthol yn gweithio gyda'i gilydd i hyrwyddo i bobl leol y manteision o hunan-gymorth, perchnogaeth gymunedol o gyfleusterau a darparu gwasanaethau gan gyrrff cymunedol a gwirfoddol. Mae'r bwrdd hefyd yn rhannu profiadau ac arfer da wrth wneud arbedion a darparu gwasanaethau mewn ffordd wahanol. Mae Uwch Reolwyr ac Aelodau'n cynrychioli'r Awdurdod ar amrywiaeth o Fyrddau Cydweithredol.
- J) Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn nifer o drefniadau cydweithio er mwyn gwella canlyniadau ar gyfer y gymuned. Cymeradwyodd yr Awdurdod **ddatganiad ynglŷn â gweithio ar y cyd** (Tachwedd 2010) er mwyn sicrhau llywodraethu da a gwerth am arian, a sicrhau bod blaenoriaethau a gwerthoedd yr Awdurdod yn cael eu hyrwyddo a'u diogelu wrth **weithio mewn partneriaeth**. Mae'r Awdurdod hefyd wedi parhau i weithio yn rhanbarthol. Mae cydweithredu allweddol yn cynnwys; Bwrdd Uchelgais Gogledd Cymru, Partneriaeth Gofal Cymdeithasol Ranbarthol, Prosiect Gwastraff Gweddilliol Rhanbarthol, cynllun gwastraff bwyd is-ranbarthol, a'r Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion Rhanbarthol (Gwe). Mae grŵp ffioedd rhanbarthol ar gyfer pennu ffioedd yn y sector Cartrefi Preswyl a Nyrsio ac mae contract gofal cartref rhanbarthol i sicrhau mwy o effeithlonrwydd o ran caffael pecynnau gofal ar gyfer plant ac oedolion. Mae'r Grant Cefnogi Pobl hefyd yn gofyn am gynllun comisiynu rhanbarthol ac mae cynllun peilot Gogledd Cymru yn cael ei ddatblygu i ariannu chwaraeon cymunedol yn rhanbarthol hefyd. Mae'r Awdurdod hefyd yn darparu gwasanaethau cyfieithu ar gyfer pedwar allan o'r chwe Awdurdod yng Ngogledd Cymru.
- K) Yn 2013/14 cymeradwyodd yr Awdurdod sefydlu Gwasanaeth Rhanbarthol i Gynllunio Rhag Argyfwng Gogledd Cymru. Mae **Gwasanaeth Cynllunio Rhag Argyfwng Rhanbarthol Cynghorau Gogledd Cymru (NWCREPS)** yn delio â 6 Awdurdod Gogledd Cymru ac aeth yn fyw ar 1 Gorffennaf 2014. Mae'r gwasanaeth yn cael ei oruchwylio gan fwrdd rhanbarthol a chaiff adolygiadau perfformiad eu hadrodd bob chwe mis i bob Awdurdod Lleol. Cafodd y Grŵp Llywodraethu a Llywio Strategol Argyfyngau Sifil ei adolygu a'i ail-sefydlu ym mis Ionawr 2016.

Mae'r grŵp hwn yn goruchwyllo gweithredu cynlluniau argyfyngau sifil a llywodraethu ar gyfer y Cyngor.

- L) Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y Papur Gwyn, Diwygio Llywodraeth Leol ym mis Gorffennaf 2014 a oedd yn nodi eu bwriad i ddeddfu **uno Awdurdodau Lleol**. Cyhoeddwyd prosiectws yn gwahodd cyflwyniadau ar gyfer uno gwirfoddol ym mis Medi 2014. Sefydlwyd Gweithgor Diwygio Gwasanaethau Cyhoeddus trawsbleidiol i ystyried y prosiectws ac i wneud argymhellion i'r Cyngor. Cynigiodd y Gweithgor y dylai Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy weithio gyda Chyngor Sir Ddinbych i ddatblygu cynnig i uno'n gynnar ac yn ddiweddarach argymhellwyd cymeradwyo cynnig y cynnwys. Ym mis Tachwedd 2014 cymeradwyodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy a Chyngor Sir Ddinbych gyflwyniad Datganiad Diddordeb ar gyfer **Uno'n Wirfoddol** gyda Chyngor Sir Ddinbych. Fodd bynnag, ym mis Ionawr 2015 gwrthododd Gweinidog y Gwasanaethau Cyhoeddus y cyflwyniad ar y sail nad oedd yn diwallu'r meini prawf a osodwyd yn y prosiectws. Ym mis Chwefror 2015 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Bapur Gwyn "Diwygio Llywodraeth Leol: Grym i Bobl Leol." Cynigiodd y Papur Gwyn newidiadau sylweddol a oedd yn cynnwys newidiadau i lywodraethu. Cynhaliodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy weithdai ymgysylltu ar gyfer Cynghorwyr a staff ym mis Mawrth 2015 er mwyn ffurfio ymateb cynhwysfawr, a gyflwynwyd ar ôl cymeradwyaeth y Cyngor, ym mis Ebrill 2015. Ym mis Mehefin 2015, cyhoeddodd y Gweinidog Gwasanaethau Cyhoeddus fap o ffafriaeth Llywodraeth Cymru y dylid uno'r 22 o Gynghorau Sir i ffurfio naill ai 8 neu 9 o gynghorau. Cyflwynodd y cyngor ymateb i'r Mapiâu ym mis Gorffennaf 2015, gan nodi bod yn well ganddynt i beidio ag uno, ond pe bai uno yn anochel, mai uno gyda Sir Ddinbych fyddai orau. Ym mis Hydref 2015 cynhaliodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy **arolwg preswylwyr** i gael safbwyntiau lleol. Y canlyniad hefyd oedd y byddai'n well ganddynt beidio ag uno, ond os oedd yn anochel i uno gyda Sir Ddinbych. Ym mis Tachwedd 2015 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ar y Bil Llywodraeth Leol (Cymru) Drafft a oedd yn gwahodd ymatebion ffurfiol i lu o geisiadau llywodraethu a'r opsiwn i uno. Cyflwynodd y Cyngor ymateb yn Ionawr 2016.
- M) Caiff **cydweithrediadau allweddol** eu rhestru yn yr Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2014/15. Mae gan yr Awdurdod gronfa ddata gynhwysfawr a chategoriâu clir ar gyfer y gwahanol fathau a lefelau o waith partneriaeth ar draws yr holl feysydd gwasanaeth, ac fe gofnodir y buddion ar gyfer pob prosiect a wneir ar y cyd. Mae proses lywodraethu ar waith i gefnogi datblygiad unrhyw drefniadau cydweithredol yn y dyfodol. Mae'r holl brosiectau cydweithredol allweddol yn cael eu monitro drwy'r ddau Fwrdd Gwella Corfforaethol ac mae Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol o adolygiadau cydweithrediadau wedi'i sefydlu gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Partneriaethau. Yn dilyn datblygiadau gyda system rheoli perfformiad integredig y Cyngor, mae'r **Byrddau Gwella** yn y broses o adolygu, er mwyn canfod a oes angen o hyd iddynt i roi trosolwg o'r holl brosiectau corfforaethol allweddol, neu a all y gwaith hwn gael ei wneud gan y Pwyllgorau Craffu.

B.2 Adolygu Effeithiolrwydd

- A) Mae gan yr Awdurdod fecanweithiau ar waith ac mae wedi ymrwmo i ymgysylltu â'r Gymuned a rhanddeiliaid sefydliadol. Mae'n bwysig bod adolygiad cyfnodol o drefniadau a thechnegau ymgysylltu i sicrhau eu bod yn parhau i fod yn briodol. Datgelodd yr arolwg staff fod 89% o staff yn teimlo bod ymrwymiad corfforaethol i wasanaeth cwsmeriaid da a 88% yn teimlo bod yr awdurdod yn gwrando ar ei gwsmeriaid. Mae'r Cyngor wedi bod yn gweithio gyda Llais Lleol i werthuso gwaith ymgysylltu ac rydym yn gweithio ar y cyd i ddatblygu dull cydweithredol o ymgysylltu ar gyfer datblygiad y Cynllun Corfforaethol newydd, Cynllun Lles a datblygiad cynlluniau Lle i gefnogi'r Cynllun Datblygu Lleol.

C6 Gwasanaeth Cwsmer	% sy'n cytuno.			newid 2013 - 2015
	2015	2013	2010	
C6a: Mae ymrwymiad corfforaethol i ofal cwsmer da	89%	-	-	-
C6b: Rwy'n meddwl bod Conwy yn gwrandao ar ei gwsmeriaid	88%	87%	65%	0.4%
C6c: Caiff syniadau ar gyfer gwella gwasanaeth cwsmeriaid eu hannog	87%	87%	64%	0.3%

- B) Mae **ffrwd gwaith Cwsmeriaid** yn rhan o'r Rhaglen Foderneiddio i wella'r gwaith o gydlynu trefniadau cyfredol ac i weithredu'r holl argymhellion sy'n canolbwyntio ar gwsmeriaid a wnaed gan ein rheoleiddwyr. Wedi derbyn achrediad Safon Rhagoriaeth Cwsmeriaid ar gyfer Gwasanaeth yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau a'r Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau.
- C) Bu ymgysylltu eang â'r gymuned ar draws y sir i helpu i lywio ymagwedd y cyngor tuag at ailgylchu a chasglu gwastraff a hefyd i helpu i lywio ymateb y Cyngor i'r Bil Llywodraeth Leol Drafft (Cymru) mewn perthynas â'r opsiynau ar gyfer y map uno Llywodraeth Leol. Mae'r Gwasanaeth Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau hefyd wedi lansio ap Conwy i ddarparu gwybodaeth gwastraff ar gasglu, adrodd am faterion, newyddion a chyfleusterau ailgylchu lleol. Mae cynlluniau hefyd i ymchwilio i gyflwyno mwy o fideos fel cyfrwng newydd o rannu gwybodaeth ac i sicrhau bod cynlluniau strategol allweddol yn cael eu cyhoeddi mewn fformat mwy hygyrch.
- D) Cyhoeddir Adroddiad Cwynion a Chanmoliaeth bob blwyddyn sy'n rhoi crynodeb o'r nifer o gwynion a chanmoliaethau a dderbyniwyd. Roedd yr adolygiad o'r weithdrefn gwynion yn 2014 yn cynnwys ymarfer dilysu data. O ganlyniad, gohiriwyd adroddiad blynyddol ar gwynion nes y cwblhawyd y gwaith hwn a chafodd ei gyhoeddi ym mis Rhagfyr 2015.

B3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae gan yr Awdurdod brosesau da ar gyfer ymgysylltu â phobl leol a rhanddeiliaid eraill i sicrhau atebolrwydd cyhoeddus, fodd bynnag, gellid gwneud mwy i rannu'r adborth a dderbyniwyd ac i adolygu'r gweithgarwch ymgysylltu yng ngoleuni effeithiolrwydd a chyrhaeddiad cymunedol. Er bod mwy o wasanaethau wedi sefydlu presenoldeb cyfryngau cymdeithasol, mae potensial i gynyddu'r maes hwn o ryngweithio, yn amodol ar gapasiti. Bydd y cydweithio gyda Llais Lleol yn cynyddu mynediad i fforymau cymunedol a dylai'r gwaith ymgysylltu ar y cyd a gynlluniwyd gyda'r Timau Datblygu Lleol i ddatblygu cynlluniau lle wella'r cyfathrebu â chymunedau lleol.

B4 Argymhellion ar gyfer Gwella

- A1** Adolygu'r broses o ddefnyddio'r Gronfa Ddata Ymgysylltu â'r Gymuned a'i budd gyda'r golwg ar symleiddio neu roi'r gorau i'r defnydd o'r gronfa ddata, a gweithredu ateb arall.
- A2** Adolygu trefniadau'r Cyngor ar gyfer y Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned er mwyn diwallu anghenion arfordirol a gwledig.
- A3** Gweithio ar y cyd i ddatblygu'r trefniadau llywodraethu ar gyfer y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, gan gynnwys trefniadau ar gyfer Craffu.

Egwyddor C. Diffinio canlyniadau o ran buddion economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol cynaliadwy

Mae'r natur tymor hir ac effaith lawer o gyfrifoldebau y sector cyhoeddus yn golygu y dylai ddiffinio a chynllunio canlyniadau ac y dylai'r rhain fod yn gynaliadwy. Dylai'r corff llywodraethu sicrhau bod ei benderfyniadau yn ymestyn pwrpas yr endid ymhellach, cyfrannu at fuddion a'r canlyniadau a fwriadwyd, a pharhau o fewn terfynau'r awdurdod a'i adnoddau. Mae mewnbwn oddi wrth bob grŵp o randdeiliaid, gan gynnwys dinasyddion, defnyddwyr gwasanaeth a rhanddeiliaid sefydliadol yn hanfodol i lwyddiant y broses hon ac i gydbwysu galwadau sy'n cystadlu wrth bennu blaenoriaethau ar gyfer yr adnoddau cyfyngedig sydd ar gael.

C.1 Trefniadau Presennol

- A) Ym mis Mawrth 2012, cyhoeddodd Cyd-Fwrdd Gwasanaethau Lleol Conwy a Sir Ddinbych **gynllun partneriaeth integredig** hirdymor o'r enw 'Un Conwy 2012 – 2025'^[1] sy'n pennu'r weledigaeth ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus yn cydweithio er mwyn sicrhau dyfodol gwell i fwrdeistref sirol Conwy. Mae'n seiliedig ar 8 canlyniad sy'n canolbwyntio ar y dinesydd sy'n adlewyrchu dyheadau economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol cynaliadwy. Cafodd y cynllun cyflawni ei adolygu yn 2015/16 ac mae'r canlyniadau wedi cael eu halinio â 7 canlyniad Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r cynllun yn integredig - gan ddwyn ynghyd blaenoriaethau partneriaeth sy'n cynnwys blaenoriaethau Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles, Plant a Phobl Ifanc, Datblygu Gwledig a Diogelwch Cymunedol. Cafodd y Bwrdd Gwasanaethau Lleol ei ddiddymu ar ddiwedd mis Mawrth 2016 ac yn unol â'r Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, cafodd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ei ffurfio ym mis Ebrill 2016. Bydd angen i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus gynnal Asesiad Lles a chyhoeddi Cynllun Lles tymor hir erbyn 31 Mawrth 2018. Bydd yn datblygu blaenoriaethau canlyniadau interim i ganolbwyntio arnynt ar gyfer 2016 - 2018.
- B) Mae **Partneriaethau Strategol** ar waith, rhai ohonynt a adolygwyd yn 2014/15. Cafodd y **Bartneriaeth Datblygu Gwledig** ei hadolygu a drafftiiwyd blaenoriaethau newydd (rhaglen LEADER) drafftio mewn Strategaeth Datblygu Lleol 2014 - 2020. Mae'r bartneriaeth bellach yn rhan o **Bartneriaeth Economaidd Conwy** a fydd yn goruchwyllo cyfres o strategaethau economaidd gan gynnwys Strategaeth Adfywio Economaidd y Sir, Cyrchfan Conwy , Strategaeth Ddigidyddiadau a chynllun gweithredu Menter Gymdeithasol.
- C) Yn dilyn adolygiad yn 2014/15, mae **Partneriaeth y Bobl** wedi disodli'r Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc, a Phartneriaeth Iechyd a Lles gynt. Mae'r adolygiad yn cynnwys ad-drefnu gweithgору a blaenoriaethau yn unol â'r 8 canlyniad dinesydd. Mae yna hefyd **Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol** (rhanbarthol ac is-ranbarthol gyda Sir Ddinbych).
- D) Mae'r Partneriaethau Strategol yn cefnogi gweithredu *Un Conwy*. Yn ogystal â hyn mae Un Conwy'n cynnwys y rhaglenni gwaith gan y **Bwrdd Diogelu Lleol** a Phartneriaeth Cymunedau yn Gyntaf. Mae Pecyn Cymorth Llywodraethu a Fframwaith Rheoli Perfformiad Partneriaeth i adolygu effeithiolrwydd y partneriaethau hyn. Roedd gan Gyd-Fwrdd Gwasanaethau Lleol Conwy a Sir Ddinbych gynlluniau galluogi ar ffurf Strategaeth Wybodaeth a Strategaeth Ymgysylltu, sydd yn dal yn berthnasol i'w defnyddio gan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

^[1] www.conwy.gov.uk/oneconwy

- E) Ochr yn ochr ag *Un Conwy*, mae'r Awdurdod yn cyhoeddi **gweledigaeth** a Chynllun Corfforaethol pum mlynedd i roi ffocws ar brif flaenoriaethau'r Awdurdod ar gyfer gwella. Mae'r cynllun presennol ar gyfer 2012 - 2017 hefyd yn seiliedig ar 8 yr canlyniad i ddinasyddion. Cafodd y Cynllun Corfforaethol ei gymeradwyo ar ffurf drafft fis Mawrth 2012 a chafodd y fersiwn derfynol ei gymeradwyo ym mis Medi 2012 gan y weinyddiaeth newydd a gafodd ei hethol. Cynhaliwyd adolygiad ac ymgynghoriad blynyddol ar gyfer y Cynllun Corfforaethol o fis Tachwedd 2015 i fis Ionawr 2016 trwy wahodd rhanddeiliaid i gyflwyno eu safbwyntiau yn seiliedig ar 3 cwestiwn ymgynghori. Roedd y rhanddeiliaid yn cynnwys aelodau o'r cyhoedd, busnesau, Cynghorau Tref, Cynghorwyr Sir, staff, grwpiau gwirfoddol a Chyngor Ieuenctid Conwy.
- F) Cafodd yr ymgynghoriad ei hysbysebu mewn erthygl ym **Mwletin Conwy**, hysbyseb ar dudalen flaen gwefan y Cyngor, hysbysebion ar ffrancio post y cyngor, hysbysiad i'r holl staff, gweithdy gyda'r cyngor ieuenctid, llythyrau at yr holl gynghorau Tref a Chymuned, a negeseuon e-bost at y fforwm busnes ac aelodau Cyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Conwy (CGGC). Dadansoddiwyd yr adborth o ymgynghoriadau eraill yr oedd y Cyngor wedi'i wneud yn ystod 2015/16 hefyd.
- G) Gallai rhanddeiliaid gyflwyno eu barn drwy wefan y Cyngor, trwy e-bost, llythyr neu dros y ffôn neu drwy drafod gyda staff.
- H) Cyflwynwyd adroddiad yn adolygu'r Cynllun Corfforaethol a oedd yn cynnwys dadansoddiad o'r adborth a dderbyniwyd ac yn argymhell diwygiadau iddo, ger bron y Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu a'r Cabinet ym mis Mawrth 2016 ac fe'u cymeradwywyd yn ffurfiol gan y Cyngor ym mis Mai 2016. Roedd yr adolygiad yn cynnwys adlewyrchiad ar oblygiadau'r Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a bydd gwaith pellach yn cael ei wneud ar hyn trwy ddatblygu'r Cynllun Corfforaethol newydd ar gyfer 2017 ymlaen.
- I) Dros y tair blynedd diwethaf, datblygodd y Rhaglen Trawsnewid Gofal Cymdeithasol gynllun gweithredu er mwyn sicrhau bod yr Awdurdod wedi gwneud y newidiadau i weithredu **Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles (Cymru) 2014**. Mae hyn wedi cynnwys trawsnewid Gofal Cymdeithasol i ofal ataliol sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau a chanolbwyntio ar Lles. Mae'r trawsnewid wedi cynnwys ail-alinio adnoddau, strwythur / meysydd gwasanaeth newydd a swyddi, a datblygu Canolfannau Iechyd a Lles. Mae cynllun gweithredu wedi cael ei gynhyrchu yng Nghonwy sy'n cwmpasu pob rhan o'r Ddeddf, sy'n cael eu cyflwyno ar lefel leol a rhanbarthol yn ôl yr hyn sydd ei angen.
- J) Mae'r Cynllun Corfforaethol yn darparu fframwaith sy'n helpu siapia cynlluniau cyllideb, ac y gall yr Awdurdod asesu yn ei erbyn a rhoi cyfrif i'r gymuned ar lefel y cynnydd a wnaed yn erbyn targedau a osodwyd, a'u hysbysu am y meysydd ar gyfer gwelliant pellach. Caiff y **Strategaeth Ariannol Tymor Canolig** hefyd ei hadolygu bob blwyddyn, yn unol â blaenoriaethau corfforaethol, a chafodd ei gymeradwyo ym mis Mawrth 2016. Mae gan yr Awdurdod **Fframwaith Cynllunio Busnes** sy'n amlinellu'r broses a'r meini prawf ar gyfer achosion busnes ar gyfer refeniw a buddsoddiad cyfalaf, a sut bydd y gwariant yn cael ei fonitro.
- K) Mae pob maes gwasanaeth yn cynhyrchu cynllun gwasanaeth sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau sy'n adlewyrchu sut mae'r gwasanaeth yn cyfrannu at y blaenoriaethau

corfforaethol. Mae'r cynlluniau gwasanaeth yn cynnwys mesurau i ddangos sut y bydd camau gweithredu yn gwneud gwahaniaeth a chaiff cofrestrau risg gwasanaeth a logiau materion eu cynhyrchu i asesu unrhyw rwystrau i weithredu. Caiff y cynlluniau gwasanaeth eu hadolygu bob blwyddyn a chaiff Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth (APG) eu cynnal bob chwe mis. Mae adroddiad perfformiad corfforaethol yn cael ei gyflwyno i'r Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu a'r Cabinet ar ôl pob rownd o APG yn manylu ar y camau gweithredu a mesur cynnydd.

- L) Roedd gan yr Awdurdod hefyd flaenoriaethau a nodwyd yn y **Cytundeb Canlyniadau 2013 - 2016**. Roedd hwn yn gytundeb 3 blynedd rhwng Llywodraeth Cymru a'r Awdurdodau Lleol unigol gyda chamau gweithredu a thargedau i'w cwblhau ym mhob un o'r 3 blwyddyn ariannol. Yn 2015/16 rhoddodd Llywodraeth Cymru rybudd mai 2015/16 fyddai blwyddyn olaf y Cytundeb Canlyniadau. Roedd y grant yn werth ychydig dros £1 miliwn y flwyddyn. Cafodd yr Awdurdod 100% o'r grant am 2015/16.

C2 Adolygu Effeithiolrwydd

Mae'r Awdurdod wedi cael cynlluniau sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau tymor hir mewn lle am nifer o flynyddoedd, ac mae'r diwylliant o gynllunio yn seiliedig ar ganlyniadau yn rhan annatod o gynlluniau partneriaeth, y Cynllun Corfforaethol ac ar bob lefel yn y sefydliad, gan gynnwys cynlluniau gwasanaeth. Mae'r holl gynlluniau strategol allweddol wedi'u halinio â'r canlyniad dinesydd perthnasol a rhaid i'r holl adroddiadau a gyflwynir i'w cymeradwyo'n ddemocrataidd ddangos at ba ganlyniad y maent yn cyfrannu.

Yn 2015/16 cymerodd y Rheolwr Partneriaeth Corfforaethol diswyddiad gwirfoddol a chaiff y cyfrifoldebau o gefnogi'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol a Chynllun Un Conwy erbyn hyn eu cefnogi gan y Tîm Gwella a Datblygu Corfforaethol, gan wella'r aliniad rhwng partneriaeth a chynllunio strategol corfforaethol. Mae'r adolygiadau perfformiad partneriaeth ddwywaith y flwyddyn bellach wedi dod i ben ac wedi cael eu disodli gan adroddiadau ar berfformiad yn erbyn canlyniadau a gyflwynir i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Partneriaethau.

Rydym yn adolygu cynlluniau strategol yn rheolaidd, a chafodd y canlynol hefyd eu cymeradwyo yn 2015/16.

- Cynllun Gweithredu'r Strategaeth Tai Lleol (wedi'i diweddarau)
- Strategaeth Gaffael Gorfforaethol (Chwefror 2016)
- Polisi Iaith Gymraeg (Ebrill 2016)
- Strategaeth Swyddfeydd - Adroddiad ac Achos Busnes i fwrw ymlaen â chaffael Muse Development fel Partner Datblygu a chyflwyno Strategaeth Swyddfeydd wedi'i chymeradwyo (Medi 2015).
- Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2016 -2020

C3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae trefniadau llywodraethu cadarn ar waith ar gyfer blaenoriaethau strategol yr Awdurdod ac mae'r rhain wedi'u seilio ar ganlyniadau am nifer o flynyddoedd. Mae gan bob cynllun strategol ymgysylltiad cymunedol priodol a rheolaeth adnoddau. Ceir cysylltiadau cryf rhwng cynllunio strategol ac ariannol. Mae penderfyniadau allweddol yn adlewyrchu'r effaith ar nifer o ffactorau, gan gynnwys cynaliadwyedd, fodd bynnag, mae'r Awdurdod yn ymwybodol bod yna waith i'w wneud i ymgorffori'r Ddeddf Lles

Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) newydd o fewn diwylliant y sefydliad. Mae grŵp gweithredu, a gadeirir gan y Prif Weithredwr wedi cael ei sefydlu i fonitro gweithrediad y camau angenrheidiol sydd eu hangen i wneud y newid diwylliannol ac ymddygiadol.

C4 Argymhellion ar gyfer Gwella

- A4** Datblygu cynllun gweithredu i gyfathrebu ac ymgorffori'r Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) o fewn llywodraethu'r Awdurdod.

Egwyddor D. Penderfynu ar yr ymyriadau angenrheidiol i optimeiddio cyflawniad y canlyniadau a fwriadwyd

Mae'r sector cyhoeddus yn cyflawni'r canlyniadau a fwriadwyd trwy ddarparu cymysgedd o ymyriadau cyfreithiol, rheoleiddiol, ac ymarferol. Mae penderfynu ar y cymysgedd iawn o ymyriadau yn ddewis strategol hanfodol bwysig y mae'n rhaid i gyrff llywodraethu o endidau sector cyhoeddus wneud er mwyn sicrhau eu bod yn cyflawni'r canlyniadau a fwriadwyd ganddynt. Mae endidau sector cyhoeddus angen mecanweithiau gwneud penderfyniadau cadarn i sicrhau bod eu canlyniadau diffiniedig yn cael eu cyflawni mewn ffordd sy'n darparu'r cyfaddawd gorau rhwng y gwahanol fathau o fewnbynnau adnoddau tra'n galluogi gweithrediadau effeithiol ac effeithlon. Mae angen adolygu'r penderfyniadau a wneir yn barhaus i sicrhau bod cyflawni canlyniadau yn cael ei optimeiddio.

D1 Trefniadau Presennol

- A) Mae gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy **Gyfansoddiad** sy'n nodi sut mae'r Cyngor yn gweithredu, sut mae penderfyniadau'n cael eu gwneud, a beth yw'r trefnau a ddilynir i sicrhau bod y rhain yn effeithlon, yn eglur ac yn atebol i bobl leol. Mae rhai o'r prosesau hyn yn ofynnol yn ôl y gyfraith, tra bo eraill yn ddewisol i'r Cyngor. Mae'r **Cyfansoddiad**, sydd i'w weld ar wefan² y Cyngor, yn nodi:
- i. sut y mae'r Cyngor yn gweithredu ac yn gwneud penderfyniadau;
 - ii. y gweithdrefnau sy'n sicrhau bod gwneud penderfyniadau'n dryloyw ac yn atebol i bobl leol a rhanddeiliaid eraill;
 - iii. swyddogaethau allweddol yr holl aelodau ac uwch swyddogion, gan gynnwys cyfrifoldebau arweiniol at ddibenion llywodraethu corfforaethol yr Arweinydd, y Prif Weithredwr ac uwch swyddogion penodedig eraill;
 - iv. cynllun dirprwyo pwerau er mwyn gwneud penderfyniadau;
 - v. cyfrifoldebau am adolygu a chytuno ar drefniadau llywodraethu corfforaethol y Cyngor;
 - vi. trefniadau ar gyfer sicrhau y caiff ei adolygu a'i ddiweddarau'n barhaus;
 - vii. codau a phrotocolau cysylltiedig.

² <http://www.conwy.gov.uk/section.asp?cat=1877&Language=1>

B) Aelodau Etholedig sy'n **cymeradwyo polisiau a gwneud penderfyniadau**, mewn cyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd, ac eithrio pan fo materion eithriedig yn cael eu trafod o dan Ddeddf Llywodraeth Leol Atodlen 12A 1972. Caiff cymeradwyaeth ei rhoi gan:

- i. Y Cyngor, sy'n cyfarfod o leiaf bedair gwaith y flwyddyn. Mae'n cymeradwyo polisiau cyffredinol ac yn pennu'r gyllideb bob blwyddyn. Mae'r Cyngor yn cytuno ar ffurf Pwyllgorau'r Awdurdod (yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 lle bo hynny'n briodol), yn penodi Arweinydd y Cyngor (sydd yn ei dro yn penodi Cabinet y Cyngor) ac yn cynnal holl swyddogaethau eraill a bennwyd iddo o dan y Cyfansoddiad (sy'n cynnwys unrhyw swyddogaethau statudol sy'n gyfrifoldeb y Cyngor);
- ii. Y Cabinet, sy'n cyfarfod o leiaf unwaith y mis, sy'n cymeradwyo'r holl benderfyniadau na phenderfynir yn eu cylch trwy'r trefniadau a ddisgrifir ym mhwynt (i) (iii) neu (iv) y paragraff hwn (B) a'r
- iii. Pwyllgorau rheoleiddio (Pwyllgor Cynllunio, Y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu a'r Pwyllgor Trwyddedu a Rheoli),
- iv. Cynllun dirprwyo'r Cyngor i bwyllgorau a swyddogion fel y nodir yn y Cyfansoddiad.

Caiff rolau a chyfrifoldebau pob Aelod o'r Cabinet eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor. Mae'r Cabinet hefyd yn cyfarfod yn anffurfiol (**Cyfarfod Anffurfiol o'r Cabinet**) i dderbyn adroddiadau briffio ac i drafod materion sy'n dod i'r amlwg ond ni wneir unrhyw benderfyniadau yng Nghyfarfodydd Anffurfiol y Cabinet. Mae pedwar **Pwyllgor Trosolwg a Chraffu**: Y Prif Bwyllgor Trosolwg a Craffu (sy'n cyfarfod unwaith y mis), Y Pwyllgor Trosolwg a Craffu Partneriaethau, Y Pwyllgor Trosolwg a Craffu Cwsmeriaid a'r Pwyllgor Trosolwg a Craffu Cymunedau (sy'n cyfarfod bob 6 wythnos). Eu rôl yw adolygu, craffu a dal i gyfrif perfformiad y Cabinet, pwyllgorau gwneud penderfyniadau a swyddogion. Mae gan y Pwyllgorau Craffu broses "Galw i Mewn" ar gyfer penderfyniadau sydd wedi'u gwneud ond nad ydynt wedi eu gweithredu ac mae'r drefn honno wedi'i hymgorffori yn y Cyfansoddiad er mwyn ystyried a yw'r penderfyniadau hynny'n briodol. Cafodd 1 eitem ei 'galw i mewn' yn 2015/16. Yn ogystal, mae gan yr Awdurdod dri phwyllgor rheoleiddio: **Y Pwyllgor Cynllunio, Y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu a'r Pwyllgor Trwyddedu a Rheoli**. Mae yna hefyd **Bwyllgor Safonau** (sy'n cynnwys aelodau lleyg), sy'n anelu at hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad gan Aelodau Etholedig. Mae'r pwyllgorau hyn yn cwrdd yn rheolaidd drwy gydol y flwyddyn ac mae pob dyddiad cyfarfod yn cael eu cyhoeddi ar amserlen flynyddol o gyfarfodydd sydd ar gael ar wefan yr Awdurdod.

Ym mis Mai 2012, yn unol â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, sefydlodd y Cyngor **Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd**. Swyddogaethau'r pwyllgor yw sicrhau bod cefnogaeth ddigonol ar gyfer cyfarfodydd y Cyngor a'i Bwyllgorau; i hyrwyddo rôl Trosolwg a Craffu; darparu cymorth a chynghor i Gynghorwyr unigol wrth gyflawni eu rolau fel aelodau a darparu datblygiad a hyfforddiant i'r Aelodau. Gall y Pwyllgor gynhyrchu adroddiadau a gwneud argymhellion i'r Cyngor mewn perthynas â'r ddarpariaeth honno. Mae'r Pwyllgor yn cyfarfod 4 gwaith y flwyddyn. Mae'r **Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu** yn annibynnol ar swyddogaethau gweithredol a chraffu a'i bwrpas yw darparu sicrwydd annibynnol o ddigonoldeb y fframwaith rheoli mewnol gan gynnwys llywodraethu a rheoli risg, er mwyn darparu craffu annibynnol ar berfformiad ariannol ac anariannol yr Awdurdod a chadw trosolwg ar y broses adrodd ariannol. Yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru), penodwyd Aelod Lleyg gan yr Awdurdod i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ym mis Mehefin 2012.

C) Mae'r **Grŵp Adolygu Adroddiadau** (GAA) yn cynnwys y Prif Weithredwr, Cyfarwyddwr Strategol, Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu, Pennaeth yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau, Pennaeth Adnoddau Dynol Corfforaethol a'r Dirprwy Arweinydd. Maent yn

cyfarfod ddwywaith y mis i adolygu'r adroddiadau a drefnwyd i fynd i'r Cabinet, ac ystyried cynlluniau gwaith i'r dyfodol y swyddogaethau Craffu i lunio barn o ddatblygu patrymau gwaith a nodi unrhyw faterion capasiti a allai godi. Hefyd, mae'r Grŵp yn sicrhau synergedd rhwng cynlluniau gwaith y Cyngor, y Cabinet, y swyddogaeth Graffu a'r swyddogaeth Reoli Strategol. Oni bai eu bod yn eithriadig, caiff yr holl adroddiadau a ystyrir gan y Cyngor, y Cabinet a'r Pwyllgorau, a chofnodion o'r penderfyniadau a gymerir, eu darparu ar wefan y Cyngor.

- D) Mae'r Prif Swyddog Gweithredol (CEO) a Chyfarwyddwyr Strategol yn atebol am sicrhau bod Blaenoriaethau'r Cyngor yn cael eu cyflawni, a bod perfformiad yn erbyn targedau allweddol yn cael ei fonitro'n rheolaidd trwy'r fframwaith rheoli perfformiad ac yn cael ei adrodd i'r Aelodau. Mae gan y Prif Swyddog Gweithredol amserlen o gyfarfodydd rheolaidd gyda'r Arweinydd a chynhelir cyfarfodydd rheolaidd rhwng uwch reolwyr a'r Cabinet drwy gyfarfodydd y Cabinet Anffurfiol. Cynhelir cyfarfodydd Aelodau / Swyddogion rheolaidd mewn perthynas â materion penodol a diweddariadau ar gynnydd yn gyffredinol. Mae'r Prif Swyddog Gweithredol a'r Cyfarwyddwyr Strategol, ynghyd â'r Pennaeth Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau, Pennaeth Adnoddau Dynol Corfforaethol a'r Swyddog Monitro yn cyfarfod ddwywaith y mis fel y **Tim Arweinyddiaeth Strategol** (TAS). Mae uwch reolwyr y cyngor yn cyfarfod bob mis wrth i'r Uwch Dîm Rheoli (UDRh), sy'n cynnwys y Prif Swyddog Gweithredol, Cyfarwyddwyr Strategol, holl Benaethiaid Gwasanaeth ac adroddiadau uniongyrchol perthnasol o bob rhan o'r Awdurdod. Mae **Fforwm Rheolwyr** yn cyfarfod bob chwarter i rannu negeseuon a cheisio cysondeb a thrafod datblygiadau rhwng Cyfarwyddwyr a rheolwyr yn y sefydliad.
- E) Mae trefniadau cytunedig yn galluogi'r Cyngor i gydymffurfio â gofynion statudol o ran **diogelu plant a diogelu oedolion diamddiffyn**. Mae trefnau recriwtio hefyd yn gymorth i sicrhau bod gwiriadau'n cael eu cynnal ynglŷn â gweithwyr y Cyngor sy'n gweithio gyda phlant neu oedolion diamddiffyn er mwyn sicrhau eu bod yn addas i wneud hynny. Cafodd y polisi Diogelu ei adolygu a'i gymeradwyo fis Mehefin 2014. Fel rhan o'r ymarfer hwn cynhaliodd yr awdurdod hunanasesiad o'r trefniadau diogelu. Cafodd dau faes ar gyfer gwella ei nodi – Mae hyfforddiant a recriwtio diogel a gweithgorau wedi'u sefydlu i ymdrin â hyn. Cyhoeddwyd archwiliad Swyddfa Archwilio Cymru ar drefniadau Awdurdod Lleol i gefnogi diogelu plant ym mis Gorffennaf 2014. Daeth i'r casgliad bod "y trefniadau llywodraethu, atebolrwydd a rheoli ar gyfer goruchwyllo a yw'r Cyngor yn cyflawni ei gyfrifoldebau diogelu i blant yn addas at y diben gan mwyaf ac yn cael eu rheoli'n effeithiol. Mae trefniadau'r Cyngor ar gyfer monitro a gwerthuso ei gyfrifoldebau diogelu i blant â rhai gwendidau ac mae'r Cyngor yn mynd i'r afael â hyn." Cynhaliodd AGGCC Archwiliad ym mis Awst 2014 ar Ddiogelu a Chynllunio Gofal ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal sy'n arddangos ymddygiad peryglus neu heriol. Roedd y canfyddiadau yn ffurfio rhan o adroddiad Cenedlaethol a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2015. Mae cynlluniau gweithredu wedi cael eu rhoi ar waith lle y bo'n briodol.
- F) Yn unol â'i gyfrifoldebau statudol, mae'r Cyngor wedi sefydlu **Polisi Iechyd a Diogelwch** a threfnau cysylltiedig. Mae Grŵp Arweinyddiaeth Iechyd a Diogelwch sy'n darparu trosolwg lefel uchel o'n cydymffurfiaeth â rheolau, rheoliadau ac egwyddorion Iechyd a Diogelwch er mwyn helpu i wella Iechyd, diogelwch a lles. Cynhyrchir a chyflwynir adroddiad blynyddol ar Iechyd a Diogelwch i'r Uwch Dîm Rheoli, Pwyllgor Iechyd, Diogelwch a Hyrwyddiadau Iechyd a'r Prif Bwyllgor Craffu.

D2 Adolygu Effeithiolrwydd

- A) Mae gan yr Awdurdod gyfrifoldeb dros gynnal, o leiaf yn flynyddol, adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Yn rhan o hyn, bydd y Cyfansoddiad yn cael ei adolygu'n rheolaidd gan y Swyddog Monitro. Y Swyddog Monitro yw hefyd yr Uwch Swyddog Cyfrifol mewn perthynas â Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio 2000, ond bydd y rôl hon yn trosglwyddo i'r Pennaeth Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai o 1 Mehefin 2016 oherwydd materion capasiti.
- B) Mae'r Awdurdod yn cael ei herio ar yr hunanasesiad ar effeithiolrwydd rheoli risg trwy gyfarfodydd dwywaith y flwyddyn gyda Swyddfa Archwilio Cymru. Gofynnir am sicrwydd hefyd gan Benaethiaid Gwasanaeth ynglŷn â rheoli risg ac ynglŷn â'r amgylcheddau rheoli y maent yn gyfrifol amdanynt.
- C) Gall adroddiadau rheolaidd ar ddangosyddion perfformiad allweddol a meysydd tanberfformio ddangos pa gamau sy'n cael eu cymryd i fynd i'r afael â'r dirywiad. Mae gan yr Awdurdod gylchoedd cynllunio ac ariannol clir wedi'u halinio ac mae rhaglen gwaith i'r dyfodol a gyhoeddir o'r holl gyfarfodydd pwyllgor a dyddiadau ar gyfer ystyried a chymeradwyo penderfyniadau. Mae'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yn integreiddio ac yn cydbwysu blaenoriaethau allweddol gyda fforddiadwyedd a phwysau ariannol eraill. Mae pob penderfyniad allweddol a gyflwynir i'w gymeradwyo'n ddemocrataidd â thystiolaeth i ddangos sut maent yn cefnogi canlyniadau blaenoriaeth corfforaethol a pha lefel o ymgysylltu sydd wedi digwydd a pha lefel o risg sy'n gysylltiedig â'r penderfyniad. Mae'r blaenoriaethau corfforaethol yn cael eu cefnogi gan ddangosyddion perfformiad perthnasol ac mae gan bob gwasanaeth gynllun a mesurau gwasanaeth sy'n cael eu hadolygu gan yr Aelodau bob chwe mis.
- D) Adolygodd y Pwyllgor Archwilio ei Gylch Gorchwyl yn Chwefror 2016 ac fe'i ailenwyd yn **Bwyllgor Archwilio a Llywodraethu** fis Mawrth 2016. Cafodd Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ei ail-benodi yng nghyfarfod 22 Mai 2015.

D3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae'r Awdurdod yn fodlon bod swyddogaethau a rolau wedi'u diffinio'n glir er mwyn galluogi Aelodau a Swyddogion i gydweithio er mwyn cyflawni'r un diben, ac i benderfynu ar yr ymyriadau sydd eu hangen i ddiwallu'r canlyniadau corfforaethol.

D4 Argymhellion ar gyfer Gwella

Nid oes unrhyw argymhellion ar gyfer gwella.

Egwyddor E. Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion oddi mewn iddo

Mae endidau sector cyhoeddus angen strwythurau ac arweinyddiaeth briodol, yn ogystal â phobl â'r sgiliau priodol, cymwysterau a meddylfryd priodol i weithredu'n effeithlon ac yn effeithiol a chyflawni'r canlyniadau a fwriedir ar eu cyfer o fewn y cyfnodau a bennir. Rhaid i'r corff llywodraethu sicrhau bod ganddo'r gallu i gyflawni ei fandad hun ac i wneud yn siŵr bod polisiau ar waith i sicrhau bod gan reolaeth endid y gallu gweithredol ar gyfer yr endid yn ei gyfanrwydd. Oherwydd bydd unigolion a'r amgylchedd lle mae endid yn gweithredu yn newid dros amser, bydd angen parhaus i ddatblygu gallu'r endid yn ogystal â sgiliau a phrofiad arweinyddiaeth aelodau unigol o'r staff.

E1 Trefniadau Presennol

- A) Adolygodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy'r **Strategaeth Datblygu'r Aelodau 2012-2017** ar gyfer y weinyddiaeth newydd. Mae'r strategaeth yn anelu at ddarparu aelodau etholedig gyda mynediad at lefelau priodol o wybodaeth, sgiliau a chyfleoedd datblygu sydd eu hangen arnynt i gyflawni eu rolau. Trefnwyd **rhaglen gyflwyno i'r Aelodau** er mwyn sicrhau bod yr holl Aelodau newydd-etholedig yn ymwybodol o'u swyddogaeth a'u cyfrifoldebau, ac o ddull gweithredu'r Awdurdod. Mae rhaglen barhaus o Ddatblygu Aelodau ar waith sy'n cael ei hadolygu'n flynyddol gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd. Y ffocws ar gyfer 16/17 fydd Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru), cwestiynau yn y cyfarfod craffu, cyfryngau cymdeithasol, rheoli prosiect, Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu effeithiol, a rheoli risg. Mae Fforwm Datblygu Aelodau a Gwybodaeth misol, sy'n gyfle i ddiweddarau'r Aelodau am newidiadau sydd ar y gweill.
- B) Cafodd y **Strategaeth Adnoddau Dynol Corfforaethol (AD)** ei chymeradwyo gan y Cabinet ym mis Rhagfyr 2013. Mae'n ofynnol i'r awdurdod i wella ei berfformiad yn barhaus yn erbyn cefndir o ddarpariaeth gyllidebol sylweddol is. Er mwyn gwneud hyn yn llwyddiannus, fel busnes sy'n ddwys o ran pobl, mae angen i ni roi sylw arbennig i'n staff a'n harferion busnes a gwaith.
- C) Mae'r Strategaeth AD wedi cael ei datblygu i amlinellu ymagwedd yr awdurdod i adnoddau, arweinyddiaeth, rheoli, datblygu, defnyddio, perfformiad, diwylliant a gwobrwyo gweithwyr. Mae hefyd yn helpu i ddarparu eglurder i reolwyr ac unigolion am yr hyn a ddisgwylir ganddynt. Nid yw hyn, fodd bynnag, yn strategaeth ar gyfer ein gweithwyr proffesiynol Adnoddau Dynol, mae'n strategaeth sy'n eiddo ar y cyd gan y Cyngor, o'r Cynghorwyr Sir i weithwyr sy'n darparu gwasanaeth rheng flaen. Mae amcanion corfforaethol a gwasanaeth yn cael eu rheoli yn yr un modd. Y bwriad yw cael strategaeth hyblyg sy'n adlewyrchu ein hanghenion presennol ac ar gyfer y dyfodol.
- D) Mae darparu ein Strategaeth Adnoddau Dynol yn ymwneud â sicrhau gall yr awdurdod barhau i ddarparu gwasanaethau sy'n fforddiadwy tra'n creu diwylliant sefydliadol o rymuso, menter, her a chymorth arloesi, lleoli'r Cyngor i ddod yn 'Gyflogwr o Ddewis' a sicrhau bod pobl yn anelu tuag at weithio i Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy oherwydd ei enw da fel cyflogwr lleol. Mae

cyfres o **bolisiau Adnoddau Dynol** sy'n cynnal amrywiaeth o agweddau ar reoli staff, pob un ohonynt yn cael eu hadolygu yn rheolaidd ac yn hygyrch drwy gyfrwng mewnwyd y cyngor.

- E) Bydd pob aelod o staff yn cael cytundeb a swydd-ddisgrifiad, ac yn cael **adolygiad datblygu perfformiad** (PDR) yn flynyddol. Mae'r PDR wedi'i seilio ar fframwaith cymhwysedd a gafodd ei gyflwyno ar draws yr awdurdod yn 2013 ac fe'i diweddarwyd yn 2016. Mae'r broses hon hefyd yn cynnwys PDR grŵp ar gyfer grwpiau staff penodol lle y tybir bod hynny'n briodol. Fodd bynnag, gall staff ofyn am Adolygiadau Datblygu Perfformiad unigol hefyd. Gall yr holl staff gael mynediad at **Gynllun Hyfforddiant Corfforaethol** sy'n cynnwys amrywiaeth o gyrsiau i gefnogi datblygiad personol. Mae'r broses hon yn cael ei defnyddio i gefnogi **cynllunio olyniaeth** gwasanaethau, y gellir ei gweld trwy drosglwyddiad llyfn ar ymddeoliad diweddar nifer o uwch reolwyr a'r gallu i fod yn gallu gwneud penodiadau mewnol i gymryd eu lle pan fo hynny'n briodol.
- F) Mae gan yr Awdurdod **gynllun dirprwyo** sy'n diffinio'n eglur y mandad ar gyfer gwneud penderfyniadau o fewn bob lefel yn y sefydliad. Cefnogir hyn gan **Orchmynion Sefydlog a rheoliadau ariannol** sy'n cael eu hadolygu'n rheolaidd.
- G) Mae'r awdurdod ers sawl blwyddyn wedi buddsoddi y Rhaglen Cymorth i Weithwyr Care First. Mae'r gwasanaeth yn gyfrinachol ac mae'r holl arbenigwyr gwybodaeth Care First wedi cael eu hyfforddi ac yn weithwyr cynghori profiadol sy'n gallu sicrhau bod gwybodaeth gywir yn cael ei darparu yn syth ar ystod eang o faterion sy'n effeithio ar fywyd bob dydd.
- H) Caiff gwybodaeth ei rhoadru i'r staff drwy'r Briff Tîm, drwy e-bost, drwy'r fewnwyd a thrwy gylchlythyr y staff. Gofynnir i'r staff rannu eu syniadau drwy gyfrwng y Cyngor Staff, Gwella Conwy a'r dudalen 'Syniadau' ar-lein. Yn ogystal â phapurau Pwyllgorau, bydd yr Aelodau'n cael Pecyn Gwybodaeth bob pythefnos sy'n trafod gweithgarwch diweddar ar draws yr Awdurdod. Cynhelir cyfarfodydd tîm yn rheolaidd gan yr holl wasanaethau. Er mwyn gwella cyfathrebu islaw lefel y Pennaeth Gwasanaeth, sefydlwyd Fforwm Rheolwyr Canol ym mis Mehefin 2013 i gefnogi dull gweithredu mwy hysbys a chynhwysol ac i hyrwyddo llywodraethu da, cyfathrebu a chydymffurfiaeth ymhlith yr holl staff.
- I) Cynhaliwyd hyfforddiant sefydlu i hyrwyddo dealltwriaeth yr Aelodau o swyddogaeth y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu mewn perthynas â gwaith Archwilio Mewnol ac Allanol a'i swyddogaeth ehangach o fewn trefniadau Llywodraethu Corfforaethol y Cyngor.

E2 Adolygu Effeithiolrwydd

- A) Cwblhaodd yr Awdurdod werthusiadau perfformiad ar gyfer y Prif Weithredwr, y Cyfarwyddwyr Strategol ac fe gynhaliwyd Adolygiadau Datblygu Perfformiad ar gyfer yr holl Benaethiaid Gwasanaeth. Mae gan y Cyngor Ddatganiad Polisi Tâl Lleol cymeradwy sy'n cael ei adrodd i'r Cyngor yn flynyddol. Mae hyn yn sicrhau bod y Cyngor yn cydymffurfio â'r angen am atebolrwydd digonol a thryloywder o gwmpas cyflogau uwch reolwyr yn y sector cyhoeddus.
- B) Ym mis Mawrth 2016 cafodd y Cabinet ei ad-drefnu a ffurfiwyd o'r enw plaid wleidyddol Annibynnol newydd a elwid yn swyddogol y Grŵp Annibynnol Cyntaf Conwy, sy'n golygu erbyn hyn bod dau grŵp annibynnol yn yr Awdurdod. Arweiniodd hyn at newid y cadeiryddion Craffu a chafodd y newidiadau hyn eu cyfleu yn eang.

- C) Ym mis Ionawr 2016 cafodd y Cyfarwyddwr Strategol - Democratiaeth a'r Amgylchedd ei ddiswyddo a chafodd y cyfrifoldebau eu rhannu rhwng y Prif Weithredwr a'r ddau Gyfarwyddwr Strategol arall. Gadawodd y Cyfarwyddwr Strategol - Economi a Lle yr Awdurdod ym mis Ebrill 2016 a bydd Cyfarwyddwr newydd yn ymgymryd â'r swydd ym mis Mehefin 2016. Mae'r newid sylweddol hwn ar lefel uwch reolwyr wedi cael ei reoli'n briodol heb unrhyw effaith ar ddarparu gwasanaethau. Mae'r newidiadau wedi cael eu cyfleu'n glir ac mae'r holl staff wedi cael eu gwneud yn ymwybodol o'r newid mewn trefniadau rheolwyr atebol.
- D) Mae gan yr Awdurdod amserlen i ddatblygu a monitro capasiti a gallu aelodau a swyddogion er mwyn sicrhau eu bod yn effeithiol. Mae datblygu ein staff yn amcan yn y Cynllun Corfforaethol. Mae % y staff sydd wedi derbyn Adolygiad Datblygu Perfformiad yn cael ei fonitro'n rheolaidd a'i adrodd i Uwch Reolwyr ac Aelodau.

Blwyddyn	Nifer yr Adolygiadau Datblygu Perfformiad.
10/11	64.57%
11/12	70.47%
12/13	68.77%
13/14	62.72%
14/15	75.77%
15/16	72.79%

- E) Mae'r perfformiad PDR yn dangos ychydig o ddirywiad ac yn parhau i fod ychydig yn is na tharged corfforaethol o 80%, ond mae o fewn y goddefiant. Mae'r broses PDR yn broses werthfawr i sicrhau bod yr holl staff yn ymwybodol o'u hamcanion, yn cael cyfle i asesu a thrafod eu cymwyseddau craidd ac adolygu eu hanghenion hyfforddiant. Bydd perfformiad Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth yn cael ei fonitro trwy waith yr Adain Archwilio Mewnol ac adolygiadau perfformiad gwasanaeth .
- F) Pennir Uwch Reolwyr ac Aelodau Cabinet i fod yn gyfrifol am bob Blaenoriaeth Gorfforaethol fel bo modd dwyn yr unigolion hynny i gyfrif ynghylch effeithiolrwydd y gweithredu. Caiff gweithrediad y Strategaeth Datblygu Aelodau ei fonitro gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaidd. Mae'r holl Aelodau Etholedig sy'n derbyn uwch gyflog yn cael Adolygiadau Datblygu Perfformiad blynyddol ac fe gynigir Adolygiadau Datblygu Perfformiad i'r holl gynghorwyr eraill pe baent yn dewis cael un. Fel isafswm, mae'n rhaid i'r holl Aelodau Etholedig lenwi holiadur dadansoddiad o anghenion hyfforddiant. Er nad yw'n orfodol, yn 2015/16 cyhoeddodd 20 o'r 59 Aelod adroddiad blynyddol sy'n cael eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor. Mae'r Gwasanaeth Cefnogi Aelodau yn gweithio â'r Aelodau i gynyddu'r nifer sy'n cael eu cyhoeddi.

E3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae systemau da ar waith i gefnogi a datblygu Aelodau Etholedig a staff. Mae rolau a chyfrifoldebau Aelodau a Swyddogion wedi'u diffinio'n glir - yn enwedig mewn perthynas â rôl yr Arweinydd a'r Prif Weithredwr, sy'n cyfarfod yn rheolaidd i drafod ac adolygu cynnydd yr Awdurdod. Mae'r Cyflwyniad Corfforaethol ar gyfer Aelodau Etholedig a staff bellach wedi'i

ymgorffori'n dda, gan sicrhau bod pob gweithiwr newydd yn ymwybodol o brosesau llywodraethu o fewn yr awdurdod a'r gefnogaeth sydd ar gael i'w datblygu yn eu rôl broffesiynol. Mae'r Strategaeth Adnoddau Dynol Corfforaethol yn darparu cyfeiriad ar ddatblygu'r gweithlu, a fydd yn hanfodol i gefnogi staff drwy'r broses rheoli newid moderneiddio. Mae'r canlyniadau PDR yn dangos ychydig o ddirywiad, ond yn dal gyda'r goddefgarwch gorfforaethol, fodd bynnag, mae angen monitro parhaus.

E4 Argymhellion ar gyfer Gwella

- A5 Dylai Arweinwyr Grwpiau weithio i annog mwy o Aelodau Etholedig i ymgymryd â hyfforddiant priodol ac Adolygiadau Datblygu Perfformiad.
- A6 Dylai mwy o siaradwyr allweddol gael eu gwahodd i'r Awdurdod i rannu eu profiadau ac arfer da gyda rheolwyr uwch a chanol.

Egwyddor F. Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gryf

Mae angen i gyrrff llywodraethu endidau sector cyhoeddus sicrhau bod yr endidau maent yn goruchwylio wedi gweithredu – ac y gallant gynnal - system rheoli perfformiad effeithiol sy'n hwyluso darpariaeth effeithiol ac effeithlon o wasanaethau a gynlluniwyd. Mae rheoli risg a rheolaeth fewnol yn rhannau pwysig ac annatod o system rheoli perfformiad ac yn hanfodol i gyflawni canlyniadau. Maent yn cynnwys proses barhaus a gynlluniwyd i nodi a mynd i'r afael â risgiau sylweddol ynghlwm wrth gyflawni canlyniadau endid.

Mae system gadarn o reolaeth ariannol yn hanfodol ar gyfer gweithredu polisïau sector cyhoeddus a chyflawni canlyniadau arfaethedig, gan y bydd yn gorfodi disgyblaeth ariannol, dyrannu adnoddau'n strategol, cyflenwi gwasanaeth effeithlon, ac atebolrwydd.

F1 Trefniadau Presennol

- A) Prynodd yr Awdurdod system rheoli perfformiad integredig newydd, **CAMMS**, i gefnogi cynllunio gwasanaethau, rheoli risg, archwilio a rheoli prosiectau, a chafodd hyn ei lansio ym mis Medi 2015. Mae CAMMS yn hwyluso cysylltedd gwell ac integreiddio canlyniadau gwasanaeth a rheoli risg, gan gefnogi'r gofyniad bod rheoli risg yn rhan annatod o wneud penderfyniadau a chomau gweithredu. Cafodd y **Fframwaith Rheoli Perfformiad** (PMF) ei adolygu i adlewyrchu'r system rheoli perfformiad newydd, CAMMS yn ystod 2015/16 a chafodd fframwaith ddiwygiedig ei chyflwyno i'w chymeradwyo ym mis Ebrill 2016. Mae'r fframwaith yn ceisio darparu cyswllt clir ynghylch sut mae'r gwaith o gyflawni amcanion a osodwyd ar gyfer swyddogion unigol yn eu cynlluniau datblygu personol, yn cyfrannu at gyflawni cynlluniau gwasanaeth sydd yn ei dro yn helpu i gyflawni canlyniadau dinesydd y Cynllun Corfforaethol ac felly cyfraniad yr Awdurdod i wella Sir Conwy fel y nodir yn y Cynllun Cymunedol Integredig, "Un Conwy 2012 - 2025". Mae'r Fframwaith Rheoli Perfformiad yn awr hefyd yn adlewyrchu cysylltiadau â'r Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r Fframwaith Rheoli Perfformiad yn rhoi manylion am y camau y dylid eu cymryd i ddatblygu blaenoriaethau a

thargedau perfformiad sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau'r dinesydd a sut y maent yn cael eu rhaeadru i Gynlluniau Gwasanaeth ac Adolygiadau Datblygu Perfformiad unigol. Caiff cynnydd yn erbyn camau a mesurau perfformiad ei fonitro ddwywaith y flwyddyn drwy'r **Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth**. Mae'r adolygiadau yn ffurfio hunanasesiad o berfformiad ac yn ddull o geisio sicrwydd gan Benaethiaid Gwasanaeth bod trefniadau rheoli mewnol yn eu lle o fewn eu maes gwasanaeth. Yn flynyddol mae pob Pennaeth Gwasanaeth a'u Cyfarwyddwr Strategol yn llofnodi datganiad o sicrwydd. Mae'r Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth yn cael eu mynychu gan Gyfarwyddwr Strategol, y Dirprwy Arweinydd, Aelod Portffolio'r Cabinet, a chynrychiolwyr o'r ddau Bwyllgor Craffu mwyaf perthnasol, sy'n darparu cefnogaeth a her i hunanasesiad y gwasanaeth. Ar gyfer 2015/16 cafodd gwahoddiad agored ei estyn i bob Aelod Etholedig i fynychu adolygiad perfformiad gwasanaeth os oeddent yn dymuno. Caiff **Adroddiad Perfformiad Corfforaethol** ei lunio bob chwe mis, a bydd **Adroddiad Blynyddol** sy'n rhoi cyfrif am berfformiad ac yn meincodi yn erbyn Awdurdodau eraill yn cael ei gyhoeddi erbyn 31 Hydref bob blwyddyn. Mae'r gweithdrefnau polisi Risg ac Archwilio hefyd yn cael eu hadolygu yng ngoleuni prynu CAMMS.

- B) Mae'r gan yr Awdurdod **Bolisi Rheoli Risg a Llawlyfr Gweithdrefnau** yn eu lle. Cawsant eu hadolygu a'u cymeradwyo gan yr Uwch Dîm Rheoli yn Ionawr 2014, ac maent yn cael eu hadolygu ar hyn o bryd unwaith eto i adlewyrchu'r system rheoli perfformiad CAMMS newydd, a'r newidiadau sy'n ofynnol o dan Ddeddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru). Mae polisi a llawlyfr gweithdrefnau ar gyfer ysgolion uwchradd a chynradd wedi'u cynnwys yn y trefniadau ar gyfer y gwasanaeth gwella ysgolion rhanbarthol, Gwe. Mae'r Polisi Risg a Llawlyfr Trefniadol yn ymgorffori'r fframwaith ar gyfer rheoli risgiau ar draws yr Awdurdod ac yn cynnwys rolau a chyfrifoldebau ar gyfer rheoli risg. Yn ogystal â chofrestrau risg y Gwasanaethau, mae'r Awdurdod wedi sefydlu Cofrestr Risg Gorfforaethol. Caiff pob risg ei neilltuo i Gyfarwyddwr Strategol neu Bennaeth Gwasanaeth ac aelod etholedig arweiniol. Mae'r gofrestr yn cael ei chynnal a'i rheoli drwy'r Grŵp Gwella ac Archwilio, y Tîm Arweinyddiaeth Strategol a'r Uwch Dîm Rheoli. Caiff y risgiau eu hadrodd i aelodau etholedig yn ffurfiol trwy'r broses ddemocrataidd. Mae'r Awdurdod yn trafod ei risgiau corfforaethol gyda'i archwilwyr allanol yn rheolaidd, ac mae'r broses hon yn caniatáu ystyried y risgiau mewn modd rheolaidd a strwythuredig, gydag elfen o gefnogaeth a her allanol. Mae hyfforddiant ar reoli risg yn cael ei drefnu ddwywaith y flwyddyn drwy'r Tîm Hyfforddiant Corfforaethol. Hefyd, bydd risgiau corfforaethol yn cael eu hystyried yn ystod proses y **Fframwaith Cynllunio Busnes**, sy'n cefnogi proses dyrannu adnoddau'r Awdurdod.
- C) Mae **Fforwm Rheolwyr Rhaglenni a Phrosiectau (PPM)** yn cyfarfod yn chwarterol. Mae'r mynychwyr yn cynnwys Rheolwyr Rhaglenni a Phrosiectau dynodedig ar draws yr Awdurdod ynghyd â Swyddogion Cefnogi Prosiect a Swyddogion sy'n dymuno datblygu eu sgiliau. Rôl y Fforwm yw rhannu gwybodaeth ac arfer gorau a darparu Rheolwyr Rhaglenni a Phrosiectau â'r wybodaeth gorfforaethol (h.y. llywodraethu, archebion sefydlog ac ati) maent eu hangen i weithredu eu Prosiectau a Rhaglenni. Mae'r Fframwaith Rheoli Rhaglenni a Phrosiectau i fod i gael ei adolygu.
- D) Mae'r Cyngor wedi ymrwmo i wella ei brosesau caffael ac mae'r Gwasanaeth Caffael Corfforaethol yn chwarae rhan weithredol wrth gefnogi gwasanaethau i gaffael nwyddau a gwasanaethau wrth gydymffurfio â deddfwriaeth berthnasol a rheolau mewnol yr Awdurdod a ymgorfforir yn ei Reolau Sefydlog Contractau. Mae gan y Cyngor gysylltiadau cryf gyda Llywodraeth Cymru drwy ei Dîm Gwerth Cymru a chyreff sector cyhoeddus cyfagos. Ymunodd y Cyngor â'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol ym mis Rhagfyr 2012. Mae hyn wedi galluogi'r

Awdurdod i ymgymryd â chaffael eitemau gwariant cyffredin ac ailadroddus ar sail Genedlaethol ar draws y sector cyhoeddus cyfan, gyda'r nod o sicrhau arbedion effeithlonrwydd ac arbedion pris trwy leihau nifer o ymarferion caffael ac agregu pŵer prynu. Mae'r gweithdrefnau gogyfer â thendro a rhoi gwaith ar gontract wedi'u cynnwys yn Rheolau Sefydlog Contractau'r Cyngor. Cymeradwyodd y Cyngor set ddiwygiedig o **Rheolau Gweithdrefn Contractau** (CPRs) ym mis Rhagfyr 2014, a chymeradwywyd **Strategaeth Caffael Corfforaethol** ddiwygiedig ym mis Chwefror 2016. Mae'r strategaeth gaffael yn anelu at wella dealltwriaeth o'r CPR i gynulleidfa staff ac Aelodau ehangach. Mae trefniadau **Rheoli Trysorlys** y Cyngor yn dilyn arfer proffesiynol a chânt eu hadolygu'n rheolaidd. Er mwyn sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu cyflenwi a phrosiectau'n cael eu cwblhau'n llwyddiannus, rhoddir arweiniad canolog ar gyfer **caffael a rheoli prosiectau**. Mae'r holl raglenni a phrosiectau arwyddocaol yn cael eu monitro'n gorfforaethol a'r **Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu** perthnasol lle gellir atgyfeirio adroddiadau amlygu am graffu a herio pellach.

- E) Mae trefniadau cadarn ar gyfer **rheolaeth ariannol** effeithiol trwy weithdrefnau cyfrifyddu'r Cyngor a Rheoliadau Ariannol. Mae'r rhain yn cynnwys gweithdrefnau cynllunio cyllideb sefydledig, sydd yn destun asesiad risg, ac adroddiadau rheolaidd i'r aelodau'n cymharu rhagolygon o wariant refeniw a chyfalaf i gyllidebau blynyddol a phroses Fframwaith Cynllunio Busnes sy'n cefnogi proses dyrannu adnoddau'r Awdurdod. Ym mis Chwefror 2016 cymeradwyodd y Cyngor **Strategaeth Ariannol Tymor Canolig** (MTFS) sy'n rhoi eglurder i'r broses gynllunio ariannol ac i'r cysylltiadau rhwng dyraniad adnoddau tymor canolig a'r blaenoriaethau corfforaethol. Mae rôl y **Prif Swyddog Ariannol** (Swyddog S151) wedi ei gynnwys yng nghyfrifoldebau'r Cyfarwyddwr Strategol Cyllid ac Effeithlonrwydd. Y Cyfarwyddwr sy'n gyfrifol am weinyddu materion ariannol y Cyngor, yn ôl gofynion Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, ac mae'n gyfrifol am oruchwylio bod trefniadau llywodraethu cadarn yn eu lle ac yn cael eu hymgorffori yn yr Awdurdod. Mae hyn yn cynnwys cydlynu'r adolygiad o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol a gweithredu unrhyw feysydd i'w gwella. Mae'r Cyfarwyddwr Strategol Cyllid ac Effeithlonrwydd yn aelod o'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol (SLT) ac yn adrodd i'r Prif Weithredwr. Fel aelod o'r Tîm Arweinyddiaeth Strategol, mae'r Cyfarwyddwr Strategol, Cyllid ac Effeithlonrwydd, yn gallu datblygu a gweithredu strategaethau a darparu adnoddau a chyflawni amcanion strategol yr awdurdod, gan sicrhau eu bod yn gynaliadwy, er lles y cyhoedd, ac wedi'u halinio â'r strategaeth ariannol gyffredinol. Mae'r Cyngor yn cydymffurfio'n llawn ag egwyddorion Datganiad CIPFA ar rôl y Prif Swyddog Ariannol mewn Llywodraeth Leol (2010). Caiff Datganiad o Gyfrifon Blynyddol y Cyngor ei baratoi yn dilyn y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Gyfrifon Awdurdodau Lleol ac yn amodol ar archwiliad gan Swyddfa Archwilio Cymru.
- F) Cafodd **Strategaeth Wybodaeth** ei chymeradwyo ym mis Chwefror 2014. Diben y strategaeth hon yw sicrhau bod yr Awdurdod yn gallu gwneud y defnydd gorau o'i asedau gwybodaeth i lywio ei ofynion busnes gweithredol, strategol a thrawsnewidiol ac yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth, safonau a chodau ymarfer ar gyfer rheoli cofnodion a gwybodaeth. Mae gweithrediad y Strategaeth yn cael ei goruchwylio gan Grŵp Rheoli Gwybodaeth, sy'n cael ei gadeirio gan Bennaeth y Gyfraith a Llywodraethu sy'n SIRO (Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth) y Cyngor. Bydd rôl y SIRO yn trosglwyddo i'r Pennaeth Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai ar 1 Mehefin 2016.
- G) Mae'r Cyngor yn gweithredu polisi **Gwarchod Data** ac mae ganddo weithdrefnau ar waith i gyflawni ei gyfrifoldebau o dan y **Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol a Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000**. Er mwyn cydymffurfio gyda'r olaf, mae gwefan y Cyngor yn cynnwys

Cynllun Cyhoeddi Mynediad i Wybodaeth sy'n rhoi canllawiau ar wybodaeth y mae'r Cyngor yn ei chyhoeddi fel mater o drefn. Mae'r wefan hefyd yn cynnwys gwybodaeth arall y mae gofyn i'r Cyngor gyhoeddi, fel lwfansau a dalwyd i aelodau yn unol â darpariaethau statudol. Mae gan yr Awdurdod **Uned Ymchwil a Gwybodaeth** sy'n darparu data ystadegol a dadansoddiadau o anghenion i gefnogi a hysbysu penderfyniadau. Mae **Grŵp Llywodraethu Gwybodaeth**, dan gadeiryddiaeth Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu, wedi'i sefydlu i ddarparu cyfeiriad strategol ar gyfer rheoli gwybodaeth. Bydd y rôl hon hefyd yn trosglwyddo i'r Pennaeth Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai ar 1 Mehefin 2016. Cafodd y strategaeth TGCh ei chymeradwyo ym mis Rhagfyr 2013 a chafodd y Strategaeth Rheoli Gwybodaeth ei chymeradwyo ym mis Chwefror 2014.

F2 Adolygu Effeithiolrwydd

- A) Mae'r Cyngor yn monitro gweithdrefnau tendro'r Cyngor yn ofalus i sicrhau cydymffurfriad yn y dyfodol â'r gofynion cyfreithiol a gwell rheolaeth o gontractau mawr. Mae'r Cyngor yn monitro hyn drwy:
- I. Fforwm Prosiectau a Rhaglenni ar gyfer rheolwyr;
 - II. y Fforwm Contract i sbarduno gwelliant o ran adeiladu a chontractau sy'n seiliedig ar beirianeg;
 - III. ymestyn hyfforddiant i reolwyr sy'n canolbwyntio ar wireddu buddion caffael yn allanol;
 - IV. rhaeadru tôn galetach o frig y sefydliad ynglŷn â chydymffurfiaeth; a
 - V. chyfres o archwiliadau mewnol mewn meysydd risg.
- B) Gellir dangos y prosiectau arwyddocaol llwyddiannus yn 2015/16 trwy y buddsoddiad o £19 miliwn mewn prosiectau cyfalaf gan gynnwys y canlynol:
- Prosiectau Adfywio Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid
 - Adnewyddu Mannau Agored ac Ardaloedd Chwarae
 - Prosiect Moderneiddio Ysgolion Cynradd
 - Prosiect Adfywio Bae Colwyn a Glan y Môr
 - Gosod arwyneb newydd a gwella Rhwydwaith y Ffyrdd Sirol
 - Cynnal a Chadw ac Adfer Amddiffynfeydd Arfordirol
 - Prosiectau Rheoli Gwastraff ac Ailgylchu
 - Cynllun Menter Treftadaeth Treflun Bae Colwyn
 - Cyflawni Addasiadau mewn Tai Sector Preifat
 - Ailwampio a Chryfhau Pontydd
 - Rhaglen Swyddfeydd
- C) Mae gan y Cyngor hanes diweddar o reoli ei gynlluniau gwario o fewn y gyllideb a gymeradwywyd. Mae Adroddiadau Gwella Blynyddol olynol gan Swyddfa Archwilio Cymru yn ystyried bod y Cyngor gyda threfniadau rheoli ariannol a chraffu cadarn, yn parhau i wneud cynnydd o ran cyflawni gwelliannau yn y rhan fwyaf o'i feysydd blaenoriaeth. Mae'r **Rhaglen Moderneiddio** yn parhau i ddatblygu'r achos busnes a'r polisiâu perthnasol er mwyn cyflawni'r amcan corfforaethol i foderneiddio'r ffordd yr ydym yn gweithio. Cadeirydd y Bwrdd yw'r Prif Weithredwr ac mae'r bwrdd yn datblygu ffrydiau gwaith corfforaethol ar gyfer Cwsmeriaid, Cyfathrebu, Asedau, TGCh, Prosesau Busnes a Chyfathrebu a Rheoli Newid.

- D) Cadarnhaodd **Tystysgrif Cydymffurfiaeth Flynyddol** bod y Cyngor yn cydymffurfio â'i gyfrifoldebau mewn perthynas ag adrodd ariannol, defnydd o adnoddau, cynllunio gwelliant a rheoli perfformiad. Fel sy'n wir ym mhob sefydliad yn y Sector Cyhoeddus, sicrhaodd yr Awdurdod arbedion cyllidebol sylweddol yn ystod 2015/2016, sef swm o £10.221m. Mae'r Awdurdod yn mynd ati i gynllunio i sicrhau arbedion pellach ac yn wynebu diffyg adnoddau o £14.104m yn 2016/17 ac yn paratoi ar gyfer diffyg adnoddau posib o £11.452m ar gyfer 2017/18 a £9.402m ar gyfer 2018/19. Mae'r Awdurdod yn archwilio modelau cyflenwi amgen lle bo'n briodol, a bydd yn adolygu'r gofynion llywodraethu i adlewyrchu newidiadau yn ôl yr angen.
- E) Gwahoddir rheoleiddwyr allanol i gefnogi ac i herio proses asesu risg yr Awdurdod ddwywaith y flwyddyn. Caiff yr Adroddiad Blynyddol a wneir ynglŷn ag asesiad yr Awdurdod o'i berfformiad a'r Dangosyddion Perfformiad sy'n cael eu cyhoeddi, eu harchwilio gan Swyddfa Archwilio Cymru trwy gyfrwng Asesiad o Berfformiad Corfforaethol. Bob pedair blynedd cynhelir Asesiad Corfforaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru. Digwyddodd hyn yn 2013 yng Nghonwy, a daeth archwiliad dilynol o'r 6 cynnig ar gyfer gwella i'r casgliad bod y Cyngor yn mynd i'r afael â'i gynigion ar gyfer gwella yn effeithiol. Mae canfyddiadau'r holl archwiliadau a wnaed yn ystod y flwyddyn ariannol yn cael eu crynhoi yn eu Hadroddiad Gwella Blynyddol (AIR). Cafwyd AIR SAC 2015/2016 ym mis Ebrill 2016 a daeth i'r casgliad **“Mae'r Cyngor, gyda threfniadau rheoli ariannol a chraffu cadarn, yn parhau i wneud cynnydd o ran cyflawni gwelliannau yn y rhan fwyaf o'i feysydd blaenoriaeth.”** Nid oedd unrhyw argymhellion ar gyfer gwella.
- F) Yn rhinwedd eu gwaith proffesiynol, mae Penaethiaid Gwasanaeth yn darparu sicrwydd ar gyfer eu maes gwasanaeth drwy gyflwyno adroddiadau, ac adolygiadau gwasanaeth chwe-misol sy'n rhoi sicrwydd o ran rheoli risg, gweithredu ar argymhellion mewnol ac allanol a chynnydd o ran perfformiad. Caiff effeithiolrwydd ei herio gan adolygiadau a gynhelir yn fewnol (Craffu, Archwilio Mewnol, Adolygiadau o Berfformiad Gwasanaeth, a'r Grŵp Gwella ac Archwilio) a hefyd gan adroddiadau a gyhoeddir gan archwilyr ac arolygwyr allanol. Bob mis Mai mae pob Pennaeth Gwasanaeth a'u Cyfarwyddwr Strategol yn llofnodi datganiad o sicrwydd.
- G) Mae gan yr Awdurdod broses hunanasesu, Gwella Conwy, a gynhelir gan dimau o staff ac aelodau etholedig sy'n cynnig argymhellion ynglŷn â sut i wella llywodraethu a pherfformiad o fewn yr Awdurdod. Mae'r fformat yn canolbwyntio ar wneud gwelliannau i gefnogi blaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol. Mae hyn wedi bod yn ddull effeithiol o sicrhau cyfranogiad staff o bob lefel yn y sefydliad ac yn eu galluogi i gael profiad y tu allan i'w hardal waith arferol. Caiff yr argymhellion eu hadrodd i'r UDRh, Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu a'u cymeradwyo gan y Cabinet. Mae argymhellion a gymeradwywyd yn cael eu monitro trwy adolygiadau perfformiad gwasanaeth. Cyflwynir adroddiadau cynnydd chwe-misol i'r Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu.

F3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae gan yr Awdurdod gyfeiriad strategol clir sy'n seiliedig ar ganlyniadau sy'n canolbwyntio ar y dinesydd, ac mae'r ddarpariaeth yn gysylltiedig â rheoli risg. Mae'r cyfarfodydd rheolaidd gyda'n harchwilyr allanol i wahodd her ar ein cofrestr risg gorfforaethol yn dystiolaeth o bwysigrwydd y broses lywodraethu hon o fewn yr Awdurdod. Mae prosesau cadarn wedi'u sefydlu i sicrhau defnydd economaidd, effeithiol ac effeithlon o adnoddau ac i sicrhau gwelliant parhaus yn y modd y caiff swyddogaethau eu cyflawni. Mae'r Awdurdod hefyd yn cadw golwg ar ddatblygiadau ac yn gwneud y paratodau gofynnol ar gyfer gofynion deddfwriaethol newydd

ac yn y dyfodol. Daeth Adroddiad Gwella Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru 2015/16 i'r casgliad "*Mae gan yr Awdurdod reolaethau ariannol boddhaol, mae wedi gwneud cynnydd da yn erbyn meysydd a nodwyd yn flaenorol fel gwan gan reoleiddwyr allanol ac mae'r rhai sy'n gyfrifol am reoli perfformiad ariannol yn cael eu dwyn i gyfrif.*"

F4 Argymhellion ar gyfer Gwella

Nid oes unrhyw argymhellion ar gyfer gwella.

Egwyddor G. Gweithredu arferion da o ran tryloywder, adrodd, ac archwilio i gyflwyno atebolrwydd effeithiol

Mae atebolrwydd yn ymwneud â sicrhau bod y rhai sy'n gwneud penderfyniadau a chyflwyno gwasanaethau yn atebol amdanynt, er bod ystod a chryfder gwahanol berthnasoedd atebolrwydd yn amrywio ar gyfer gwahanol fathau o gyrff llywodraethu. Mae atebolrwydd effeithiol yn ymwneud nid yn unig ag adrodd ar gamau gweithredu a gwblhawyd, ond hefyd sicrhau bod rhanddeiliaid yn gallu deall ac ymateb fel mae'r endid yn cynllunio ac yn cyflawni ei weithgareddau mewn modd tryloyw. Mae'r swyddogaeth archwilio allanol a mewnol yn cyfrannu at atebolrwydd effeithiol.

G1 Trefniadau Presennol

- A) Mae'r holl agendau ac adroddiadau ar gael ar wefan y Cyngor, oni bai eu bod yn cynnwys gwybodaeth eithriedig. Mae hyn yn cynnwys unrhyw wybodaeth am 'datganiadau o gysylltiad' sy'n cael eu gwneud mewn cyfarfodydd. Mae'r Awdurdod yn gweithio tuag at weithredu system rheoli newydd ar y we a fydd yn galluogi ail-ddylunio'r wefan i ganolbwyntio mwy ar y cwsmer a bod yn hygyrch o ddyfeisiadau llechen a ffonau clyfar. Mae'r Cynllun Corfforaethol yn cynnwys cynllun cryno, a bob blwyddyn caiff adroddiad blynyddol ar berfformiad ei gyhoeddi ar y wefan sy'n cynnwys adroddiad cryno. Mae'r Awdurdod yn adolygu'r Strategaeth Gyfathrebu Gorfforaethol ac ystyried ffyrdd amgen o gyflwyno blaenoriaethau allweddol ac i esbonio'r hyn y mae'r Awdurdod yn ei wneud.
- B) Mae pedwar **Pwyllgor Trosolwg a Chraffu**: Y Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu, Y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Partneriaethau, Y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cwsmeriaid a'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau. Eu rôl yw adolygu, craffu a dal i gyfrif perfformiad y Cabinet, gwirio a yw polisiau presennol yn effeithiol a helpu i lunio polisiau newydd; adolygu neu ymchwilio i faterion o bryder arbennig naill ai o fewn y Cyngor neu o fewn y gymuned. Mae gan y Pwyllgorau Craffu broses "Galw i Mewn" ar gyfer penderfyniadau sydd wedi'u gwneud ond nad ydynt eto wedi eu gweithredu ac mae wedi'i hymgorffori'n rhan o'r Cyfansoddiad er mwyn galluogi'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu i ystyried a yw'r penderfyniadau a wneir yn briodol. Yn 2015/16 cafwyd 2 achos o 'alw i mewn'. Yn unol â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, cafodd **Pwyllgor Gwasanaethau Democraidd** ei sefydlu ym mis Mai 2012. Rôl y pwyllgor yw dynodi'r Pennaeth Gwasanaethau

Democrataidd (sy'n gyfrifol am gefnogi trosolwg a chraffu, gwasanaethau aelodau a gwasanaethau pwyllgor) ac i adolygu'r ddarpariaeth staff, llety ac adnoddau eraill sydd ar gael i'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd er mwyn sicrhau bod y rhain yn ddigonol. Caiff **Cofrestr Buddiannau'r Aelodau** hefyd ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor. Ym mis Mawrth 2014 dechreuodd y Cyngor gynllun peilot (hyd Medi 2016) i 'weddarlledu' rhai o'r cyfarfodydd pwyllgor³. Gweddarllediad yw trosglwyddo sain a fideo dros y rhyngwyd. Mae camerau yn siambr y cyngor yn recordio'r wybodaeth fyw sydd yna ar gael ar wefan y Cyngor i unrhyw un sy'n dymuno ei wyllo. Nod y cynllun hwn yw cefnogi tryloywder a hygyrchedd cyfarfodydd cyhoeddus y Cyngor. Mae nifer yr ymweliadau yn cael ei fonitro a'i adrodd i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

Bydd y **Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu'n** cyfarfod o leiaf bob chwarter, i ystyried effeithiolrwydd trefniadau rheoli mewnol, rheoli risg a llywodraethu'r Cyngor, yn monitro gwaith archwilwyr ac arolygwyr mewnol ac allanol, ac yn monitro'r berthynas rhwng archwilwyr a'r staff a monitro'r ymateb i argymhellion archwilio ac arolygu. Mae hefyd yn gyfrifol am gymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon blyneddol a'r adroddiadau cysylltiedig (sy'n cynnwys y datganiad hwn). Mae'r broses ar gyfer monitro argymhellion archwilio sydd eto i'w gweithredu yn cynnwys adrodd am gamau gweithredu mewnol ac allanol sydd heb eu cwblhau. Dylai caffael system rheoli perfformiad integredig newydd, CAMMS, gynorthwyo gyda'r monitro hwn.

- D) Mae **Grŵp Gwella ac Archwilio** yn sicrhau yr eir i'r afael yn briodol â risgiau a ganfyddir a bod argymhellion archwilio mewnol ac allanol ar gyfer gwella'n cael eu trin yn briodol. Mae'r mesurau hyn yn ymgorffori egwyddorion rheoli perfformiad a rheolaeth fewnol. Mae'r grŵp yn cynnwys y Cyfarwyddwr Strategol Cyllid ac Effeithlonrwydd, Pennaeth Gwasanaethau Archwilio a Chaffael, Rheolwr Archwilio, Rheolwr Perfformiad a Gwella Corfforaethol; Swyddog Perfformiad a Gwella Corfforaethol, Pennaeth Addysg a Gwasanaethau Cymdeithasol, Rheolwr Safonau Ansawdd.
- E) Mae gan y Cyngor berthynas wrthrychol a phroffesiynol gyda'i archwilwyr allanol ac arolygwyr statudol, fel y dangoswyd yn yr Adroddiad Gwella Blyneddol⁴. Mae hwn i'w weld ar wefan Swyddfa Archwilio Cymru neu'r Cyngor. Mae'r Cyfarwyddwr Strategol, Arweinydd a Dirprwy Arweinydd, a swyddogion o Archwilio Mewnol a Pherfformiad Corfforaethol a Gwella yn cyfarfod yn rheolaidd â rheoleiddwyr allanol i drafod y Gofrestr Risgiau Corfforaethol, datblygiadau allweddol, canfyddiadau'r holl adroddiadau allanol ac i roi'r wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd sy'n cael ei wneud i weithredu'r argymhellion. Sefydlwyd cyfarfodydd bob yn ail mis rhwng Swyddfa Archwilio Cymru, Cyllid Corfforaethol a Gwella a Datblygu Corfforaethol fel dull o ddiweddarau'n rheolaidd ar gynnydd a datblygiadau llywodraethu.

G2 Adolygu Effeithiolrwydd

- A) Cyhoeddir Adroddiad Blyneddol o berfformiad Craffu bob blwyddyn i adolygu ac adlewyrchu ar y swyddogaeth graffu. Datblygwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ar gyfer 2015/16 ac fe gynhelir sesiynau briffio cyn y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu fel mater o drefn gyda'r Cadeirydd, yr Is-Gadeirydd ac Aelod Cabinet Cyllid ac Adnoddau i drafod eitemau'r rhaglen ac i gefnogi herio effeithiol.

³ <http://www.conwy.public-i.tv/core/portal/home>

⁴ www.conwy.gov.uk/accountability or www.wao.gov.uk

- B) Mae'r Adroddiad Gwella Blynyddol ar yr Awdurdod a gyhoeddwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru yn adolygu effeithiolrwydd llywodraethu corfforaethol a pherfformiad corfforaethol a daeth i'r casgliad bod *"trefniadau craffu'r Cyngor yn parhau i gefnogi gwneud penderfyniadau cadarn ac mae ganddo brosesau corfforaethol da ar gyfer ymateb i adroddiadau gan reoleiddwyr allanol."*
- C) Daeth Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio ar gyfer 2015/16 i'r casgliad bod gan CBSC brosesau reolaeth mewnol, rheoli risg a llywodraethu boddhaol ar waith i reoli'r gwaith o gyflawni amcanion yr Awdurdod.
- D) Caiff yr adolygiad o effeithiolrwydd ei lywio gan waith yr y Prif Swyddog Gweithredol a'r Cyfarwyddwyr Strategol sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd a'r diwylliant llywodraethu. Mae angen i'r Pennaeth Archwilio Mewnol lunio Adroddiad Blynyddol yn rhoi barn ynglŷn â digonolrwydd ac effeithiolrwydd amgylchedd rheoli mewnol y Cyngor yn rhoi manylion am unrhyw wendidau a fyddai'n cymhwyso'r farn hon ac yn rhoi gwybod am unrhyw faterion sy'n berthnasol wrth lunio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi tystiolaeth a sicrwydd fod y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn gweithredu i'r safonau a nodir yn y Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus 2013 er mwyn galluogi'r Cyngor i gymryd sicrwydd o'r farn hon. Mae'r gwasanaeth yn perfformio adolygiadau rheolaidd o'r systemau a rheolaethau ariannol i roi sicrwydd i'r Cyngor drwy ei Bwyllgor Archwilio a Llywodraethu.
- E) Cafodd Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio ei gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ym mis Mai 2016 ac mae'n dod i'r casgliad bod gan y Cyngor brosesau rheoli mewnol, rheoli risg a llywodraethu corfforaethol boddhaol ar waith i reoli'r gwaith o gyflawni amcanion yr Awdurdod ar gyfer y 12 mis yn diwedd 31 Mawrth 2016. Cafodd y canfyddiadau mewn perthynas ag archwiliadau dilynol a gynhaliwyd yn ystod 2015/16 eu hadrodd i'r Pwyllgor Archwilio yn chwarterol a dangoswyd o 178 o gamau gwella a wnaed gan Archwilio Mewnol, bod 58 eto i'w gweithredu neu'n destun gwaith parhaus, sy'n cynrychioli cyfradd gweithredu o 67%. Fodd bynnag, nodwyd fod 23 o'r argymhellion yn waith a oedd yn mynd rhagddo a phan fyddant wedi'u gweithredu'n llawn, byddant yn codi'r gyfradd weithredu i 80%. Mewn perthynas â gweithredu'r argymhellion critigol a sylweddol, nodwyd bod 13 o'r 13 argymhelliad critigol a sylweddol a ddilynwyd i fyny yn ystod y flwyddyn wedi eu rhoi ar waith sef 100%.
- F) Mae pob un o'r archwiliadau a gyflawnwyd yn ystod 2015/16 wedi arwain at lefelau cadarnhaol o sicrwydd ac eithrio adolygiad o'r Gofrestr Contractau Corfforaethol, a gododd bryderon ynghylch gweithrediad a rheolaeth y Gofrestr a'i heffeithiolrwydd fel arf ar gyfer cofnodi'r holl contractau y mae'r awdurdod yn ymwneud â nhw. Canfu nad yw rhai contractau a ddyfarnwyd yn ddiweddar wedi cael eu cofnodi a lle'r oedd contractau wedi eu cynnwys, roedd gwallau'n gyffredin, gyda hyd yn oed manylion contract sylfaenol yn cael eu mewnosod yn anghywir sy'n ystumio'r darlun gwir ac yn golygu fod y nodwedd adrodd yn annibynadwy. Gan fod pryderon ynghylch ymarferoldeb presennol y gofrestr a'r anghysondeb yn ei defnydd, rhoddwyd sgôr **sicrwydd cyfyngedig**. Gwneir archwiliad dilynol yn ystod 2016/17 i wirio cydymffurfiaid â'r argymhellion a wnaethpwyd.
- G) Nid oedd unrhyw ddigwyddiadau arwyddocaol a nodwyd mewn perthynas â 2015/16 a oedd yn haeddu cyfeiriad atynt yn Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio.

G3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae gan yr Awdurdod fynediad at wybodaeth a ddefnyddir yn sail ar gyfer penderfyniadau a wneir yn eglur drwy gyfarfodydd cyhoeddus a gofnodir. Mae penderfyniadau yn destun craffu allanol a mewnol effeithiol a lle y canfyddir gwendidau, mae cynlluniau gweithredu'n cael eu rhoi ar waith ar unwaith a'u monitro trwy grŵp corfforaethol i sicrhau y gwneir gwelliannau. Cydnabyddir y gellid gwneud mwy i gyflwyno adroddiadau mawr a chymhleth mewn fformat mwy hygyrch.

G4 Argymhellion ar gyfer Gwella

A7 Ymchwilio cyfryngau / fformatau amgen i gyfathrebu'r Cynllun Corfforaethol.

8 Rhaglen o Welliannau ar gyfer Materion Llywodraethu

- 8.1** Mae gan y Cyngor drefniadau llywodraethu da ar waith, ond nid yw'n hunanfodlon. Mae'r angen i adolygu trefniadau yn barhaus ac i ystyried arferion gorau mewn mannau eraill yn angenrheidiol i sicrhau fod llywodraethu da yn cael ei gynnal, a adlewyrchir gan y defnydd o egwyddorion CIPFA sydd wedi'u diweddarau fel fframwaith ar gyfer ein hunanasesiad. Gan ddefnyddio'r broses hon, mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cynnwys meysydd lle mae angen gwneud gwelliannau pellach.
- 8.2** Mae'r materion llywodraethu a nodwyd yn y cynllun gweithredu Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer 2014/15 yn cael eu hadolygu gan y Grŵp Gwella ac Archwilio a chan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu ac mae'r rhan fwyaf o'r camau gweithredu wedi eu cwblhau. Roedd rhai o'r argymhellion yn amherthnasol bellach ac mae'r camau sy'n weddill wedi'u dwyn ymlaen a'u cynnwys yn y datganiad hwn. Bwriedir cynnwys pob un o'r camau a nodwyd yn y rhaglen gwella hon yn yr adolygiadau nesaf o berfformiad gwasanaethau. Caiff cynnydd yn erbyn y mesurau gwella angenrheidiol ei gydlynu a'i fonitro gan y Grŵp Gwella ac Archwilio, ac adroddir ar y cynnydd hwnnw wrth y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu. Yn ogystal, mae pob cam gwella a nodwyd gan ein rheoleiddwyr allanol a'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cael eu cefnogi gan gynlluniau gweithredu manwl gydag amserlenni gweithredu, sy'n cael eu monitro gan y Grŵp Gwella ac Archwilio, y Gwasanaeth Archwilio Mewnol a'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu.

9 Crynodeb o'r Sicrwydd

- 9.1** Llywodraethu da yw'r sylfaen ar gyfer darparu gwasanaethau o ansawdd uchel sy'n diwallu anghenion yr holl drigolion lleol ac mae'n sylfaenol i ddangos bod arian cyhoeddus yn cael ei wario'n ddarbodus. Yn seiliedig ar yr adolygiad, ar yr asesiad ac ar y gwaith monitro parhaus a wnaed yn ystod 2015/16, rydym o'r farn fod trefniadau llywodraethu da mewn grym, bod y systemau allweddol yn gweithredu'n gadarn ac nad oes tystiolaeth o unrhyw wendidau rheoli sylfaenol. Ni all unrhyw system reoli roi sicrwydd llwyr yn erbyn camddatganiad na cholled. Ar sail yr addewidion amrywiol a gafwyd, bwriedir i'r datganiad hwn roi sicrwydd rhesymol bod trefniadau boddhaol wedi'u sefydlu ar gyfer llywodraethu corfforaethol a bod y trefniadau hynny'n gweithio'n effeithiol.
- 9.2** Rydym yn cynnig ystod y flwyddyn nesaf i gymryd camau i fynd i'r afael â'r materion llywodraethu a nodwyd yn y datganiad hwn i wella ein trefniadau llywodraethu. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen am wella a nodwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd a byddwn yn monitro ein cyflawniad a'n gweithrediad fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Llofnodwyd

Llofnodwyd

Dyddiad 27/09/16

Dyddiad: 27/09/16

**Iwan Davies
Prif Weithredwr**

**Y Cynghorydd D.O Roberts
Arweinydd y Cyngor**

Crynodeb o'r Argymhellion

- A1** Adolygu'r broses o ddefnyddio'r Gronfa Ddata Ymgysylltu â'r Gymuned a'i budd gyda'r golwg ar symleiddio neu roi'r gorau i'r defnydd o'r gronfa ddata, a gweithredu ateb arall.
- A2** Adolygu trefniadau'r Cyngor ar gyfer y Fforwm Cyngorau Tref a Chymuned er mwyn diwallu anghenion arfordirol a gwledig.
- A3** Datblygu cynllun gweithredu i gyfathrebu ac ymgorffori Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) o fewn y llywodraethu'r Awdurdod.
- A4** Dylai Arweinwyr Grwpiau weithio i annog mwy o Aelodau Etholedig i ymgymryd â hyfforddiant priodol ac Adolygiadau Datblygu Perfformiad.
- A5** Dylai mwy o siaradwyr allweddol gael eu gwahodd i'r Awdurdod i rannu eu profiadau ac arfer da gyda rheolwyr uwch a chanol.
- A6** Ymchwilio cyfryngau amgen i gyfathrebu'r Cynllun Corfforaethol.

Argymhellion Sy'n Mynd Rhagddynt o'r DLIB blaenorol

- oA6.1** Parhau i hyrwyddo defnydd budd-ddeiliaid o Gronfa Ddata Ymgysylltu â'r Gymuned, a dadansoddi a dysgu o'r adborth a dderbyniwyd. Dylai hyn gynnwys esboniad ynglŷn â beth sydd wedi newid o ganlyniad i'r adborth.